

Βιβλίου

Μαθημάτων

Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΝ

ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΩΝ
ΣΧΟΛΙΩΝ

Συμπεριλαμβανομένης της μελέτης των μεσών
της Εθνικής Οικονομίας

ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

ΜΙΛΤ. Α. ΔΟΥΔΟΥΔΟΠΟΥΔΟΥ

Βιογραφίες

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΣΧΟΛΩΝ

Συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου
τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας

Διοκ. Ταμειοδότησης

Τάξις Β΄.

17042

Αθήναι, 1931.

παν. ἀλλήλων γένην ἴσους
φῆν ἴσους συνεργῶν

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΝΕΑ ΕΜΗΜΙΚΑ ΑΝΙΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Ὁ δωδεκάλογος τῆς υἱείας.

- 1) Ν' ἀναπνύῃ καθαρόν ἀέρα παντοῦ, ὅπου ἐργάζεσαι καὶ παίζεις.
- 2) Νὰ μένης εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὅσον εἰμπορεῖς περισσότερον.
- 3) Νὰ κοιμᾶσαι μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα.
- 4) Ν' ἀναπνέης μὲ τὴν μύτην καὶ ὄχι μὲ τὸ στόμα.
- 5) Νὰ κάμης λουτρον μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα.
- 6) Τὰ φροντίξης τὰ ἐνδύματά σου νὰ εἶναι καθαρά.
- 7) Νὰ μὴ κάθῃσαι στρεβὰ εἰς τὸ θρανίον.
- 8) Νὰ μὴ λερώνης τὴν τάξιν καὶ τὸ σπίτι σου.
- 9) Νὰ πλένης μὲ βούρτσαν τὰ δόντια σου, πρὸ πάντων τὸ βράδυ, πρὶν κοιμηθῆς.
- 10) Νὰ μὴ πτύῃς εἰς τὸ πάτωμα.
- 11) Νὰ μὴ βάζῃς εἰς τὸ στόμα σου πράγματα, τὰ ὅποια μετεχειρίσθη ἄλλος καὶ μάλιστα ποτήρια, κουτάλια, κ. τ. λ.
- 12) Νὰ πλένης τὰ χέρια σου πρὶν νὰ φάγῃς καὶ ὅταν ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ ἀποχωρητήριον.

ΕΡΓΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ.

Διαφορὰ ἐπαγγελμάτων.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βιομηχάνου, τοῦ ἐμπόρου ἢ τοῦ τραπεζίτου ἔχουν πολὺ εὐρύτερον κύκλον ἀπὸ τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα, ὡς εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου, τοῦ ἱατροῦ ἢ τοῦ διδασκάλου.

Ὁ βιομηχανὸς τῆς ἐποχῆς μας, ὁ τραπεζίτης, ὁ ἔμπορος, δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζουν κατὰ βάθος μόνον τὸν τόπον των, τὰ φυσικὰ του προϊόντα, τοὺς πόρους, τὰς στατιστικάς, τὰς ἐσοδείας, τὰ οἰκονομικά του, τὰ μέσα συγκοινωνίας καὶ ὅλα ὅσα συντελοῦν, ὅχι μόνον διὰ νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ δύναται νὰ προῖδῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, τὸ μέλλον.

Ὁ ἔμπορος τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκτείνονται εἰς διάφορους χώρας, πρέπει νὰ γνωρίζῃ καὶ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα ἐκάστης ἐξ αὐτῶν. Ὁ ὀρίζων αὐτοῦ πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὅλον τὸν κόσμον. Ὅτιδῆποτε σημαντικὸν δύναται νὰ ἐπηρεάξῃ τὰ συμφέροντά του πολιτικαὶ περιπλοκαὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, ἢ ἐμφάνιςις χολέρας ἐν Ἀνατολή, καταστρεπτικοὶ ἀνεμοὶ ἐν Ἰνδίαῖς, ἢ παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ ἐν τῇ Ν. Ἀφρικῇ, ἢ ἐπιδρομὴ ἀκριδῶν ἢ ἡ πτώσις κυβερνήσεως, τίποτε δὲν δύναται νὰ συμβῇ εἰς οἰονδήποτε μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον νὰ διαφύγῃ τὴν ἀντίληψίν του καὶ νὰ μὴ ὑποπέσῃ εἰς τὴν σκέψιν του.

Πρέπει προσέτι ὁ ἔμπορος νὰ ἔχῃ ἐν ἀπὸ τὰ σπάνια προτερήματα, δηλ. νὰ διακρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, διότι ἔχει πολλοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, ὥστε νὰ χρησιμοποιεῖ ἀναλόγως τὰ προσόντα ἐκάστου. Πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ὀργανωτικὸν πνεῦμα, νὰ ἔχῃ ἐνεργητικότητα, ν' ἀποφασίζῃ καὶ ἐκτελῇ μὲ ταχύτητα καὶ σύνεσιν.

Κανὲν ἀπὸ τὰ προτερήματα αὐτὰ δὲν εἶναι τόσο ἀπαραίτητον εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας εἰδικὸν ἐπάγγελμα. Ὁ δικηγόρος ἢ ὁ ἱατρὸς ἢ ἄλλος οἰοσδήποτε ἐπιστήμων δὲν ἔχουν ἀνάγκην ν' ἀσχο-

λοῦνται εἰς τὴν λύσιν τῶσων ποικίλων προβλημάτων. Ἐξ ἄλλου ὁμοῦ τὸ στάδιόν των εἶναι κατὰ τοῦτο πολὺ εὐγενέστερον, διότι δὲν ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὸν εὐτελεῖ σκοπὸν τοῦ χρηματισμοῦ. Ἄλλὰ καὶ πόσον ὠφέλιμος εἶναι εἰς τὴν πατρίδα του ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἀναπτύσσει τοὺς πόρους αὐτῆς, παρέχει ἐργασίαν εἰς χιλιάδας ἀνθρώπων, ὑποβοηθεῖ τὰς εὐεργετικὰς ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις.

Ὁ εὐδοκιμῶν ἔμπορος ὑψώνεται ὑπεράνω τῆς ἀποκλειστικῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ κερδίῃ χρήματα. Ὑπερέχει ἐντὸς του ἢ ὑπερήφανος συναίσθησις, ὅτι τὰ πλοῖά του διασχίζουν ὄλας τὰς θαλάσσας. Ἐὰν εἶναι βιομήχανος, τὸ κύριον ἐνδιαφέρον του καὶ ἡ μεγίστη ἀμοιβή του εἶναι νὰ παρακολουθῇ τὴν ὁρᾶσιν τῶν ὑπαλλήλων του, νὰ βλέπῃ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν τελειοποίησιν τῶν μηχανῶν του καὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ τῆς ἐργασίας του. Τὰ κέρδη τὸν εὐχαριστοῦν πρὸ πάντων ὄχι ὡς χρῆμα, ἀλλ' ὡς ἀπόδειξις ἐπιτυχίας.

Ἡ τακτικὴ ἐργασία ἔχει τὴν ποιητικὴν, ἐκτὸς τῆς πεζῆς ὄψεως.

Ὁ νέος ἀρχίζων τὸ στάδιόν του εἰς τραπεζικὸν κατάστημα βλέπει τὸ κεφάλαιον ὑπὸ χιλίας μορφᾶς: ὡς μετοχὰς * ἢ ὁμολογίας *, ὡς δάνεια πρὸς ἔμπορους ἢ ἐργοστασιάρχας: διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐκτελέσουν τὰ μεγαλουργὰ σχέδιά των, ἀνακαλύπτει εἰς τὸ ἔργον του τὸ ποιητικὸν μέρος καὶ στάδιον ἀπέρχοντο διὰ τὴν φαντασίαν του· βλέπει, ὅτι μία ἀπλὴ πιστωτικὴ ἐπιστολὴ του δύναται νὰ φέρῃ τὸν ταξιδιώτην εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς· βλέπει ἀκόμη, ὅτι ὁ τραπεζίτης δύναται νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν πατρίδα του ἐν ὥρᾳ κινδύνου, καθὼς ὁ Μόρρις, ὁ μέγας ἔμπορος τῆς Φιλαδελφείας, εἰς τὴν Οὐασιγκτῶνα, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἄλλοτε περιεφρονεῖτο ὁ ἀφροσιούμενος εἰς τὸ ἔμπόριον. Σήμερον τὰ πράγματα ἠλλαξαν ἐντελῶς. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν κάποτε τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως κατεῖχον ἐξήκοντα θέσεις εἰς συμ-

βούλια ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν καὶ μεταλλευτικῶν ἐταιρειῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔμποροι καὶ βιομήχανοι ἀνηγορεύθησαν πρόεδροι τῆς Δημοκρατίας,

Εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ αὐτοκράτωρ ἠθέλησε νὰ κάμῃ τὸν φίλον του Κρούπ, τὴν μέγαν ἐργοστασιάρχην, πρίγκηπα τῆς αὐτοκρατορίας. Ἄλλ' ἐκεῖνος παρεκάλεσε τὸν αὐτοκράτορα νὰ μὴ υποβιβάζῃ τὸν τίτλον, τὸν ὅποτον κατεῖχεν ὡς «βασιλεὺς τοῦ χάλυβος»,

Ἡ μεταβολὴ ἐπῆλθε, διότι μετεβλήθη καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας. Ἄλλοτε ἕκαστος κλάδος τῆς βιομηχανίας ἢ τοῦ ἐμπορίου εἰς μικρὰν κλίμακα καὶ αἱ μικραὶ ἐργασίαι εἰς μικρὸν κύκλον δημιουργοῦν μικροὺς ἀνθρώπους. Ἐκτὸς τούτου ὁ καθεὶς εἶχε νὰ φροντίξῃ δι' ὅλας τὰς λεπτομερείας καὶ ἐργάζετο μόνος του. Τὰ ὑψηλότερα προσόντα ὀργανώσεως καὶ ἐπιχειρηματικότητος, εὐρύτητος βλέψεων καὶ δραστηριότητος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δὲν εἶχον λόγον νὰ ἐμφανισθοῦν.

Σήμερον ὅλοι οἱ κλάδοι τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκτείνονται εἰς τόσον γιγαντιαίαν κλίμακα, ὥστε οἱ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν συγκεντρώνουν εἰς χεῖράς των πραγματικὴν ἐξουσίαν. Μερικοὶ ἔχουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς των στράτευμα ἐργατῶν.

Ἐλέγετο ἄλλοτε, ὅτι δύο ὁμότεχνοι ἦτο ἀδύνατον νὰ συμφωνήσουν. Σήμερον αἱ ἐξασκοῦντες ὅμοιον ἔργον εἶναι συνήθως φίλοι. Αἱ ἐργασίαι εἶναι τόσον μεγάλαι, ὥστε δὲν γεννοῦν πλέον μικροζηλοτυπίας. Μὲ τὸν πόθον τοῦ κέρδους συνδυάζεται ὁ πόθος νέων ἐφευρέσεων, ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως, προόδου ἐν γένει. Κορωνίς δὲ ὅλων τούτων εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, εἰς τρόπον, ὥστε τὰ κέρδη, τὰ ὅποια ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπιδιώκει καὶ ἀπολαμβάνει, δὲν εἶναι μόνον χρήματα· μαζί με αὐτὰ κερδίζει κάτι καλύτερον, τὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὴν προαγωγὴν ἐν γένει τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν του.

Τὸ στάδιον ἐνὸς μεγαλεμπόρου ἢ μεγάλου βιομηχάνου ἢ τραπεζίτου δύναται νὰ πλάσῃ ἄνδρας ἰσχυρὰς ἀντιλήψεως, διαυχοῦς κρίσεως καὶ ἀπηλλαγμένους προλήψεων. Ἡ διαρκὴς ἐπιτυ-

χία δὲν κατορθώνεται εἰμὴ δι' ἐντίμων καὶ δικαίων συναλλαγῶν, δι' ἀμέμπτου ἡθους καὶ διαγωγῆς ἀνεπιλήπτου εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου.

Ἡ πίστις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ἐγκαταλείπουν ἐκεῖνον, ὁποῖος εἶναι ἀσυλλόγιστος εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς πράξεις, διάγει βίον ἄτακτον καὶ στερεῖται ἠθικῶν ἀρχῶν. Τὸ στάδιον τοῦ ἐπιχειρηματίου εἶναι σχολὴ πάσης ἀρετῆς καὶ παρέχει πολλάκις ἀνταμοιβήν, τὴν ὁποῖαν δὲν δίδει κανὲν ἄλλο ἐπάγγελμα· τὴν δύναμιν τοῦ εὐεργετεῖν.

Εἰς ἄνδρας πλουτήσαντας ἐξ ἐπιχειρήσεων ὀφειλομένον πανεπιστήμια, σχολεῖα, βιβλιοθήκας καὶ τόσα ἄλλα ἰδρύματα καὶ ἰδίως φιλανθρωπικά.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἔργα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐνόησαν, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι ἱερά παρακαταθήκη, τὴν ὁποῖαν καθήκον ἔχον· νὰ χρησιμοποιοῦσιν διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος.

(Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων)

Ἄπ' τὸν κύκλο σου μὴ βγαίνης.

Κάθε τι ἐπιχειρήσου
ὅσο εἶναι ἡ δύναμή σου·
ὄχ τὸν κύκλο σου μὴ βγαίνης
ὄτι ἀλλιῶς κακοπαθαίνεις.

I. ΒΗΛΑΡΑΣ

Ἡ ἐργασία.

Ξημερώνει. Αὐγή δροσάτη
 μέ τὸ πρῶτο της πουλὶ
 λές καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
 στὴ φιλόπονη ζωῆ.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι,
 μὲ χαρούμενη καρδιά
 νέοι, μισόκοποι καὶ γέροι
 τρέξτετ' ὄλοι στὴ δουλειά.

Πέρα ἐκείθεν οἱ φροντίδες
 ἄς πετάξουνε, καθὼς
 ξαφνισμένες νυχτερίδες,
 ὅπου ἀγνάντεψαν τὸ φῶς,

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
 ἐν' ἀγκάθι στὴν καρδιά·
 πέστε ἀζήλευτα: «εἶναι τοῦτος
 ἐργασίας κληρονομιά».

Σηκωθῆτε· ἡ γῆ χαρίζει
 μόνον ἄφθονον καρπὸ,
 ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
 μ' ἕναν ἴδρωτα συχνό.

Σὰν ἐσᾶς, ἀδέρφια, ἰδρώνει
 καὶ ὁ σοφός, πού με τὸ νοῦ
 κάμπους ἄμετρος ὀργώνει
 γιὰ θροφή τοῦ λογισμοῦ.

Δίχως ἄνεση καὶσχόλη
 πάντα, ὡς ἄξιος δουλευτῆς,
 τὸ ἀνθηρό του περιβόλι
 σκάφτει, σπέρνει ὁ ποιητής.

Πάντα, ναί, τοῦ τίμιου κόπου
οἱ γλυκύτετοι καρποί,
νάσαι οἱ μόνοι, πού τ' ἀνθρώπου
σῶμα θρέφουν καὶ ψυχή.

ΓΕΡ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Τὰ προκύπτοντα ὠφελήματα ἐκ τῶν συνεργατικῶν συνεταιρισμῶν καταναλώσεως.

† Τῶν συνεργατικῶν συνεταιρισμῶν σκοπὸς εἶναι : 1) ἡ συνέ-
νωσις κοινῶν οἰκονομικῶν πτωχῶν καὶ ἐργατικῶν τάξεων ἀτόμων,
2) ἡ ἀγορὰ εἰς χαμηλὰς τιμὰς εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ἀπ' εὐ-
θείας ἐκ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς ἢ παρ' ἐμπόρων χονδρικῆς
πωλήσεως πρὸς μεταπώλησιν εἰς τὰ μέλη ἄνευ κέρδους, 3) ἡ
πραγματοποιήσις ἐναποταμιεύσεως διὰ τῆς πωλήσεως εἰς τὰς
τιμὰς τῶν ἐμπόρων, δηλ. μὲ σχετικὸν κέρδος, πρὸς ὠφέλειαν
τῶν μελῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ, 4) χρησιμοποίησις ἐκ νέου τῶν
κερδῶν ἢ διανομὴ αὐτῶν μεταξὺ τῶν μελῶν.

Πᾶν ἐμπόρευμα πρὶν ἢ ἐκτεθῆ εἰς λιανικὴν πώλησιν ἐντὸς
καταστήματος ἔχει διέλθει ἐκ πολλῶν χειρῶν. Ἐκαστος μετα-
πράτης αὐξάνει τὴν τιμὴν, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἠγόρασε μέχρι
ἐνὸς ὄρισμένου ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κέρδος του.

Ἐὰν ἡ πελατεία λιανικῆς πωλήσεως προμηθεύεται τὰ διά-
φορα εἶδη, τροφὰς ἐνδύματα κ.λ.π., εἰς τιμὴν χονδρικῆς πωλή-
σεως, θὰ πραγματοποιήσῃ ὁ ἀγοραστὴς ἐπὶ ἐκάστης ἀγορᾶς ἕν
κέρδος 25—30 τοις ἑκατόν. Τοῦτο τὸ κέρδος οἱ συνεργατικοὶ
συνεταιρισμοὶ καταναλώσεως ἀσφαλίζουν εἰς τοὺς μετόχους
των. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν των ἐπιτρέπει πράγματι νὰ προμη-
θεύωνται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν ἐργοστασίων ἢ ἐμπόρων χονδρικῆς
πωλήσεως τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐλάμβανεν ὁ μεταπράτης,
ἀπομένει πρὸς ὠφέλειαν αὐτῶν.

Ποικίλα εἶναι τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα εἰ συνεργαζόμενοι ἀντλοῦσιν ἐκ τῶν συνεταιρισμῶν των.

Ἐὰν ὁ συνεταιρισμὸς πωλῇ τὰ εἶδη τροφῶν εἰς τιμὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀγοράζει ταῦτα, τὰ μέλη προμηθεύονται εἰς μικροτέραν τιμὴν πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν καθημερινὴν ζωὴν, πραγματοποιοῦσι μίαν πολὺτιμον οἰκονομίαν καὶ εἶναι βέβαιοι, ὅτι λαμβάνουσι μετὰ μικροτέρας δαπάνης τροφίμα ἀνωτέρας ποιότητος, τονωτικὰ καὶ θρεπτικὰ, ἐκτὸς πάσης δολιεύσεως καὶ νοθείας.

Ἐπίσης εἶναι μία ἄλλη μέθοδος πλέον γόνιμος εἰς ἀποτελέσματα. Εἶναι ἡ μέθοδος τοῦ ἀγοράζειν εἰς τιμὴν παραγωγῆς, εἰς ἐμπορικὴν ἐπιτόπιον τιμὴν. Ἡ ὑπερτίμησις κατὰ τὴν πώλησιν δι' ἕκαστον εἶδος ἢ τὸ πραγματοποιηθὲν πλεόνασμα ἐπὶ ἐκάστης ἀγορᾶς ἀπομένει εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον προαφηρέθη ἐκ τῶν μελῶν ἀπεδόθη εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰς ἑξαμηνίας ὑπὸ τύπον μερίσματος. * Τοῦτο εἶναι ἓν συμπληρωματικὸν εἰσόδημα, ἓν ἀποταμίευμα, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἐστοίχισεν ἰδιαιτέραν στέρησιν, εἶναι «ἀποταμίευσις διὰ τῆς δαπάνης».

Πολλάκις οἱ συνῆταιροι καταθέτουσι τὰ κέρδη των εἰς ἓν κοινὸν ταμεῖον βοηθειῶν, ἐκ τοῦ ὁποῦ πάντες ὠφελοῦνται κατὰ πολλοὺς τρόπους. Ἄλλοτε τὰ κέρδη εἶναι προωρισμένα διὰ μίαν δαπάνην ἑκτακτον, ἄλλοτε χρησιμεύουσι πρὸς πληρωμὴν ἀσφαλιστρῶν ἐναντίον ἀσθενείας ἢ τοῦ γήρατος ἢ καὶ νὰ ἐξοφλήσῃ τις διὰ χρεωλυτοῦ * τὴν ἀξίαν μιᾶς οἰκίας.

Ὅταν ὁ συνεταιρισμὸς ἀρκεῖται εἰς τὸ προσωπικὸν συμφέρον διὰ τῆς ἀποταμιεύσεως ἢ ὅταν ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ἀπλοῦται διὰ τῆς ἀλληλεγγύης, εἶναι ἓν τῶν ὠφελιμωτέρων ὀργάνων τῶν καλύτερον προσηρμοσμένων εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας. Αὕτη εἶναι ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀλληλεγγύης ὑπὸ πάντας τοὺς τύπους. Πᾶς ἐπωφελεῖται ἐκ τῶν προσπαθειῶν καὶ ἀγῶνων ἐλάστου καὶ ἡ προσπάθεια ἐκάστου ὠφελεῖ ὅλους.

Ἐν Ἀγγλίᾳ τοιοῦτου εἶδους συνεταιρισμοὶ καταναλώσεως ἀνεχαίτιζαν τὴν πρόοδον τῆς φυματιώσεως.

M. A. A.

Στὴ ζωὴ τὴ μικρῇ.

*Μικρὴ εἶναι ὀλόκαιρη ἡ ζωὴ γιὰ ὅσους καλοπερνᾶνε.
Μιὰ νύχτα, ἀτελείωτος καιρὸς γι' αὐτοὺς ποὺ δυστυχᾶνε.*

Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

(Ἀπὸ τὰ Ἐπιγράμματα τοῦ Λουκιανοῦ)

Βιοτεχνία καὶ οἰκοτεχνία.

Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν προϊόντων τῆς φύσεως διὰ νὰ γίνωσι χρησιμώτερα εἰς τὸν καθημερινὸν βίον, πρέπει νὰ μεταβληθῶσι διὰ τῆς τέχνης τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ βιοτεχνία τώρα περιλαμβάνει πάσας ἐκείνας τὰς τέχνας, αἵτινες μεταβάλλουσι τὰ προϊόντα τῆς φύσεως εἰς χρήσιμα διὰ τὸν βίον ἀντικείμενα οὐχὶ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως μηχανῶν μεγάλων, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων.

Τοιαῦται τέχναι εἶναι λ. χ. ἡ ὑποδηματοποιία, ἡ φανοποιία, ἡ ραπτική, ἡ ξυλουργική, ἡ ἀγγειοπλαστική καὶ ἄλλαι.

Ἡ βιοτεχνία διαφέρει τῆς βιομηχανίας, διότι ἡ μὲν βιομηχανία παράγει μεγάλας ποσότητας βιομηχανικῶν προϊόντων διὰ μηχανῶν καὶ μηχανικῶν κινητηρίων δυνάμεων, ἡ δὲ βιοτεχνία παράγει μικρὰς σχετικῶς ποσότητας πραγμάτων διὰ τῶν χειρῶν τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν χειροκινήτων ἐργαλείων.

Οἰκοτεχνία εἶναι ἡ βιοτεχνία, τὴν ὁποίαν μετέρχονται κατ' οἶκον τὰ μέλη οἰκογενείας τινός, ἰδίως δ' αἱ γυναῖκες.

Ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἰδίως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, εἶναι σύνηθες νὰ ἐργάζωνται κατ' οἶκον αἱ γυναῖκες, χωρὶς νὰ παραμελῶσι τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, τὰς ἀναγομένας εἰς τὰ ἀποκλειστικὰ καθήκοντα τῆς γυναικός. Ἐργαζόμεναι αὗται κατασκευάζουσι διάφορα πράγματα πρὸς πώλησιν· ὑφαίνουσι βαμβάκινα ἢ μετάξινα ὑφάσματα ἢ μαλλίνους τάπητας, κεντῶσι, πλέκουσι καλάθια, ράπτουσι· πρὸς τούτοις δὲ ἐκτρέφουσι μεταξοσκώληκας, συντη-

ροῦσιν ὀρνιθῶνας ἢ μελισσῶνας καὶ ἐν γένει ἐκτελοῦσιν ἐργασίας καταλλήλους διὰ τὴν γυναικείαν φύσιν.

Καὶ εἰς τὰς πόλεις ἐπίσης, πολλαὶ οἰκογένειαι συντηροῦνται διὰ τῆς ἐργασίας τῶν οἰκοδεσποινῶν καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῶν, αἱ ὅπουται ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ραπτικὴν, ζωγραφικὴν ἢ τὰ κεντήματα.

Πολλάκις οἰκογένειαι ὀρφαναί, στερηθεῖσαι τῆς προστασίας ἀνδρῶν, συντηροῦνται ἐκ τῆς γυναικείας καὶ μόνον ἐργασίας.

Ἡ βιοτεχνία καὶ ἡ οἰκοτεχνία, μετὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἀποτελοῦσι σπουδαίας παραγωγικὰς δυνάμεις εἰς ἕκαστον κράτος.

* *

Τὰ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος εἶναι μέρος μὲν προϊόντα τῆς γῆς αὐτῆς, μέρος δὲ τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς κυριώτερα εἶναι τὰ φυτικά.

Ἡ βλάστησις ἐν Ἑλλάδι εἶναι πλουσία καὶ τὰ φυτὰ αὐτῆς ἐξόχως ποικίλα ἕνεκα τοῦ εὐκραοῦς κλίματος καὶ τῆς εὐφορίας τοῦ ἐδάφους. Τὰ δὲ ἀναπτυσσόμενα εἶδη τῶν φυτῶν ἀνέρχονται εἰς δέκα ὀκτὼ περίπου χιλιάδας.

Τινὰ τῶν φυτῶν τούτων φύονται μόνον ἐν Ἑλλάδι ἢ μᾶλλον εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἐνδημικά.

Ἐπειδὴ ἡ βλάστησις καὶ ἡ ἀνθησις καὶ ἡ καρποφορία τῶν φυτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ διαφόρων ὄρων, π. χ. τοῦ ἐδάφους, τοῦ κλίματος καὶ ἄλλων, ἕνεκα τούτου, καθὼς διακρίνομεν τὴν ἐλληνικὴν χλωρίδα * τῶν ἄλλων χωρῶν, οὕτω πως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὰς χλωρίδας τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τὴν χλωρίδα τῆς Μεσσηνίας, τῶν νήσων, ἢ τινος ὠριμένης νήσου.

Τὰ ἐν Ἑλλάδι καλλιεργούμενα φυτὰ κυρίως εἶναι : ἡ ἄμπελος ἢ οἰνοφόρος καὶ ἡ σταφιδάμπελος, ἐξ ὧν, ὡς γνωστόν, ἡ μὲν πρώτη καλλιεργεῖται πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος, χάριν τοῦ εὐχυμοτάτου αὐτῆς καρποῦ καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ παραγομένου οἴνου,

ἡ δὲ δευτέρα καλλιεργεῖται εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος χάριν τοῦ καρποῦ αὐτῆς, τῆς σταφίδος, ἣτις ξηρασινομένη ἀποστέλλεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης.

Ἡ σταφίς εἶναι τὸ κυριώτερον προϊόν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀντικείμενον τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἡμῶν ἐμπορίου. Οὐχ ἦττον καὶ ὁ οἶνος εἶναι ἐν τῶν σπουδαίων προϊόντων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου γίνεται ὄχι μικρὰ ἐξαγωγή.

Καὶ ἡ ἐλαία, τὸ ἀείφυλλον τοῦτο δένδρον, καλλιεργεῖται πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος χάριν τοῦ ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῆς ἐξαγομένου ἐλαίου, οὗτινος ἐπίσης γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Τοὺς καρποὺς τῆς ἐλαίας μεταχειρίζομεθα καὶ ὡς τροφήν, ὡς π.χ. τὰς ἐλαίας τῶν Καλαμῶν, τῆς Ἀμφίσσης, τῆς Ἄρτης καὶ ἄλλων τινῶν μερῶν. Καὶ τῶν ἐλαιῶν τούτων γίνεται ἐπίσης μεγάλη ἐξαγωγή.

Ἀλλὰ καὶ τὰ σιτηρὰ καλλιεργοῦνται πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ καλλιέργεια ὁμῶς τούτων δὲν εἶναι παρ' ἡμῖν, δυστυχῶς, ὅσον ἔπρεπε ἀνεπτυγμένη, διότι ὄχι μόνον ἐξαγωγή δημοτριακῶν καρπῶν δὲν γίνεται, ἀλλὰ τοῦναντίον ἡ παραγομένη ποσότης ἐξ αὐτῶν—καὶ κατ' αὐτὰ τὰ εὐτυχέστερα ἔτη—δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν, εἴμεθα δὲ ὑποχρεωμένοι, ὡς ἐκ τούτου, νὰ προμηθευώμεθα ἐξ ἄλλων μερῶν αὐτὴν τὴν πρώτην ἡμῶν τροφήν.

Ὀπωρικῶν ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι μεγάλην ποικιλίαν καὶ μεγάλην ἀφθονίαν· τινῶν ἐξ αὐτῶν γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Ἐκτὸς τῆς σταφίδος καὶ ἄλλων ξηρῶν καρπῶν γίνεται ἐξαγωγή, ἰδίᾳ δὲ σύκων.

Ἄλλὰ καὶ ὄσπριων, γεωμήλων καὶ λαχανικῶν ἔχομεν μεγάλην ποικιλίαν καὶ ἀφθονίαν. Τὰ παραγόμενα ὄσπρια δὲν ἐπαρκοῦσιν οὐδὲ εἰς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν καὶ διὰ τοῦτο τὸν χειμῶνα φέρομεν ἐξωθεν μεγάλας ποσότητας ξηρῶν ὄσπριων.

Σπουδαῖα προϊόντα τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ ὁ καπνὸς καὶ ὁ βάμβαξ. Καλλιεργεῖται ὁ καπνὸς εἰς τοὺς νομοὺς Αἰτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδος, τοὺς τῆς Θεσσαλίας, ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ. Τοῦ προϊόντος τούτου γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή, ἰδίως εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐν ἣ ἐξοδεύεται τὸ ἥμισυ τῆς παραγωγῆς. Τοῦ βάμ-

βακος ἢ καλλιέργεια εἶναι περιωρισμένη. Καλλιεργεῖται ἰδίως ἐν Βοιωτίᾳ.

Εἰς τὰ φυσικὰ προϊόντα δυνάμεθα νὰ συγκαταλέξωμεν καὶ τὰ δασικά. Τοιαῦτα πρὸ πάντων εἶναι ἡ ξυλεία ἢ ἐργάσιμος καὶ ἡ καύσιμος, οἱ φλοιοὶ τῶν κορμῶν δένδρων, οἱ εἰς διαφόρους ἀνάγκας χρησιμοποιούμενοι, ἡ ρητίνη, καρποὶ τινες ἀγριοί, ἰδίως τὰ θαλανιδία, δηλ. οἱ καρποὶ δύο εἰδῶν ὄρυων, αἵτινες κοινῶς ὀνομάζονται βελανιδιές, ἡ μὲν μία ἡμερῆ, ἡ δὲ ἄλλη ἀγρία. Ἐν Ἐλλάδι παράγεται μεγάλη ποσότης θαλανιδίων, ἰδίως ἐν Γυθείῳ, Καρθασαρᾷ καὶ Ἀστακῷ.

Ἔτερα προϊόντα τῆς ἐλληνικῆς γῆς εἶναι καὶ τὰ στενωῶς μετὰ τῶν φυσικῶν συνδεόμενα προϊόντα τῆς κτηνοτροφίας, ἅτινα ὅμως μόλις ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν. Τὰ τρέφομενα ζῷα εἶναι ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον, ἡ αἶξ καὶ ὁ χοῖρος. Πάντα παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς τὸ κρέας, τὸ μαλλίον καὶ τὸ δέρμα αὐτῶν, τὰ δὲ τρία πρῶτα καὶ τὸ γάλα ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζομεν βούτυρον καὶ τυρόν. Ἐκτὸς τῶν ζῴων τούτων τρέφομεν προσέτι ἵππους, ὄνους καὶ ἡμιόνους, ἕνεκα ἰδίως τῆς βοήθειας, ἣν παρέχουσι ταῦτα τὰ ζῷα εἰς τὰ ἔργα ἡμῶν.

Ἐκ τῶν πτηγῶν τρέφομεν ὄρνιθας, ἰνδὸρνιθας, περιστερὰς, χήνας καὶ νήσσας χάριν τοῦ κρέατος, τῶν φῶν καὶ τῶν πτερῶν αὐτῶν.

Εἰς τὰ προϊόντα τῆς ἐλληνικῆς γῆς ἀνήκουσι καὶ τὰ ἐκ τῶν μεταλλείων ἐξαγόμενα ὀρυκτά, ἅτινα εἶναι μέταλλα, ὡς ὁ ἀργυροῦχος μόλυβδος, ὁ σίδηρος, ὁ ψευδάργυρος, ὁ χαλκός, τὸ μαγγάνιον, τὸ ἀντιμόνιον καὶ ἄλλα, ἢ ἀμέταλλα, ὡς τὸ θρεῖον, ἡ γύψος, ἡ θηραϊκὴ γῆ, ὁ καολίνης*, ὁ λευκόλιθος, ἡ σμύρις, λιγνίτης, τὸ μάρμαρον καὶ ἄλλα.

* Ἄλλα προϊόντα εἶναι τὰ τοιαῦτα τῆς ζωοτεχνίας: ὡς ὁ τυρός, τὸ βούτυρον, τὸ μέλι, ἡ μέταξα.

* Ἀφθονα εἶναι καὶ τὰ προϊόντα τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν, ἅτινα ποριζόμεθα διὰ τῆς ἀλιείας καὶ ὧν τὰ κυριώτερα: οἱ

λίβρακες, οί κέφαλοι, αί τρίγλαι (μπαρμπούνια), οί ροφοί, οί κολίαι (κολιοί), οί σκόμβροι, οί θύννοι (μαχιάτικα), αί παλαμίδες, αί συναγρίδες, αί σμαρίδες, οί σκορπίοι, οί δνίσκοι (μπακαλιάροι) και άλλα. Ἐπίσης ἀλιεύομεν και τινα μαλάκια· σηπίας, τευθίδας (καλαμάρια) και οκταπόδια. Ἐπίσης τινά μαλακώστρακα· αστακούς, παραβίδας, καρκίνοισ (καβούρους)· τινά ἀκέφαλα, ὡς διάφορα δστρεα (στρεΐδια), μύας (μύδια), πίννας και τινα ἀκτινωτά, ιδίως ἐχίνοισ.

Ἡ ἀλιεία τὸν σπόγγων εἶναι περιωρισμένη και ἐνεργεῖται μὲν αὐτὴ κυρίως ὑπὸ ἐλλήνων θυτῶν, οὐχὶ ὁμοίως εἰς τὰς ἐλληνικὰς θαλάσσας, ἀπὸ τὰς ὁποίας μόνον μικρὰ ποσότης σπόγγων και οὐχὶ ἀρίστης ποιότητος ἐξάγεται.

Εἰς τὰ προϊόντα τῆς θαλάσσης πρέπει νὰ κατατάξωμεν και τὸ μαγειρικὸν ἄλας, τὸ ὁποῖον ἐξάγεται εἰς μεγάλας ποσότητας ἐκ τῶν ἀλυκῶν ἡμῶν.

*
* *

Τὰ διάφορα εἶδη γουναρικῶν.

Τὰ φέροντα τρίχωμα ζῖφα ὀνομίζονται μαστοφόρα. Τὸ χειμερινὸν τρίχωμα εἶναι πυκνότερον τοῦ θερινοῦ. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον κατὰ τὸν χειμῶνα πρέπει νὰ θηρεύωσι τὰ ἔχοντα γούναν ζῖφα.

Μεταξὺ τῶν πρώτων γουναφόρων ζῖφων καταλέγεται τὸ ἔρμινιον (λευκοῖκτίς), διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶναι δύσκολον τὸ κυνήγιον και ἡ ἀξία τοῦ δέρματος ὑψηλὴ, ἀφ' ἐτέρου δὲ προσέτι, διότι ἀρχειότατα ἦτο γνωστὸν τοῦτο και ἐπὶ πολὺν χρόνον προωρίζετο διὰ τὰ ἐνδύματα τῶν βασιλέων και τῶν μεγάλων ἀξιωματούχων. Ἡ λευκότης τοῦ ἔρμινιου ἦτο τὸ ἔμβλημα τῆς καθαρότητος και τῆς ἀγνότητος.

Τὸ μικρὸν τοῦτο θηλαστικόν, τοῦ γένους τῶν ἰκτίδων*, ἔχει μῆκος τριάκοντα ἑπτὰ ἑκατοστομέτρων συμπεριλαμβανομένης και τῆς οὔρας του ἐκ δώδεκα ἑκατοστῶν.

Τὸ ὄνομα του προήλθεν ἐκ τῆς παλαιᾶς γαλλικῆς λέξεως *Herménie* (Ἀρμενία), ὅπου κατὰ πρῶτον συνηντήθη. Σήμερον εὐρίσκεται εἰς ἄλλην τὴν βόρειον Εὐρώπην, εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ζῆ ὑπὸ τοὺς κορμούς τῶν δένδρων, ὑπὸ τοὺς σωρούς τῶν λίθων, εἰς τὰς ὁπὰς τῶν βράχων. Κυνηγεῖ τοὺς ποντικούς, μεγάλους καὶ μικρούς, ἀσπάλακας*, ὄρνιθια, κονίκλους.

Τὸ τρίχωμα τοῦ ἔρμινίου εἶναι πολὺ λεπτόν, καστανόφαιον κατὰ τὸ θέρος καὶ ἐνίοτε καστανοροδόχρουν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου δίδουσιν εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα ροδωτόν. Τὸν χειμῶνα ἀλλάσσει τὴν καστανόχρουν ἐνδυμασίαν του πρὸς λευκὴν, κατὰ τὴν μάλλον ἢ ἤττον καθαράν.

Τὸ ἔρμινιον τῆς Ἀμερικῆς εἶναι κατὰ τὸ θέρος καστανόχρουν, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἢ ῥάχισ εἶναι χιονόλευκος καὶ τὰ κάτωθι λευκοκίτρινα. Εἰς ὅσας χώρας εὐρίσκεται τὸ ἔρμινιον τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς εἶναι πάντοτε μέλαν.

Μετὰ τὸ ἔρμινιον ἔρχεται ἡ ρωσικὴ *ζιμπελίνα* (σχομφιον), ἡ ὁποία κατὰ τὸ θέρος μὲν εἶναι μελαγχροινὴ, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα, ἐποχὴν τοῦ κυνηγίου τῆς, εἶναι μέλαινα.

Αἱ ὠραιότεραι καὶ ἀκριβώτεραι ζιμπελίνας προέρχονται ἐκ τῆς Ἰακούτσκης, τῆς Καμτσιάτσκης, τῆς Λαπωνίας. Εἶναι γουναρικὸν σπάνιον καὶ μεγίστης ἀξίας· ὅθεν ἐπωφελοῦνται ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἐκπτώσεων τῆς τιμῆς.

Σισουρουργίαι ὠρατα διαμορφοῦνται ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας εἶναι μικροτέρη τῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ οἱ σισουροποιοὶ (γουναροποιοὶ) ἀποκαθιστῶσι δέρματα διὰ μικροσκοπικῶν τεμαχίων, τῶν ὁποίων τὰ μάλλον ἐνδιαφέροντα ἔχουσι μῆκος δύο ἑκατοστομέτρων καὶ τινῶν χιλιοστομέτρων πλάτος. Ἡ ἐργασία ἐκτελεῖται τόσον τελείως, ὥστε μετὰ τὴν χρῆσιν τὰ κατασκευασθέντα ἀντικείμενα δὲν ἀποκαλύπτουσι τὴν προσθήκην. Τὸ δῆμα τῆς ζιμπελίνας οὕτω πως ἀποκαθιστάμενον φαίνεται ἀκέραιον.

Ἄλλη ζιμπελίνα, ἡ καλουμένη γαλλικὴ ζιμπελίνα, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ αὐτὸ τὸ σαμούριον τῆς Εὐρώπης ἔχον μικροτέραν ζήτησιν τοῦ σαμουρίου τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ ὁποίου βάρους

τὸ μελαγχροινόφαιον ἢ κιτρινωπὸν τρίχωμα, ἵνα μιμηθῶσι τὰ ὠραιότερα εἶδη.

Τὸ ἀμερικανικὸν σαμούριον ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν ρωσικὴν ζιμπελίαν. Ἔχει τὴν τρίχα λεπτὴν, μακράν, στιλπνὴν, καστανὴν καὶ χρωματισμένην. Ἐν τούτοις ἡ τιμὴ τῆς εἶναι ὀλιγώτερον ὑψωμένη.

Ὁ βίσων ἔχων τὸ μέγεθος λιτίδος εἶναι ἀμφίβιον καὶ κατοικεῖ εἰς τὰ ὕδατα τῆς βορείου Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ τρίχωμά του εἶναι βαθύ καστανόχρουν καὶ ἀρκετὰ περιζήτητον.

Ἡ μᾶλλον ὑπερβολικὴ ἀξία ἐπεφυλάχθη εἰς τὴν μαύρην ἀλώπεκα, σπανιωτάτην, μετὰ τὴν ὁποίαν στολίζονται οἱ πλούσιοι Σίται, ὡς ἐστολίζοντο οἱ εὐγενεῖς Ρῶσοι πρὸ τοῦ τελευταίου μεγάλου πολέμου καὶ τῆς ρωσικῆς ἐπαναστάσεως.

Τὸ τρίχωμα τῆς μαύρης ἀλώπεκος εἶναι λεπτόν, στιλπνόν, πιλωδες κοσμούμενον δι' ἀργυροφαίων τριχῶν κατὰ τὰς πλευράς καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου. Ἡ θήρα τῆς εἶναι δύσκολος. Εὐρίσκειται δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν.

Ἡ λευκὴ ἀλώπηξ κατοικεῖ τὰς πολιτικὰς χώρας. Καθαρῶς λευκὴ τὸν χειμῶνα, γίνεται κατὰ τὸ θέρος φαιά, μελαγχροινὴ ἢ υποκόανος. Ἡ θρῖξ εἶναι μακρά, λεπτὴ, ἐριώδης.

Αἱ ἐρυθραὶ καὶ φαιαὶ ἀλώπεκες ἐκτιμῶνται ὀλιγώτερον.

Ἡ φώκη προέρχεται ἐκ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀλάσκας. Ἔχει χρῶμα κανέλλας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ γουναρικόν τοῦτο ἐπιδέχεται χρωματισμόν, μεταβάλλουσιν αὐτὸ εἰς μέλαν ἢ βαθύ ὀρειχάλκινον.

Ἡ ἐνυδρὶς (λούτρ) τῆς θαλάσσης εἶναι σπανιωτέρα καὶ μεγαλύτερα ἀξίας ἀπὸ τὴν ἐνυδρίδα τοῦ ποταμοῦ (βύδρα, σκυλοπόταμο). Ταύτην εὐρίσκει τις εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου.

ἐκτὸς τῆς Ὠκεανίας. Ἡ ἐνυδρίς τῆς θαλάσσης, διπλασίως μεγαλυτέρα, εὑρίσκεται εἰς τὰ ἄκρα σύνορα τοῦ βορείου Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, Καριτσιάτκν καὶ Ἀλάσκαν. Ἔχει γουναρικὸν πυκνὸν, λεπτὸν, μακρὸν, μέλαν πρὸς τὰ ἄνω, ὀλιγώτερον σκοτεινὸν πρὸς τὰ κάτω, ἔχον ἐγκατεσπαρμένας τρίχας ἀργυροφαίους.

Ἴκτις ἡ **μυδαλέα**, μικρὸν τρωκτικὸν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τριχώματος ἀργυροφαίου, λεπτοῦ καὶ εὐαρέστου.

Τὸ γουναρικὸν τοῦ λυγκὸς εἶναι ἐπίσης μαλακὸν καὶ ἐλαφρὸν, τὸν χρωματισμὸν φαῖν μετὰ σκοτεινῶν στιγματίων. Συνήθως χρωματίζουσι αὐτὸ μέλαν.

Ἴκτις ἡ **Ἀμερικανικὴ** εἶναι κατὰ πολὺ ὁμοία πρὸς τὸν λύγκα.

Τὸ πρόβατον τοῦ Ἀστραχάν ἔχει ἔριον βοστρυχῶδες, στιλπνὸν καὶ πλουσιώτατον. Ἡ ράχις διατιμᾶται περισσότερον, παρὰ ἡ κοιλία καὶ οἱ πόδες.

Ἔτερον γουναρικὸν ὀλιγώτερον βοστρυχῶδες, ἔχον μεγάλην στιλπνότητα καὶ τὴν αὐτὴν προέλευσιν, ὀνομάζεται **καρακιούλ**. Κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν γουναρικῶν τούτων εἶναι ἡ Βουχάρα.

Ὁ **Δίδελφς** (σαράγειον = σαμούριον) ποικίλλει τὸ ἀνάστημα μεταξύ γαλῆς καὶ μυός.

Ὁ **Μοσχόμυς** (μοσχοπόντικος) τοῦ Καναδᾶ μελαγχροινόξανθος ἐπὶ τῶν νώτων ἔχει χνοῦν πυκνὸν καὶ ἀνοικτόφαιον ὑπὸ τὴν κοιλίαν.

Ἡ αἰξ τῆς Μογγολίας ἔχει ἔριον μακρὸν καὶ βοστρυχῶδες

Ὁ **κάστωρ**, κύων ὁ πλύντης, ἡ ὄζαινα καὶ ὁ κόνικλος παρέχουσι γουναρικὰ κοινὰ καὶ εὐθηνά.

Ὁ **σκίουρος**, Ρωσίας καὶ Σιβηρίας ἐξετιμᾶτο ἄλλοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα «λευκόφαιος διφθέρα» (vaïr) καὶ ἐπεφυλάσσετο μόνον διὰ τοὺς εὐγενεῖς. Νόμος περισταλτικὸς καὶ αὐστηρότατος ἐκανόνιζε τὴν διφθεροφορίαν καὶ ἐπέβαλλεν ἐκλογὴν ἀναλόγως τῆς κοινω-νικῆς τάξεως.

Οί τεχνίται δὲν ἠδύναντο νὰ κοσμῶσι τὰ ἐνδύματά των μὲ τὰ ἴδια τριχώματα ὡς οἱ ἀστοὶ καὶ εὐγενεῖς. Τὸ ἐρμίνιον ἐπεφυλάσσετο διὰ τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς πρίγκηπας.

Σήμερον διὰ τῆς διφθέρας τοῦ κονίκλου, τὴν ὁποίαν ποικιλοτρόπως μεταχειρίζονται καὶ κατεργάζονται, ἀπομιμοῦνται δὲ τὰ γουναρικά.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Μετάφρασις Ν. ΓΑΛΑΝΟΥ

Τὸ Ἄμβουργον καὶ οἱ λιμένες αὐτοῦ.

Τὸ Ἄμβουργον κατέχει ἐν Γερμανίᾳ μίαν προνομιοῦχον θέσιν. Εἶναι ὁ λιμὴν τοῦ Ἑλδα, ὁ δὲ Ἑλβας ρέει διὰ μέσου τῶν Γερμανικῶν χωρῶν. Τὸ Ἄμβουργον εἶναι ὁ λιμὴν τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Γερμανίας.

Τὸ Ἄμβουργον εἶναι εἰς ἀσφαλέστατος λιμὴν 120 χλμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Βορρᾶ. Ἡ πλημμυρὶς ἐλεῖ γίνεται αἰσθητῆ, ἀλλὰ δὲν ἐκτείνεται εἰς ἕκτασιν ὀχληράν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ Ἑλβας παγώνει τὸν χειμῶνα, ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἐπενόησαν πλοῖα παγοθραυστικά, τὰ ὁποῖα διατηροῦσι πάντοτε μίαν ὁδὸν ἀνοικτὴν διὰ τὴν ναυτιλίαν.

Κάρολος ὁ Μέγας τῷ 808, ἤγειρε φρούριον, περίξ τοῦ ὁποῖου συνεκεντρώθησαν οἰκῆσεις, αἵτινες βραδύτερον ἐσχημάτισαν τὴν πόλιν τοῦ Ἄμβουργου. Ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος ἦτο τὸ Ἄμβουργον μία ἐνδιαφέρουσα ἐμπορικὴ πόλις, ἣτις συνέβαλε τῷ 1241 εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς Ἀνσης, (ἐμπορικῆς ὁμοσπονδίας * πολλῶν γερμανικῶν καὶ βορειῶν πόλεων) τῆς ὁποίας ἐγένοντο μέλη αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς βορείου Εὐρώπης.

Τῷ 1606 οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄμβουργου παρωχέτευσαν πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸν Ἑλβαν καὶ οὕτω ἔγιναν κύριοι τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ, τοῦ ὁποῖου δὲν ἔπαυσαν νὰ τροποποιοῦν καὶ καλύτερεύουν τὸν ροῦν πρὸς τὸ ἄμεσον αὐτῶν συμφέρον.

Ἀπὸ τοῦ 1618 τὸ Ἄμβουργον ἦτο μία πόλις ἐλευθέρα. Δι'

αυτοῦ εἰσήγοντο τὰ πάντα εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν. Καὶ παρέ-
μεινε τὸ Ἄμβουργον ἐν εἴδει μιᾶς ἀστικῆς δημοκρατίας. Ἡ αὐ-
τονόμησις αὐτοῦ ἀνέπτυξεν εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἔξιν τῆς διανο-
ήσεως καὶ τοῦ πνεύματος τῆς πρωτοβουλίας.

Ἔτι παρουσιάζει τὸ Ἄμβουργον ἀξιοσημείωτον εἶναι οἱ
λιμένες αὐτοῦ. Ἀπλοῦνται μετὰ τῶν προκουμαίων αὐτῶν πλαισι-
ωμένοι διὰ σιδηροδρόμων καὶ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτιζόμενοι. Ἐπὶ
τῶν προκουμαίων ὑπάρχουσιν ἀποθήκαι πελώριαι, μηχαναὶ ἀνελ-
κύσεως, ὑπέρτεγα. Πληθὺς ἰστιοφόρων καὶ καπνίζουσαι καπνο-
δόχοι, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐλβ, ἔναντι τῶν τελματοῦδῶν
καὶ ἰσοπέδων νήσων, οἰκοδομαὶ καὶ λειμῶνες ἀπλοῦνται ἐπὶ τῆς
ἀριστερᾶς ὄχθης.

Οἱ περισσότεροι τῶν λιμένων τούτων εἶναι νεαροί. Ἄντι νὰ
ἐλαττώσῃ τὰ διάφορα τεναγώδη μέρη διὰ φυτείας καλαμῶν
προτιμότερον ἐνόμισαν νὰ μεταβάλωσι ταῦτα εἰς ἐλεύθερον ὕδωρ,
ἐφ' οὗ τὰ πλοῖα ἐν οἰαδήποτε ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτὸς ἡ-
δύναντο νὰ εἰσπλέωσι καὶ νὰ ἐκπλέωσιν.

Ἔτι πλήσσει καὶ θαμβοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶναι τὰ πελώρια
καὶ πολυώροφα καταστήματα εἰς τὰ ὅποια συσσωρεύονται τὰ
ἐμπορεύματα ἀπόδειξις τῆς μεγάλης καὶ ἀπαύστου ἐνεργείας τῶν
φορτώσεων καὶ ἐκφορτώσεων καὶ δὴ διαμετακομίσεως.

Τὸ Ἄμβουργον εἶναι εἰς ἀπολύτως ἐλεύθερος λιμὴν. Αὕτη
δὲ ἡ πολύτιμος ἀπουσία πασῶν τῶν διοικητικῶν ἐπεμβάσεων καὶ
ἀναμείξεων εἶναι τὸ πᾶν καὶ εἰς τοῦτο ὀφείλει τὴν θαυμασίαν
ἐξέλιξιν καὶ προαγωγὴν αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ 1871—1880 ἡ κίνησις τοῦ λιμένος τοῦ Ἄμβουρ-
γου ἦτο περίπου 2.000.000 φράγκων· τῷ 1900 ἦτο σχεδὸν 11.
000.000 Καὶ οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι τῶν ἐργασιῶν φανερόν εἶναι, ὅτι
αὐξάνονται κατ' ἔτος ἀλματωδῶς.

Τοῦ Ἄμβούργου δημιουργημᾶ εἶναι τὸ μεγαλύτερον μέρος
τοῦ ἐμπορικοῦ στόλου. Τὰ δέκα τρία νεώρια καὶ ναυπηγεῖα ἀ-
πασχολοῦσι πλέον τῶν ἑπτὰ χιλιάδων ἐργάτας. Ἐνταῦθα ὑπάρ-
χει ὀνομαστὴ σχολὴ ναυπηγήσεως. Ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἐπιστήμη
ἐδημιούργησαν τὴν τύχην τοῦ Ἄμβούργου.

Καί εἶναι σήμερον τοῦτο ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης.

(journal des Instituteurs)

Μετάφρασις Μ. Α. Α.

Τὸ νόμισμα παρὰ τοῖς πρωτογόνοις λαοῖς.

Χρήματα (νομίσματα) εἶναι τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διευκολύνει τὴν μεταβίβασιν τῶν ἀγαθῶν, τεχνικῶς μὲν ὡς γενικὸν ἀνταλλακτικὸν μέσον, λογιστικῶς δὲ ὡς γενικὸν μέτρον ἀξιῶν. Τὸ χρῆμα δὲν εἶναι μόνον μέσον ἀνταλλαγῆς, ἀλλὰ καὶ μέσον διαμετρήσεως τῶν ἀξιῶν, μέσον ἀποθησαυρίσεως καὶ ἀναπαραστάσεως τοῦ πλοῦτου.

Τὰ νομίσματα εἶναι χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, χάλκινα ἢ εἰς τραπεζογραμμᾶτια. Τὰ τραπεζογραμμᾶτια ἐπληθύνθησαν καταπληκτικῶς. Ὁ συμβολικὸς αὐτὸς πληθωρισμὸς εἶναι διὰ τοὺς κυβερνήτας τῶν κρατῶν μία δικαία φρενίτις καὶ ἀξίωσις ἐκ μέρους τῶν καταναλωτῶν.

Τὰ τραπεζογραμμᾶτια εἶναι ἀκάθαρτα, εἶναι μία δυσχέρεια καὶ ἐμπόδιον.

Παρὰ πάντα ταῦτα ἀπεκδεχόμεθα τὸ κακίον, τὴν ὀχληρότητα ταύτην ἐν ὑπομονῇ, ἐὰν ἐξετάσωμεν ποῖα νομίσματα μετεχειρίζοντο καὶ μεταχειρίζονται ἀκόμη οἱ πρωτόγονοι καὶ ἀπολιτίστοι λαοί.

Ἡ ἐπινόησις τοῦ νομίσματος, ἣτις διευκολύνει τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ τῶν μελῶν μιᾶς φυλῆς καὶ μετ' ἐκείνων τῆς γείτονος σημεῖοι μίαν ἰσόδοον σημαντικὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν λαῶν τούτων.

Σπάνιοι εἶναι οἱ λαοί, οἵτινες δὲν ἔχουσι πρὸς σύγκρισιν ἐκεῖνο, ὅπερ ὀνομάζομεν νόμισμα. Ἀλλὰ ὑπὸ ποίας ἄλλοκότους ὀψεις παρουσιάζεται τοῦτο τὸ νόμισμα παρὰ τοῖς ἀπολιτίστοις;

Τὸ πρωτόγονον νόμισμα διακρίνεται εἰς νόμισμα ἐξωραΐσμοῦ, ἐνδυμασίας, τροφῆς καὶ τέλος εἰς μεταλλικὸν νόμισμα. Εἶναι τοῦ-

το ἴσω· ἐν τεμάχιον σιδήρου, ἐν κογχύλιον, ἐν κτήνος, δοῦλοι.

Μεταξὺ τοῦ νομίσματος ἐξωραϊσμοῦ τὸ πλέον διαδεδομένον ὑπῆρξε τὸ λευκὸν κογχύλιον ἐν Βεγγάζῃ ἢ Ν. Ἀφρικῇ. Εἶναι μικρὸν κομψὸν κογχύλιον διαφόρων εἰδῶν ἐκ πορσελάνης. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἐν χρήσει ἐν Ἰνδίαις, Σιάμ, καὶ ἐν Φλιππίναις νήσοις μέχρι τοῦ XVII αἰῶνος. Ἐπανευρίσκομεν ἐπίσης ἐν Σιάμ ἀκόμη κατὰ τὸ 1860. *Ἦτο πολὺ διαδεδομένον ἐν Ἀφρικῇ περὶ τὰ μέσα τοῦ XIX αἰῶνος. Τὰ 2120 κογχύλια ἐστοίχιζον ἐν σολδίων.*

Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Μελανησίας, τῆς Ν. Πομερανίας καὶ τοῦ Ν. Μακλερβούργου τῆς Ὠκεανίας μεταχειρίζονται ἀκόμη διάφορα κογχύλια.

Νομίσματα ἐπίσης εἶναι οἱ κυνόδοντες. οἱ ὅποιοι ἐν Ν. Γουινέα ἦσαν ἐν χρήσει διὰ σπουδαίας ἀγοράς. Τὸ μᾶλλον ἐν ἐκτιμήσει νόμισμα ἦταν πρό τινος χρόνου, οἱ κυνόδοντες τοῦ ἀγριοχοίρου ὑπὸ μορφὴν πλήρους σχεδὸν κύκλου. *Ἐν μόνον νόμισμα ἐκ τούτων τῶν ὀδόντων ἤξιζε διακόσια δόντια κυνός· με δύο ἡδύναντο ν' ἀγοράσουν ἓνα χοῖρον.

Πρὸς ἀπόκτησιν τῶν τερατωδῶν ὀδόντων ἔθραυον νεκροῦ ἀγριοχοίρου τὸν ἄνω ὀδόντα καὶ εὖτω ἡδύναντό ἄνευ ἐμποδίου νὰ ἐξαγάγῃσι τὸν ὀδόντα τῆς κάτω σιαγόνας.

Τὸ μαργχαριτάριον ἦτο ἀκόμη πρό τινων ἐτῶν ἐν χρήσει ἐν Ἀφρικῇ. Ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ χρησιμοποιεῖται ὀπτῆ γῆ ἐκ σμάλτου ἢ μᾶλλον ὑέλου. Τὰ ἐκ σμάλτου νομίσματα ἀξίζουσι ἕως 87 φράγκα· ἡ ὀπτῆ γῆ μέχρι 18.000 φράγκων.

Ἐν νήσῳ τοῦ ἀρχιπελάγους τῶν Καρολίνων οἱ ἐντόπιοι μεταχειρίζοντο νόμισμα ὀγκωδέστερον. Τὸ μαργχαριτάριον ἐξετιμάτο εἰς πέτρας τοῦ σχήματος καὶ ἐνίοτε τοῦ πάχους μυλοπέτρας.

(Turgoῒ)

Μετάφρασις Μ. Α. Λ.

Ἡ εἰσαγωγή τῆς μετάξης εἰς τὴν Εὐρώπην.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι οὐτε τὸν μεταξοσκώ-
ληκα οὐτε τὴν μορέαν ἐγνώριζον ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὗτος τρέφεται.
Εἶχον ὅμως λεπτότατα ὑφάσματα, τὰ ὅποια ἐλέγοντο σηρικὰ.
Ταῦτα προήρχοντο ἀπὸ τὴν χώραν Σηρικὴν περιλαμβάνουσαν τὸ
βόρειον μέρος τῆς σημερινῆς Κίνας. Ἐλαβε δὲ ἡ χώρα τὸ ὄνομα
ἀπὸ τὸ ὑφασμα **σηρικόν**, ἧτοι τὸ μεταξωτὸν.

Σῆρα οἱ Ἕλληνες ἐκάλουον τὸν μεταξοσκώληκα, τὸν ὁποῖον
ἐθεώρουσαν παράδοξον καὶ θαυμαστὸν ζῴφιον.

Περὶ τοῦ σηρὸς πρῶτος ὁμιλεῖ Πausanias ὁ περιηγητὴς *
λέγων: «τὰ νήματα δὲ ἀπὸ τὰ ὅποια οἱ Σῆρες (Κινέζοι) κατα-
σκευάζουσι τὰς ἐσθῆτας δὲν γίνονται ἀπὸ φυτόν, ἀλλὰ κατ' ἄλ-
λον τρόπον, τὸν ἐξῆς: ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἐν ζῴφιον,
τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ὀνομάζουσι **σῆρα**... Ταῦτα τὰ ζῴφια
τρέφουσι οἱ Σῆρες ἐντὸς οἰκιῶν καταλλήλων καὶ διὰ τὸν χειμῶνα
καὶ διὰ τὸ θῆρος· τὸ δὲ ἔργον τῶν ζῴφων εἶναι λεπτὸν κλώσιμον,
τὸ ὁποῖον περιτυλίσσεται εἰς τοὺς πόδας αὐτῶν.. ».

Τόσον ὀλίγον γνωστὰ ἦσαν τὰ περὶ μετάξης εἰς τὴν Ἑλλά-
δα. Ἦτο δὲ καὶ πολὺ σπανία ἢ χρῆσις τῶν μεταξωτῶν ὑφασμά-
των λόγῳ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς παραγω-
γῆς των καὶ τῆς δυσκολίας τῆς συγκοινωνίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους
χρόνους.

* Ἀπὸ τῶν χρόνων περίπου τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ τὰ
μεταξωτὰ ὑφάσματα διεδόθησαν περισσότερον εἰς τὸν ἀρχαῖον
κόσμον. Ἡ Ῥωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία ἐπεξετάθη μέχρι τῶν ἐγκά-
των σχεδὸν τῆς Ἀσίας καὶ αἱ ἀποστάσεις ἐσμικρύνθησαν, ὁδοὶ
θαλάσσιαι καὶ ἡπειρωτικαὶ ἠνοιχθῆσαν χάριν τοῦ ἐμπορίου καὶ
τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν· ἡ δὲ πολυτέλεια τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐ-
λῆς εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον, ὥστε νὰ εἶναι πλέον
ἀπαραίτητα τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ ἐξωδεύετο ἀφθονος χρυ-
σὸς διὰ τὴν προμήθειαν τούτων. Οἱ σοβαρώτεροι τῶν Ῥωμαίων
κατεδίκάζον τὴν δίψαν ταύτην τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν πολυτέ-

λειαν· ἐν τούτοις ἡ λάμπρις τῆς μετάξης κολακεύουσα τὴν φιλαρρέσκειαν ἐνίκησε τὴν σωφροσύνην καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἔσπευδε νὰ προμηθευθῆ μέσῳ τῶν ἐμπόρων τὴν μέταξαν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

X Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, Δ' καὶ Ε', τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ὅτε ἡ πολυτέλεια τοῦ Βυζαντίου εἶχεν ὑπερβῆ κατὰ πολὺ τὴν τῆς Ρώμης, ἡ λεπτότης τῶν ὑφασμάτων καὶ οἱ παμποίκιοι χρωματισμοὶ ἦσαν ἐξαιρετικῶς ἀρεστοί. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔπαυον νὰ στηλιτεύουν * τὰ χρωματιστὰ καὶ ἀραχνούφρανα ἐκεῖνα ὑφάσματα.

Ἡ προμήθεια ὅμως τῆς μετάξης ἦτο πολὺ δύσκολος· διότι εἰς οὐδὲν μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς Ἀσίας ἐκτὸς τῆς Κίνας, ἐγνώριζον τὴν κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐκ τῆς Κίνας μετεφέροντο τὰ μεταξωτὰ μὲ καρabania, τὰ ὅποια ἐχρειάζοντο 240 ἡμέρας διὰ νὰ διασχίσουν ὁλόκληρον τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν τῆς Κίνας ἕως τὰ παράλια τῆς Συρίας. Οἱ δ' ἐμποροὶ τῆς Περσίας ἐχρησίμευον ὡς μεσῖται· ἠγόραζον τὴν μέταξαν ἀπὸ τὰ καρabania καὶ ἤρχοντο εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Ἑγγύς Ἀσίας, ἵνα μεταπωλήσωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἢ Ρωμαίους ἐμπόρους.

Τὰ μεταφέροντα τὴν μέταξαν καρabania διέτρεχον μεγάλους κινδύνους καθ' ὁδὸν ἐκ μέρους τῶν ἀγρίων ὀρδῶν τῶν Τατάρων καὶ ἄλλων λησῶν καὶ ἕνεκα τούτου ἠναγκάζοντο νὰ λαμβάνωσι νοτιωτέραν ὁδὸν, ἂν καὶ ταύτης δὲν ἦσαν μικρότεροι οἱ κίνδυνοι. Ὁ κόσμος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῆς μανίας· διὰ τὰ μεταξωτὰ, ὥστε ἡ ἐλπίς τοῦ πλούτου παρέρχεται τοὺς ἐμπόρους ν' ἀψηφῶσι τοὺς κόπους καὶ τὸν μακρότατον διὰ τὴν μεταφορὰν χρόνον, τὴν πείναν καὶ τὴν δίψην καὶ νὰ περιμένωσιν ἀπεχθιστικῶς καὶ αὐτὰς τὰς τρομερὰς μετὰ τῶν ληστῶν συναντήσεις.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ*, ὅτε τὸ Βυζάντιον εὐρίσκετο εἰς ὑψίστην ἀκμὴν, τὰ μεταξωτὰ ἦσαν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἠγανάκτει βλέπων, ὅτι οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ

Πέρσαι ἦσαν κύριοι τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἐμπορεύματος καὶ ἐγένοντο πλοῦσιοι εἰς βῆρος τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ. Δι' ὃ κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς εὐρεσιν τῶν μέσων δι' ὧν θὰ ἐπρομηθεύετο δι' εὐκολωτέρου τρόπου τὴν μέταξιν. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐν ἀπροσδόκητον γεγονὸς ἦλθεν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, τὸ ἐξῆς: Οἱ Ἕλληνες Ἱεραπόστολοι εἶχον κηρύξει τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰς μακρινὰς χώρας τῆς Ἀσίας μέχρι Κίνας· ὑπῆρχε μάλιστα καὶ ἐκκλησία εἰς τὴν νῆσον Κεϋλάνην. Δύο μοναχοὶ εἶχον μείνει πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Κίναν, ἴσως εἰς τὸ Νανκίον, καὶ εἶδον τὰ μεταξωτὰ ἐνδύματα τῶν Κινέζων, τὰ ἐργαστήρια τῆς μετάξις καὶ τὰς μυριάδας τῶν μεταξοσκωλήκων. Ἐνόησαν, ὅτι ἦτο δύσκολον νὰ μεταφέρωσι σκώληκα, ὃ ὁποῖος ἦτο τόσο βραχύδιος, καὶ ἐσκέφθησαν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μεταφέρωσι τὸ εἶδος τοῦτο εἰς τὸ Βυζάντιον μόνον δι' ὀφρῶν. Ὅταν ἐπέστρεψαν ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν τὸ σχέδιόν των. Οὗτος ἐνθουσιασθεὶς ἐνεθάρρυνεν αὐτοὺς καὶ ἐχορήγησε πάντα τὰ μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Οἱ μοναχοὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κίναν, ἐξηπάτησαν τὸν ζηλότυπον καὶ μισόξενον ἐκεῖνον λαὸν καὶ κατώρθωσαν νὰ κρύψουν ὀφρῖα μεταξοσκωλήκων εἰς τὰς καλαμῖνας ράβδους των καὶ μετέφεραν ἐν θριάμβῳ τὰ λάφυρά των εἰς τὴν Κων]πολιν. Οἱ ἴδιοι ἐπεστάτησαν εἰς τὴν περιποίησιν τῶν ὀφρῶν καὶ διὰ καταλλήλου θερμοκρασίας ἐπέτυχον τὴν ἐκκόλαψιν των.

Ἀφάνταστος ἦτο ἡ χαρὰ, ἣτις κατέλαβε πάντας, ὅτε εἶδον, ὅτι ἀνεπτύσσοντο οἱ σκώληκες. Ἐθρεψαν αὐτοὺς μὲ φύλλα μορέας καὶ οὗτοι ἐξῆσαν καὶ ἠκολούθησαν τὴν συνηθισμένην των ἐργασίαν, παρήγαγον μεταξίνας ἴνας. Διετήρησαν πολλὰς χρυσαλίδας καὶ ἐφύτεψαν πολλὰς μορέας πρὸς διατροφὴν τῶν μελλουσῶν γενεῶν μεταξοσκωλήκων. Καὶ μὲ τὴν προσεκτικὴν παρακολούθησιν καὶ μὲ τὴν πεῖραν κατώρθωσαν οἱ Βυζαντινοὶ νὰ διορθώσουν τὰ πρῶτα σφάλματα καὶ νὰ παράγωσιν ἀρίστην μέταξιν. Ὅταν δὲ πρέσβεις τῆς Σογδιανῆς * ἦλθον εἰς Κων]πολιν ἐθαύμαζαν καὶ ἀνεγνώρισαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἦσαν κατώτεροι τῶν Κινέζων εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς μετάξις.

Τοιοιουτρόπως τὸ ὄνειρον τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἶχε πραγματοποι-

ποιηθῆ. Ἡ μέταξα δὲν ἔγινεν ἀπλῶς κτῆμα τῶν Βυζαντινῶν, ἀλλ' ἀπετέλεσε τὴν σπουδαιότεραν πηγὴν πλοῦτου τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἐν Κων]πόλει ὑπῆρχον θαυμάσια ἐργοστάσια αὐτοκρατορικά, τὰ ὅποια κατεσκευάζον λεπτότατα καὶ διαφόρων χρωμάτων μεταξωτὰ ὑφάσματα διὰ τὴν Αὐλήν, διὰ τὰ ἱερὰ σκευὴ καὶ ἄμφια καὶ διὰ τοὺς ἀνωτάτους ἄρχοντας καὶ λειτουργοὺς τοῦ Κράτους, οἵτινες μόνοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσι μεταξωτὰ ἐνδύματα, ἀνάλογα μάλιστα πρὸς τὸν βαθμὸν ἐκάστου ἦσαν ἢ λεπτότης καὶ τὸ χρῶμα. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας καὶ πολλὰ ἐπαρχιακὰ πόλεις, ὡς ἡ Κόρινθος, αἱ Θῆβαι καὶ αἱ Πάτραι, εἶχον περίφημα ἐργοστάσια μετάξης, ἐκ τῶν ὁποίων ἐγένετο μεγάλη ἐξαγωγή εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. Εἰς τὴν δὲ μεγάλην τελειότητα εἶχε φθάσει ἡ βιομηχανία αὕτη, ὥστε ἀναφέρεται, ὅτι μίᾳ πλουσίᾳ χήρᾳ ἐκ Πατρῶν, ὀνόματι Δανιηλίδς, τὸν Θ' αἰῶνα ζήσασα, ἐχάρισεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον μετὰ πολλῶν ἄλλων δώρων καὶ πεντακοσίους σκλάβους καὶ ἑκατὸν σκλάβας εἰδικούς εἰς τὴν βυζαντινὴν καὶ τὸ κέντημα μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Προσέτι δὲ εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἑκατὸν τεμάχια μεταξωτῶν λεπτοτέρων ἀράχνης, δυναμένων, ὡς ἐλέγετο, νὰ συμπυκνωθῶσιν εἰς τὸ κοῖλον ἐνὸς καλάμου.

Μέχρι τοῦ 13' αἰῶνος τὸ ἐμπόριον τῆς μετάξης ἦτο μονοπώλιον τῆς ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας. Τὸν πλοῦτον τοῦτον ἐφθόρουσι οἱ λαοὶ τῆς Δύσεως, οἵτινες μὲ μεγίστην δαπάνην ἠναγκάζοντο νὰ ἀγοράζωσι τὰ μεταξωτὰ ἐκ Κων]πόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 13' αἰῶνος ἡ πολύτιμος αὕτη βιομηχανία μετεφέρθη εἰς τὴν Δύσιν διὰ τῆς φοβερᾶς ἐπιδρομῆς τῶν Νορμανδῶν εἰς τὴν ἐλληνικὴν χερσόνησον (1146). Οἱ Νορμανδοὶ βαδίζοντες ἐπὶ προμελετημένου σχεδίου κατέστρεψαν τὰ ἐργοστάσια τῶν Θηβῶν καὶ ἀπήγαγον τοὺς ἐργάτας εἰς τὸ Παλέριον τῆς Σικελίας, ὅπου ἰδρύθησαν ἐργοστάσια. Ἐκεῖθεν διεδόθη ἡ βιομηχανία τῆς μετάξης εἰς ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην.

N. ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ

Περὶ πετρελαίου καὶ τοῦ τροποῦ τῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς γῆς.

Τοῦ πρώτου πετρελαιοφόρου ἐδάφους ἐκμετάλλευσις ἐγένετο ἐν Ἀμερικῇ τὸ 1858 ἔτος ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ Δραϊκ (Drake), ὅστις υἱοθέτησε τὸ σύστημα τοῦ ἀνοίγματος τῶν ἀρτεσιανῶν * φρεάτων.

Ἐν Ἰνδία καὶ ἐν Περσίᾳ ἀπεκτάτο ἐλαχίστη ποσότης πετρελαίου δι' ἐκσκαφῆς τάφρων, μέτρων τινῶν πλάτους καὶ βάθους, εἰς τὸν πυθμένα τῶν ὁποίων ἐπέθετον μάλλινα καλύμματα, ἅτινα ἀκολούθως ἐστράγγιζον. Ὁ τρόπος οὗτος ὑφίστατο, ἐφ' ὅσον ἀκόμη τὸ πετρέλαιον εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας σχεδὸν τῆς γῆς. Σήμερον οἱ Ἀμερικανοὶ ἐν Πενσυλβανίᾳ ἀναζητοῦσιν ἐνίοτε τὸ πετρέλαιον εἰς βάθος 400—500 μέτρων, ἐν δὲ Ρωσίᾳ καὶ Βακῷ 200—300.

Οἱ ἐπιστήμονες δὲν συμφωνοῦσιν ἀκόμη περὶ τῆς γενέσεως τοῦ σφοδρῶς ἀνθρακούχου τούτου ὑγροῦ, τοῦ περιέχοντος δηλ. γαιάνθρακα.

Πολλοὶ ἀποδίδουσι τὴν γένεσιν τοῦ πετρελαίου εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν ἀναριθμητῶν ζώων, ἰχθύων ἐπίσης, καταχωμένων ἐντὸς τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν.

Τὰ κυριώτερα κέντρα παραγωγῆς πετρελαίου ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι δύο: αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι καὶ αἱ ὄχθκι τῆς Κασπίας θαλάσσης. Πετρέλαιον εὐρίσκεται ἐπίσης ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Γαλικίᾳ, ἐν Περσίᾳ, ἐν Ἰνδία, ἐν Βερμανίᾳ, ἐν Καναδᾷ καὶ ἐν Γιάβρᾳ.

Τὸ πετρέλαιον εἰς τὰ διάφορα ταῦτα μέρη ὁμοιάζει ὡς κεκλεισμένον ἐντὸς εἶδους ὑπογείων θυλάκων, τῶν ὁποίων τὸ ἄλμυρὸν ὕδωρ κατέχει τὸν πυθμένα, τὸ πετρέλαιον τὸ μεσσίον στρώμα καὶ τὸ ἀέριον (gaz) πιέζει τὰ ἀνώτερα μέρη τοῦ κοιλώματος.

Οἱ ὑπόγειοι, οὕτως εἶπεῖν, θύλακοι, οἵτινες ἐνίοτε ἀναπαύονται ἐπὶ ἐδάφους λιθάνθρακούχου, φαίνονται ἀνωμάλως διεισκορπισμένοι εἰς βάθη, τὰ ὁποῖα διασταυροῦνται μετὰ ποιότητος πετρελαίου ἐκχυλισμένου.

Ἐντὸς τῶν πετρελαιοφόρων στρωμάτων ἡ ἀναζήτησις θυλάκων περιεχόντων πετρέλαιον γίνεται ἐκ τυχαίων βολιδουσκοπήσεων, αἵτινες πολλάκις εἶναι ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὸ ὄρυγμα τοῦ ὑπεδάφους ἐνεργεῖται δι' ἐνὸς μικροῦ, βαρέος καὶ αἰχμῆν φέροντος χαλυβδίνην τρυπανίου, τὸ ὁποῖον κρέμαται ἐκ τινος σχοινίου καὶ ὑψώνεται διὰ μηχανήματος, ἐπαφίγεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὴν ὥραν τῆς χρησιμοποίησεως.

Ἡ πτώσις τοῦ τρυπάνου σκάπτει τὸ φρέαρ, τὸ ὁποῖον ἀναλόγως τῆς ἐργασίας εἶναι σωλὴν διαμέτρου 0,076 μ.—0,152 μ. κατὰ τρόπον ἀποφεύγοντα τὴν καθίζησιν.

Ὅταν τὸ ἀνοίγμα συναντᾷ θύλακον, τότε τρεῖς περιπτώσεις δυνατὸν νὰ παρουσιασθῶσι: 1) ἢ τὸ φρέαρ συναντᾷ τὸ ἀνώτερον στρώμα τοῦ κοιλώματος, καὶ τὸ ἀέριον (gaz), τοῦ ὁποῦ ἡ πίεσις ἐνίοτε ἀνέρχεται μέχρι 200 ἀτμοσφαιρῶν*, ἀποφεύγεται μὲ ἕνα παρατεταμένον ὑπόγειον βόμβον, ὅτε προωθείται συνήθως τὸ τρύπανον εἰς ὕψος σημαντικόν, 2) ἢ τὸ τρύπανον εἰσδύει μέχρι τῶν ὑγρῶν στρωμάτων καί, ἐκ τῆς ἐγκλειστοῦ πίεσις τοῦ ἀερίου εἶναι μικρά, ἢ ἐξαγωγή ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκτελεῖται δι' ἀντλιῶν, ὡς ἐν Πενσυλβανίᾳ καὶ 3) διὰ μεταλλικῶν κάδων (ζαλοῦκα) χωρητικότητος περὶ τὰ 20 χιλιόγραμμα πετρελαίου, ὡς πράττουσιν ἀκόμη τινεῖς τῶν ἐκμεταλλευτῶν πετρελαίου ἐν Βακοῦ.

Ἐξακοντιστικαὶ πηγαὶ καὶ πηγαὶ μὲ κλειδίον.

Ἐὰν ἡ πίεσις τοῦ ἐγκλειστοῦ ἀερίου ὑπεράνω τῶν ὑγρῶν εἶναι μεγάλη, αὕτη ἐκτινάσσει τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ ἢ τὸ πετρέλαιον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους εἰς μέγα ὕψος ὑπεράνω τούτου. Ἡ ὑγρὰ στήλη δύναται τότε νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀληθῆ στρόβιλον.

Οὕτω, ὅτε τὰ ἐν Βακοῦ φρέατα (δρούζμπα) διετρυπήθησαν, μία στήλη πετρελαίου ἐξηκοντίσθη ὑψωθείσα μέχρις 90 μ. ὕψους. Γίνονται δὲ κύριοι τῶν πηγῶν μετὰ πάροδον τεσσάρων μηνῶν, κατὰ τοὺς ὁποίους ρέουσι χιλιάρροι πετρελαίου καὶ ἄμμου, ἅτινα ἐρρημώνουσι τὰς γετονικὰς καλλιέργειας καὶ ἐξαφανίζονται ἐντὸς τῆς Κασπίας.

Σήμερον ἐπὶ τῇ πρόψει τοιαύτης ἐκπηδήσεως πετρελαίου, ἀφ' ὅτου οἱ ὑποχθόνιοι θόρυβοι ἀναγγείλωσι τὴν ἄξιξιν τοῦ ἀε-

ρίου ή τών ύγρῶν, ὁ σωλήν κλείεται δι' ἰσχυροῦ καλύμματος χαλυβδίνου μετὰ στρόφιγγος διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἀντλοῦσι τὸ πετρέλαιον οὕτω κεκλεισμένον. Ἡ πηγὴ ἐτέθη ὑπὸ κλεῖδα.

Ἡ ἀνάβλυσις πολλάκις εἶναι προσωρινή. Καταπαύει ἐνίοτε πολὺ ταχέως. Ὄταν ἡ ἀνάβλυσις παύσῃ, ἡ ἐξαγωγή συνεχίζεται, μέχρις ἐξαντλήσεως, διὰ τῶν ζαλούκα (μεταλλικῶν κάδων).

Τὸ οὕτω ἀποκομισθὲν πετρέλαιον τίθεται κατὰ πρῶτον ἐντὸς πλησίον δεξαμενῶν, ἀληθῶν λιμνῶν πετρελαίου, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατακάθεται πρῶτον ἡ ἄμμος καὶ αἱ βαρύτεραι ξένα ὕλαι. Ἐκεῖθεν διὰ σωλήνων μεταλλικῶν 10—16 ἑκατ. διαμέτρου διοχετεύεται εἰς τὰ μέρη τῆς διαλύσεως.

Οἱ σωλήνες οὗτοι ἔχουσιν ἕκτασιν ἐν Πενσυλβανίᾳ 80.000 χιλιόμε. Ἐκχύνουσι δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐντὸς 16.000 δεξαμενῶν, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουσι συνήθως 8.000.000 κυβικῶν μέτρων πετρελαίου.

Ἐκ τῶν δεξαμενῶν τὸ πετρέλαιον μεταγγίζεται ἐντὸς πετρελαιοφόρων ἀτμοπλοίων χωρητικότητος 7,500 τόννων περίπου καὶ ἐξαποστέλλεται εἰς τοὺς τόπους καταναλώσεως, ἔνθα διυλίζεται πρὶν ἢ δοθῆ εἰς τὸ κοινὸν πρὸς χρῆσιν.

Ἐνίοτε, ἔνεκα ἀπερισκεψίας τὸ φρέαρ ἀναφλέγεται. Εἶναι τότε τοῦτο ἓν θέαμα καταπληκτικὸν καὶ μεγαλοπρεπές. Φλόγες γιγαντιαῖαι κυμαίνονται ἐν τῷ ἀέρι εἰς σημαντικὸν ὕψος καὶ ὑπερβολικοὶ χεῖμαρροι καπνοῦ ἀμαυροῦσι τὸν οὐρανόν. Ἡ ἐκπήδησις τοῦ πετρελαίου συνοδεύεται μὲ ἀκαταπαύστους βεμβαρδισμοὺς ἐκρήξεων. Ἐν Ἀμβέρσῃ, πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἐξερράγη πυρκαϊὰ ἐντὸς μιᾶς ἀπεράντου ἀποθήκης πετρελαίου καὶ μετὰ τὴν ἐκρηξιν ἔρρεον ποταμοὶ πυρὸς πυρπολοῦντος πᾶν ὅ,τι ἐπὶ τῆς διαβάσεώς του εὗρίσκετο.

Πετρέλαιον ἡ Ἀμερικὴ ἐξάγει ἐτησίως περίπου 70 ἑκατομμύρια βαρελίων, ἡ Ρωσσία 80 καὶ αἱ ἄλλαι χῶραι 10 ἑκατομμύρια. Ἐν συνόλῳ 160 ἑκατομμύρια βαρελίων ἐκ μιᾶς μέσης χωρητικότητος ἐξ 180 λιτρῶν, ἦτοι κατ' ἔτος 28.800.000.000 λιτρῶν*.

Διάφοροι χρήσεις του πετρελαίου

Εκτός τῆς γενικῆς χρήσεως πρὸς φωτισμόν, τὸ πετρέλαιον χρησιμοποιεῖται ἀκόμη πρὸς θέρμανσιν, πρὸς κίνησιν μηχανῶν κ.λ.π. Εἰδικαὶ θερμάστρι καὶ καλοριφέρ—θερμάστραι, ὧν ἡ καυστικὴ ἱκανότης φθάνει μέχρι 160 γραμμαρίων καθ' ὥραν, παρέχουν πρόχειρον καὶ γλυκεῖαν θέρμανσιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ὀσμῆς.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐκτελοῦνται πλήρεις ἐγκαταστάσεις οἰκιακαὶ περιλαμβάνουσαι καλοριφέρ, θερμολούτρα, ἐστίαν κ.τ.λ. πάντα θερμαινόμενα μὲ πετρέλαιον ἀναδίδον μίαν κυανῆν φλόγα οἰνοπνεύματος ἢ ἀερίου.

Ἀπὸ τινων ἐτῶν κατασκευάζουσι πλινθία (πλάκας) ἐκ πετρελαίου ἐν σιερεῶ καταστάσει, τὰς ὁποίας χρησιμοποιοῦσι πρὸς θέρμανσιν λεβήτων, ἀτμομηχανῶν ἰδίως. Τὸ πετρέλαιον στερεοποιούμενον μετὰ διαφόρων οὐσιῶν ἐντὸς τύπων διατηρεῖ ὅλας τὰς ιδιότητας αὐτοῦ.

Εἴτε ἐν φυσικῇ καταστάσει, εἴτε ἐν μείγματι ἐκ λίπους ἢ ἐξ ὑποστάθμης τῆς διυλίσεως τὸ πετρέλαιον ἐνέχει τὴν ιδιότητα τοῦ γλοιώδους καὶ διὰ τοῦτο χρησιμοποιοῦσι πρὸς λίπανσιν καὶ ἐπάλειψιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ.

Ἐκ τοῦ πετρελαίου ἐξάγουσι προσέτι διάφορα προϊόντα ὀρυκτελαίου: παραφίνην, εἶδος ὀρυκτοῦ κηροῦ ἐξ οὗ κατασκευάζουσι λαμπάδας, βασελίνην, λίπος ὀρυκτὸν πασίγνωστον, νάφθην, ἐλαφρῶς ἀρωματικὴν ἐν χρήσει μᾶλλον ἐν τῇ χημείᾳ.

(Ἐκ τοῦ Almanach Hachette)

Μετάφρ. Μ.Α.Λ.

Καταγωγή

καὶ χρησιμότης τῆς πορσελάνης.

Ἐκ τῶν ἔργων τῆς κεραμεικῆς τέχνης τὰ ὠραιότερα εἶναι τὰ ἐκ πορσελάνης, ἢ ὅποια ἀπὸ 40 καὶ πλέον αἰῶνων εἶναι γνωστὴ ἐν Κίνᾳ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἦτο ἐκεῖ τόσοσ πολὺ γνωστὴ,

ὥστε ἐνίοτε ἐγένετο χρήσις αὐτῆς ἐν τῇ οἰκοδομικῇ, ὡς σήμερον παρ' ἡμῖν εἶναι ἢ κοινῇ πλίνθος.

Ἐν Πεκίμφ, μίξ τῶν πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Κίνας, ὑπάρχει πύργος τι· περίφημος ὑπὸ τοῦ θαυμασίου τούτου ὕλικου κατασκευασμένος. Οὗτος ὁ πύργος εἶναι ἐν μεμονωμένον μνημεῖον, σχήματος ὀκταγώνου, ὕψους 6.) μέτρων καὶ ἐξ ἑννέα ὀρόφων συγκείμενος, ἕκαστος δὲ τῶν ὀροίων φέρει στοάν.

Τὰ διαφόρα τμήματα τῆς οἰκοδομῆς εἶναι οὕτω πως συννηνωμένα, ὥστε τὸ σύνολον τοῦ πύργου φαίνεται ὡς ἐξ ἐνός ὀγκολίθου ἐκ πορσελάνης αποτελούμενον.

Κατὰ τὸν 15 αἰῶνα οἱ Πορτογάλοι εἰσήγαγον τὴν ἐκ πορσελάνης ἀγγειοπλαστικὴν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐθαυμάζοντο οἱ ὠραῖοι κύαθοι * τῆς Κίνας ἐν τῇ Εὐρώπῃ, χωρὶς νὰ δυνηθῶσιν οἱ κάτοικοι αὐτῆς νὰ ἐννοήσωσι τὴν φύσιν καὶ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν. Ἐπεκράτουν αἱ πλέον παράδοξοι γνῶμαι. Ἡ πορσελάνη, ἔλεγον, προέρχεται ἐκ κελύφους φῶν καὶ θαλασσίων κογχυλίων ἀπὸ ἑκατὸν καὶ πλέον ἐτῶν ἐν τῇ γῆ κυκρυμμένων καὶ μεταβεβλημένων εἰς ζύμην διὰ μιᾶς μακρᾶς σήψεως.

Μία προπαρασκευαστικὴ ἐργασία κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μακροῦ ἀνθρωπίνου βίου δὲν ἤρκεσε νὰ ἐνισχύσῃ τὰς ἐρευνας. Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς ἀπορίμησιν τῶν ἐκ πορσελάνης ἀντικειμένων τῆς Κίνας, ἕως οὗ μία εὐτυχὴς σύμπτωσις ὠδήγησε τὸν ἀνθρώπινον νοῦν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ οὕτω νὰ λησμονηθῇ ἡ παράδοξος γνῶμη, ὅτι ἡ πορσελάνη προέρχεται ἐκ σσηπότων κογχυλίων ἑκατὸν ἐτῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἰς σιδηρουργὸς τῆς Σαξέ ἔφιππος ταξιδεύων εὐρέθη ἐν βορβόρῳ γῆς λευκῆς, λεπτῆς καὶ γλοιώδους, ὀπότεν ὁ ἔππος αὐτοῦ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἀπηλλάγη. Ἐκπληκτος ὁ σιδηρουργὸς ἐκ τοῦ ὠραίου λευκοῦ χρώματος ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀργίλλου ταύτης προσότητά τινα ἐπὶ τῇ σκοπῇ νὰ χρησιμοποίησῃ ταύτην ὡς παιπάλην διὰ τὰς φενάκας.

Τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπεκράτει παρὰ τοῖς διακεκριμένοις προσώποις ὁ συρμὸς νὰ καλύπτωσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν μὲ μίαν

μεγάλην καὶ κελῶς ἐκτενισμένην φενάκην, τὴν ἐπιπάλιζον διὰ λευκῆς τινος κόνεως, διότι οὕτω ἐνεφανίζοντο πλέον σεβαστοί.

Ἡ συνήθης κόνις ἦτο ἄλευρον ἐκλεκτῆς ποιότητος.

Ἡ γῆ, ἔπου ὁ ἔππος διέτρεξε τὸν κίνδυνον τῆς ἐν αὐτῇ ἐνσφηνώσεως, ἐφάνη εἰς τὸν σιδηρουργόν, ὅτι ἠδύνατο ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἄλευρον, διότι αὕτη ὑπερεῖχε κατὰ τὴν ἔκπαγλον λευκότητα. Ἡ δοκιμὴ ἐπέτυχε θαυμασίως καὶ πάραυτα ἡ μεταλλικὴ κόνις ἀντικατέστησεν, εἰς τὴν κόμμωσιν, τὸ ἄλευρον.

Μίαν ἡμέραν, εἰς σοφὸς τῆς Σιξ ὀνόματι Μπότजर (Bottger) ἀγνοῶν τὸν νεωτερισμὸν ἠρώτησε τὸν θαλαμηπόλον αὐτοῦ διατὶ ἀπὸ τίνος χρόνου ἡ φενάκη ἦτο βαρυτέρα τῆς συνήθους. Εἶναι βαρυτέρα ἀπήντησεν ὁ θαλαμηπόλος, διότι ἡ φενάκη παιπαλιζέται σήμερον μὲ ἐν λευκὸν χῶμα. Ὁ σοφὸς οὗτος ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς τὴν ὁποῖαν προσηκόμισαν εἰς αὐτὸν κόνιν. Οὗτος ἀνεγνώρισε μίαν ἀργίλλον πολὺ λεπτὴν καὶ ἀπηλλαγμένην ξένης ὕλης, τῆς ὁποίας ἡ θυμαθὴ λευκότης ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν του τὴν πορσελάνην. Μὴ ἀρά γε, διηρωτήθη, εἶναι τὸ χῶμα τῶν Σινῶν, ἡ θαυμασία αὕτη γῆ περὶ τῆς ὁποίας δισχυρίζονται, ὅτι εἶναι ἀπόρροια σεσηπῶτων κογχυλίων; Ἐγένοντο δοκιμαί καὶ αὗται ἔφερον κατ' εὐγῆν ἀπτελέσματα. Ἡ νέα λοιπὸν κόνις τῶν φενακῶν ἦτο ὄντως ἡ ὕλη ἐξ ἧς κατεσκευάζοντο τὰ σινικά εἶδη ἀγγειοπλαστικῆς. Ἐξήκοντα ἔτη ἀργότερον ἡ σύζυγος ἐνὸς πτωχοῦ ἐπαρχιακοῦ ἱατροῦ παρετήρησεν ἐντὸς μιᾶς χαράδρας τῶν πέριξ τοῦ Σαιντ-Υρι (Saint-Yrieix), πλησίον τῆς Λιμόζης (Limoges*) μίαν γῆν λιπαράν, τὴν ὁποῖαν ἐξέλαβε κατὰλληλον πρὸς καθαρισμόν ὑφασμάτων. Ἐκ ταύτης ἔλαβε ποσότητά τινα καὶ ἐπέδειξεν εἰς τὸν σύζυγόν της. Οὗτος ἐν τῷ λευκῷ ἀργίλλῳ διεῖδεν μίαν ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα καὶ ἐσπευσμένως ἐξήτησε τὴν γνώμην ἐμπειρογνομόνων εἰδικῶν. Αἱ ὑπόνοιαι, τὰς ὁποίας εἶχε συλλάβει, ἐβεβαιώθησαν. Μετ' ὀλίγον κατεσκευάσθησεν ἐν Σέβραις (Sèvres) ἐκ τοῦ ἀργίλλου τούτου εἶδη ἐκ πορσελάνης ἀμιλλώμενά πρὸς ἐκεῖνα τῆς Κίνας καὶ τῆς Σάξ. Αὕτη ἡ ἀνακάλυψις ἐξησθένησε τὸ μονοπώλιον τῆς Σάξ καὶ ἐξησφάλισεν εἰς τὴν Γαλλίαν

Νέα Ἑλληνικὰ Ἀναγνώσματα 3

μίαν βιομηχανίαν, ἥτις καὶ σήμερον εἶναι τόσον ὠραία καὶ τόσον προσοδοφόρος.

Ἡ πορσελάνη λοιπὸν εἶναι ἄργιλλος πολὺ καθαρὰ καὶ λευκὴ, ὀνομαζοῦσι δ' αὐτὴν καολίνιον. Ὑπάρχουσι ἐν Κίνα, ἐν Σάξ, ἐν Ρωσία καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπέραντα στρώματα τοιαύτης γῆς. Ἐν Γαλλίᾳ ὁμοίως εὐρίσκεται πορσελάνη ἐν Σαιν—Ἰρι (Saint-Yrieix), ἐν Ριευκ πλησίον τοῦ Χερβούργου (Cherbourg).

Ἡ ζύμη τοῦ καολινίου διαπλάσσεται κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἄλλοτε ἐπεξεργάζονται αὐτὴν εἰς τόνους, ἄλλοτε χύνουσιν ἐντὸς μύλων κοχλάζουσιν ἔτι καὶ ἄλλοτε πάλιν συμπιέζουσιν ἐντὸς τύπων καὶ χυτηρίων, ὁπόθεν λαμβάνουσι διάφορα ἐκμαγεῖα.

Τὰ ἐκ πορσελάνης ἀντικείμενα, ὅτε τὸ πρῶτον ἐξέρχονται τῶν χειρῶν τῶν ἐργατῶν εἶναι πολὺ ὑγρὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀψήνουσιν ἐκτεθειμένῃ πρὸς ἀποξήρανσιν. Μετὰ ταῦτα ἐγκλείουσι κατὰ τεμάχια ἐντὸς πλινθίνων δυστήκτων θηκῶν, ἕνα, ὑπὸ τὴν αἰθάλην * καὶ τὸν καπνόν, θαμβώσωσι τὴν λάμψιν καὶ τὴν λευκότητα αὐτῶν. Τέλος θέτουσιν ἐντὸς κλιβάνου ὑπὸ μετρίῃ θερμοκρασίᾳ, ἥτις εἶναι ἰκανὴ ν' ἀπορροφήσῃ μόνον τὴν ὑγρασίαν. Τοιοῦτοτρόπως ἀποβαίνουσι πορώδη καὶ εὐδιαπέραστα ἐντὸς ὕδατος καὶ ἐπ' αὐτῶν φερομένη ἢ γλῶσσα προσκολλᾶται.

Μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἐπεξεργασίαν προβαίνουσι εἰς ἐπάλειψιν τῆς ἐπιφανείας δι' ἐπιχρίσματος εὐδιαλύτου, σχηματίζοντος τὸν λεγόμενον σμάλτον. Οὕτως ἀναπαράγουσι εἰς κόνιν λεπτοτάτην ἐν ὀρυκτῶν ὀνομαζόμενον ὑπὸ τῶν Σινῶν Πιτουζέ (κοκκῶδες ὀρυκτῶν δι' οὗ κατασκευάζεται τὸ λεγόμενον φαρφουρί) καὶ πηγματίτης ὑπὸ τῶν μεταλλειολόγων.

Ἡ κόνις αὕτη διαλύεται ἐντὸς καδίσκων πλήρων ὕδατος καὶ σχηματίζουσι λαμπρὸν πολτόν. Ὁ ἐργάτης ἐμβυθίζει ταχέως καὶ μετ' ἐπιτηδειότητος ἐντὸς τοῦ πολτοῦ τοῦ καδίσκου πρὸς βερνίκωσιν τὰ ἀντικείμενα, ἅτινα ἐξάγει κεκαλυμμένα ὑφ' ἐνὸς ὑγροῦ λεπτοῦ στρώματος. Τὸ ὕδωρ ταχέως ἀπορροφᾶται ὑπὸ τῆς πορσελάνης διατελούσης ἐν πορώδει ἔτι κατατάσει, ἢ δ' ἐπιφάνεια παραμένει ἐπικεχρισμένη ὑπὸ λεπτῆς κόνεως τῆς ὁποίας ἢ τῆξις

θὰ παράσχη τὸ βερνίκιον. Διὰ δευτέραν φοράν ἤδη τὰ ἀντικείμενα ἐγκλείονται ἐντὸς τῶν θηκῶν καὶ ἐναποτίθενται ἐντὸς κλιβάνου ἰσχυροτάτης θερμοκρασίας, ἢ ὁποῖα ψήνει αὐτὰ ὀριστικῶς.

(Ἐκ τοῦ Almanach Hachette)

Μετάφρασις Μ. Α. Λ

Ὁ χάρτης καὶ ἡ ἱστορία αὐτοῦ.

Ὡς ὁ ἄρτος διὰ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν εἶναι ὠφέλιμος καὶ ἀπαραίτητος, οὕτω διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν εἶναι ὁ χάρτης πολῦτιμος ὕλη.

Ἡ τέχνη τῆς διατυπώσεως τῶν ἰδεῶν διὰ τῆς γραφῆς καὶ τῆς διατηρήσεως τούτων εἶναι μακράων τὴν καταγωγὴν.

Τὰς ἰδέας τῶν οἱ ἀνθρώποι ἀπετύπουσαν κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς πέτρας. Ἐγράφον τὴν ἱστορίαν ἐπὶ τῶν μνημείων. Ἐν Αἰγύπτῳ ἔμως κατὰ τὴν Γ' ἢ Δ' δυναστείαν, δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τῶν βασιλέων Χέοπος καὶ Χεφρήν, κατσκευαστῶν τῶν τριῶν μεγάλων πυραμίδων καὶ ἔπακρον σημεῖον τῆς ἀρχαίας αὐτοκρατορίας, ἐχρησιμοποιοῦν χάρτην κατεσκευασμένον ἐκ φυτικῶν ἰνῶν.

Εἰς κάλαμος μὲ στέλεχος τριγωνικόν, ἐν ἀφθονίᾳ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου, ἐπρομήθευε ταινίας, αἰτίνες, πυκνῶς πεπιεσμέναι καὶ παραλλήλως ἐπὶ μιᾶς ἐπιφανείας ἐπιπέδου καὶ λείας, παρεῖχον διαφόρων ποιότητων χάρτην τοσοῦτον πολῦτιμον, ἐφ' ὅσον αἱ ἴνες ἦσαν πλησιέστεραι τῆς ἐντεριώνης *, ἥτις περιείχετο ὑπὸ φλοιὸν ἀδρομερῆ. Οἱ ἰθαγενεῖς τὰ σπέρματα τούτου τοῦ καλάμου τρώγουσιν ἢ χρησιμοποιοῦσιν εἰς διαφόρους αὐτῶν ἀνάγκας. Ὁ χάρτης οὗτος ὠνομάζετο πάπυρος.

Ὁ πάπυρος ἐπέβλαβε τὸ ὄνομά του ἐπὶ τοῦ χάρτου. Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου, 484 πρὸ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας, ὁ ἐξ ἰνῶν χάρτης ἀπετέλει ἐν λίαν σπουδαῖον ἐμπόριον. Ἡ Αἰγυπτὸς ἔπαυσε παράγουσα τὸν χάρτην τοῦτον περὶ τὸν 7ον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα. Ἡ περγαμηνὴ ἀντικατέστησε τὸν πάπυρον.

Οἱ Σίται κατεσκευάζον ὁμοίως χάρτην ἐκ φυτικῶν ἰνῶν καὶ

μετεχειρίζοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν ἐντεριώνην φατσίας * τῆς παπυροφόρου, ἰθαγενοῦς τῆς Φορμόζης *.

Τὸ ρωμαλέον στελέχος τῆς φατσίας δὲν ὑπερβαίνει τοὺς εἴκοσι πόδας ὕψους, οἱ δὲ κλάδοι αὐτῆς δὲν ἔχουσι διάμετρον πλεόν τῶν 4—5 ἑκατοστῶν, ἀλλ' ἡ ἐντεριώνη ἔχει τὴν λευκότητα τῆς χιόνος. Ταύτην τὴν ἐντεριώνην κόπτουσιν οἱ Σῖναι εἰς μικρὰ τεμάχια τῇ βοηθείᾳ καλῶς ἠκονημένης μαχαίρας.

Τὰ τεμάχια ταῦτα συννεοῦσιν, ἐπιπεδώνουσι, συμπιέζουσιν ὑπὸ βάρη μέχρι τελείας ξηράνσεως καὶ ἀναπαράγουσιν εἰς λεπτὰ καὶ μικρὰ φύλλα, μερικῶν τετραγωνικῶν δακτύλων. Εἶναι λίαν εὐθρυπτος καὶ διὰ τοῦ χρόνου ξηραίνεται.

Ὁ σινικός λοιπὸν χάρτης εἶναι κατασκευασμένος ἐξ ἐντεριώνης φατσίας τῆς παπυροφόρου· ἀκαταλλήλως δὲ φέρει τὸ ὄνομα χάρτου ἐξ ὀρύζης.

Ἐκ τῆς ἐντεριώνης, * ἥτις ἐξάγεται εἰς στελέχη, κατασκευάζουσι τεχνητὰ ἀνθὴ ἀμιλλώμενα πρὸς τὰ λεπτοφυέστερα πέταλα τῶν φυσικῶν ἀνθέων.

Ὁ φυτικός χάρτης εἰσήχθη εἰς Μέκκαν, πόλιν τῆς Ἀραβίας, τὸν 7ον αἰῶνα καὶ ἐξηπλώθη ἐκεῖθεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιχὴν ταύτην οἱ Σαρρακηνοὶ * ἐπενόησαν τὸν ἐκ βάμβακος χάρτην. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἀπετέλεσε μεγίστην πρόοδον καὶ μίαν τῶν βαρυσημάντων βιομηχανικῶν εὐεργεσιῶν, ἥτις διὰ τῶν σταυροφόρων * μετηνέχθη εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Ὁ νεώτερος χάρτης ἀπετελέσθη ἐκ διαφορωτάτων ὕλων. Ἐκ ρακῶν παντὸς εἶδους, ἐξ ἀχύρου, ἐκ ρινημάτων ξύλων, ἐκ σχιζῶν ἰτέας, τιλίας *, ἀκακίας *, μορέας, λεύκης, ἐκ στελεχῶν κληματίδος, βρυωνίας *, ἀνθεμίδος *, ἀκαλήφης *, ἀγρώστεως *, βαμβοῦ *, κυάμου, καννάβευς, βανανέας τῆς Μανίλλης καὶ ἐκ φλοιῶν αἰγείρου· ὡς ἐπίσης ἐξ ἀμιάντου, καολίνιου * καὶ ἄλλων πολλῶν προϊόντων.

Διακρίνομεν τρεῖς κατηγορίας χάρτου γραφῆς καὶ χάρτου ἐκτυπώσεως: χάρτην κολλώδη, ἡμικολλώδη καὶ ἀνευ κόλλας.

Ὁ κολλώδης χάρτης, δηλ. ἐκεῖνος τοῦ ὁποῖου ἡ ζύμη εἶναι μεμειγμένη με ρητινώδη σάπωνα, με ἀλευρώδη ὕλην φυτῶν (ἄμυ-

λον) και στυπτηρίαν, χρησιμεύει πρὸς γραφήν. Εἶναι χάρτης μεγαλύτερας στερεότητος και ἀντοχῆς και δὲν ἀπορροφᾷ τὴν μελάνην. Ὁ ἄνευ κόλλας χάρτης χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐκτύπωσιν.

Ἡ ποικιλία τοῦ χάρτου εἶναι πολυάριθμος. Ἐκ τῶν χονδροτέρου και πυκνοτέρου πρὸς χρῆσιν περικαλυμμάτων μέχρι τοῦ λεῖου και μεταξώδους: χάρτης δεσποινίδων (πρὸς ἀποσγούρωσιν τῆς κόμης), χάρτης Ἰωσήφ, ὁ λεγόμενος μεταξωτός, πολὺ ἐλαφρὸς και ἡμιδιαφανής, ὁ ἐπινοηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ Μογγολφιέρου· περικαλύπτουσι δι' αὐτοῦ κοσμήματα, κηρία, σακχαρωτά· χάρτης μασημένος, μοσχευμένος ἐντὸς ὕδατος· χάρτης μυλῆτης, ὅστις, ἐντὸς μύλων κεχρισμένων ὑπὸ ἐλαίου, λαμβάνει διάφρα σχήματα και ἐκ τοῦ ὁποῦ οἱ χειρουργοὶ κατασκευάζουσι τεχνητὰ μέλη τοῦ σώματος· χάρτης λευρωμένος· χάρτης σιγαρέτων, ἐφευρέσεις Ἰσπαν. κὴ εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ 1823. Ὁ χάρτης οὗτος κατασκευαζόμενος ὑπὸ ρακῶν και λευκασμένος δι' ἀσβεστίου και ἀρσενικύχου οὐσίας εἶναι ἐπικίνδυνος διὰ τὰς μεμβράνας τοῦ λαιμοῦ και τῆς μύτης, ὡς ὁ βεβρεγμένος χάρτης καπνοῦ δι' οὗ κατασκευάζουσι πρῶτα εὐθηνά, ἐπιταχύνει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φθίσεως εἰς ἀνθρώπους ἐπιρρεπεῖς εἰς ταύτην τὴν τρομερὴν ἀσθένειαν.

Ὁ ζωγραφικὸς χάρτης δι' ἐπένδυσιν εἶναι ἐν χρήσει ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ δύο ἑκατονταετηρίδων, ἀλλ' ἐν Σινικῇ μετεχειρίζοντο αὐτὸν ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Χρῶματά τινα χρησιμοποιούμενα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ζωγραφικοῦ χάρτου εἶναι μειγμένα μὲ ὀρυκτὰς οὐσίας, ἰσχυρὰ δηλητήρια, οἷα εἶναι τὰ ζωηρὰ πρῶτα συγχείμενα ἐξ ἀρσενικοῦ και χαλκοῦ.

(Ἐκ τοῦ «Etoile Noëliste»)

Μετάφρ. Ν. ΓΑΛΑΝΟΥ

Ἡ παλαιότης τῆς στενογραφίας.

Ἐπιβεβλημένη ἢ γνώσις αὐτῆς.

Ἡ στενογραφία εἶναι τέχνη γραφικὴ, διὰ τῆς ὁποίας δυνάμεθα συντόμως καὶ δι' ὠρισμένων σημείων πᾶν εἶδος λόγου νὰ γράφωμεν ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος εὐχερῶς καὶ ἀνελλιπῶς. Εἰς τὴν στενογραφίαν ἐφαρμόζεται τὸ ρητὸν «ὁ χρόνος εἶναι χρήμα» καὶ «χρόνος ἀνάλωμα * ἄριστον βροτοῖς» τοῦ Θεοφράστου.

Ἡ στενογραφία ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῆς ἔσχε ποικίλα ὀνόματα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐπιτελουμένου δι' αὐτῆς ἀποτελέσματος. Ὀνομάζεται : στενογραφία, ταχυγραφία, ὠκυγραφία, ραδιογραφία, βραχυγραφία, γραφοδρομία, ζευτογραφία καὶ ὑπογραφία. Οἱ Ἄγγλοι ὀνομάζουσι αὐτὴν «σύντομον χεῖρα» (short-hand), οἱ Γερμανοὶ «τέχνην τοῦ καταγράφειν τὸν λόγον διὰ σημείων» καὶ οἱ ἄρχαιοι Ἕλληνες «σημειογραφίαν». Ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Ξενοφῶν πάσας τὰς συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ διδασκάλου τοῦ Σωκράτους διὰ συντόμων σημείων κατώρθωνε νὰ γράφῃ. Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ στενογραφία ἦτο γνωστὴ καὶ ἡσκεῖτο ὡς ἐπάγγελμα. Ὅστις δὲ τῶν στενογράφων ἐνόθευε κατὰ τι τὰ λεγόμενα ἐτιμωρεῖτο αὐστηρότατα. Γνώστης τῆς στενογραφίας ἦτο καὶ ὁ Κικέρων *, τοῦ ὁποίου μαθητῆς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἦτο ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ Τύλλιος Τύρων, ὅστις ἐπενόησε 1100 σημεῖα δι' ὧν παριστῶντο αἱ συνηθέστεραι λέξεις.

Ὁ Ἀσκώνιος * ἀναφέρει, ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ Μίλωνος λόγος τοῦ Κικέρωνος, καθὼς καὶ ὁ τοῦ Κάτωνος λόγος, κατὰ τὴν συνωμοσίαν τοῦ Κατιλίνα, ἐτηρήθη ὑπὸ στενογράφων.

Ποίαν μεγάλην σημασίαν καὶ βεβήτητα ἔχει ἡ στενογραφία ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς χρήσεως, ἣν ἔσχεν αὕτη καὶ ἐκ τῆς πληθύσεως τῶν ἀσχοληθέντων ἐπὶ αὐτῆς. Καὶ αὗται αἱ ἀπεφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐτηροῦντο διὰ σιγλῶν * σημείων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς καταστροφῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς Δημοκρατίας κατέπεσεν ἡ στενογραφία, ἔχνη χρήσεως τῆς ὁποίας ἀνα-

φαίνονται έπειτα έν τοις πρακτικοις τών 'Αγιών Μαρτύρων, ώς π. χ. του 'Ιερωνύμου.

'Η στενογραφία αναφαίνεται και πάλιν κατά τόν 16 αιώνα τó πρώτον έν 'Αγγλία, τó 1588. 'Επηκολούθησαν έκτοτε διάφορα συστήματα, έξ ών τήν πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει τó και εις τήν 'Ελληνικήν μεταγλωττισθέν γερμανικόν σύστημα Γκαμπελσμπέργκερ (Gabelsberger) ώς ανταποκρινόμενον πλήρως εις τάς άπαιτήσεις και εις τόν ιδιάζοντα χαρακτήρα τής 'Ελληνικής γλώσσης.

Εις τήν Γαλλίαν έχομεν τó πρώτον σύγγραμμα περί στενογραφίας τῷ 1651.

Εις τάς Πολιτείας τής Βορείου και Νοτίου 'Αμερικῆς ή τέχνη αὐτή εισήχθη έξ 'Αγγλίας, εις δέ τήν 'Ιταλίαν έκ τής Γαλλίας. Εις τήν Σουηδίαν και Νορβηγίαν εισήγαγεν ó επίσκοπος 'Ανσάριος κατά τόν 8ον αιώνα.

'Η στενογραφία λόγω τής χρησιμότητος αὐτῆς διδάσκεται εις όλα τά Σχολεία τής Εὐρώπης και τής 'Αμερικῆς. 'Εκεῖ δέν δύναται νά νοηθῆ δημοσιογράφος άνευ τής γνώσεως τής στενογραφίας, δέν δύναται νά υπέρξῃ φοιτητής μῆ γνωρίζων νά κρατῆ στενογραφικῶς τάς σημειώσεις τών καθηγητῶν, δέν δύναται νά νοηθῆ υπάλληλος εἴτε δικαστηρίου, εἴτε διαφόρων Γραφείων, εἰς δέν τερῆ σημειώσεις στενογραφικῶς.

Παρ' ἡμῖν εισήχθη ή στενογραφία τῷ 1855 υπό του Βαυαροῦ αξιωματικοῦ τής ακολουθίας του 'Οθωνος, 'Ιωσήφ Μίνδλερ. Τῷ 1862 εισήχθη και έφηρμόσθη εις τήν Β' Συντακτικὴν Συνέλευσιν υπό του ίδιου 'Ιωσήφ Μίνδλερ, του υἱοῦ αὐτοῦ 'Ιωάννου Μίνδλερ και τών Γ. Βλάχου και Α. Μηλιαράκη, μαθητῶν του πρώτου.

'Εν τῷ Πολυτεχνείῳ ιδρύθη ειδική Σχολή στενογραφίας τῷ 1855 λειτουργήσασα μέχρι του 1866 και έπειτα τῷ 1877—1890, όποτε και κατηργήθη.

'Από τινων ἐτῶν τó μάθημα τής στενογραφίας ἤρχισε λαμβάνον καταπληκτικὴν διάδοσιν διδασκόμενον έν ταῖς Δημοσίαις 'Εμπορικαῖς Σχολαῖς, ώς και έν τινι τῶν άνεγνωρισμένων τοιούτων ιδιωτικῶν, διότι καλῶς κατηρτισμένος έν τοῖς έμπορικοῖς δέν δύναται νά νοηθῆ άνευ τής επακριβοῦς γνώσεως τής στενογραφίας, ἥτις και ωφέλιμος και θεαματικὴ εἶναι.

Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐξεδόθησαν διάφορα συγγράμματα στενογραφίας, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἔφερον τὸ πρὸς διάδοσιν αὐτῆς ἐπιδιωχθὲν ἀποτέλεσμα, πλὴν τοῦ τομιδίου Ἰωσήφ Μίνδλερ.

Ἡδῆ, ὁ γερουσιαστῆς Γεράσιμος Σολδάτος ἐπλήρωσε τὸ κενὸν διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐν ἔτει 1918 στενογραφικοῦ συγγράμματος ἐπιγραφομένου «Ἑλληνικὴ στενογραφία», ὅπερ ἔσχε καὶ δευτέραν ἐκδοσιν τὸ 1926.

Τὸ βιβλίον τοῦτο περιέχει πλοῦτον γνώσεων καὶ κανόνων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων πᾶς τις, μὲ ἐλαχίστην βοήθειαν τοῦ διδασκάλου, δύναται νὰ ἐκμανθάνῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν τόσο ἐπιωφελετὴ καὶ σπουδαίαν θέσιν κατέχουσαν σήμερον στενογραφικὴν τέχνην.

ΕΛ. ΜΠΟΖΩΝΗ

Ἡ καλλιγραφία διὰ τῶν αἰώνων καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ὠφελήματα.

Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι εἶχον τελειοποιήσει τὴν καλλιγραφίαν, τὴν τόσο στενωῶς συνδεδεμένην πρὸς τὴν τέχνην τοῦ λόγου, ὅστις ἦτο ἡ κυριώδης δύναμις τῆς διοικήσεως αὐτῶν.

Οἱ ταχυγράφοι παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ Ρωμαίσις, δηλ. οἱ ὑπάλληλοι οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν ἔγγραφον περισυλλογὴν τῶν δημοσίων πράξεων καὶ συμβεβηκότων, μετεχειρίζοντο εἶδος γραφῆς ἐκ πλήθους συγκεκριμένων λέξεων (στενογραφία) χάρις εἰς τὰς ὁποίας ἠδύνατο νὰ παρακολουθῶσι τὸν ροὺν τῶν λέξεων, τῶν μετὰ τάχους ἐξερχομένων τοῦ στόματος τῶν ρητόρων. Τῆς ταχείας ὅμως ταύτης ἐργασίας χρηζούσης ἐξηγήσεως καὶ καθαρογραφῆς, κατέστη τοῦτο ἔργον τῶν ἀντιγραφέων, τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «καλλιγράφοι».

Ὅτε δὲ ὁ ὀσημέριι τότε αὐξάνων δεσποτισμὸς τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ρώμης κατέπνιξε πᾶσαν ἐλευθερίαν σκέψεως καὶ συνειδήσεως καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν φωνὴν τῆς συγκλήτου, τὸ πνεῦμα τῆς συζητήσεως ἐκδιωχθὲν τῆς πολιτικῆς σκηνῆς κατέφυγεν εἰς

τήν θρησκείαν. Οὕτως ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἱερῶν Συνόδων ἡ χριστιανικὴ εὐγλωττία ἀνεῖρε τὸ βῆμα, τοῦ ὁποῖου τὰς ἐμπνεύσεις συνεχέντρουν καὶ ἀπήνθιζον οἱ καλλιγράφοι.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ σκοτοῦς τοῦ μεσαιῶνος ἡ καλλιγραφία δὲν ἔπαυσεν ἀκμάζουσα, διότι, ὅσον καὶ ἂν οἱ νέοι κυρίαρχοι τοῦ ρωμαϊκοῦ κόσμου ἀπηξίουσαν νὰ μανθάνωσι γραφήν, ἐπροστάτευον οὐχ ἥττον τοὺς καλλιεργοῦντας τὴν τόσον ἀναγκαίαν τέχνην τῆς καλλιγραφίας. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς ἀμαθείας, ὅτε τὰ βιβλία ἐσπάνιζον, τὰ μοναστήρια παρήγαγον πλῆθος ἱκανῶν καλλιγράφων καταλιπόντων εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ εἰδει τούτῳ τῆς τέχνης ἀληθῆ ἀριστουργήματα.

Οἱ καλλιγράφοι τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων εἶχον δύο τρόπους διὰ νὰ σχηματίζωσι τὸν χαρακτῆρα τῆς γραφῆς αὐτῶν· τὸν μὲν τῆς ζωγραφίσεως τῶν γραμμῶν, τὸν δὲ τῆς χαράξεως αὐτῶν ἐπὶ πλακῶν (ἐλασμάτων ἐκ μολύβδου ἢ χαλκοῦ) ἢ ἐπὶ πινακίδων ἐκ ξύλων ἐπιχειρισμένων διὰ κηροῦ. Μικρὸν τι ἐργαλεῖον, ἔχον τὸ μὲν ἐν ἄκρον αὐτοῦ ὀξύ, τὸ δ' ἕτερον πλατὺ καὶ συμπεπεσμένον, ἐχρησίμευεν εἰς τὴν χάραξιν ἢ ἐξάλειψιν τῶν λέξεων, ἀναλόγως τῆς θελήσεως τοῦ γραφέως.

Τῆς περγαμηνῆς ἀντικαταστησάσης γενικῶς παρὰ τοῖς νεωτέροις τὰ ἐκ μολύβδου ἐλάσματα καὶ τὰς πινακίδας ἀντικατέστησαν καὶ τὴν μετὰ τριγωνικῆς λεπίδος μάχαιραν διὰ τῶν πτερῶν τῶν πτηνῶν, τὰ ὅποια ἦσαν εἰσέτι ἐν χρήσει καὶ ὑπερμεσοῦντος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς εἶτα, καθ' ἣν ἐνεφανίσθη ἡ τυπογραφία, οἱ καλλιγράφοι ἠναγκάσθησαν νὰ μετέρχωνται τὸ ἐπάγγελμα τῶν διδασκάλων τῆς γραφῆς.

Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ καλλιγραφία ἀπολέσασα τὴν εὐκλείαν τῆς καὶ τὸ παλαιὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον, κατέπεσεν ἀπὸ τέχνης εἰς ἐπάγγελμα. Ἡ διδασκαλία τῶν καθηγητῶν τῆς καλλιγραφίας ἐκτείνεται συνήθως ἐπὶ τῶν κανόνων, οἵτινες δέον νὰ καθορίζωσι τὴν θέσιν τοῦ σώματος καὶ τῆς χειρός, τὸ μέγεθος καὶ τὴν τομὴν τῆς γραφίδος καὶ τὴν κλίσιν τῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἀναλόγως τῶν χονδρῶν ἢ λεπτῶν γραμμῶν, ἅτινα θὰ ἤθελον νὰ προσδιορίσωσιν. Ἐσχηματίσθησαν οὕτω ὑπ' αὐτῶν ἀρχαί τινες, τὰς ὁποίας ἀρκεῖ νὰ ἐφαρμόζωμεν διὰ νὰ γράφωμεν ἅπαντα τὰ ἐν ἰσχύι εἶδη γραφῆς, ὡς π. χ. τὴν στρογγύλην, τὴν νόθον, τὴν

ἐπικλινῆ (κυρτὴν) ἢ ἀγγλικὴν γραφὴν, τὴν ἀνεστραμμένην, τὴν γοτθικὴν καὶ τὴν ταχυγραφίαν.

Ἡ στρογγύλη γραφὴ εἶναι ἡ ἐπικρατεστέρα καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀγγλικοῖς καὶ γαλλικοῖς τεχνικοῖς κύκλοις θεωρουμένη ὡς ἡ κορωνὶς τῶν γραφῶν. Ἡ γραφὴ αὕτη ἀπεκλήθη καὶ ἐμπορικὴ, διότι, κατ' ἐπικρατήσασαν παρὰ τοῖς καλοῖς λογιστικοῖς κύκλοις συνήθειαν, οἱ τίτλοι καὶ αἱ ἐπικεφαλίδες τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων γράφονται εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς γραφῆς.

Τὸ σχολεῖον ὀφείλει νὰ συνηθίσῃ τοὺς μαθητὰς νὰ γράφωσι καθαρῶς, ν' ἀποφεύγωσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὴν ἔνωσιν τῶν γραμμῶν διὰ συγκεχυμένων ἐνωτικῶν γραμμῶν καὶ νὰ τηρῶσι τὸ προσήκον μέγεθος καὶ μορφήν τῶν γραμμῶν.

Ὡραία, δηλ. καλλιτεχνικὴ γραφὴ, προϋποθέτει ἰδιάζουσάν τινα προδιάθεσιν. Διὰ τοῦτο τὸ σχολεῖον προσπαθεῖ μὲν ν' ἀναπτύξῃ καὶ ταύτην, κατὰ τὸ δυνατόν εἰς ἕκαστον, ἀλλὰ τὸ κύριον αὐτοῦ μέλημα εἶναι νὰ ἐπιτύχῃ τὴν εὐανάγνωστον ἐκείνην γραφὴν, τὴν ὅποιαν πᾶς τις δύναται ν' ἀποκτήσῃ. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο, ἐὰν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς φοιτήσεως ὁ μαθητὴς γράφῃ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ διδασκάλου. Οὐχὶ ἄρα μόνον κατὰ τὸ ἰδιαίτερον μάθημα τῆς γραφῆς ἢ τῆς καλλιγραφίας, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μάθημα πᾶν ὅ,τι γράφεται, ὀφείλει νὰ γράφεται μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ ἢ καθαρὰ, ἢ καλὴ γραφῇ ν' ἀποβῆ ἕξις παγία.

I. Γ. ΛΕΓΑΚΗΣ

Βίος Ἡσιόδου [700-675 π.Χ.].

Ὁ Ἡσιόδος ἐγεννήθη ἐν Κύμῃ τῆς Αἰολίδος *. Ὁ πατὴρ του μετοικήσας εἰς Βιωτίαν ἤλθεν εἰς τὴν Ἄσκραν, κώμην εὐφορον, ἣτις κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἐλικῶνος. Ἐκεῖ ἐβοσκε ποίμνια, μέχρις οὗ αἱ Μοῦσαι μίαν ἡμέραν ἐχαίρετισαν αὐτόν. Ἐκτοτε ὁ Ἡσιόδος ἐγένε ποιητὴς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πέρσης δωροδοκήσας τοὺς δικαστὰς χάριν τῆς πατρικῆς κληρονομίας ἐφιλο-

νίκησε πρὸς τὸν ποιητὴν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἔριδος καὶ διότι πικρῶς ἤλεγξε τοὺς δωροφάγους δικαστὰς, ἠναγκάσθη ὁ ποιητὴς νὰ μεταικήσῃ εἰς παραθαλάσσιον πόλιν.

Τοῦ Ἡσιόδου ποιήματα εἶναι α') «Θεογονία», εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς καταγράφει τὴν ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν Θεῶν καὶ εἶναι σπουδαιότατον ἔργον ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν θρησκείαν. β') «Ἔργα καὶ ἡμέραι». Ὀνομάσθη δὲ τὸ ποίημα Ἔργα, διότι ὁ ποιητὴς ἐν αὐτῷ συμβουλεύει τὸν ἀδελφὸν Πέρσην περὶ τῆς ἐργασίας, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ διότι προσέτι διδάσκει περὶ τῶν κακῶν καὶ καλῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς πρέπει νὰ γίνεται ἡ ἐργασία.

Ἡσιόδου «Ἔργα καὶ ἡμέραι».

[Κατ' ἐκλογήν].

Προνοῶν περὶ σοῦ, Πέρση, θὰ σοὶ διηγηθῶ φρόνιμα πράγματα καὶ ἐπωφελῆ.

Τὴν μὲν κακίαν ἐν ἀφθονίᾳ δύναται τις ν' ἀποκτήσῃ εὐκόλως· εἶναι ὀμαλὴ ἢ πρὸς αὐτὴν ὁδός· παρ' αὐτὴν δὲ διατρέβει ἡ κακία. Τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς μεθ' ἰδρώτων οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἔωρισαν.

Εἶναι κατὰ πρῶτον δύσβατος ἡ ὁδὸς καὶ ἀνώμαλος, ἥτις φέρει πρὸς τὴν ἀρετήν, ἀλλ' ἀφ' οὗ φθάσῃ τις εἰς τὸ ἄκρον τῆς τραχείας ταύτης ὁδοῦ, αὕτη ἀποβαίνει ἄνετος, ἂν καὶ πρότερον ἦτο δύσκολος.

Ἐκεῖνος δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἔξοχος καὶ ἐξαίρετος, ὁ ἵππος μόνος πάντα προβλέπει καὶ σκέπτεται, ὅσα ἀργότερον καὶ μέχρι τέλους θὰ εἶναι τὰ ὠφελιμώτερα. Φρόνιμος ἀφ' ἑτέρου εἶναι καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος πείθεται εἰς τὰς ὀρθὰς γνώμης καὶ σκέψεις τῶν ἄλλων. Ὅστις ὁμῶς οὔτε ὁ ἴδιος γνωρίζει, οὔτε δύναται νὰ σκεφθῇ, οὔτε καὶ ν' ἀποταμιεύῃ ἐν τῇ ψυχῇ του ἀκού-

ων τὰς συμβουλὰς ἄλλων, οὗτος εἰς οὐδέν εἶναι χρήσιμος· εἶναι ἄχρηστος καὶ περιττός. —

Σύ, Πέρση, πάντοτε ἐνθυμούμενος καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν συμβουλὴν μου ἐργάζου, θαυμάσιε, ἵνα σὲ μισῇ ὁ λιμός, μὴ ἐλλείπη ἢ διατροφή, ἀγαπᾷ δὲ καὶ προστατεύῃ σὲ ἢ τὸ μέτωπον ἐστεφανωμένον ἔχουσα σεβαστὴ Δημήτηρ (προστάτρια τῆς γεωργίας), ἣτις θὰ πληροῖ τὴν ἀποθήκην σου τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων καὶ ἀπαραιτήτων. Διότι ὁ λιμός, ἢ μεγάλη πείνα, εἶναι πάντοτε καὶ πανταχοῦ σύντροφος τοῦ μὴ ἐργαζομένου.

Τοῦτον τὸν μὴ ἐργαζόμενον ἀποστρέφονται καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ ὁ ὅποτος εἶναι ὅμοιος κατὰ τὸν χαρακτήρα πρὸς ἄκεντρον κηφήνα, ὅστις ἀρνούμενος νὰ ἐργασθῇ κατατρώγει τοὺς κόπους τῶν μελισσῶν. Ἐξ ἔργων οἱ ἄνθρωποι γίνονται πλούσιοι εἰς κτήματα καὶ εἰς χρήματα. Οὕτω προσφιλέστατοι γίνονται εἰς τοὺς θεοὺς οἱ ἐργαζόμενοι. Οὐδὲν ἔργον εἶναι κατηγορία καὶ αἴσχος· αἴσχος εἶναι ἡ ἀργία. Ἐὰν ἐργάζεσαι, θὰ φθονήσῃ ταχέως, ὁ μὴ ἐργαζόμενος, τὸν πλοῦτον σου. Διότι τὸν πλοῦτον ἀκολουθεῖ πάντοτε τιμὴ, ὑπόληψις καὶ δόξα.

Προσκάλει εἰς γεῦμα τὸν ἀγαπῶντά σε. Ἐκ προτιμήσεως δὲ προσκάλει τὸν πλησίον σου κατοικοῦντα. Διότι, ἐὰν σοὶ συμβῇ τι, οἱ γείτονες πρῶτοι καὶ προθύμως θὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν ἀντιθέτως οἱ συγγενεῖς ἀργότερον. Κακὸς γείτων εἶναι συμφορὰ καὶ βλάβη· ὁ καλὸς εἶναι μεγάλη ὠφέλεια, θησαυρὸς πολυτιμῶν. Μεγάλη, ἔτυχε τιμῆς, ὅστις συνέπεσε νὰ ἔχῃ γείτονα ἀγαθόν.

Μὴ κακῶς ἐπιδίωκε κέρδη· διότι τὰ κακῶς ἀποκτημένα κέρδη εἶναι μίξ συμφορὰ καὶ καταστροφή.

Ἐὰν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποταμιεύῃς καὶ τοῦτο πράττεις συχνά, τὸ μικρὸν τοῦτο ταχέως θὰ γίνῃ μέγα.

Τὸν θερισμὸν τῶν δημητριακῶν καρπῶν ν' ἀρχίζης κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῶν Πλειάδων *, τὴν δὲ σπορὰν κατὰ τὴν δύσιν αὐτῶν.

Αὐταὶ παραμένουσιν ἀθέατοι ἐπὶ 40 ἡμέρας καὶ 40 νύκτας· ἀλλ' ὅταν ἐκ νέου ἀνατείλῃ τὸ ἔτος ἀναφαίνονται καὶ δὴ ὅταν ὁ σίδηρος (τὸ ἄροτρον) ἀκονίζεται καὶ παρασκευάζεται πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς. Οὗτος εἶναι ὁ νόμος τῶν ἀγρῶν· ὁμοίως καὶ δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσι παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ ἐντὸς συνδένδρων κολιάδων καὶ μακρὰν τῆς ταραττομένης θαλάσσης ζῶσιν εἰς εὐφορον καὶ γόνιμον γῆν.

Ἐλαφρὸν ἐνδεδυμένος ἐνδυμα νὰ σπεύρης, νὰ καλλιεργῆς καὶ νὰ θερίζης, ἐὰν θέλῃς ν' ἀποτελειώσῃς εἰς κατάλληλον καιρὸν τὰς ἐργασίας τῆς Δήμητρος, τὰ γεωργικὰ σου ἔργα, ἵνα πρὸς ὠφέλειάν σου ἕκαστος τῶν καρπῶν τούτων αὐξηθῇ, ἐν εὐθέτῳ καιρῷ, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαιτείας καὶ ἵνα μὴ πένης κρούων τὴν θύραν ἄλλων οὐδὲν κατορθώσῃς, ὡς οὕτω πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἦλθες πρὸς ἐμέ. Ἀλλά, γινώριζε, ὅτι δὲν θὰ σοὶ δώσω βοήθειαν, οὐδὲ θὰ σὲ δανείσω χρήματα.

Ἐργάζου, Πέρση, εἰς τὰ ἔργα, τὰ ὅποια οἱ θεοὶ ἐπεφύλαξαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐὰν δὲν θέλῃς ἡμέραν τινὰ μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῆς γυναικὸς σου νὰ ὑπάγῃς μὲ βαρῦθυμον καρδίαν καὶ μὲ τὸν δίσκον τῆς ἐπαιτείας εἰς τὴν θύραν τῶν γειτόνων ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν των διὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, χωρὶς οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ προθυμοποιηθῇ νὰ σὲ ἐλεήσῃ. Θὰ σὲ περιφρονῶσιν. Ἴσως δις καὶ τρίς νὰ ἐπιτύχῃς βοήθειάν τινα. Ἐὰν ὅμως ἐπὶ μᾶλλον ὀχληρὸς γίνῃς, οὐδὲν μὲν θὰ κατορθώσῃς, ἀνωφελῶς δὲ καὶ εἰς μάτην πολλὰ θὰ εἶπῃς. Ἀλλ' ἐκτέλεσον τὴν συμβουλήν μου καὶ συμμορφώθητι πρὸς αὐτήν· ἔχε πάντοτε κατὰ νοῦν τὴν ἐξόφλησιν τῶν χρῶν καὶ ἀπόφευγε τὸν λιμὸν.

Ἄντι ὅταν ὁ Ὁρίων * καὶ ὁ Σείριος * μεσουρανοῦσιν, ἴδη δὲ ἡ ροδοδάκτυλος Ἥως τὸν Ἀρκτοῦρον *, τότε, Πέρση, νὰ συλλέγῃς καὶ νὰ φέρῃς εἰς τὸν οἶκον τὰς σταφυλάς. Ἐπειτα ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας εἰς τὸν ἥλιον νὰ ἐκθέσῃς· ἐπὶ πέντε δὲ ἡμέ-

ρας νὰ θέσης ὑπὸ σκιάν, τὴν δ' ἔκτην νὰ ἐπισωρεύσης εἰς ἀγγεῖα τὰ δῶρα τοῦ πολλὴν χαρὰν προξενούντος Διονύσου *. Καὶ τέλος, ὅταν αἱ Πλειάδες καὶ αἱ Ἰάδες * καὶ ὁ ἰσχυρὸς Ὠρίων δύσωσιν, ἐνθυμοῦ τὴν σποράν, τῆς ὁποίας τότε εἶναι ἡ καταλλήλος ἐποχή. Ὁ δὲ ὑπὸ τὴν γῆν σπὸρος θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ πεπρωμένον !

Ἐὰν ἐπιθυμία ἐπικινδύνου ναυτιλίας σὲ καταλαμβάνῃ, ἐνθυμοῦ, ὅτι, ὅταν αἱ Πλειάδες ἀποφεύγουσαι τὸν ἰσχυρὸν Ὠρίωνα ἐμπίπτωσιν εἰς θάλασσαν ἀχανῆ καὶ ὀμιχλώδη, τότε πνέουσιν οἱ ἰσχυροὶ ἄνεμοι, καὶ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἐποχή, ἐνθυμοῦ, καθ' ἣν τὰ πλοῖα δὲν πρέπει νὰ διασχίζωσι τὴν ταρασσομένην θάλασσαν, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεσαι τὴν γῆν, ὡς σὲ προτρέπω.

Νὰ σύρῃς τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ περικλείσῃς πανταχόθεν διὰ λίθων, οἱ ὁποιοὶ θὰ ἐμποδίζωσι τὴν δύναμιν τῶν ὑγρῶν πνοῶν τῶν ἀνέμων, διότι ὑψωμένον ὑπὲρ τὸ ἔδαφος θὰ ἐπιτρέπῃ τὴν διαρροὴν τῶν ὑδάτων, ὥστε νὰ μὴ φθείρῃ αὐτὸ ἡ βροχὴ τοῦ Διός. Τοποθέτησον καλῶς ἐντὸς τοῦ οἴκου ὄλα τὰ ἄρμενα (ἰστία πηδάλια κλπ.), ἐπιμελῶ; διπλωσον τὰ ἰστία, ἀνάρτησον τὸ πηδάλιον ὑπεράνω τῆς ἐστίας καὶ ἀνάμεινον τὴν ἐπὰνοδον τοῦ καταλλήλου καιροῦ τῶν ταξιδίων. Τότε καθέλκυσον εἰς τὴν θάλασσαν τὸ ταχύπλουν πλοῖον καὶ προετοίμασον τὸ ἀνάλογον φορτίον διὰ νὰ δυνηθῆς νὰ ἀποκομίσης κέρδη εἰς τὸν οἶκόν σου.

Διὰ λόγων ἐπαίνει τὰ μικρὰ πλοῖα, ἀλλ' ἔμβαλε τὰ ἐμπορεύματα εἰς μεγάλα.

Ὅσῳ περισσότερον εἶναι τὸ φορτίον, τόσῳ μεγαλύτερα θὰ εἶναι τὰ χρηματικὰ ποσὰ τῶν κερδῶν, ἂν, ἐννοεῖται, οἱ ἄνεμοι ἀναστείλωσι τὴν ἀντίπνοϊαν.

Ἐὰν ἐπιθυμῆς ν' ἀφοσιωθῆς εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἀπόφυγε τὰ χρέη καὶ τὴν πικρὰν πείναν καὶ τότε ἐγὼ θὰ σὲ διδάξω τοὺς νόμους τῆς πολυσφλοίσβου θαλάσσης.

Ἀπόφυγε τὴν κακὴν φήμην, τὴν ὁποίαν περὶ σοῦ θὰ μωρῶσωσιν οἱ ἄνθρωποι. Μίαν κακὴν φήμην ἀνέχεται τις εὐκόλως· ἀλλ' ἀργότερον θαρέως καὶ ὀχληρῶς φέρεται καὶ δυσκόλως ἀποτι-

νάσει. Οὐδέποτε ἡ φήμη καταστρέφεται, καὶ δὴ, ὅταν πολλοὶ εἶναι εἰ κυκλοφοροῦντες καὶ διαδίδοντες ταύτην, διότι καὶ αὐτὴ εἶναι μία θεά.

Ἐὰν τὰς ἡμέρας τοῦ Διὸς νὰ τηρήσης ἐπακριβῶς, καὶ ὡς ἐμπρέπει, ἐπιθυμῆς, τὴν προσοχὴν τῶν ὑπηρετῶν σου νὰ ἐπιστήσης εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ τριακοστὴ ἡμέρα τοῦ μηνὸς εἶναι ἡ ἀρίστη, νὰ ἐπιβλέπη τις τὰ ἔργα καὶ νὰ διανέμη τροφάς.

Αὗται πράγματι εἶναι αἱ ἡμέραι παρὰ τοῦ σοφωτάτου Διὸς: ἡ πρώτη, ἡ τετάρτη καὶ ἡ ἐβδόμη εἶναι ἱεραὶ ἡμέραι, διότι τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἐγέννησεν ἡ Λητώ τὸν χρυσοῦν ξίφος ἔχοντα Ἄπολλωνα. Ἡ ὀγδόη καὶ ἡ ἐνάτη εἶναι ἐπίσης αἱ ἀρισταὶ ἡμέραι τοῦ μηνός, καθ' ἃς δύναται τις νὰ ἀ-χολιται εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἔργα καὶ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς αὐτά. Καὶ ἡ ἐνδεκάτη ἐν τούτοις καὶ δωδεκάτη εἶναι καλαὶ ἀμφοτέραι, εἴτε νὰ κείρωμεν τὰ πρόβρατα, εἴτε νὰ θερίσωμεν μίαν εὐτυχῆ συγκομιδὴν.

Ἡ δωδεκάτη ἡμέρα εἶναι μᾶλλον εὐτυχεστέρα τῆς ἐνδεκάτης, διότι κατὰ ταύτην τὸν ἱστὸν πλέκει ἡ ἀράχνη κατὰ τὰς μακρὰς ἡμέρας, ὅτε ὁ προνοητικὸς μύρμηξ συλλέγει τὰς προμηθείας του. Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἡ γυνὴ διευθετεῖ τὰ ἔργα τῆς καὶ στήνει τὸν ἐργαλειόν.

Δυσπίσται τὴν δεκάτην τρίτην ἀρχομένου τοῦ μηνός νὰ σπείρῃς. Εἶναι ἀρίστη διὰ νὰ φυτεύσης διάφορα φυτά, ἀντιθέτως ἀπρόσφορος διὰ τοιαύτην ἐργασίαν εἶναι ἡ ἕκτη ἡμέρα τοῦ μέσου τοῦ μηνός.

Ὀλίγοι ἀνθρώποι γνωρίζουσιν, ὅτι ἡ 29ῃ ἡμέρα εἶναι ἡ ἀρίστη τοῦ μηνός, ἵνα πρὸς τὴν κυμαινομένην θάλασσαν σύρῃσι τὸ ταχὺ πλοῖον, τὸ ἐστολισμένον διὰ πολλῶν ἐδωλίων.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀνοίγει πίθον· διότι ἡ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μηνός εἶναι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἱερὰ ἡμέρα.

Ὀλίγοι ἐπίσης γνωρίζουσιν, ὅτι ἡ μετὰ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρα εἶναι ἡ ἀρίστη τοῦ μηνός· καὶ καθ' ἣν ὤραν ἡ ἡὼς ἀνατέλλει. Ὀλιγώτερον πρόσφορος εἶναι ἡ ἐσπέρα.

Μετάφρασις Μ. Α. Λ.

Βίος τοῦ Ὀμήρου.

Ὁ Ὀμηρος φαίνεται, ὅτι ἤκμασε κατὰ τὸν ἕνατον π.Χ. αἰῶνα, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος (484 π. Χ.), ὅτι ἐξῆσεν τετρακόσια ἔτη πρὸ αὐτοῦ.

Ποῦ ἐγεννήθη ὁ Ὀμηρος καὶ ποῖοι ἦσαν οἱ γονεῖς του, εἶναι ἄγνωστον.

Ἐπὶ πόλεις ἐφιλονίκουν ζητοῦσαι νὰ ἰδιοποιηθῶσιν αὐτὸν ὡς ἴδιον πολίτην : Σμύρνη, Ρόδος, Κολοφών, Σαλαμίς τῆς Κύπρου, Χίος, Ἄργος, Κύμη.

Ἡ Σμύρνη μᾶλλον φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ πατρίς τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

Ἔργα τοῦ Ὀμήρου εἶναι ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια. Τῆς Ἰλιάδος ὑπόθεσις εἶναι ἡ ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος μῆνις (ὀργή) τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὰ δεινὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς.

Ἡ Ὀδύσεια ὡς ὑπόθεσις ἔχει τὸν νόστον (ἐπάνοδο) τοῦ Ὀδυσσεύς ἐκ τῆς Τροίας εἰς τὴν Ἰθάκην.

Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας.

Ραψωδία Ζ'.

Ἄφιξις τοῦ Ὀδυσσεύς εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων *.

Ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς σχεδίας αὐτοῦ πλησίον τῆς νήσου τῶν Φαιάκων, κατὰ συμβουλήν τῆς Λευκοθέας *, ἐκδύεται καὶ ἐπιβαίνει μιᾷς δοκοῦ. Ἐπὶ δύο ἡμέρας κολυμβῶν ἀγωνίζεται κατὰ τῶν κυμάτων τὴν τρίτην ἡμέραν ἐξέρχεται κατάκοπος εἰς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ τῆς νήσου τῶν Φαιάκων. Ἀφοῦ ἐκεῖ ἀνεπαύθη ὀλίγον ἐπροχώρησεν εἰς τὸ πλησίον δάσος. Ἐκεῖ ὑπὸ δύο ἐλαίας, ἡμερον καὶ ἀγρίαν, πυκνῶς περιπεπλεγμένης κατεσκεύασε στρώμα ἐκ φύλλων καὶ κατεκλίθη· πολλὰ δὲ φύλλα ἐπεσώρευσεν ἐπάνω του.

Τοιουτοτρόπως ὁ πολυπαθὴς καὶ ὑπέροχος Ὀδυσσεὺς κατά-
κοπος καὶ καταβ-βλημένος ἐκοιμάτο. Ἡ δὲ Ἀθηναῖα μετέβη εἰς
τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν τῶν Φαιάκων, τῶν ὁποίων βασιλεὺς ἦτο
ὁ συνετὸς Ἀλκίνοος. Πρὸς τὰ ἀνάκτορα τούτου ἐπορεύθη ἡ
λάμποντας ὀφθαλμοὺς ἔχουσα Ἀθηναῖα, σχεδιάζουσα ἐπάνοδον ὑπὲρ
τοῦ μεγαλοκάρδου καὶ μεγαθύμου Ὀδυσσεως. Κατηυθύνθη εἰς
τὸν μετὰ πολλῆς τέχνης ἐξειργασμένον θύλακον, ἐνῶ ἐκοιμάτο ἡ
Ναυσικᾶ, ἡ θυγάτηρ τοῦ μεγαθύμου Ἀλκίνοου, ὁμοία πρὸς θεᾶν
κατὰ τὴν σωματικὴν διάπλασιν καὶ τὴν μορφὴν.

Πλησίον τῆς Ναυσικᾶς ἐκοιμῶντο, παρὰ τὴν θύραν, φρουροὶ
τῆς δεσποίνης αὐτῶν, δύο θεραπαινίδες ἐξαισίας καλλονῆς.

Ἡ Ἀθηναῖα ὡς πνοὴ ἀνέμου ὤρμησε πρὸς τὴν κλίνην τῆς
κόρης Ναυσικᾶς καὶ ὁμοιωθεῖσα πρὸς τὴν προσφιλεῖ ὀμήλικα
αὐτῆς, κόρην τοῦ περιφήμου ναυτικοῦ Δύμαντος, ἐστάθη ὑπερά-
νω τῆς κεφαλῆς καὶ εἶπε :

«Διατί, Ναυσικᾶ, οὕτω ἀμελεῖ σὲ ἐγέννησεν ἡ μήτηρ ; Τὰ
μὲν λαμπρὰ ἐνδύματα παρημέλησας, ὁ δὲ γάμος σου εἶναι ἐγγύς,
καθ' ὃν πρέπει ἡ ἰδία ὥρατα νὰ φέρῃς ἐνδύματα, ἀλλὰ δὲ νὰ
προσφέρῃς εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ σὲ φέρουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
συζύγου σου, διότι ἐκ τῶν ἐνδυμάτων τούτων, ἅτινα θὰ φέρῃς
σὺ καὶ ἐκ τῶν δώρων, ἅτινα θὰ προσφέρῃς, κυκλοφορεῖ μεταξὺ
τῶν ἀνθρώπων τὸ καλὸν ὄνομα· χαίρουσι δὲ καὶ σεμνύονται ὁ
πατήρ καὶ ἡ σεβαστὴ μήτηρ. Ἄς ὑπάγωμεν διὰ τοῦτο, ἅμα τῇ
ἀνατολῇ τῆς ἡοῦς, ἵνα πλύνωμεν. Προθύμως καὶ ἐγὼ μετὰ σοῦ
θὰ ἀκολουθήσω ὡς συμβροχός, ἵνα τάχιστα παρασκευάσῃς ταῦ-
τα. Πράγματι δὲ ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη χρόνον δὲν θὰ εἶσαι παρθέ-
νος. Ἦδη οἱ ἀριστετεῖς ἐκ τῶν Φαιάκων ζητοῦσι σὲ εἰς γάμον.
Παρακίνησον λοιπὸν τὸν περιβόητον πατέρα σου, ἵνα ὀλίγον πρὸ
τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἐτοιμάσῃ ἡμίονους καὶ ἄμαξαν, ἧτις θὰ
μεταφέρῃ τὰ ἀνδρικὰ καὶ γυναικεῖα ἐνδύματα, τοὺς λαμπροὺς
τίπητας καὶ τὰ διάφορα καλύμματα. Ἀλλὰ καὶ διὰ σὲ προτιμώ-
τερον εἶναι ἐφ' ἀμάξης νὰ πορεύεσαι, ἢ διὰ τῶν ποδῶν, διότι πολὺ
μακρὰ τῆς πόλεως εἶναι τὸ πλυντήριον.

Νέα Ἑλληνικὰ Ἀναγνώσματα 4

Μετὰ τὴν πρὸς τὴν Ναυσικᾶν σαφῆ ὑπόδειξιν πάντων τούτων ἢ λαμπρόφθαλμος Ἄθηνά ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅστις, κατὰ γενικὴν παράδοσιν, εἶναι ἢ ἀσφαλῆς καὶ αἰώνια τῶν θεῶν κατοικία. Ὁ Ὀλυμπος οὔτε ὑπὸ τῶν ἀνέμων ταράσσεται, οὔτε ὑπὸ τῆς βροχῆς βρέχεται, οὔτε χιῶν ἐπ' αὐτοῦ πλησιάζει, ἀλλ' ἀνέφελος ἀπλοῦται ἐπ' αὐτοῦ αἰθρία καὶ ἐπικρατεῖ λευκὴ λάμψις.

Εὐθύς μετὰ ταῦτα ἦλθεν ἢ ἐπὶ ὠραίας ἔδρας καθημένη Ἡώς, ἣτις ἤγειρε τὴν καλλιπρεπῆ ἐνδύματα φέρουσαν Ναυσικᾶν. Αὕτη τὸ ὄνειρον ἀποθαυμάσασα ἐπορεύθη, διὰ μέσου τῆς αἰθούσης, πρὸς τοὺς προσφιλεῖς γονεῖς, ἵνα τοῦτο ἀναγγείλῃ. Εὗρεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ ἢ μὲν μήτηρ παρὰ τὴν ἐστίαν καθημένη καὶ ὑπὸ θεραπευνίδων περιστοιχιζομένη ἔστρεφεν ἐκ τῆς ἡλικίας στίλβοντα ἔρια. Τὸν δὲ πατέρα αὐτῆς ἢ Ναυσικᾶ παρὰ τὴν θύραν συνήνησε μεταβαίνοντα εἰς συμβούλιον τῶν προεστώτων, ἕνθα οἱ θαυμαστοὶ Φαίαικες συνήθως αὐτὸν ἐκάλουν.

Ἡ Ναυσικᾶ πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς σιαθεῖσα εἶπε : ἀγαπητέ μοι πάτερ, δὲν εἶναι ἄρά γε δυνατόν νὰ διατάξῃς νὰ μοι ἐτοιμάσωσι τὴν ὑπὸ ἡμιόνων συρομένην καλλίτροχον ἄμαξαν, ἵνα εἰς τὸν ποταμὸν μεταφέρω καὶ πλύνω τὰ περίφημα ἐνδύματά μου, ἅτινα εἶναι ἐρρυπωμένα ; Νομίζω, ὅτι καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἐν μέσῳ τῶν προυχόντων καθαρὰ ἐνδύματα ἀρμόζει νὰ φέρῃς. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις πέντε ἔχεις υἱούς, ὧν οἱ δύο ἔγγαμοι, οἱ δὲ τρεῖς ἄγαμοι. Οὗτοι εἰς τὸν χορὸν μεταβαίνοντες νεόπλυτα ἀρμόζει νὰ φέρωσιν ἐνδύματα. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο διαρκῆς μέλημά μου καὶ φροντίς ταῦτα πάντα εἶναι.

Ὁ πατὴρ τῆς Ναυσικᾶς Ἀλκίνοος εἰς τοὺς πλήρεις τρυφερότητος λόγους αὐτῆς ἀπήντησεν : «Οὔτε ἡμιόνους σοὶ ἀρνοῦμαι, τέκνον μου, οὔτε τι ἄλλο. Ὑπάγε· ὑπηρεταὶ θὰ σοὶ ἐτοιμάσωσι τὴν ζητουμένην καλλίτροχον ἄμαξαν». Τοιαῦτα εἶπε καὶ διέταξε τοὺς ὑπηρετάς νὰ ἐτοιμάσωσι τὴν ἄμαξαν. Οὗτοι δὲ εὐθύς ὑπήκουσαν καὶ ἔσειυξαν τὰς ἡμιόνους ὑπὸ τὴν ἄμαξαν· ἢ δὲ Ναυσικᾶ ἔφερεν ἐκ τοῦ θαλάμου τὰ λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ κατέθηκεν ἐντὸς τῆς ἀμάξης. Ἡ καλὴ δ' αὐτῆς μήτηρ Ἀρήτη ἔθεσεν ἄφθο-

νον παντοειδῆ τροφήν ἐντὸς καλαθίου καὶ προσφάγια καὶ ἐπλή-
ρου οἴνου αἷγειον ἀσκόν. Προσέτι ἐντὸς χρυσοῦ ἐλαιοδόχου ἀγ-
γείου ἔθετεν ἔλαιον, ἵνα μετὰ τῶν θερμπαινίδων ἀλειφθῆ μετὰ
τὸ λουτρὸν. Ἀφοῦ οὕτω πως πάντῃ ἡτοιμάσθησαν ἐπέβη ἡ
Ναυσικᾶ τῆς ἀμάξης μετὰ τῶν θεραπαινίδων. Λαβοῦσα τοὺς χα-
λινούς εἰς χεῖρας ἐμαστίγωσε τὰς ἡμιόνους, αἷτινες ἔτρεχον μετὰ
κρότου· καὶ ὅτε ἐφθασαν εἰς τὸν ποταμὸν ἔλυσαν ἐκ τῆς ἀμάξης
τὰς ἡμιόνους καὶ ἀφήκαν ἑλευθέρας παρὰ τὸν πλυδίνην ποτα-
μὸν, ἵνα τρώγωσιν εὐχάριστον χλόην· αὐταὶ δὲ μετέφερον ἐκ τῆς
ἀμάξης διὰ τῶν χειρῶν τὰ ἐνδύματα εἰς τὰς ἐκεῖ ὑπαρχούσας
λιθίνας λεκάνας πρὸς πλύειν, ἔνθα ἀφθονὸν ὥρατον ἔρρεεν ὕδωρ
ἀμιλλώμεναι τίς ταχύτερον νὰ καθαρίσῃ αὐτά.

Ἀφοῦ ἔπλυναν καὶ ἐκαθάρισαν τὰ ἐνδύματα, ἤπλωσαν αὐτὰ
παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐπὶ τῶν χαλίκων. Ἐπειτα ἐλούσθησαν καὶ ἐχρί-
σθησαν οἱ ἐλαίου καὶ ἐγευματίσταν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποτα-
μοῦ. Ἀποβαλοῦσαι τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς ἔπαιζον σφαί-
ραν. Πρώτη ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ λευκώλενος Ναυσικᾶ ἤρχισε τὸ
παιγνίδιον. Ὡς δὲ ἡ τοξότις Ἄρτεμις ἀνὰ τὰ ὄρη ἢ τὸν Ταῦγε-
τον ἢ τὴν Ἐρύμανθον βαδίζει καὶ τέρπεται κυνηγοῦσα κάπρους
καὶ ταχέας ἐλάφους καὶ μετ' αὐτῆς αἱ νύμφαι καὶ οἱ κάτοικοι
τῶν ἀγρῶν συνοδεύουσιν ἐν τῷ κυνηγίῳ ὑπερέχουσα πασῶν κατὰ
τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπον, οὕτω ἡ Ναυσικᾶ, ἡ παρθένος, διέ-
πρεπε μετὰ τῶν θεραπαινίδων.

Ἄλλ' ὅτε πλέον ἡτοιμάζοντο πρὸς ἐπιστροφήν, τότε σχέδιον
ἄλλο ὡς ἐξῆς ἐπινόει ἡ γοργόφθαλμος Ἀθηναῖα, ἵνα δηλαδὴ ἐγει-
ρόμενος ὁ Ὀδυσσεὺς ἴδῃ τὴν ὠραιόμορφον κόρην, ἣτις καὶ ἤθε-
λεν δοηγήσει αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῶν Φαιάκων. Ἦν σφαῖραν
πρὸς θεραπαινίδα τότε ἔρριψεν ἡ βασιλόπαις. Καὶ ταύτης μὲν
ἠστόχησεν ἡ δὲ σφαῖρα ἐντὸς τοῦ βαθέος ρεύματος κατέπεσε.
Πᾶσαι ἐκραύγασαν. Ἠγέρθη δὲ ὁ ἔξοχος Ὀδυσσεὺς ἐκ τοῦ ὕπνου
καὶ προσηκωθὲς διελογίζετο καθ' ἑαυτὸν λέγων: « Ἀλίμονον !
εἰς τίνων πάλιν ἀνθρώπων τὴν χώραν φθάνω; Εἶναι ἄρά γε οὗτοι
ἀνθρώποι αὐθαίρετοι καὶ ἄγριοι καὶ ἄδικοι ἢ φιλοξένοι καὶ θεο-
σεβεῖς; Γυναικεῖα φωνὴ ἔπληξε τὰ ὠτά μου ὡς ἐκ νεανίδων προ-

ελθοῦσα, ἴσως νυμφῶν, αἵτινες κατοικοῦσι τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ τὰς πηγὰς τῶν ποταμῶν καὶ τοὺς χλοερούς λειμῶνας. Ἄλλ' ἄς ἐξετάσω καὶ ἴδω ὁ ἴδιος.

Τοιαῦτα εἶπεν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῶν θάμνων. Διὰ τῆς χειρὸς ἐθρυκεν ἐκ τῶν πυκνοφύλλων δένδρων δασύφυλλον κλάδον καὶ ἐκάλυψε τὸ σῶμά του. Ὡς δ' ὁ ἐν τοῖς ὄρεσι τρεφόμενος λέων ἔχων πεποιθήσιν εἰς τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἂν καὶ βρέχεται καὶ φυσᾶται ὑπὸ ἀνέμων, προχωρεῖ καὶ ὄρμηξ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων ἢ κατ' ἀγρίων ἐλάφων, οὕτω καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐσκέπτετο νὰ πλησιάσῃ τὰς ὠραίους πλοκάμους ἐχούσας νεάνιδας, διότι ἐπίεζεν αὐτὸν ἡ ἀνάγκη. Ὑπὸ τῆς ἄλμης τῆς θαλάσσης τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κόμην παραμορφωθείς φρικαλέος ἐνώπιον τῶν παρθένων παρουσιάσθη· αὐταὶ περίτρομοι κατέφυγον ἄλλαι ἐδῶ καὶ ἄλλαι ἐκεῖ. Μόνον ἡ Ναυσικᾶ παρέμεινεν ἐνθαρρυνθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀθηναῖς. Ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἐσκέφθη ἢ νὰ παρακαλέσῃ τὴν ὠραίαν κόρην ἐγγίζων τὰ γόνατα αὐτῆς ἢ ἐκ τινος ἀποστάσεως διὰ γλυκέων λόγων νὰ παρακαλῇ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἤθελεν αὕτη δεῖξει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν καὶ δώσει ἐνδύματα, διότι ἦτο γυμνός. Σκοπιμώτερον ἐφάνη εἰς τὸν οὕτω σκεπτόμενον Ὀδυσσεῖα μακρόθεν νὰ παρακαλέσῃ διὰ γλυκέων λόγων καὶ εὐθύς ἔλεγε: «Θερμότατα, κυρία, σὲ παρακαλῶ. Θεὰ τις εἶσαι ἢ ἀνθρωπος; Ἐὰν μὲν εἶσαι θεὰ τις ἐξ ἐκείνων, αἵτινες τὸν ἀχανῆ οὐρανὸν κατοικοῦσιν, ἐγὼ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, σὲ παρομοιάζω πρὸς τὴν Ἄρτεμιν, τὴν κόρην τοῦ μεγάλου Διὸς, καὶ κατὰ τὴν μορφήν καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημν καὶ κατὰ τὴν διάπλασιν τοῦ σώματος. Ἐὰν δὲ εἶσαι τις ἐκ τῶν ἀνθρώπων τρισευχεῖς καὶ τρισευδαίμονες μὲν εἶναι ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ σου, τρισευχεῖς δὲ καὶ οἱ ἀδελφοί, διότι τοιοῦτον ἀγλαίσμα ἔχουσιν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἰδίας ἀπολαύουσιν εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως, ὁσάντις βλέπουσιν εἰς τὸν χορόν. Καταπλήσσομαι βλέπων σέ, διότι μέχρι τοῦδε οὔτε ἄνδρα, οὔτε γυναῖκα εἶδον, ὡς σέ».

»Χθές, ὦ γόναί, μετὰ πλοῦν εἴκοσιν ἡμερῶν, διέφυγον τὸ παραχῶδες πέλαγος. Ἴσως δέ τις ἐκ τῶν Θεῶν μ' ἔρριψεν εἰς τὴν χώραν αὐτήν, ἵνα συνεχίσω τὰς ταλαιπωρίας μου. Ἀλλὰ σύ, ὦ εὐγενεστάτη κυρία, ἐλέησόν με, διότι σὲ πρῶτον εἶδον ἐκ τῶν

κατοίκων τῆς χώρας ταύτης, οὐδένα ἄλλον γνωρίζω. Δεῖξόν μοι τὴν πόλιν καὶ δός μοι ῥάκος τι, ἵνα περιβληθῶ. Εἴθε δὲ οἱ Θεοὶ νὰ δώσωσιν εἰς σὲ ὅσα ἐπιθυμεῖς καὶ τύχην καλλίστην».

Πρὸς ταῦτα ἡ λευκοβραχίῳ Ναυσικᾶ ἀπήντησε : Ξένε, ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς μόνος τὴν εὐτυχίαν διανέμει εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καλοὺς καὶ κακοὺς, κατὰ βούλησιν· καὶ ἂν ἔδωκεν, ὅσα εἶπες πρὸ ὀλίγου, σὺ πρέπει νὰ ὑπομένῃς κατὰ πάντα τρόπον, διότι οὔτε πρὸς καλὸν οὔτε πρὸς ἀνόητον ἀνθρώπον ὁμοιάζεις. Ἐπειδὴ δὲ ἤλθες εἰς τὴν χώραν μας οὐδενὸς θὰ στερηθῆς καὶ εὐχαρίστως θὰ σοὶ δεῖξω τὴν πόλιν. Τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν κατοικοῦσιν οἱ Φαίακες, βασιλεὺς αὐτῶν εἶναι ὁ μεγάλοκαρδος Ἀλκίνοος, τοῦ ὁποίου ἐγὼ εἶμαι θυγάτηρ.

Ταῦτα εἰπούσα ἡ Ναυσικᾶ διέταξε τὰς καλλιπλοκάμους θεραπαινίδας : «Στάθητε, θεραπαινίδες. Διατί φεύγετε ἰδοῦσαι ἀνθρώπον ; Νομίζετε, ὅτι εἶναι τις ἐχθρὸς ; Οὔτε ὑπάρχει οὔτε θὰ ὑπάρξῃ ἀνθρώπος ἐπιβουλεύων τοὺς Φαίακας, διότι εἴμεθα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν. Ἄλλως τε κατοικοῦμεν χώραν μακρινὴν καὶ οὐδεὶς μεθ' ἡμῶν ἐπικοινωνεῖ. Ἐπιβάλλεται νὰ περιποιηθῶμεν τὸν δυστυχεῖ αὐτὸν περιπλανώμενον, διότι ἀδιακρίτως οἱ ξένοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ξένου Διός. Δώσατε λοιπὸν εἰς τὸν ξένον φαγητὸν καὶ ποτὸν καὶ λούσατε ἐν τῇ ποταμῷ».

Ἐπίκουσαι αἱ θεραπαινίδες εἰς τοὺς λόγους τῆς Ναυσικᾶς εὐθὺς παρέθηκαν ἐπενδύτην καὶ ὑποκάμισον, ἵνα ἐνδυθῇ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ἔδωκαν ἐντὸς χρυσοῦ δοχείου ἔλαιον, ἵνα ἀλειφθῇ, ἀφοῦ λουσθῇ ἐν τῇ ποταμῷ.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ἀφοῦ ἐλούσθη καλῶς καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτοῦ δι' ἔλαιου ἤλειψεν, ἐνεδύθη τὰ προσκομισθέντα ἐνδύματα. Ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κατέπιπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων πυκνὴ καὶ βοστρυχώδης κόμη ὅμοια πρὸς ἀνθος ὑακίνθου κάλλει καὶ χάρισι στίλβων. Παρατήρει δὲ ἡ νεᾶνις Ναυσικᾶ, ἥτις ὑπὸ θαυμασμοῦ καταληφθεῖσα εἶπεν εἰς τὰς θεραπαινίδας «Οὗτος ὁ ἀνὴρ, τῇ φελέσει βεβαίως τῶν Ὀλυμπίων θεῶν ἐφθασεν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν. Πρότερον μοὶ ἐφαίνετο δυσειδής, ἀλλὰ τῶρα μοὶ φαίνεται, ὅτι ὁμοιάζει πρὸς τοὺς θεοὺς, οἵτινες κατοί-

κοῦσι τὸν εὐρὺν οὐρανόν. Δώσατε εἰς αὐτὸν τὸν ξένον φαγητὸν καὶ ποτόν».

Αἱ θερκαπαινίδες προθύμως εἰς τὸν Ὀδυσσεά παρέθηκαν φαγητὸν καὶ ποτόν· οὗτος δὲ ἀρπακτικῶς ἔτρωγε, διότι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἦτο νησις.

Ἡ Ναυσικᾶ ἐν τῇ μεταξὺ ἐπὶ τῆς ὥραίας ἀμάξης ἔθεσε τὰ ἐνδύματα καὶ παρώτρυνε τὸν Ὀδυσσεά, ἵνα μετ' αὐτῆς πορευθῆ, εἰς τὴν πόλιν καὶ συνοδείῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ πατρὸς τῆς. Ἀλλὰ, εἶπεν, ἐγὼ προπορευομένη θὰ δεικνύω τὴν ὁδόν· σὺ δὲ μετὰ τῶν θερκαπαινίδων βιάδιζε ὀπισθεν τῆς ἀμάξης ταχέως, ἐφ' ὅσον διὰ τῶν ἀγρῶν θὰ πορευώμεθα, διότι, ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν αὐθάδεις ἄνθρωποι ἀνά τὴν χώραν, ἐπιθυμῶ ν' ἀποφύγω πᾶσαν τύτῳν καταλαλιὰν καὶ ἄδικον μομφήν. Οὐδόλως παράδοξον χυδαῖός τις νὰ εἴπῃ : «Τίς εἶναι ὁ ὥρατος ξένος, ὅστις ἀκολουθεῖ τὴν Ναυσικᾶν ; Ποῦ εὔρεν αὐτόν ; Ἀναμφιβόλως θὰ τῆς εἶναι σύζυγος, ὃν ἔλαβεν ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ περιπλανηθέντα ἐκ μακρινῶν ἀνθρώπων, διότι τοὺς Φαίακας περιφρονεῖ, ἀν καὶ πολλοὶ καὶ καλοὶ ζητοῦσιν αὐτήν. Δι' ἐμέ, ξένε, πάντα ταῦτα θὰ εἶναι ὕβρεις. Προσωπικῶς ἐγὼ ἀγανακτῶ καὶ κατ' ἄλλῃ, ἥτις πράττει ταῦτα καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν οἰκείων αὐτῆς συναναστρέφεται οὕτω μετ' ἀνδρῶν πρίν, ἔλθῃ, εἰς φανερόν γάμον. Σὺ, ξένε, ἐννοεῖς κελῶς τί λέγω, διότι οὕτω μόνον θὰ ἐπιτύχῃς παρὰ τοῦ πατρὸς μου συνοδείαν καὶ ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα σου. Πλησίον τῆς ὁδοῦ θὰ εὕρῃς, ξένε, ἄλλος τῆς Ἀθηναῆς καὶ κήπον τοῦ πατρὸς μου. Εἶναι δὲ πολὺ πλησίον τῆς πόλεως. Ἐάν τις ἐκεῖθεν φωνάξῃ εὐκρινῶς ἀκούεται. Εἰς τὸ ἄλλος τοῦτο νὰ παρμείνης τσοσῦτον χρόνον, ὅσον θὰ ὑπολογίσῃς, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν φθάσει εἰς τὰ ἀνάκτορα τότε ἔρχου εἰς τὴν πόλιν καὶ ζήτηε τὰ ἀνάκτορα τοῦ πατρὸς μου, ἅτινα καὶ μικρὸν παιδίον δύναται νὰ δεῖξῃ. Ὅταν εἰσέλθῃς ἐντὸς τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ ἀνακτόρου, νὰ διέλθῃς ταχέως τὴν μεγάλην αἵθουσαν, ἕως ὅτου φθάσῃς εἰς τὴν μητέρα μου, ἣ ὁποία εἰς τὸ φῶς τοῦ πυρὸς παρὰ τὴν ἐστίαν καθημένη στρέφει ἔρια θαυμάσια. Παρ' αὐτὴν κάθεται ὁ πατήρ μου. Ὅταν πλησίον τῆς μητρὸς μου φθάσῃς, περιπτύσου τὰ γόνατα αὐτῆς.

ἵνα ταχέως ἴδῃς τὴν εἰς τὴν πατρίδα σου ἡμέραν τῆς ἐπιστροφῆς.

Ἄφου τοιαῦτα εἶπεν ἡ Νausικᾶ ἐκτύπησε διὰ τῆς μάστιγος τὰς ἡμίονους, αἵτινες τοσοῦτον ἔτρεχον, ὅσον ἀκόπως ἠδύναντο νὰ παρακολουθῶσιν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ αἱ θεραπευαίνιδες. Ἄμα δὲ τῇ δύσει τοῦ ἡλίου ἐφθασαν εἰς τὸ περίφημον ἄλσος τῆς Ἀθηνᾶς, ἔνθα παρέμεινεν ὁ Ὀδυσσεύς. Ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς ὕψωσε τὰς χεῖρας καὶ ἠύχετο εἰς τὴν κόρην τοῦ μεγάλου Διός: «Ἐπάκουσόν μου, τέκνον, τοῦ αἰγιόχου * Διός· εἰσάκουσον τῶρα τοῦλάχιστον τίς προσευχῆς μου, ἀφου μέχρι τοῦδε περιπλανώμενον καὶ συντριβόμενον δὲν ἐπέιδες εὐμενῶς ἐπ' ἐμέ, ὅτι ὁ ἔξακουστὸς ἐνοσίχθων * συνέτριβέ με. Δὸς ἀγαπητὸς νὰ ἔλθω πρὸ τῶν Φιιάκων καὶ συμπαθῆς».

Τοιαῦτα εἶπεν εὐχόμενος ὁ Ὀδυσσεύς. Ἡ δὲ Παλλάς Ἀθηνᾶ εἰσήκουσε τούτου, ἀλλὰ δὲν ἐφανερῶτο, διότι ἐντρέπετο τὸν θεῖον αὐτῆς Ποσειδῶνα, καθ' ὅσον ἐκεῖνος σφοδρῶς ὠργίζετο ἐναντίον τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ μέχρις ὅτου ἐφθασεν εἰς τὴν πατρίδα του.

Μετάφρασις Μ. Α. Λ.

Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς.

Ἀνάθεμά σε, ξενιτεῖα, μὲ τὰ φαρμάκια πῶχεις!

Θὰ πάρω ἕναν ἀνήφορο νὰ βγῶ σὲ κορφοβούνι,
νὰ βρῶ κλαράκι φουντωτὸ καὶ ριζιμιδὸ * λιθάρι,
νὰ βρῶ καὶ μιὰ κρυνόβρυση νὰ ξαπλωθῶ στὸν ἥσκιο,
νὰ πῶ νερὸ νὰ δροσισθῶ, νὰ πάρω λίγη ἀνάσα *,
ν' ἀρχίσω νὰ συλλογισθῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ πάθη,
νὰ εἰπῶ τὰ μαῦρα ντέρτια * μου καὶ τὰ παράπονά μου.

Ἄνοιξε θλιβερὴ καρδιὰ καὶ πικραμένο ἀχείλι,
βγάλε κάνα χαμόγελο καὶ πὲς κάνα τραγούδι.
— Τραγούδια ἂν ἔχ' ἡ μαύρη ἡ γῆ κι' ὁ τάφος χαμογέλια,

ἔχει καὶ τοῦ παιδιοῦ ἡ καρδιά, ποῦ περπατεῖ στὰ ξένα.
Τὰ ξένα ἔχουν καημούς πολλοὺς καὶ καταφρόνια πλήθος!
Στὰ ξένα δὲν ἀνθίζουνε τὴν ἀνοιξη τὰ δέντρα,
καὶ δὲ λαλοῦνε τὰ πουλιά, ζεστός δὲ λάμπει ὁ ἥλιος,
δὲ φυλλουριάζου * τὰ βουνά, δὲν πρασινίζει ὁ κάμπος,
καὶ δὲ δροσίζει τὸ νερὸ καὶ τὸ ψωμί πικραίνει!....

Στὰ ξένα ποιὸς θὰ σὲ χαρῆ καὶ ποιὸς θὰ σοῦ γελαση;
Ποῦν' τῆς μαννούλας τὰ φιλιὰ, τὰ χὰδια τοῦ πατέρα;
Ποῦναι τὰ γέλια τ' ἀδερφοῦ κι' ἡ συντροφιά τοῦ φίλου;
Ἄν ἀρρωστήσης, ποιὸς θάρθῃ στὴν ξενιτεῖα σιμά σου,
νὰ σὲ ρωτᾷ τὸν πόνο σου, τὰ γιαιτρικὰ νὰ δίνῃ,
στο ἔρμο σου προσκέφαλο νὰ ξενυχτᾷ μαζὶ σου;
Κι' ἂν ἔρθῃ μέρ' ἀγλύκαντη στὰ ξένα νὰ πεθάνῃς,
ποιὸς θὰ βρεθῇ στὸ πλάι σου τὰ μάτια νὰ σοῦ κλείσῃ;
Ποιὸς θὰ σοῦ λύσῃ τὸ κορμί; Ποιὸς θὰ σὲ σαβανώσῃ;
Στὸ λείψανό σου ποιὸς θάρθῃ λουλούδια νὰ σὲ ράνῃ;
Καὶ ποιὸς μὲ πόνο θὰ ριχτῇ στὸ νεκροκράββατό σου
γιὰ νὰ σὲ κλαψῆ; Ποιὸς θὰ εἰπῇ γιὰ σένα μοιρολόγι;
'Ανάθεμά σε, ξενιτεῖά, μὲ τὰ φαρμάκια πῶχεις!

Ποῦ νὰ τὸν πῶ τὸν πόνο μου; ποῦ νὰ τὸν ἀπορρίξω;
Νὰ τὸν εἰπῶ στὰ τρίστρατα, τὸν παίρνουν οἱ διαβάτες,
νὰ τὸν ἀφήσω στὰ κλαριά, τὸν παίρνουν τ' ἀγριοπούλια.
Κι' ἂν κλάψω, τὰ φαρμακερὰ τὰ δάκρυα ποῦ νὰ πέσουν;
Ἄν πέσουνε στὴ μαύρη γῆ, χορτάρι δὲ φυτρώνει,
ἂν πέσουνε στὸν ποταμο, ὁ ποταμὸς θὰ στύψῃ,
ἂν πέσουνε στὴ θάλασσα, πνίγονται τὰ καράβια·
κι' ἂν τὰ βαστάξω στὴν καρδιά, μὲ καῖν', μὲ φαρμακώνουν.
'Ανάθεμά σε, ξενιτεῖά, μὲ τὰ φαρμάκια πῶχεις!

Κ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Μὴν κλαῖς.

Μὴν κλαῖς, μὴ λὲς πὼς τίποτε δὲ σοῦμειν' ἐδῶ πέρα·
σοῦ μένει, ἀπάνω στὰ βουνά, τὸ πέρασμα τῆς μπόρας·
σοῦ μένει ἢ χαραυγὴ μακριὰ στὸ πέλαγο κι' ἢ μέρα
κάτω στὸν κάμπο κι' οἱ ἐλιές καὶ τὸ βοητὸ τῆς χώρας.

Σοῦ μένει ἀκόμα τὸ φτωχό, τ' ἀπάνεμο ἀκρογιαλὶ,
ποῦ σὰ βραδυάζει, μέσα του πέφτουν τὰ βράχια, οἱ μῶλοι,
τὰ σπίτια, ὁ γέρος ὁ ψαρῶς ποῦ λάμνει ἀγάλι-ἀγάλι·
μὴν κλαῖς! Σοῦ μένει ἐκεῖ—γιὰ ἰδὲς— ὄλ' ἢ ζωὴ μας. Ὅλη.

Σοῦ μένει ἐκεῖ μὲ τὴ βουβὴ κι' ἀθῶα τῆς γαλήνης,
μὲ τὴ γλυκοχαμόγελη, τὴν ξένοιαστη ὁμορφιά τῆς,
μὲ τὴ σκιά τῆς, τὴ σκιά ποῦ ἀρχίζει νὰ τὴ σβήνῃ
συγὰ-συγὰ τὸ σούρουπο καὶ τῆς νυχτιάς ὁ μπατῆς...

Α. ΠΟΡΦΥΡΑΣ

Λέησις.

Ἡ θάλασσα στὰ βάθη τῆς πῆρ' ἓνα ναύτη·
κι' ἢ μάνα του ἀνήξαιρη πάει κι' ἀνάφτει

στὴν Παναγιὰ ἐμπροστὰ ἓνα ὑψηλὸ κερί,
γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα καὶ νᾶν' καλοὶ καιροί.

Κι' ὄλο πρὸς τὸν ἄνεμο στήνει τ' αὐτί·
ἀλλά, ἐνῶ προσεύχεται καὶ δέεται αὐτή,

ἢ εἰκὼν ἀκούει σοβαρὰ καὶ λυπημένη
ξαίροντας δὲν θᾶλλῃ πιά ὁ υἱὸς ποῦ περιμένει.

Κ. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος.

Ραψωδία Ζ΄.

Μετά τὴν ἐκ τῆς μάχης ἐπιστροφὴν τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ μεγάλου Διός.

Οἱ θεοὶ κατέλιπον τὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τρώων σφοδρὰν μάχην· ἐπὶ πολὺ δ' ἀμφίρροπος ἔμενον αὕτη, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Σιμόεντος καὶ Ἐάνθου, ἔνθα προσέβαλλον ἀλλήλους διὰ τῶν χαλκῶν αὐτῶν δοράτων.

Πρῶτος δέ, τὸ προπύργιον τῶν Ἑλλήνων, Αἶας ὁ Τελαμώνιος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρώων· χαρὰν εἰς τοὺς συντρόφους προξενήσας, διότι ἐκτύπησεν ἄνδρα μεταξὺ τῶν Θρακῶν ἄριστον, τὸν ὠραῖον καὶ ὑψηλὸν υἱὸν τοῦ Εὐσώρου, τὸν Ἀκάμαντα. Ἐκτύπησε δ' αὐτὸν εἰς τὸν λόφον τῆς περικεφαλαίας καὶ ἡ χαλκῆ αἰχμὴ τοῦ δόρατος εἰς τὸ μέτωπον ἐνεπήχθη καὶ διέπερασε τὸ ὄστρον· σκότος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκάλυψεν.

Ὁ μεγαλόφωνος Διομήδης ἐφόνευσε τὸν Ἄξυλον, τὸν υἱὸν τοῦ Τευθράνου. Ὁ Εὐρύκλος τὴν Δρῆσον καὶ τὸν Ὀφέλιον. Ὁ Πολυποίτης τὸν ἄνδρειον μαχητὴν Ἀστύαλον ἐφόνευσεν. Ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος ζῶντα συνέλαβε τὸν Ἄδραστον, διότι ἔντρομοι οἱ ἵπποι του φεύγοντες εἰς τὸ πεδῖον καὶ εἰς κλάδον μυρικής * περιπλακέντες συνέτριψαν τὸ ὄχημα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ρυμοῦ· καὶ ἐκεῖνοι μὲν πρὸς τὴν πόλιν ἔδραμον, ἔνθα ἔτρεχον θορυβηθέντες καὶ οἱ ἄλλοι, αὐτὸς δ' ἐκυλίσθη εἰς τὰ χῶματα πρηγῆς παρὰ τὸν τροχόν. Παρ' αὐτὸν ἦλθεν ὁ Μενέλαος τὸ μακρὸν αὐτοῦ κρατῶν ἀκόντιον. Τότε ὁ Ἄδραστος λαβὼν αὐτὸν ἐκ τῶν γονάτων ἔλεος ἐξηγεῖτο. «Ζώγραι (λάμβανέ με ζῶντα), εἶπεν, υἱὲ τοῦ Τυδέως, καὶ θὰ λάβῃς ἐπάξια λύτρα, διότι πολλοὶ πολύτιμοι θησαυροὶ φυλάσσονται ἐν τῇ οἴκῳ τοῦ πλουσίου πατρός μου· σκεύη χαλκᾶ καὶ χρυσᾶ τοιαῦτα καὶ ἐκ δυσκατεργάστου σιδήρου. Ἐκ τούτων εὐχαρίστως ἄπειρα λύτρα νὰ σοὶ χαρίσῃ ὁ πατήρ μου δύνатаι, ὅταν πληροφορηθῇ, ὅτι ἔτι εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ζῶ».

Ὡτως εἶπεν ὁ Ἄδραστος. Παρεπίθετο δ' ὁ Μενέλαος καὶ

διανοεῖτο εἰς τὸν ἡνίοχον, τὸν σύντροφον αὐτοῦ, νὰ παραδώσῃ, ἵνα αὐτὸν εἰς τὰ πλοῖα ὀδηγήσῃ. Ἄλλὰ δρομαῖος ἔφθασεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ μεγάλη, εἶπε, τῇ φωνῇ : «ὦ ἀγαθὲ Μενέλαε, διατί τόσον λυπεῖσαι τοὺς ἄνδρας ; Ἀλήθεια ! πολλὰ ἔπραξαν οἱ Τρῶες εἰς τὸν οἶκόν σου καλὰ ! Εἶθε οὐδεὶς νὰ διαφύγῃ τὴν φοβερὰν κατστροφὴν καὶ τὴς χεῖρας ἡμῶν...

Οὕτως εἰπὼν ὁ Ἀγαμέμνων μετέστρεψε τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γνώμην· τότε ἀπώθησεν ὁ Μενέλαος διὰ τῆς χειρὸς τὸν Ἄδραστον τὸν ἥρωα, ὃν ὁ Ἀγαμέμνων ἐπλήγωσε εἰς τὸν λαγόνα. Καὶ οὗτος μὲν ὑπὸ τοῦ ἔπεσεν· ὁ Ἀγαμέμνων δὲ κτυπήσας διὰ τοῦ ποδὸς ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸ μέλινον δόρυ του ἀπέσπασε. Προέτρεπε δ' εἰς μάχην ὁ Νέστωρ τοὺς Ἑλληνας, τῶν ὁποίων ἐξήγειρε τὴν ψυχὴν καὶ τὴν πολεμικὴν ὁρμήν.

✕ Οἱ Τρῶες ὑπὸ τῶν ἀνδρείων Ἑλλήνων δαμασθέντες εἰς τὴν πόλιν Τροίαν ἤθελον ἀναβῆ, ἐὰν μὴ ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου Ἐλενος, ἄριστος οἰωνοσκόπος, ἤρχετο πλησίον τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ Ἐκτορος καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς : «Αἰνεῖα καὶ Ἐκτορ, ἐπειδὴ παρ' ὑμῶν τῶν δύο ἐξαρτᾶται κυριώτατα ἡ σωτηρία Τρώων τε καὶ Λυκίων, διότι ὑμεῖς εἴθε οἱ ἄριστοι εἰς πᾶσαν ἐπιχεῖρησιν καὶ εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὴν φρόνησιν, σταθῆτε αὐτοῦ καὶ πορευόμενοι πανταχοῦ τοὺς στρατιώτας κρατεῖτε ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν, πρὶν εἰς τὰς ἀγκάλας πέσωσιν τῶν γυναικῶν τῶν φεύγοντες καὶ γίνωσιν περιγελῶς εἰς τοὺς ἐχθρούς των Ἑλληνας. Ἀφ' οὗ παροτρύνετε ὅλας τὰς φάλαγγας, ἡμεῖς μὲν ἐδῶ παραμένοντες θ' ἀγωνισθῶμεν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἂν καὶ ὑποφέρωμεν πολὺ· σὺ δέ, Ἐκτορ, πορευθήτω εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν Ἐκάβην, τὴν μητέρα ἀμφοτέρων, εἶπε νὰ συναθροίσῃ τὰς σεβαστὰς δεσποίνας εἰς τὸν ναὸν τῆς γλαυκώπιδος * Ἀθηνᾶς ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως· ἀνοΐξασα δὲ διὰ τῆς κλειδὸς τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ οἴκου ἃ· ἀποθέσῃ παρὰ τὰ γόνατα τῆς καλλιπλόκου Ἀθηνᾶς τὸν ὠραιότατον καὶ μέγιστον καὶ φίλτατον αὐτῇ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγκυρόροις ὑπαρχόντων πέπλον καὶ ἅς ὑποσχέθῃ, ὅτι δώδεκα βουὸς ἐνιαυσίους, ἄδαμῆστους ἔτι, θὰ θυσιάσῃ δι' αὐτὴν ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς, ἐὰν τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὰς συζύγους καὶ τὰ μικρὰ αὐτῶν τέκνα

εὐσπλαγχνισθῆ ἀποτρέπουσα ἐκ τῆς Τροίας τὸν ἀριστον τῶν Ἑλλήνων, υἱὸν τοῦ Τυδείως, Διομήδη, τ' ἄγριον μαχητὴν, τὸν ἐμποιοῦντα τρόμον φοβερόν· οὔτε τὸν Ἀχιλλεῖα ἐφοβήθημέν ποτε τόσον, τὸν ἐξοχώτατον ἐκ τῶν ἀνδρῶν, ὅστις, ὡς λέγουσιν, εἶναι υἱὸς θεᾶς· ἀλλ' ὁ Διομήδης οὗτος μανιώδης ἐπιπίπτει, οὐδὲ δύναται τις πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν πολεμικὴν ὁρμὴν νὰ ἰσοφαρισθῆ».

Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἕλενος. Ὁ δ' Ἔκτωρ εἰς τὸν ἀδελφὸν ὑπήκουσε. Πάραυτα μὲ τὰ ὄπλα του ἐπήδησεν ἐκ τοῦ ὀχήματος χαμαὶ καὶ τὸ ὄξυ ἀκόντιον σείων πανταχοῦ διέτρεχε τὸν στρατόν, ἐνθαρρύνων αὐτὸν νὰ πολεμήσῃ καὶ προτρέπων εἰς φοβερὰν μάχην· οἱ στρατιῶται τότε ἐπανεστράφησαν ἐκ τῆς φυγῆς καὶ παρετάχθησαν ἔναντι τῶν Ἑλλήνων. Ὑπεχώρησαν δ' οἱ Ἕλληνες καὶ ἔπαυσαν τὸν φόνον νομίσαντες ὅτι τις τῶν ἀθανάτων θεῶν ἐκ τοῦ ἀστερόεντος κατέβη οὐρανοῦ, ἵνα τοὺς Τρῶας βοηθήσῃ.

Τοιαυτοτρόπως οἱ Τρῶες ἐπανεστράφησαν ἐκ τῆς φυγῆς, ὁ δ' Ἔκτωρ μεγάλη τῆ φωνῇ προέτρεψεν αὐτούς : μεγαλόψυχοι Τρῶες καὶ περιβόητοι σύμμυχοι, ἀναδείχθητε, ἀγαπητοί, ἄνδρες γενναῖοι· ἀναμνήσθητε τὴν ἀκάθεκτον ὑμῶν πολεμικὴν ὁρμητικότητα ἕως οὗ μεταβάς ἐγὼ εἰς τὴν πόλιν εἶπω εἰς τοὺς προεστῶτας γέροντας καὶ τὰς συζύγους ἡμῶν νὰ παρακαλέσωσι τοὺς θεοὺς καὶ ἐκατόμβας* νὰ ὑποσχεθῶσιν εἰς αὐτούς. Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Ἔκτωρ, ὁ ὁρμητικὸς πολεμιστὴς, ἀπῆλθεν.

Συνάντησις Γλαύκου καὶ Διομήδους.

Ὁ Γλαῦκος δέ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἴππολόχου καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Τυδείως Διομήδης ἐν τῇ μέσῳ τῶν δύο στρατῶν συνηνητήθησαν πρόθυμοι νὰ συμπλακῶσιν. Ὁ δὲ πρῶτος ὁ μεγαλόφωνος (ῥοὴν ἀγαθὸς) Διομήδης εἶπε πρὸς τὸν Γλαῦκον :

«Τίς εἶσαι σύ, ὦ ἄριστε ἐκ τῶν θνητῶν ἀνθρώπων ; διότι ὄντως δὲν σὲ εἶδον πρότερόν ποτε εἰς τὴν δοξάζουσαν τοὺς ἄνδρας μάχην· πολὺ ὅμως τώρα ἔχεις ὑπερβῆ τοὺς ἄλλους κατὰ τὸ θάρρος, ἐπειδὴ δὲν ἐδοκίμασες τὸ μακρόσκιόν μου ἀκόντιον. Δυστυχῶν γονέων εἶναι οἱ υἱοί, οἵτινες ἀντιτάσσονται εἰς τὴν ὁρμὴν μου τὴν πολεμικὴν. Ἐὰν ὅμως εἶσαι θεὸς τις ἐξ οὐρανοῦ καταβάς,

δὲν δύνῃμαι ἐγὼ τοῦλάχιστον κατὰ τῶν ἐπουρανίων θεῶν νὰ πολεμῶ, διότι οὐδ' ὁ υἱὸς τοῦ Δρύαντος, ὁ ἰσχυρὸς Λυκοῦργος, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔζησεν, ὅστις ἐτόλμησε πρὸς τοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους νὰ ἐρίσῃ καὶ τοῦ ἔξω φρενῶν γενομένου Διονύσου τὰς τροφὰς εἰς τὸ ἱερὸν ὄρος τῆς Νύσσης κατεδίωξε. Πᾶσαι δ' αὐταὶ ἔρριψαν χαμῆτι τοὺς θύρσους * κτυπώμεναι μὲ βρούκεντρον ὑπὸ τοῦ ἀνδροφόνου Λυκοῦργου. Ὁ Διόνυσος φοβηθεὶς εἰς τὰ κύματα ἐβλήθη τῆς θαλάσσης, ἔνθα ἡ Θέτις περίφοβον ὑπεδέχθη εἰς τοὺς κόλπους τῆς, διότι μέγας κατέλαβεν αὐτὸν φόβος ἐκ τῶν ἀπειλῶν ἐνὸς ἀνθρώπου. Ὁργίσθησαν ὅμως ὕστερον κατ' αὐτοῦ οἱ εὐδαιμόνως ζῶντες θεοί, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου Ζεὺς ἐτύπλωσεν αὐτὸν· οὐδ' ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔζησεν, ἐπειδὴ μισητὸς ἐγένετο εἰς πάντα τοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους. Διὰ τοῦτο οὐδ' ἐγὼ ἠθέλον πολεμήσει ἐναντίον τῶν μακαρίων θεῶν. Ἐὰν ὅμως εἴσαι τις ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τρώγουσι τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, πλησιέστερον ἔλθέ, ἵνα ταχύτερον ἀποθάνῃς.

Πρὸς τοῦτο ἀπεκρίθη ὁ εὐκλεὴς υἱὸς τοῦ Ἴππολόχου :

Μεγαλόψυχε υἱὲ τοῦ Τυδέως, διατί ἐρωτᾷς τὴν καταγωγὴν μου (γενεάν); Οἷα εἶναι ἡ γενεὰ τῶν φύλλων τῶν δένδρων, ταύτη εἶναι καὶ ἡ γενεὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἐκ τῶν φύλλων ἄλλα μὲν ὁ ἄνεμος σκορπίζει κατὰ γῆς, ἄλλα δὲ φύουσι τὰ θάλλοντα δάση, ὅταν ἐπέρχεται ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνοιξέως. Οὕτω καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἄλλο μὲν παράγεται, ἄλλο δὲ φθίνει. Ἐὰν δὲ θέλῃς, μάθε καὶ τὰ ἀκόλουθα, ἵνα καλῶς γνωρίσῃς τὴν ἡμετέραν γενεάν· διότι ταύτην ἀνθρώποι πολλοὶ γνωρίζουσι,

«Εἰς τὰ ἐνδότατα τῆς Ἰμποτρόφου Πελοποννήσου ὑπάρχει πόλις καλουμένη Ἐφύρη*, ἐν τῇ ὁποῖα ὁ δολιχάτος ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐβασίλευεν, ὁ Σίσυφος, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰόλου. Οὗτος τὸν Γλαῦκον ἐγέννησεν· ὁ δὲ Γλαῦκος τὸν εὐγενῆ Βελλερεφόντην εἰς τὸν ὅποιον οἱ θεοὶ κάλλος ἔδωκαν καὶ ἐπέραστον ἀνδρικὴν δύναμιν. Οὗτος ὁ Βελλερεφόντης ἐγέννησε τὸν Ἴππόλοχον, ὁ δὲ Ἴππόλοχος ἐγέννησεν ἐμέ· καὶ βεβαιῶ, ὅτι ἐκ τούτου κατάγομαι. Μ' ἐπεμψε δὲ εἰς τὴν Τροίαν θερμῶς παραγγέλλων κυριώτατα ἀδιαλείπτως ν' ἀριστεύω καὶ ὑπέροχος τῶν ἄλλων νὰ εἶμαι καὶ ποτὲ νὰ μὴ καταισχύνω τὸ γένος τῶν προγόνων μου, οἵτινες ἀριστοὶ ὑπῆρξαν καὶ ἐν Ἐφύρῃ καὶ ἐν πάσῃ τῇ εὐρείᾳ Λυκίᾳ.

Ἐκ ταύτης τῆς γενεᾶς καὶ ἐκ τούτου τοῦ αἵματος καυχῶμαι, ὅτι κατάγομαι.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἴππόλοχος, ἐχάρη δὲ ὁ βοὴν ἀγαθὸς (μεγαλόφωνος) Διομήδης καὶ τὸ ἀκόντιον αὐτοῦ ἔένεπηξεν εἰς τὴν τροφοδότειραν γῆν καὶ διὰ λόγων θελκτικῶν ἀπήντησε πρὸς τὸν Γλαῦκον, τὸν ἡγεμόνα στρατοῦ.

«Βεβαίως εἶσαι παλαιὸς πατρικός μου φίλος, διότι ὁ ἐνάρετος Οἰνεὺς ἐφιλοξένησέ ποτε τὸν εὐγενῆ Βελλερεφόντην ἐν τῷ οἴκῳ του ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας μεθ' οὗ ὥρατα δῶρα ἀντήλλαξεν. Ὁ μὲν Οἰνεὺς ἔδωκεν αὐτῷ λαμπρὸν παρφυροῦν ζωστήρα, ὁ δὲ Βελλερεφόντης χρυσοῦν δίωτον κύπελλον, τὸ ὅποτον ἐρχόμενος ἐγὼ ἔδωκα κατέλιπον ἐν τῷ οἴκῳ μου. Τὸν Τυδέα δὲν ἐνθυμούμαι, διότι πολὺ μικρὸν μὲ ἀφῆκεν, ὅτε ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Θηβῶν, ἐνθα κτεστράφησαν οἱ Ἀχαιοί. Διὰ τοῦτο ἐγὼ μὲν εἶμαι ἀγαπητὸς σου ξένος ἐν μέσῃ Πελοποννήσῳ· σὺ δ' ἐν Λυκίᾳ, ὅταν ποτὲ ἔλθῃς ἐκεῖ.— Ἄς ἀποφεύγωμεν λοιπὸν ἀπ' ἀλλήλων τὰ δόρατα κατὰ τὴν σύγκρουσιν, διότι πολλοὶ ὑπάρχουσι Τρῶες καὶ ἐνδοξοὶ τούτων σύμμαχοι, ἵνα φονεύω, ὅντινα ὁ Θεὸς ἐπιτρέψῃ καὶ ἐγὼ διὰ τῶν ποδῶν μου καταφθάσω· ἀφ' ἐτέρου δὲ πολλοὶ Ἕλληνες εἶναι, ἵνα φονεύης, ὅντινα δυνήθῃς. Ἄς ἀνταλλάξωμεν πρὸς ἀλλήλους τὰ ὄπλα, ἵνα καὶ οὗτοι μάθωσιν, ὅτι πατρικοὶ φίλοι καυχώμεθα, ὅτι εἴμεθα.

Ταῦτα λοιπὸν εἰπόντες ἐπήδησαν ἀπὸ τῶν ἵππων, ἔλαβον τὰς χεῖρας ἀλλήλων καὶ ὤμοσαν ἀμοιβαίαν πίστιν.

Ὁ Ζεὺς τότε ἀφήρσε τὰς φρένας τοῦ Γλαύκου, ὅστις ἀντήλλαξεν ἀνοήτως τὰ χρυσαῖα αὐτοῦ ὄπλα ἀξίας ἑκατὸν βοῶν ἀντὶ τῶν χαλκῶν τοῦ Διομήδους ἀξίας ἐννέα βοῶν.

Μετάφρασις Μ. Α. Λ.

Ξένη λογοτεχνία. *

Ὁ Γεώργιος Νόελ Γόρδων Βύρων ἐγεννήθη ἐν Λονδίῳ
τὸ 1788 ἔτος καὶ ἀπέθανεν ἐν Μεσολογγίῳ
τῇ 7|19 Ἀπριλίου 1824.

Ὁ Βύρων ἦτο μέγας Ἄγγλος ποιητὴς καὶ ὑπέροχος φιλέλλη-
λην. Ἡ μήτηρ του ἐγκαταλείφθη ὑπὸ τοῦ συζύγου της μετέβη
τῷ 1790 μετὰ τοῦ υἱοῦ της εἰς Ἀβερδῆν τῆς Σκωτίας, ἔνθα διέ-
μεινε μέχρι τοῦ 1798. Ὁ Βύρων, ὡς διαφαίνεται ἐν τῇ ποιήσει
του, ἐκεῖθεν ἀπεκόμισε τὰς πρώτας ἐντυπώσεις.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πάππου του μετὰ της
κληρονομίας της περιουσίας ἐγένετο καὶ κληρονόμος τοῦ τίτλου
τοῦ λόρδου.

Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ της Κανταβρυγίας (1805) μικρὰν ἐπέ-
δειξεν ἐπιμέλειαν διάγων ἄτακτον βίον. Τὰ πρώτα ποιήματά του
ἐδημοσίευσεν τῷ 1808 ὑπὸ τὸν τίτλον «ὄραι σχολῆς». Εἰς τὴν
Βουλὴν τῶν λόρδων εἰσηλθε τῷ 1809. Ὡθούμενος ὑπὸ ἐμφύτου
περιπετειώδους τάσεως περιηγήθη τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Πορτογα-
λίαν, τὴν Μάλταν καὶ τὴν Ἡπειρον, ἔνθα ἐγνώρισε τὸν Ἀλῆ
Πασᾶν. Ἐκεῖθεν ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα, Κων)πολιν, Σμύρνην
καὶ ἄλλας πόλεις ζῶν ἀσώτως καὶ σκανδαλωδῶς ἄλλοτε εὐημε-
ρῶν καὶ ἄλλοτε στερούμενος.

Μετὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπιστροφὴν του ἐδημοσίευσεν (1812)
τὰ δύο πρώτα ἄσματα τοῦ «Τσάιλδ Ἄρολδ» καὶ μετὰ ταῦτα τὸν
«Γκιαούρ», καθὼς καὶ ἄλλα ἔργα, ἅτινα πολὺ ἐξετιμήθησαν.

Τῷ 1816 φεύγει ἐξ Ἀγγλίας, λόγῳ σκανδάλων τοῦ ἰδιωτι-
κοῦ του βίου, καὶ περιηγηθεὶς τὴν Ἰταλίαν ἔγραψε τὰ δύο τελευ-
ταῖα ἄσματα τοῦ «Τσάιλδ Ἄρολδ».

Ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν τοῦ 1821 ἐτερμάτισεν τὸν πολυτάραχον
καὶ πολυκύμαντον βίον τοῦ Βύρωνος. Τοῦ ἀγῶνος μετέσχε μετ'
ἐνθουσιασμοῦ εἰλικρινοῦς μῆφεισθεις κόπων, κινδύνων καὶ δαπάνης.

Ὁ βίος τοῦ Βύρωνος ἐκυμαίνεται πανταχοῦ μεταξὺ δημο-
ουργίας σκανδάλων καὶ παραγωγῆς ποιητικῶν ἀριστοτεχνημάτων,
τῶν ὁποίων κορύφωμα εἶναι ὁ ἀπομείνας ἡμιτελής Δὸν Ζουὰν ἐξ
οὗ ἀποσπῶμεν τὰ κατωτέρω :

Τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου.

Τὰ νησιά τῆς Ἑλλάδος! ὦ νησιά εὐλογημένα!
Ποῦ τραγοῦδαε κι' ἀγάπα ἢ καρδιά τῆς Σαπφούς,
ποῦ οἱ τέχνες ἀκμάζαν ὡσάν ἄνθη σπαρμένα,
καὶ τῆς Δήλου τὸ τέκνο ἔχυν' ἄγιο φῶς.
Ἄχ! αἰώνιο θέρος σᾶς φωτᾶ, σᾶς θερμαίνει·
μὰ ὁ ἥλιος μόνο κι' ὄχι ἄλλο σᾶς μένει.

Καὶ τῆς Χίου ἢ Μοῦσα* καὶ τῆς Τέω* ἢ λύρα,
Τῆς ἀνδρείας κι' ἀγάπης τὰ τραγούδια ἐκεῖνά,
Σ' ἄλλες χῶρες γιὰ φήμη τὰ ἐπέταξ' ἢ Μοῖρα,
Γιατ' ἢ μάννα τ' ἀρνιέται καὶ τοὺς εἶναι κακιά.
Ἡ ἠχώ των πηγαίνει πλιὸ μακριὰ 'πὸ τῆ Δύσι,
ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἀνθίζουν τῶν Μακάρων αἱ νῆσοι.

Δῆς, τὰ ὄρη τὸν μέγα Μαραθῶνα θωρᾶνε·
Καὶ τὴν θάλασσ' ὁ μέγας Μαραθῶνας θωρεῖ!
Δῶ ρεμβάζοντας μόνον ὠνειρεύθην πῶς νᾶναι
'Ελευθέρα καὶ πάλι ἢ Ἑλλάς εἰμπορεῖ....
Ὅσο στέκομ' ἐπάνω εἰς τοῦ Πέρσου τὸ μνημα,
πῶς νὰ λέγω πῶς εἶμαι τῆς σκλαβιᾶς ἓνα θῦμα;

Ἐνας τύραννος στάθη, στὴν κορφή ἐνὸς βράχου,
Π' ἀπὸ κάτω του γέρνει ἢ μικρὰ Σαλαμῖς.
Καὶ θωρώντας καράβια ἐνὸς στόλου μονάχου,
«ποιὸς στὰ ὕψη, φωνάζει, πῆγε τούσης ἀκμῆς;»
Τὴν αὐγὴ τὰ θωροῦσε, μὰ τοῦ ἡλίου ἢ Δύσι
πῶς δὲν προφθασε ἓνα νὰ ἰδῆ νὰ φωτίσῃ;

Ποῦν' ἐκεῖνα; ποῦ εἶναι, ὦ πατρίδα καημένη;
Ἄχ, φτωχή, στὴ βωβή σου μὰ γλυκεῖα ἀγκαλιὰ
ἓνα ἄσμα ἀνδρεῖο μ' ἀρμονία δὲν μένει,
ἓνα στήθος ἀνδρεῖο δὲν θερμαίνεται πλιά!
Καὶ σὰν βλέπουνε τώρα στὰ ἀνάξια μου χέρια
Τὴν ἀγία σου λύρα, πῶς δὲν φρίττουν τ' ἀστέρια;

Καὶ ὅποταν ἡ φήμη μ' ἔνα ἔθνος πεθαίνει,
καὶ τὰ δόλια του τέκνα μοιάζουν ὅλα νεκρά,
σὰν ἐγγίξω τὴν λύρα, γιὰ τὰ κείνα, μού μένει
νὰ αἰσθάνωμαι αἰσχος καὶ νὰ κλαίω πικρά.
Γιὰ τὸν Ἕλληνα αἰσχος ψάλλει ἕκαστη λύρα
καὶ πικρὰ χύνει δάκρυα στῆς Ἑλλάδος τῆ μοῖρα!

Θὰ θρηνοῦμε γιὰ χρόνια, βρὲ παιδιά, δουλιασμένα;
Θὰ μᾶς βιάφῃ τὸ αἰσχος κι' ὄχι αἷμα ἐχθροῦ;
Ὡ γῆ! ξέρασε μὲς ἀπ' τὰ σκότια σου ἕνα,
ἕνα λείψανο μόνο Σπαρτιάτου νεκροῦ!
Ἀπὸ κειοὺς τοὺς τρακόσους, τρεῖς μονάχα ξεκύλα
γιὰ νὰ κάμουν στὸν κόσμο ἄλλη μιὰ Θερμοπούλα!

Πῶς ἀκόμα σωποῦνε! Ὅλοι, ὅλοι σωποῦνε!
Ὅχι, ὄχι, ἀκούγω τῶν νεκρῶν τὶς κραυγές,
σὰν ποτάμι πὺν πέφτει μακριά, νὰ ἠχοῦνε,
Καὶ νὰ λέν: «Ὅσο ζοῦνε ἔχουν κρῦες καρδιές!»
Καὶ αὐτοὶ ἀπεθάναν· μεῖς ἀκόμα ἀκούμε·
Μόνον ἕνας ἄς ἔβγῃ, ἄχ! καὶ μεῖς ἀκλοθοῦμε!

Ἄχ! τοῦ κάκου, τοῦ κάκου! Χορδὲς ἄλλες κὰν χτύπα!
Φέρ' ποτήρι γεμᾶτο μὲ τῆς Σάμου κρασί,
ἄφες μάχες γιὰ Τούρκους· τί ὠφελοῦν ὅσα εἶπα;
Δὸς τὸ αἷμα πὺν κἀνεὶ τὴν καρδιά μας χρυσή!
Δὲς οἱ χαῦνοι, στὸν ἦχο τῆς κραιπάλῃς ξυπνοῦνε,
μ' ἀρετὴ σὰν τοὺς κρᾶζῃ, τότε μόν' δὲν ἀκοῦνε!

Τὸν χορὸ τὸν πυρρίχιον * ἕως τῶρα βαισιᾶτε!
Ἡ πυρρίχιος φάλαγξ ποῦ ἐπῆγε, φτωχοί;
Ἀπ' τὰ δύο σας τὰ δῶρα, πῶς ἐκείνο ξεχνᾶτε
ποῦ δὲν εἶναι γιὰ σῶμα, μόν' στολίζει ψυχὴ;
Καὶ τὰ γράμματ' ἀκόμη ἀπ' τὸν Κάδμον κρατεῖτε!
Ἄχ! πῶς τᾶχε γιὰ σκλάβους ἀπογόνους θαρρεῖτε!

Μετάφρ. ΑΡΓ. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ

Νέα Ἑλληνικὰ Ἀναγνώσματα 5

Φριδερίκος Σχίλλερ (SCHILLER 1759-1805).

Ο Φρ. Σχίλλερ ἐγεννήθη ἐν Μάρβαχ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ εἶναι μέγας γερμανὸς ποιητής.

Ἀνετράφη ὑπὸ ἱερέως. Ἐσπούδασε νομικὰ καὶ τέλος ἰατρικὴν. Ἐν τῷ στρατῷ κατετάχθη ὡς χειροῦργος καὶ συγχρόνως τότε ἤρχισε νὰ γράφῃ στίχους καὶ δράματα.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν «Ληστῶν» τοῦ τῷ 1782 ἠθέλησεν ἀποσυρθῆ τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπετράπη τοῦτο, ἀπέδρασε. Τῷ 1789 διωρίσθη ἐν Ἰένη καθηγητὴς τῆς ἱστορίας, ἀφοῦ ὑπέστη πολλὰς περιπετείας. Τῷ 1794 συνεδέθη δι' ἰσαδέλφου φιλίας μὲ τὸν Γκαίτε καὶ τῷ 1797 ἐγκατεστάθη ἐν Βαϊμάρη γενόμενος ἀντικείμενον πολλῶν περιποιήσεων ὑπὸ τοῦ φιλομούσου δουκός.

Τὰ σπουδαιότερα τῶν ἔργων τοῦ Σχίλλερ εἶναι τὰ δράματα «Δὸν Κάρολος», «Μαρία Στούαρτ», «Γουλιέλμος Τέλλος», «Τριλογία τοῦ Βαλλενστάιν» καὶ πολλὰ λυρικά ποιήματα. Προσέτι ὁ Σχίλλερ ἔγραψεν ἱστορικὰς καὶ τεχνοκριτικὰς πραγματείας.

Μαρία Στούαρτ.

(Ὅταν ἡ Μ. Στούαρτ ὑπὸ τῆς ἀντιζήλου τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, δὲν ἐπετράπη αὐτῇ ἡ τελευταία ἐξομολόγησις καὶ ἡ μετάληψις τῆς θείας κοινωνίας. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ Μήλβιλ, πιστὸς αὐτῆς θεράπων, ἀναπληρῶν τὸν ἱερέα ἐξομολογεῖ τὴν Μαρίαν ἐν τῇ κάτωθι σκηνῇ).

Πραξις ε'. Σκηνή ζ'.

ΜΑΡΙΑ, ΜΗΛΒΙΑ.

ΜΑΡΙΑ

Επλήρωσα τὰ χρέη τὰ ἐγκόσμια
κι' ἐλπίζω, ὅτι ἐκδημούσα κανενὸς
ἀνθρώπου ὀφειλέεις δὲν ἀπέμεινα.
Ἐν μόνον ἐμποδίζει τὴν βαρύθυμον
ψυχὴν μου ἐλευθέραν ν' ἀναπτερωθῇ
φαιδρά, περιχαρῆς πρὸς τὰ οὐράνια.

ΜΗΛΒΙΑ

Εἰπέ το' ἀνακούφισε τὰ στήθη σου
ἐκμυστηρεύσου εἰς τὸν φίλον τὸν πιστόν.

ΜΑΡΙΑ

Περὶ τὸ χεῖλος τῆς αἰωνιότητος
ἴσταμαι ὅσονούπω θὰ ἐμφανισθῶ
εἰς τὸν ὑπέρτατον κριτὴν· πλὴν πρὸς αὐτὸν
ἀπέμεινα εἰσέτι ἀδιάλλακτος.

Ἀρνοῦνται νὰ μοῦ δώσουν ἐξαγορευτὴν,
τοῦ δόγματός μου λειτουργόν. Δὲν δέχομαι
ἀπὸ ψευδιερέα τὴν μετάδοσιν
τῆς μυστικῆς, τῆς θείας βρώσεως. Ποθῶ
νὰ τελευτήσω ἐν τῇ πίστει μου· αὐτὴ
ἐξαγιαίνει τὰς ψυχὰς.

ΜΗΛΒΙΑ

Ἡούχασε!

Ὁ Ὑψιστος τὸν πόθον τὸν διάπυρον
ὡς τελεσθέντα δέχεται. Οἱ τύραννοι
μόνον τὰς χεῖρας νὰ δεσμεύουν εἰμποροῦν·
ἀλλὰ τῶν καρδιῶν μας ἡ κατάνυξις
ἐλευθερ' ἀναβαίνει πρὸς τὸν Κύριον.
Τὸ γράμμα κτείν', ἡ πίστις δὲ ζωοποιεῖ.

ΜΑΡΙΑ

Ἄχ, Μήλβιλι Ἡ καρδιά μόνη δὲν ἀρκεῖ.
Ἡ πίστις δίχως ἀρραβώνα αἰσθητὸν
δὲν μᾶς ἐξαγοράζει τὰ οὐράνια.
Καὶ διὰ τοῦτο ἐνηνθρώπισ' ὁ Θεός,
εἰς ὄρατον ἐγκλείσας σῶμα μυστικῶς
τὰς ἀοράτους, τὰς ὑψίστας δωρεάς.
Τῶν οὐρανῶν ἡ κλίμαξ ἡ μεταρίσιος
δημιουργεῖται εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας
τὴν κορυφαίαν, τὴν ἀγίαν, ἀληθῶς
καθολικὴν, διότ' ἡ πίστις καθενὸς
ἀπὸ τὴν πίστιν ὄλων ἐνισχύεται.
Ὅπου πολλοὶ λατρεύουν καὶ δοξολογοῦν,
ἐκεῖ τὸ πῦρ εἰς φλογ' ἀναρριπίζεται,
ὁ νοὺς ἀναπτεροῦται πρὸς τὸν Κύριον.
Εὐτυχισμένοι ὅσοι ἔχουν τὴν χαρὰν
νὰ συμπροσεύχωντ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.
Λαμπάδες ἀναμμέναι, θυμιάματα
λαμπρῶς ἐνδεδυμένους ὁ ἀρχιερεὺς
ὑψώνει τὸ ποιτήριον, τὸ εὐλογεῖ,
ἀναφωνεῖ τὴν θείαν μετουσίωσιν,
κ' εἰς τὸν Θεὸν τὸν παρεστῶτα ὁ πιστὸς
λαὸς ἐδαφιαίως ὑποκλίνεται....
Ἄ! ἐγὼ μόνον εἶμαι ἡ ἀπόκληρος!
Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ δὲν εἰσχωρεῖ
εἰς τὴν εἰρκτὴν μου!

ΜΗΛΒΙΑ

Εἰσχωρεῖ! πλησίον σοι
εὐρίσκεται! Ἐμπιστεύσου εἰς τὴν χάριν τοῦ
τὴν παντοδύναμον... Ἡ ράβδος ἡ ξηρὰ
ἀναβλαστάνει ἐν χερσὶ τῆς πίστεως.
Τὴν πέτραν ὁ πατάξας καὶ ἀνέβλυσε
δύναται ν' ἀνεγείρη θείαν τράπεζαν

ἐν φυλακῇ, καὶ τοῦτο τὸ ποτήριον
νὰ μεταβάλ' εἰς θεῖον δισκοπότηρον.

(Λαμβάνει τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης ποτήριον)

ΜΑΡΙΑ

Σ' ἐνόησα Μήλβιλ; ὦ! ναί, σ' ἐνόησα,
'Εδῶ οὔτ' ἐκκλησία, οὔτε ἱερεὺς,
οὐδὲ μυστήρια. Πλήν, εἶπεν ὁ Σωτήρ:
«Ὅπου συνῆλθον ἐν ὀνόματι ἐμοῦ
δύο ἢ τρεῖς ἐν μέσῳ παρευρίσκομαι».
Τίς ἀγιάζει εἰς Κυρίου λειτουργὸν
τὸν ἱερέα; ἀγνότης, ἄσπιλος ζωή...
Δοιπὸν σὺ τῶρα ὁ ἀχειροτόνητος
γενοῦ ὁ ἱερεὺς μου, ὁ ἀπόστολος
Κυρίου! τῆς εἰρήνης ὁ δοτήρ... Πρὸς σέ
ἡ τελευταία μου ἐξομολόγησις!
Σὺ δός μου τῆς ψυχῆς μου τὸ σωτήριον!

ΜΗΛΒΙΑ

'Αφοῦ τοσοῦτο ἡ ψυχὴ σου τὸ ποθεῖ
μάθε καὶ θαῦμα, ὅτι δύνατ' ὁ Θεὸς
νὰ συντελέσῃ πρὸς παραμυθίαν σου.
'Εδῶ δὲν εἶναι, εἶπες, οὔτε ἱερεὺς,
οὔτ' ἐκκλησία, οὔτε σῶμα τοῦ Θεοῦ;
Σφάλλεις! 'Ιδοὺ ὁ ἱερεὺς, καὶ ὁ Θεὸς
'Εμπρὸς σου!

(Ἀποκαλύπτει τὴν κεφαλὴν καὶ δεικνύει ὅστιαν
ἐν χρυσῇ θήκῃ)

Εἶμαι ἱερεὺς! Ὡς ἵνα δεχθῶ

τὰς τελευταίας ἐξομολογήσεις σου
καὶ σ' ἀπαγγείλω ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Χειροτονίαν ἔλαβα καὶ σ' ἔφερα
τὸν ἄρτον, τὸν ὅποσον ἐλειτούργησεν
ἰδιοχείρως ὁ Πανάγιος Πατήρ.

ΜΑΡΙΑ

“Ω! κ’ εἰς τοῦ τάφου μ’ ἐπερίμενε λοιπὸν
τὸ χεῖλος εὐτυχία ἐπουράνιος!
“Ὡς καταβαίνει ἄγγελος ἐπὶ χρυσοῦς
νεφέλης, ὅπως ἄλλοτε ἀνῆρπασεν
ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου τὸν Ἀπόστολον...
“Ὡς οὔτε κλεῖθρα, οὔτε μάχαιραι φρουρῶν
τὸν ἐμποδίζουν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν
περιπατεῖ μὲ βῆμα ὑπερήφανον
καὶ ἀπαστράπτει ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰρκτῆς...
ὁμοίως μ’ ἐξαφνίζει ἄγγελος Θεοῦ,
ἀφοῦ ἐψεύσθη πᾶς ἐπίγειος σωτήρ...
Σὺ δέ, ὁ πρῆν ὑπηρέτης μου, γενοῦ
ὁ ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, τὸ στόμα του
τὸ ἅγιον. Καθὼς ἐμπρός μου ἔκλινες
τὸ γόνυ, πρὸ τῶν ποδῶν πίπτω κατὰ γῆς.

(Γονυκετεῖ ἐμπροσθέν του)

Μετάφρ. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ

Ἡ διανομὴ τῆς γῆς.

«Τον κόσμον λάβετε» ἔκραξεν ὁ Ζεὺς, περὶ τὸν θρόνον
καλῶν τὰ πλήθη τῶν θνητῶν.

«Κληρὸς σας ἔστω διαρκῆς δι’ ὅλων τῶν αἰώνων,
σεῖς διανείματε αὐτόν».

Καὶ σπεύδουν ὅλοι ἄπληστοι... τὰς χεῖράς του ὀργῶν
νέος καὶ γέρον πᾶς προτάσσει
καὶ δίδονται οἱ θερισμοὶ τῆς γῆς εἰς γεωργόν,
εἰς νέον κυνηγὸν τὰ δάση.

Κέρδη ὁ ἔμπορος πολλὰ εἰς ἀποθήκας κλείει,
καὶ οἶνον ὁ ἀββᾶς γλυκύν,

καὶ πᾶσα γέφυρα, ὁδός, εἰς ἄρχοντ' ἀποτίει
δεκάτην ἡγεμονικὴν.

Τέλος μακρόθεν ἔφθασεν ἄργα ὁ ποιητής,
πλὴν ἦσαν ὅλα μοιρασμένα.
Οὐδὲν πλέον ἐλείπετο ἔτι νὰ λάβῃ τις,
καὶ εἶχε πᾶν δεσπότην ἕνα.

« Ἀλίμονον ! πάντων ἐγὼ ἐλησημονήθημι μόνου,
ὁ μᾶλλον σοῦ πιστὸς υἱός !
Ἄνεκραξεν ὁ ποιητής, βαθὺν ἐκχύσας στόνον,
κ' ἐρρίφθ' εἰς πόδας τοῦ Διός.

« Ἄν εἰς ὀνείρων ἔτρεχες τὰς μαγικὰς ὁδοὺς,
τί σ' ὠφελεῖ τώρα ὁ θρῆνος ;
Ποῦ ἦσο, τάλαν, πρὶν τὸ πᾶν διαμοιράσω δούς ;
« Ἐγγύς σου ἤμην », εἶπ' ἐκεῖνος.

« Τυφλὸς πρὸς τ' ἄλλα, μόνου σὲ ἔβλεπ' ὁ ὀφθαλμὸς μου,
σὲ ἤκουον πρὸς πᾶν κωφός·
συγχώρει, ἂν μ' ἀφήρπασε τοῦ ὑπολοίπου κόσμου
τὸ θεῖον τ' οὐρανοῦ σου φῶς ».

« Πλὴν τώρα πλέον, εἶπ' ὁ Ζεὺς, κτῆμα δὲν εἶν' ἐμοῦ
καὶ γῆ καὶ θάλασσα καὶ θήρα·
ἂν θέλῃς εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ ζήσωμεν ὁμοῦ,
ἐλθέ, σ' εἶν' ἀνοικτὴ ἡ θύρα ».

Μετάφρασις ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΥ

Γεράρδος Χάουπμαν.

(HAUPTMANN 1862).

Ὁ Γ. Χάουπμαν ἐγεννήθη ἐν Σιλεσίᾳ τῷ 1862. Εἶναι δι-
διασημότερος τῶν συγχρόνων δραματικῶν ποιητῶν τῆς Γερμα-
νίας. Ἐκ τῶν δραμάτων τοῦ Χάουπμαν γνωστὰ ἀνὰ τὸν κόσμον
εἶναι : οἱ Ὑφανταί, ὁ Ἀμαξᾶς Χένζελ, ἡ Βουλιαγμένη καμπάνα.

Ὁ Χάουπμαν ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα ἐδημοσίευσε τὰς
ἐντυπώσεις του ὑπὸ τὸ ὄνομα « Ἑλληνικὴ ἀνοιξις ».

Ἡ Ὀλυμπία.

Εἶμεθα εἰς τὴν Ὀλυμπίαν.

Εἰς τὸν μονήρη τοῦτον τόπον τῶν πανηγύρεων καὶ ἀγώνων
σχεδὸν τίποτε ἄλλο δὲν ἀκούεται σήμερον παρὰ τὸ ἦσυχον καὶ
μαλακὸν ψιθύρισμα τῶν πεύκων, τὰ ὅποια σκεπάζουν τὸ χαμη-
λὸν Κρόνιον* καὶ ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐντὸς τῶν ἐρειπίων τῆς Ἄλτιος*
ἐξαπλώνουν τὰς χαμηλὰς τῶν κορυφᾶς.

Ἡ πρόσχαρος αὐτὴ κοιλάς τοῦ Ἄλφειοῦ ἔχει τόσην ὀλίγην
ἐπιβλητικότητα, ὥστε μὲ τὴν καταπληκτικὴν ἀπῆχησιν τῆς δόξης
τῆς, εἰς τὴν καρδίαν, ὅταν τὴν ἰδῇ τις μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του,
καταλαμβάνεται ἀπὸ παράδοξου αἰσθημα. Εἶναι ὅμως καὶ γοη-
τευτικὴ ἢ χάρις τῆς. Εἶναι μία κρυφὴ γωνία ἀποχωρισμένη ἀπὸ
τὸν κόσμον πέραν τοῦ ποταμοῦ διὰ χαμηλῆς σειρᾶς ὕψωμάτων,
ἐντεῦθεν δὲ αὐτοῦ διὰ χαμηλῶν βουνῶν. Καὶ ἂν τις ἤθελε ν' ἀπο-
μακρυνθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον χωρὶς μίσος εἰς τὴν ψυχὴν,
δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἄλλου καλύστερα κρυμμένος.

Μικρά, εἰδυλλιακὴ κοιλάς διὰ ποιμένας, ἀπλὴ δηλαδή καὶ
περιορισμένη πραγματικότης, μὲ μίαν ἀμμόχωστον κοίτην ποτα-
μοῦ, μὲ πεύκα καὶ ὀλίγον βοσκήσιμον τόπον καὶ ὅμως ἀληθινὰ
ἐδῶ ἠμπορεῖ νὰ συνέβῃ — ὁ ταξιδιώτης τοῦλάχιστον δὲν εὕρισκει
κανὲν ἐμπόδιον νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ὄντως ἐδῶ συνέβῃ — νὰ πολεμη-

ση ὁ Κρονίδης, ὁ αἰγίοχος Ζεὺς περὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ κόσμου. Τοῦτο εἶναι τὸ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον.

Τὰ πέραν τοῦ Ἄλφειοῦ πλάγια τῶν βουνῶν λαμβάνουν σκοτεινὸν χρῶμα. Ὁ ἥλιος ζεστῆς καὶ καθαρᾶς ἡμέρας ἀνοίξεως δὲν εἰσχωρεῖ πλέον μὲ τὰς ἀκτῖνάς του πρὸς ἐμὲ, μέχρι τῶν ἐρειπίων. Δύο κορῶναι πετοῦν ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ἀπὸ ἓνα σπόνδυλον εἰς τὸν ἄλλον. Φέρονται ὅπως εἰς τὸν τόπον τῆς ἀδιαφιλονικήτου κυριότητός των. Ὁ κοῦκος λαλεῖ ἀδιακόπως ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ Κρονίου. Τὸν ὀλύμπιον τοῦτον κοῦκον τῆ, δωδεκάτης Ἀπριλίου τοῦ χίλια ἑνεακόσια ἑπτὰ δὲν θὰ τὸν λησμονήσω.

Ἐρχεται τὸ σκότος καὶ ἡ νυκτερινὴ δρόσος. Ἄκόμη ἐξακολουθεῖ ὁ ψίθυρος τοῦ ἡσυχου ἀνέμου εἰς τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων νὰ εἶναι ἐλαφρὰ καὶ βιθιῖτα μουσικὴ τῆς ἡρεμίας. Εἶναι αἰωνία ψιθυρίζουσα ἀναπνοή, ὄνειρῶδες πλατάγισμα, τρόπον τινὰ ἐξύπνημα ἐνδὸς ὄντος, τὸ ὅποτον συγχρόνως δεσμεύει βχρὺς, ἀξύπνητος ὕπνος. Ἡ ἄλλοτε ζωὴ φαίνεται βυθισμένη εἰς τὰ ἐνδόμυχα τοῦ ὕπνου τούτου. Ὅστις δὲν ἐπάτησε ποτὲ τὸ ἔδαφος τοῦτο, αὐτὸς δύσκολον εἶναι νὰ καταλάβῃ πόσον δύναται νὰ διαφέρῃ ψίθυρος ἀπὸ ψίθυρον.

Εἶναι πλέον ἐντελῶς σκότος. Ὅσον πηγαίνω, περιπίπτω περισσότερον εἰς ἐσωτερικὰς ἐντυπώσεις φαντασμάτων ἀγώνων. Μοῦ φαίνεται ὡς νὰ πίπτουν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ κραυγαὶ δρομέων καὶ παλαιστῶν ἀπὸ τὸν νυκτερινὸν ἀέρα. Αἰσθανόμεθα θορύβους καὶ ἀγρίας κινήσεις. Καὶ τὰ μετὰ σπουδῆς φεύγοντα ταῦτα πράγματα μὲ συνοδεύουν ὡς ρυθμὸς τις, ὡς μελωδία πολλάκις ἐγκαθιδρύεται εἰς τὴν αἴσθησίν μας καὶ πρὸς κέντρον ἀνεξέλιπτος.

Αἴφνης ἀκούεται ὁ ἄτεχνος ἦχος φλογέρας τοῦ βοσκού· μὲ συνοδεύει κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν.

Ἡ πρωία φέρει τὰ ἀρώματα τῶν δροσερῶν σπαρτῶν καὶ παντοειδῶν ἀνθῶν τῶν ἀγρῶν. Στρουθία θορυβοῦν πέριξ τοῦ ξενῶνός μας. Στέκωμαι εἰς τὸ προαύλιον τῆς ὥραίας, εὐκέρου οἰκίας καὶ κατοπτεῶ ἐντεῦθεν τὴν στενὴν, χαριτωμένην κοιλάδα, ἣ

ἧ οποία κρύπτει τὰ ὀλυμπιακὰ λείψανα. Πετεينوὶ φωνάζουν εἰς τὰς αὐτὰς διαφόρων μικρῶν ὑποστατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁμοως ἐν εἶναι εἰς τὴν ρίζαν τοῦ Κρονίου.

Τοιαύτην μικρὰν κοιλάδα, ὁμοίως χάριτος καὶ ὁμοίως φιλόφρονος ἀπλοϊκότητος δύναται τις ἴσως ν' ἀναζητήσῃ μόνον εἰς τὴν Θυριγγίαν. Ἄλλὰ καὶ ἂν τὴν εὖρη τις τόσον στενήν, τόσον κομψήν καὶ πλήρη εἰδυλλιακῆς χάριτος, δὲν θὰ ἀνέπνεεν ὁμοως ἐκεῖ, ὅπως ἐδῶ, τόσον βραθεῖς καὶ θεῖους ἀνασχομοὺς.

Τὸ σῶμά μου διαπερᾶ θαυμαστὴ φαιδρότης. Ἡ ρητινώδης ὁσμὴ τῶν πεύκων, ἡ πρωινὴ ἐπιχωρία μουσικὴ τῆς ἐξοχῆς μὲ ζωογονοῦν. Πόσον ἐκ τοῦ πλησίον καὶ πόσον φυσικῶς μᾶς ἐγγίζει διὰ μᾶς ὁ ἑλληνισμός· καὶ αὐτὸς ὄχι ὁ ὀμηρικὸς ἢ ὁ τῶν τραγικῶν. Τὴν στιγμὴν ταύτην πολὺ πλησιεστέρα μοῦ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ ὁποίου τοὺς «Βατράχους» ἀκούω νὰ κοάζωσιν ἐκ τῶν ὄχθων τοῦ Ἀλφειοῦ. Τόσον δυνατὰ καὶ ἐνεργητικῶς κοάζει ὁ ἑλληνικὸς βάτραχος, ὥστε ἀληθινὰ δὲν δύναται τις νὰ κλείσῃ πρὸς αὐτὸν οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς του οὔτε τὰ ὠτά του.

✓ Παντοῦ στρεφογυρίζουν στενὰ μονοπάτια ἀνὰ μέσον τῶν λόφων καὶ ὑπεράνω αὐτῶν. Ὅμοιάζουν μὲ ταινίας εἰς κλίτην ποταμοῦ, ὅστις συμβάλλει εἰς τὸν Ἀλφειόν. Μικρὰ συνοδεῖται ὄνων καὶ ἡμίονων ἐμφανίζονται καὶ πάλιν ἐξαφανίζονται. Τοὺς κώδωνάς των ἀκούει τις, πρὶν ἰδῆ τὰ ζῶα καὶ ἀφοῦ ἐξαφανισθῶν ταῦτα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν. Εἰς τὸν οὐρανὸν σχηματίζονται νεφύδρια τοῦ ἀνέμου. Εἰς τὰ παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ἐδάφη βόσκουν ποιμνία προβάτων. ✓

Πρέπει ν' ἀναλογισθῆ τις, ὅτι μεγαλοπρεπὲς εἰδύλλιον ἐξῆσε πραγματικὴν ζωὴν εἰς τὴν μικρὰν ταύτην κοιλάδα. Ἐδῶ ἐξῆσε μία ἱερατικὴ κοινωνία ἐγγὺς τῶν Θεῶν· ἀλλ' οἱ Θεοὶ οὗτοι καὶ οἱ ἡμίθεοι ἦσαν οἱ καθ'αυτὸ κάτοικοι τοῦ τόπου. Ἀληθινὰ, πόσον εὐνόησαν τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ χωρὶς ἐπίδειξιν μέρος τῆς φύσεως, ὥστε ὁμοιον πρὸς μακρινὸν ἀπλανῆ ἀστὲρα — ὁμοιον πρὸς ἥλιον σβεσθέντα πρὸ χιλίων ἐτῶν — ἀκόμη καὶ τώρα φέγγει μὲ τὸ πλήρες δόξαν ἀκτινοβολοῦν φῶς του;

Τὰ ἀπλοϊκὰ ταῦτα λιθάδια καὶ τὰ πλάγια τῶν βουνῶν

προσείλκυσαν πλῆθος Θεῶν καὶ σμήνη ἀνθρώπων ὀρεγομένων τῆς λάμπειος τῆς δόξης, οἱ ὅποιοι ἀπ' ἐδῶ ἐπεζήτησαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἄστρον. Ὅλοι δὲν εὐρήκαν αὐτήν, ἀλλ' ὁ Ὀλυμπιακὸς κλάδος, ὅστις ἀπεκόπτετο ἀπὸ ἕνα ἀπλοῦν κότινον τοῦ τόπου τούτου, εἶχε τὴν δύναμιν νὰ πκρέχη ἀθανασίαν εἰς τοὺς ἐκλεκτούς.

Ἄναβαίνω τὸν λόφον Κρόνιον. Ὅσμῃ ρητίνης τῶν πεύκων εἶναι διακεχυμένη. Πτηνὰ κελαδοῦν εἰς τοὺς κλάδους ὥραϊα καὶ συνεχῶς. Οἱ ἐλικοειδεῖς κορμοὶ τῶν δένδρων μὲ τὸν διάσχιστον φλοῖόν των, ἔχουν τι ἀγρίως δυνατὸν. Δρέπω ἐν ἄνθος αἱματόχρουν, ὡς εἶδος ἀνεμώνης, ὑπερπηδῶ τὰ δέκα πέντε ἕως εἴκοσι πόδας μακρὰ νήματα ἀράχνης. Βλέπω τοὺς ἐλιγμούς τοῦ Ἄλφειοῦ, τοῦ Θεοῦ, ὅστις τρέχει εἰς τὴν Ὀρτυγιάν * του, πέραν τῆς θαλάσσης, ὅπου ἡ νύμφη Ἀρέθουσα *, ἡ ἀγαπημένη του, κατοικεῖ.

Τὰ θεμέλια καὶ τὰ ἐρείπια τῆς περιοχῆς τοῦ ναοῦ κεῖνται ὑπ' ἐμέ. Ἐκεῖ, ὅπου ἵστατο ὁ χρυσελεφάντινος Ζεὺς, ἐπάνω εἰς τὸ πλακόστρωτον τοῦ σηκοῦ * τοῦ ναοῦ τοῦ Διός, παίζει ἐν παιδίον. Εἶναι ὁ υἱός μου. Ἐντελῶς χωρὶς νὰ βάλῃ εἰς τὸν νοῦν του ποῦ εὐρίσκεται, μὲ ἐλαφρούς, εὐτυχημένους πόδα· πηδῶν εἰς τὴν θέσιν, ἣτις ἔφερε τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνο τὸ παγκόσμιον θαῦμα τῆς τέχνης, περὶ τοῦ ὁποῦ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐντελῶς δυστυχῆς, ὅστις τὸ εἶχεν ἰδῆ ἅπαξ.

Τὰ πεῦκα ψιθυρίζουν ἐλαφρῶς καὶ ὄνειρωδῶς ὑπεράνω μου. Κωδωνισμοὶ πομίνων, ὡς εἰς τὰς Ἄλπει· ἢ εἰς τὰ ὑψίπεδα τοῦ ὄρους τῶν Γιγάντων, ἀντηχοῦν πανταχόθεν. Εἰς τὸν ἦχον τοῦτον προστίθεται ὁ θόρυβος τοῦ κιτρίνου ποταμοῦ, ὅστις ἐντὸς τῆς πλατείας ἀμμῶδους κοίτης σχηματίζει τὸ ρεῖθρόν του, καθὼς καὶ τὰ κοάσματα τῶν βατράχων ἀπὸ τὰ παρόχθια τενάγη.

Ἀκόμη ἐξακολουθεῖ τὸ πα δῖον νὰ σκιρτᾷ περὶ τὴν θέσιν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Θεοῦ, ὅπερ ἐξεληθὸν τῶν χειρῶν τοῦ Φειδίου παρίστανε τὸν νεφεληγερέτην, τὸν πατέρα ἀνδρῶν τε Θεῶν τε, ἐνῶ ἐγὼ σκέπτομαι πῶς κατὰ τὸν θρύλον ὁ Θεὸς τὸν κεραυνὸν του εἰς τὸν σηκὸν ἐτίναξε, ἐκφράζων αὐτῶ τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς τὸν τεχνίτην. Τί τεχνίτης καὶ τί ἀνθρωποὶ ἦσαν ἐκεῖνοι, οἱ

ὅποιοι τὸν κεραυτὸν ἐθεώρουν ὡς συναίνεσιν τοῦ Θεοῦ! Καὶ τί τέχνη ἦτο ἐκείνη, ἢ ὅποια τεχνοκρίτας εἶχε τοὺς Θεοὺς!

Οἱ πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ λόφοι σχηματίζουσιν εἶδος ἡμικυκλίου, καὶ ἐγώ, ἀκουσίως ἐξετάζων μὲ τὸ πρὸς τὰ πέραν βυθιζόμενον βλέμμα, αἰσθάνομαι αὐτοὺς ὡς ἀμφιθεατρικὸν περιφερὲς οἰκοδόμημα διὰ τοὺς Θεοὺς θεατὰς. Μήπως Θεοὶ καὶ ἄνθρωποι δὲν διηγωνίζοντο ὑπ' ἐμὲ εἰς τὴν ἀφελῆ παλαίστραν διὰ τὸ ἄθλον τῆς νίκης;

Τὸν νοῦν μου ἐστραμμένον ἔχων πρὸς τοὺς οὐρανίωνας, καταβαίνω βαθέως πάλιν εἰς τὴν λήθην καὶ ἐγκατάλειψιν ἀναπνεύσαν κοιλάδα, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Διός, τοῦ Διονύσου καὶ τῶν Χαρίτων, τοῦ Ἰδαίου Ἡρακλέους, τῶν ἑξ γυναικῶν τῆς Ἥρας, ὅπου νυχθημερὸν ἐπὶ τοῦ θύμου τοῦ Πανὸς ἱερεῖα ἐκαίοντο, εἰς τὴν κοιλάδα τῶν νικητῶν, τὴν κοιλάδα τῆς φιλοτιμίας, τῆς δόξης, τῆς λατρείας καὶ τῆς ἐξυμνήσεως, τὴν κοιλάδα τῶν ἀγώνων, ὅπου ὁ Ἡρακλῆς δὲν διέφυγε τὸν πρὸς τὰς μυίας ἀγῶνα, νικήσας αὐτὰς μόνον μὲ τὸν Διὸς τὴν βοήθειαν καὶ ἐκδιώξας ἐκεῖ πέραν, πέραν τῆς ἀντικρυνῆς ὄχθης τοῦ Ἀλφειοῦ.

Καὶ πάλιν βαδίζω μεταξὺ τῶν τεφροχρῶν ἐρειπίων, τὰ ὅποια σκεπάζουσιν ἓνα ὠραῖον χειμῶνα. Πικραχοῦ χυμοῦ πλήρες πράσινον χρῶμα καὶ κίτρινα ἄνθη Μαΐου. Ἐὖτε χθεσινὸν ζεῦχος τῶν κορωνῶν πετᾶ ἐμπρὸς μου. Οἱ κίονες τοῦ ναοῦ τοῦ Διός κείνται, ὅπως ἔπεσαν μὲ τοὺς πωρίνους σπονδύλους πρὸς τὰ πλάγια ἀπ' ἀλλήλων ἀπεσπασμένους. Πικροῦ ἢ εὐωδία ἀνθέων καὶ θυμου περὶ τοὺς σωρούς τῶν λιθίνων ὄγκων, θερμινομένων ἀπὸ τὸν εὐεργετικῶν πρωινῶν ἥλιων. Ἀπὸ ἓνα νεαρὸν κότινον παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς ἀποκόπτω κλάδον μὲ ἀκατανίκητον λαιμαργίαν, ἀλλὰ παραδόξως καὶ μὲ τὸν φόβον σχεδὸν κλέπτου τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου κλάδου.

Μετάφρασις Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ

Βίκτωρ Ούγκώ.

(HUGO 1802-1885)

Ο Βίκτωρ Ούγκώ ἐγεννήθη ἐν Βιζανσών τῷ 1802 ἐκ πατρὸς στρατηγοῦ ἐπὶ Ναπολέοντος Α'. Ὁ πατὴρ του προώριζεν αὐτὸν διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον. Ὁ Ούγκώ ἐν ἐφηβικῇ ἡδῆ ἡλικίᾳ ἐφανέρωσε τὴν ποιητικὴν του φύσιν. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιήματα ἔγραψε τῷ 1816, τῷ δὲ 1819 ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῆς Τολώσης δύο αὐτοῦ ᾠδαί. Δύο τῖμοι ποιημάτων ἐξεδόθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1822—1824.

Τὸ πρῶτον δρᾶμα του «ὁ Κρόμβελ» ἐξέδωκεν ὁ Ούγκώ τῷ 1827, τῷ δὲ 1828 τὰ «Ἀνατολικά» ἐν τοῖς ὁποίοις καὶ τὰ ποιήματα πρὸς τὸν Κανάρην καὶ τὸ Ἑλληνόπουλο. Εἶτα ἐδημοσίευσεν μακρὰν σειρὰν ἐμμέτρων καὶ πεζῶν ἔργων του. Τῷ 1841 ἔγινεν Ἀκαδημαϊκός.

Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Ναπολέοντος Γ' ἐξωρίσθη καὶ πολλὰ ἔτη τοῦ βίου του διήλθεν ἐν Βελγίῳ καὶ ἐν τῇ νήσῳ Γκερνσέυ· ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1871, τῷ δὲ 1876 γερουσιαστής.

Ὁ Ούγκώ ἐν πλήρει ἀκμῇ διανοητικῇ καὶ σωματικῇ διετέλει γράφων μέχρι βαθυτάτου γήρατος. Ἐκ τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ «ἡ Παναγία τῶν Παρισίων» καὶ οἱ «Ἀθλοῖοι» εἶναι παγκοίνως γνωστά. Ἀπέθανε τῷ 1885 ἐν Παρισίοις καὶ ἐκηδεύθη μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς ταφῆς ἐν τῷ Πανθέῳ*.

Τὸ Ἑλληνόπουλο.

Τοῦρκοι διαβήκαν· χαλασμος, θάνατος πέρα-πέρα,

Ἡ Χίος, τὸ καλὸ νησί, ἔμεινε μαύρη ξέρα,

Μὲ τὰ κρασιά, μὲ τὰ δεντρά της.

Ἡ Χίος, ποῦ ἀρχοντόσπιτα, βουνάκια καὶ λαγκάδια
Καὶ νιές πιασμένες στὸ χορὸ καμμιά φορὰ τὰ βράδια
Καθρέφτιζε μέσ' στὰ νερά της.

Ἐρμιὰ παντοῦ· μὰ κοίταξε ἀπάνου 'κεῖ στὸ βράχο,
Στοῦ κάστρου τὰ χαλάσματα ἓνα παιδὶ μονάχο.
Κρατεῖ σκυμμένο τὸ κεφάλι,
Κάθεται μόνο, μόνο στήριγμα καὶ σκέπη τοῦ ἀπομένει
Μιὰ κατάσπρη ἀγράμπελη, σὰν 'κείνο ξεχασμένη
Μέσ' τῆ φθορὰ τὴν πιὸ μεγάλη.

Φτωχὸ παιδί, ποῦ κάθεσαι ξυπόλυτο στὶς ράχες,
Γιὰ νὰ μὴν κλαῖς λυπητερά, τί 'θελες τάχα νᾶχες;
Γιὰ νὰ τὰ ἰδῶ τὰ θαλασσένια
Ματάκια σου ν' ἀστράψουνε, νὰ ξαστερώσουν πάλι
Καὶ νὰ σηκώσης χαρωπὰ σὰν πρῶτα τὸ κεφάλι
Μὲ τὰ μαλλιά τὰ χρυσαφένια;

Τί θέλεις, ἄτυχο παιδί, τί θέλεις νὰ σοῦ δώσω
Γιὰ νὰ τὰ πλέξης ξέγνοιαστα, καὶ γιὰ νὰ καμαρώσω
στὴν πλάτη σου ἀπιθωμένα
Μαλλάκια, ποῦ δὲν τᾶγγιξε τοῦ ψαλλιδιοῦ ἡ κόφι
Καὶ κλαῖνε σκόρπια ὀλόγυρα στὴν ὄμορφῆ σου ὄψι
Σὰν τῆς ἰτιάς τὰ φύλλα ὠμένα;

Σὰν τί μπορούσε ἀπὸ σέ νὰ διώξη τὸ μαράζι;
Μήπως τὸ κρίνο τοῦ Ἰρὰν ποῦ τῶν ματιῶν σου μοιάζει;
Ἡ μήπως ὁ καρπὸς ποῦ κάνει
Τὸ δένδρον, ποῦ ὁ παράδεισος τῶν Μουσουλμάνων ἔχει,
Κι' ἓνα καθάριο ἄλογο χρόνια ἑκατὸ κι' ἂν τρέχη
Νᾶβγη ἀπ' τὸν ἥσκιο του δὲν φτάνει;

Ἡ τὸ πουλὶ ποῦ ψέλνοντας στὰ δάση νύχτα 'μέρα
Περνᾷ στὴ γλύκα, στὸν ἦχὸ καὶ ντέφι καὶ φλογέρα;
Τί θές ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ πλοῦτη;

Τάνθος, τὸν ὁμορφὸ καρπὸ ἢ τὸ λαμπρὸ πουλάκι;
Καὶ μοῦ εἶπε τὸ Ἑλληνόπουλο, τὸ γαλανὸ παιδάκι:
— Βόλια ἐγὼ θέλω καὶ μπαροῦτι!

Μετάφρασις Κ. ΠΑΛΑΜΑ

Ἐκ τῆς «Τὰ φθινοπωρινὰ φύλλα».

X

Μὲ ζήλεια οἱ λόφοι κάποτε λέν στὸ βουνὸ τὸν Ἄτλα:
— Τὰ βοσκοτόπια μας ἰδέες, τὰ δροσερὰ λιβάδια
ποῦ οἱ κοπελοῦδες ξέγνοιαστες γυρνώντας τραγουδοῦνε,
γελᾶν καὶ πλάθουν ὄνειρα σὰν πᾶψουν τὸ τραγούδι·
τὰ πόδια μας ποῦ ὁ ὠκεανὸς φιλάει τα μουρμουρώντας,
ὁ ἄγριος αὐτὸς ὁ ὠκεανὸς! τὴν ξάστερη κορφή μας
ποῦ τὸ θερμοκαλόκαιρο καὶ τῆς δροσιᾶς τὰ δάκρυα
τόσα ἀνθοστέφανα ν' ἀνοιοῦν κάνουν καὶ νὰ γεννιοῦνται.

Μὰ ὁ λόγος ποιὸς, γίγαντα ἐσύ, στὸ φαλακρὸ σου ἄπάνω
κεφάλι αὐτοὶ νὰ ζηγιάζονται πάντα φλογοβλεμμάτοι;
Ποιὸς, σὰν κλωνάρι τὸ πουλὶ ποῦ τὴ φωλιά του χτίζει,
λυγᾶει τοὺς φαρδειοὺς ὤμους σου, τὴ γρανιτένια ράχη;
Πῶς μέσ' στὰ μαῦρα σου πλευρὰ τόσα φαράγγια μαῦρα;
Ποιὰ αἰώνια μπόρα μὲ μονιτὴ μιὰν ἀστραπὴ βαράει σε;
Ποιὸς τόσο χιόνι σοῦβαλε ζαρωματιᾶς καὶ τὸσες
σοῦ χάραξε στὸ μέτωπο; Κι αὐτὸ τὸ μέτωπ', ὅπου
ποτὲ οἱ Ἄπριλομάδες δὲ θὰ χαμογελάσουν,
ποιὸς ἔτσι νὰ σὲ τὸ λυγᾶει; καὶ τί ἴδρωτας τὸ λούζει;...
Κι ἀπολογηθῆ ὁ Ἄτλαντας; — Τὶ κουβαλῶ ἕναν κόσμο.

(ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ)

Μετάφρασις Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

X Σατωβριάνδος.

(CHATEAUBRIAND 1767·1848)

Ὁ Σατωβριάνδος ἐγεννήθη ἐν Σαιν-Μαλό.

Τῷ 1790 μετέβη εἰς Ἀμερικὴν, ἔνθα μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν Ἰνδῶν ἐζήσεν εἰς τὰ βράθια παρθένων δασῶν. Μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφὴν του κατετάχθη εἰς τὸν στρατόν, ἀλλὰ πληγωθεὶς καὶ ἀσθενήσας ἀπῆλθεν εἰς Ἀγγλίαν ποριζόμενος τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς διδασκαλίας γαλλικῶν μαθημάτων.

Ἐν Λονδίῳ τῷ 1797 ἐδημοσίευσε «περὶ τῶν ἀρχαίων καὶ συγχρόνων ἐπαναστάσεων». Ἐν Γαλλίᾳ ἐπιστρέψας τῷ 1799 ἐξέδωκε «τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ» (1802) καὶ τὰ μυθιστορήματα «Ἀταλάν», «Ρεναίος», «Νατσαίρους».

Ὁ Ναπολέων ἀπέστειλε τὸν Σατωβριάνδον πρεσβευτὴν εἰς Ρώμην. Τῷ 1804 παραιτηθεὶς τῆς θέσεως ταύτης ἐταξίδευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν (1806) καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἰσπανίαν καὶ Ἀφρικήν. Ἐδημοσίευσε τὸ «Ὀδοιπορικὸν ἀπὸ Παρισίων εἰς Ἱερουσαλήμ» καὶ τοὺς «Μάρτυρας». Τῷ 1811 ἔγινεν Ἀλαθημαϊκός. Ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου 18ου ἐστάλη πρεσβευτὴς εἰς Στοκχόλμην. Διετέλεσεν ἐπίσης πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ, Λονδίῳ, Βερώνῃ καὶ τὸ 1822 ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» ἀρθρογραφῶν πολλάκις ἔγραψε καὶ θερμῶς συνηγόρησεν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγώνος. Ἀπέθανε τῷ 1848, ἀφοῦ περιουénéλεξεν εἰς 12 τόμους τὰ ἀπομνημονεύματά του.

Ὀδοιπορικόν.

Ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

.....Περιεργασθέντες τὴν Ἀκρόπολιν δι' ὅλης τῆς πρωίας, ἀνέβημεν εἰτα ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον τοῦ Παρθενῶνος μέρος διὰ κλίμακος μιναρῆ, ὃν οἱ Τούρκοι προσήψαν τῷ περιστυλίῳ τοῦ ναοῦ τού-

του. Καθίσαντες ἐπὶ τοῦ τεθραυσμένου περιστυλίου ἐπηρχόμεθα τοῖς ὀφθαλμοῖς πρὸς ἀνατολὰς τὸν Ὑμηττόν, τὴν Πεντέλην πρὸς ἄρκτον, τὸν Πάρνηθα βορειοδυτικῶς, τὰ ὄρη Ἴκαρον καὶ Αἰγάλεων πρὸς δυσμὰς καὶ ὑπεράνω τούτων τὰς κορυφὰς τοῦ Κιθαιρώνας· νοτιοδυτικῶς δὲ καὶ πρὸς μεσημβρίαν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα, ὁ Πειραιεὺς, αἱ ἀκταὶ τῆς Σαλαμῖνος, Αἰγίνης καὶ Ἐπιδαύρου καὶ αὐτὸς ὁ Ἀκροκόρινθος.

Κάτωθεν ἡμῶν ἐν τῇ κοιλάδι, ἧς διέγραψα τὴν περιφέρειαν, ἔβλεπέ τις λόφους καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν Ἀθήναις μνημείων, τὸν λόφον τοῦ Μουσείου καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ μνημα τοῦ Φιλοπάππου νοτιοδυτικῶς, τοὺς βράχους τοῦ Ἀρείου Πάγου, Λυκαβηττοῦ καὶ τῆς Πνυκὸς πρὸς δυσμὰς, τὸν Ἀγχεσμον* πρὸς ἄρκτον καὶ τέλος πρὸς ἀνατολὰς τοὺς ὑποκειμένους τῷ σταδίῳ λόφους. Ὑπ' αὐτοὺς δὲ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως ἔκειτο τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου καὶ τὸ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ· δεξιόθεν αὐτῶν ὑψοῦντο οἱ μεμονωμένοι στῦλοι τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ πέραν τούτου ἐφαίνετο ὁ περιβόλος τοῦ Λυκείου, τὸ ρεῦμα τοῦ Ἰλισσοῦ, τὸ Στάδιον καὶ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἢ Δήμητρος. Ἐν δὲ τῇ μεταξὺ τοῦ Ἀγχεσμου καὶ τῆς Ἀκροπόλεως κοιλάδι ἔκειτο ἡ νέα πόλις.

Ὁ θέλων νὰ συλλάβῃ ἰδέαν τοῦ κάλλους τῆς προκειμένης θέξε, ἄς φαντασθῇ τὴν ἔκτασιν ταύτην ἄλλοθι μὲν γυμνὴν ἢ κεκαλυμμένην ὑπὸ κιτρινῆς ἐρείκης, ἄλλοθι δὲ διακοπτομένην ὑπὸ συμπλεγμάτων ἐλαιῶν, ἀμπέλων καὶ μικρῶν ἀγρῶν κριθῆς πεφυτευμένων· ἄς ὑποθέσῃ βάσεις στύλων καὶ συντρίμματα ἀρχαίων τε καὶ μεταγενεστέρων ἐρειπίων κείμενα τῆδε κάκεισε ἐν τῷ μέσῳ τῶν σπαρτῶν, τοίχους κεκονιαμένους, φραγμοὺς κήπων χωρίζοντας ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἀγρούς· ἄς διασπείρῃ ἐν τῇ ἐκτάσει ταύτῃ χωρικὰς ὑδρευομένας ἢ πλυνούσας ἐσθιήτας Τούρκων, χωρικοὺς ἐλαύνοντας ὄνους ἢ φέροντας ἐπὶ τῶν νώτων τροφὰς εἰς τὴν πόλιν· ἄς ὑποθέσῃ πάντα τὰ ἐνδοξα ταῦτα ἐρείπια, πάσας ταύτας τὰς ἐπίσης ἐνδόξους νήσους καὶ θαλάσσας φωτιζομένας ὑπὸ λάμπφως λαμπροτάτης.

Νέα Ἑλληνικὰ Ἀναγνώσματα 6

Είδον τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα μεταξὺ τῶν δύο κορυφῶν τοῦ Ὑμηττοῦ. Κορῶναι περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ἐμφωλεύουσαι, οὐδέποτε ὁμιως ὑπεριπτάμεναι τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἐπτερυγίζον κάτωθεν ἡμῶν, αἱ δὲ παμμέλαιναι αὐτῶν πτέρυγες ἐποικίλλοντο ὑπὸ τῶν ροδοχρῶν ἀντανακλάσεων τῆς αὐγῆς· ἐλαφραὶ δὲ στηλαὶ κυανωποῦ καπνοῦ ἀνέθρῳσκον ἀπὸ τῶν ράχεων τοῦ Ὑμηττοῦ ἀναγγέλλουσαι τὰ ἐπὶ τοῦ ὄρου· τούτου μελισσοτροφεῖα. Αἱ Ἀθηναί, ἡ Ἀκρόπολις ἐνεδύοντο τερπνὸν χρῶμα ἀνθους ροδακινέας, ἐνῶ τὰ ἀνάγλυφα τοῦ Φειδίου, πλαγίως φωτιζόμενα ὑπὸ ἀκτίνος χρυσης, ἐξωογονοῦντο εἰσὼν κινούμενα ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ὡς ἐκ τῆς μαρμαρυγῆς τοῦ φωτός. Ἡ θάλασσα καὶ ὁ Πειραιεὺς ἐφαίνοντο μακρόθεν κατάλευκα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ Ἀκρόπολις τῆς Κορίνθου, ἀντανακλῶσα τὴν λάμψιν τῆς ἀντολῆς, ἔστιλβεν ἐν τῷ ὀρίζοντι ὡς πυρφυρόχρους βράχος.

Ἀπὸ τῆς θέσεως, ἐν ἣ ἐκαθήμεθα, ἠθέλομεν βλέπει κατὰ τὰς ἐνδόξους τῶν Ἀθηνῶν ἡμέρας τοῦ· στόλους ἀναγομένους ἐκ Πειραιῶς, ἵνα κατὰ νυμαχήσωσι τὸν ἐχθρὸν ἢ πλεύσωσιν εἰς τὰς τελευτάς τῆς Δίγλου· ἠθέλομεν ἀκούσει ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Βάκχου τοὺς θρήνους τοῦ Οἰδίποδος, τοῦ Φιλοκτήτου καὶ τῆς Ἐκάβης καὶ τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους. Πλὴν φεῦ ! Οὐδεὶς ἤχος ἔπλητε τὴν ἀκοὴν ἡμῶν, ἀλλὰ μόλις ἠκούοντο ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐκείνων, ἐν οἷς ἐπὶ τσοῦτον ἤχησεν ἡ φωνὴ λαοῦ ἐλευθέρου, κραυγαὶ τινες φυγοῦσαι ἐκ τοῦ στόματος δούλου ὄχλου.

Ἀπεπειρώμην νὰ παρηγορηθῶ λέγων κατ' ἐμυτὸν, ὅπερ πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε διὰ στόματος· «τὰ πάντα παρέρχονται, τὰ πάντα ἄρχονται· καὶ τελευτῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ·φ». Τί ἔγιναν οἱ δαιμόνιοι· ἐκεῖνοι τεχνῖται, οἱ ἀνεγείραντες τὸν ναόν, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ὁποίου ἐκαθήμην; ὁ ἥλιος οὗτος, ὁ φωτίζων ἴσως τοὺς ὑστάτους στεναγμούς τῆς ἐν Μεγάροις νεάνιδος, ἐφώτισε καὶ τὸν νεκρὸν τῆς περικλοῦς Ἀσπασίας. Τὴν εἰκόνα ταύτην τῆς Ἀττικῆς, τὸ λαμπρὸν τοῦτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου θέαμα εἶχον ἤδη θεωρήσει ὀφθαλμοὶ πρὸ δισχιλίων ἐτῶν κεκλεισμένοι. Καὶ ἐγὼ θέλω παρέλθει καὶ ἄλλοι, ὡς ἐγὼ, βροτοὶ θέλουσιν ἐπέλθει σκεπτόμενοι τὰ αὐτὰ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τούτων. Ἡ ζωὴ

καὶ ἡ καρδία ἡμῶν κεῖνται ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ὑψίστου· ἅς ἀφήσωμεν αὐτὸν νὰ διαθέσῃ ἀμφοτέρω τούτων, ὅπως βούλεται. X

Μετάφρ. ΕΜΜ. ΡΟΪΔΟΥ

Βερανζέρος.

(BERANGER 1780 - 1857)

Ὁ Βερανζέρος ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ πάππου του, πτωχοῦ ράπτου, ὑπηρέτησεν ἐν ξενοδοχείῳ καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο βοηθὸς βιβλιοδέτου. Ὁ βιβλιοδέτης συνεπάθησεν αὐτὸν καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὸ πατριωτικὸν Ἴνστιτούτον.

Ὁ Λουκιανὸς Βονοπάρτης, γερουσιαστῆς, ἀναγνώσας τὰ πρῶτα λυρικά ποιήματα τοῦ Βερανζέρου ἐξεχώρησεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἐτησίαν ἐπιχορήγησίν του, ὡς μέλους τοῦ Ἴνστιτούτου, καὶ οὕτω ἔσωσεν αὐτὸν ἐκ τῆς πενίας.

Τῷ 1821 διωρίσθη εἰς δημοσίαν θέσιν καὶ οὕτω εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνθέτῃ ἄσματα μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ δημοτικώτατον «ὁ Βασιλεὺς Ὑβρετώ».

Εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς φήμης ἀνήλθε κυρίως μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Βουρβόνων καὶ ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἤσκησε μεγίστην ἐπίδρασιν.

Λόγω τῆς παρρησίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν φρονημάτων του κατεδιώχθη καὶ ἐφυλακίσθη, ἀλλ' οὐδέποτε ὑπεχώρησεν. Ἐξῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔν τινι ἐξοχικῷ κτήματι πλησίον τῶν Παρισίων ἐν οἷς ἐγκατεστάθη ἀπὸ τοῦ 1852 μὴδὲν ἀξίωμα δεχθεὶς μὴδὲ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ.

Ὁ Βερανζέρος ὑπῆρξεν ἔνδοξος γάλλος ἄσματογράφος καὶ θερμὸς φιλέλληγ.

Ὁ Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος.

Ὅρα νερο! ἕνα νερό δὲν δίνεις χριστιανέ μου;
 Ἄλλοι! Περιπλανώμενο μὲ λένε Ἰουδαῖο!
 Λές καὶ μὲ παίρνει σίφουνας, δὲ στάθηκα ποτέ μου.
 Καὶ δὲ σπλαχνίζεται ψυχὴ στὸν κόσμον τὸν Ἑβραῖο!
 Δὲ μὲ πλακώνουν γηρατειά, μόν' ὁ καιρὸς περνᾷ.
 Καὶ ἕνας εἶν' ὁ πόθος μου· ὁ κόσμος νὰ χαλάσῃ.
 Μὰ ἄμερα νύχτα κι' ἂν γυρνῶ κι' ἡ γῆ γυρνᾷ, γυρνᾷ.
 Κι' ὁ ἥλιος βγαίνει τὸ πρῶτ' καὶ χαιρετάει τὴν πλάσι.
 Ὅρα ἥλιος καὶ γῆ λές κι' ἔχουνε στὰ σπλάχνα τους δαιμόνια.

Γυρνᾷ ἡ γῆ αἰώνια,

Γυρνᾷ στὸν οὐρανό.

Κι' ἐγὼ μ' αὐτὴν γυρνῶ.

Αἰώνια! αἰώνια!

Αἰῶνες τώρα δεκοχτῶ τὰ πόδια μου πατοῦνε.
 Σὲ στάχτη ἀπὸ περήφανα τοῦ κόσμου μεγαλεῖα.
 Μὲ παίρνει μαῦρος σίφουνας καὶ θρύμματα σκορποῦνε
 Δίπλα στοῦ χρόνου τὰ φτερὰ βασιλεία θηρία!
 Εἶδα παντοῦ ἀνόφελα νὰ σπέρνουν τὸ καλὸ
 Καὶ εἶδα νὰ γεννοβολᾷ ἡ συμφορὰ σὰν κλώσσα.
 Εἶδα πὼς κάμαν οἱ θνητοὶ τὸν κόσμον στρογγυλὸ
 Μὲ δυὸ κομμάτια ποὺ βρῆκαν... καὶ εἶδα ἄλλα τόσα!
 Μὰ λές καὶ μοῦ κολλήσανε στὰ πόδια μου τελώνια.

Γυρνᾷ ἡ γῆ αἰώνια,

Γυρνᾷ στὸν οὐρανό.

Κι' ἐγὼ μ' αὐτὴν γυρνῶ.

Αἰώνια! αἰώνια!

Μ' ἄλλαξε φύσι ὁ Θεὸς γιὰ νὰ μὲ τιμωρήσῃ.
 Πονῶ ἐκεῖνον ποὺ ἄδικα ἡ συμφορὰ τὸν δέρνει.
 Καὶ ὁ φτωχὸς στὸ σπῆτι του ζητάει νὰ μὲ κρατήσῃ,
 Νὰ μ' εὐλογήσῃ... Μὰ εὐθύς ὁ σίφουνας μὲ παίρνει!
 Μπορῶ καὶ θέλω ἔλεος νὰ κάμω στὸ φτωχὸ

Και τὴν καρδιά τους τρέχουνε τόσοι σ' ἐμὲ ν' ἀνοίξουν,
Μὰ ἔνα «Θεὸς σχωρέσοι σου» ἀκούω μοναχὸ
Και δὲν προφθάνουν οἱ φτωχοὶ τὸ χέρι μου νὰ σφίξουν!
Βροντᾶ, φυσᾶ ὁ οἴφουνας ἀπὸ τὰ καταχθόνια.

Γυρνᾶ ἡ γῆ αἰώνια,
Γυρνᾶ στὸν οὐρανό·
Κι' ἐγὼ μ' αὐτὴν γυρνῶ·
Αἰώνια! αἰώνια!

Μονάχος, ὀλομόναχος ἂν πέσω ν' ἀκουμπήσω
Σὲ ρίζα πὸν ὀλόδροσο ἀπλώνεται χορτάρι,
Τῆς ἀνοιξης τὸ βάλσαμο στὴ λάβρα μου νὰ χύσω,
Ἡ μιὰ σταλαγματιὰ νερὸ τ' ἀχείλι μου νὰ πάρη,
Βροντᾶ ὁ μαῦρος οἴφουνας, μ' ἀρπάχνει σὰ φτερό.
Ἄ! τί θὰ χάσης, οὐρανέ, ἂν μιὰ στιγμὴ μονάχα
Καθίσω κάτ' ἀπ' τὴ δροσιὰ καὶ πιῶ λίγο νερό;
Και ἡ αἰωνιότης σου μὲ ξεκουράζει τάχα;
Μέσ' ἀπ' τὰ σπλάχνα της τὴ γῆ μύρια κυλοῦν δαιμόνια.

Γυρνᾶ ἡ γῆ αἰώνια,
Γυρνᾶ στὸν οὐρανό·
Κι' ἐγὼ μ' αὐτὴν γυρνῶ·
Αἰώνια! αἰώνια!

Κι' ἂν βλέπω σερπετὰ παιδιά, χαρούμενα, τρεχᾶτα
Νὰ παίζουν καὶ νὰ μοῦ θυμοῦν, ὠιμένα! τὰ παιδιά μου,
Τὸ σπίτι μου, τῆς λιγερῆς τὰ ζηλεμένα νιατὰ
Και θέλω πόνου πατρικὸ νὰ νιώσῃ κι' ἡ καρδιά μου,
Φυσᾶ ὁ μαῦρος οἴφουνας, μὲ ζήλεια λὲς φυσᾶ...
Ἄ! γέροι, ποιὸς τὰ χρόνια μου τὰ τόσα θὰ ζηλέψῃ;
Αὐτὰ πὸν βλέπω τὰ παιδιά μὲ ὄνειρα χρυσᾶ
Τὸ χῶμα τους ἢ φτέρνα μου περνώντας θὰ χαϊδέψῃ!
Κρύβει στὰ σπλάχνα της ἡ γῆ τόσα γιὰ μὲ δαιμόνια,

Γυρνᾶ ἡ γῆ αἰώνια,
Γυρνᾶ στὸν οὐρανό·
Κι' ἐγὼ μ' αὐτὴν γυρνῶ·
Αἰώνια! αἰώνια!

Τὸ σπίτι πού γεννήθηκα, τὸ γνώρισα μιὰ 'μέρα,
Βρίσκω σημάδια 'δῶ κι' ἐκεῖ, ἐνθύμησι μεγάλη,
Τοῦ περασμένου μου καιροῦ... ἂ! πῶς γυρνᾶ ἡ σφαῖρα!
Σιέκω, στη γῆ στυλώνομαι καὶ γέρνω τὸ κεφάλι
Νὰ 'δῶ τὸ ἔρμο σπίτι μου μὰ μὲ βροντῆ βαριά
'Εμπρός! μοῦ λέει ὁ σίφουνας, εμπρός! εμπρός! κινήσου!
Θὰ ζῆς κι' ὅλα νὰ λείψουνε τοῦ κόσμου τὰ θεριά.
Δὲν σ' ἔχουν τόπο νὰ ταφῆς ἐδῶ οἱ πρόγονοί σου.
Μὰ νᾶναι τόσο ἄσπλαχνη λοιπὸν ἡ Θεία Πρόνοια!

Γυρνᾶ ἡ γῆ αἰώνια,
Γυρνᾶ στὸν οὐρανό·
Κι' ἐγὼ μ' αὐτὴν γυρνῶ·
Αἰώνια! αἰώνια!

Σὰν εἶδα τὸ Θεάνθρωπο μὲ τὸ Σταυρὸ στὸν ὦμο
'Απάνθρωπα ἐγέλασα γιὰ τ' ἀγκομαχητό του...
Μὰ πάλι νά, τὰ ποδια μου πετοῦν καὶ παίρνουν δρόμο...
"Ἐχετε γειά! ὁ σίφουνας μὲ σέρνει στὸ χορὸ του"
Τρέμετε ὅσοι μ' ἄσπλαχνη μὲ βλέπετε καρδιά.
"Ὁ Πλάστης ἐκδικήθηκε τὸν ἄνθρωπο σ' ἐμένα
Καὶ ὄχι, ὄχι τὸ Θεο..." Ἐχετε γειὰ παιδιά!
Ποιὸς ξαίρει, πότε θὰ σᾶς 'δῶ σὲ κόκκαλα σπαρμένα!
"Ὡ! κάλλιο στάχτη νᾶμουνά στῆς γῆς τὰ καταχθόνια,

Παρὰ στὴ γῆ αἰώνια
Νὰ τρέχω, νὰ γυρνῶ,
Νὰ χανω γῆ καὶ οὐρανὸ
Αἰώνια! αἰώνια!

Μετᾶφρασις ΚΛ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Μιχαήλ Λερμοντώφ.

[1814-1841]

Ὁ Μιχαήλ Λερμοντώφ εἰς τῶν μεγαλυτέρων Ρώσων ποιητῶν ἐγεννήθη τῷ 1814 καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Μόσχας καὶ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῆς Πετροπόλεως, ὅπου κατετάχθη ὡς ἀξιωματικὸς τῆς σωματοφυλακῆς.

Δις ἐξωρίσθη τῷ 1837 εἰς Καύκασον καὶ τῷ 1840, ἔνεκα μονομαχίας. Μονομαχήσας ἐκεῖ ἐκ νέου ἐφανεύθη τῷ 1841 ἐν ἡλικίᾳ 27 ἐτῶν.

Ἐγραψε πολλὰ ποιήματα ἐκ τῶν ὁποίων διακρίνεται «ὁ Δαίμων» καὶ μυθιστόρημα ὑπέροχον «ὁ Ἥρωσ τῶν χρόνων μας».

Οἱ τρεῖς φοίνικες.

Εἰς τὰς ἐρήμους στέππας* τῆς Ἀραβικῆς χώρας τρεῖς ὑπερήφανοι φοίνικες εἰς ὕψος ἐφύοντο· ἐκ τοῦ στείρου ἐδάφους ἀνέβλυζεν ἐν εἴδει ψυχροῦ κύματος μορμυρίζουσα πηγὴ σκεπομένη ὑπὸ πρασίνων φύλλων ἀπὸ τῶν καυστικῶν ἀκτίνων καὶ τῆς κιουμένης ἄμμου.

Παρῆλθον ἐν σιγῇ ἔτη πολλὰ· ὁ ἐκ ξένης χώρας κεκημηκὸς ὀδοιπόρος δὲν ἐκκλινεν ὑπὸ τὴν πρασίνην σκηνὴν μετὰ πυρέσσοντος στήθους πρὸς τὸ ψυχρὸν ὑγρὸν καὶ ἤρξαντο μαραινόμενα ὑπὸ τῶν καυστικῶν ἀκτίνων τὰ χυμώδη φύλλα καὶ τὸ ἠχηρὸν ρυάκιον.

Καὶ ἤρξαντο οἱ τρεῖς φοίνικες μεμψιμοιροῦντες κατὰ τοῦ Θεοῦ. «Ἐγεννήθημεν, ἵνα μαραινώμεθα ἐνταῦθα; Ἄνωφελῶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐφυόμεθα καὶ ἠνθοῦμεν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τριλαντευόμενοι καὶ ὑπὸ τῆς θέρμης καιόμενοι οὐδενὸς τῆν εὐμενῆ ὄρασιν τέρπνυτες;... Ἄδικος, ὦ οὐρανοί, ἡ ἱερά ὑμῶν ἀπόφασις!...

Μόλις ἐσίγησαν, ἐν τῷ κυανῷ τοῦ δρίζοντος ὡς στήλη ἐστρωβιλίζετο ἡ χρυσοῦ ἄμμος, ἠκούοντο ἀσυνάρτητοι κωδωνοκρουσαίαι, ἐποκίλλοντο τὰ ὑπὸ ταπήτων κεκαλυμμένα φορτία καὶ ἐβάδι-

ζον ταλαντευόμεναι, ὡς ἐν θαλάσση σχεδία, κάμηλοι κατὰ σει-
ρὰν ἀνεγείρουσαι τὴν ἄμμον.

Ἄναπαλλόμενα ἐκρέμαντο μεταξὺ τῶν σκληρῶν ὕβων τὰ
ποικιλόχροα κράσπεδα τῶν σκηνῶν τῆς ἐκστρατείας· ἀπὸ καιροῦ
εἰς καιρὸν μελαγχροιναὶ χεῖρες ἀνήγειρον ταῦτα καὶ μέλανες
ὄφθαλμοὶ ἀπήστραπτον ἐκεῖθεν... Καὶ προσκλίνας τὸ ραδινὸν
σῶμα ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου ὁ Ἄραψ ἐκέντριζε τὸν μέλανα ἵππον·

Ὁ δὲ ἵππος ἀνήγειρετο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων καὶ ἐπήδα ὡς πάν-
θηρ πληγεῖσα ὑπὸ βέλους· καὶ αἱ ὠραταὶ πτυχαὶ τοῦ λευκοῦ
ἐνδύματος ἐβροστρύχιζον ἀτάκτως ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Ἄραβος· καὶ
μετὰ φωνῶν καὶ συριγμῶν φερόμενος ἐπὶ τῆς ἄμμου ἔρριπτε καὶ
ἐδέχετο τὸ δόρυ πηδῶν.

Ἴδου, πρὸς τοὺς φοίνικας πλησιάζει θορυβοῦν παραβάνιον·
ἐν τῇ σκιᾷ αὐτῶν ἐξηπλώθη εὐθυμον στρατόπεδον. Αἱ ὕδριαι
ἠχοῦσαι ἐπληρώθησαν ὕδατος καὶ ὑπερηφάνως σείοντες τὰς βα-
θυχρόους κορυφὰς χαιρετίζουσιν οἱ φοίνικες τοὺς ἀπροσδοκίτους.
Ξένους καὶ δαψιλῶς ποτίζει αὐτοὺς τὸ ψυχρὸν ρυάκιον.

Ἄλλὰ μόλις ὁ ζόφος ἐπεκάρθησεν εἰς τὴν γῆν, ὁ πέλεκος
ἐκρότησεν ἐπὶ τῶν ἀνθεκτικῶν κορμῶν—καὶ ἔπεσον ἅπ.οα τὰ
θρέμματα τῶν αἰώνων! Τὰ ἐνδύματα αὐτῶν κατεξεσχίσθησαν
ὑπὸ τῶν μικρῶν παιδίων, διεμέλισαν εἶτα τὰ σώματα καὶ βρα-
δέως ἔκαιον ταῦτα μέχρι τῆς πρωῒς ἐπὶ πυρᾶς.

Ὅτε δὲ ἡ ὀμίχλη ἀπεσύρθη πρὸς δυσμᾶς, τὸ παραβάνιον
ἐξηκολούθει τὴν ὀρισμένην αὐτοῦ πορείαν· καὶ ἐπὶ τῆς ἀγόνου
γῆς, ὡς ἴχνος μελαγχολικὸν ἐφαίνετο τέφρα μόνον πολιᾶ καὶ
ψυχρά. Ὁ ἥλιος κατέκαυσε τὰ ξηρὰ ὑπολείμματα καὶ ὁ ἀήρ διε-
σκέδασε ταῦτα ἐν τῇ στέππῃ.

Καὶ νῦν τὰ πάντα ἄγρια καὶ ἔρημα κύκλω· τὰ φύλλα δὲν
ἀνταλλάσσουν ψιθυρισμὸν μετὰ τοῦ κελαρύζοντος ρυακίου· μά-
την αἰτεῖται παρὰ τοῦ προφήτου σικίαν· ἄμμος μόνον διάπυρος
καλύπτει αὐτὸ καὶ κίρκος λοφοφόρος, ὁ ἐρημίτης τῆς στέππης,
σπαράττει τὴν λείαν παρ' αὐτὸ καὶ ἀποσπᾷ διὰ τοῦ ράμφους.

Μετάφρασις Π. ΛΕΦΑ.

Ίβαν Σέργιος Τουργένιεφ.

[1818-1883]

Ὁ Ίβαν Τουργένιεφ ἐγεννήθη ἐν Ὁρέλ τῆς Ρωσίας τῷ 1818 ἐξ ἐπιφανοῦς γένους καὶ εἶναι εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων ρώσων συγγραφέων. Ἐσπούδασεν ἐν Πετροπόλει καὶ Βερολίνῳ. Κατέστη δὲ διάσημος ἐκ τῶν κατὰ τὸ 1853 δημοσιευθέντων «Ἀπομνημονευμάτων κυνηγοῦ».

Ἐπὶ διετίαν διετέλεσεν ἐν ἐξορίᾳ ἕνεκα δημοσιεύματος περὶ τοῦ ποιητοῦ Γόργολ. Ἐγραψε πολλὰ διηγήματα ἐν οἷς σπουδαίαν κατέχουσι θέσιν «Πατέρες καὶ τέκνα» καὶ «Παρθένοι γαίτι», διὰ τῶν ὁποίων ἀπεικονίζεται ὁ χαρακτήρ καὶ διατυπώνεται ὁ πόθοι τῆς νέας ρωσικῆς γενεᾶς.

Ἐν Παρισίοις διέτριψε μέγα μέρος τοῦ βίου του, ἐνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1883. Ὁ νεκρὸς του μετηνέχθη καὶ ἐτάφη ἐν Πετροπόλει.

Αἱ δύο ἄγνωστοι.

Τὸ ἀνώτατον Ὄν ἐσκέφθη ποτὲ νὰ παράσχη συμπόσιον ἐν τῷ κυανοχρόῳ αὐτοῦ μεγάρῳ.

Ἄπασαι αἱ ἀρεταὶ προσεκλήθησαν ὑπ' αὐτοῦ ὡς δαιτυμόνες. Μόνον αἱ ἀρεταί... Ἄνδρας δὲν προσεκάλεσε... μόνον γυναῖκας.

Συνήχθησαν πάμπολλαι, μικραὶ καὶ μεγάλαι. Αἱ μικραὶ ἀρεταὶ ἦσαν εὐαρεστότεραι καὶ χαριέστεραι τῶν μεγάλων· ἀλλ' ἄπασαι ἐφαινοῦντο εὐχαρισθημένα καὶ ἀβρῶς συνωμίλουν, ὡς ἐμπρέπει εἰς στενοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους.

Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ ἀνώτατον Ὄν παρετήρησε δύο ὡραίας κυρίδας, αἰτινες, ἐφαίνετο, οὐδόλως ἦσαν ἀλλήλαις γινώσται.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἔλαβε τὴν μίαν τῶν κυριῶν τούτων ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ᾠδήγησεν πρὸς τὴν ἑτέραν.

— «Ἡ εὐεργεσία!» εἶπε δεικνύων τὴν πρώτην.
— «Ἡ εὐγνωμοσύνη!» προσέθηκε δεικνύων τὴν δευτέραν.
Ἄμφότεραι αἱ ἀρεταὶ ἠπόρησαν μεγάλως. Ἄφ' ἧς στιγμῆς
ὑπάρχει ὁ κόσμος — ὑπάρχει δὲ πρὸ πολλοῦ — συνηντῶντο τότε
διὰ πρώτην φοράν.

Μετάφρασις Π. ΛΕΦΑ

Στὶς χάρες.

Γλυκεῖα πὶὸ ἡ χάρη πῶρχεται μὲ γλήγορο ποδάρι·
καὶ κούφια αὐτὴ πού φτάνει ἀργά, μὴν τὴν λογαριάσης χάρη.

Στοὺς ἀχάριστος.

Ἵ τοποτένιος ἄνθρωπος σπασμένο ἕνα πιθάρι,
πού ἐντὸς του μάταια κουβαλᾷς καὶ χύνεις κάθε χάρη.

(Λουκιανοῦ Ἐπιγράμματα) Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

Αἱ νύμφαι.

Ἰστάμην πρὸ ἀλύσεως θελκτικῶν ὀρέων διατεταγμένων
ἀμφιθεατρικῶς· νεαρὸν πράσινον δάσος ἐκάλυπτεν αὐτὰ ἄνωθεν
ἕως κάτω.

Διαφανῶς ἐκυάνιζεν ὑπὲρ ἡμᾶς ὁ μεσημβρινὸς οὐρανός. Ἵ ἥλιος ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐπαίξε διὰ τῶν ἀκτίνων· κάτωθεν ἡμικεκα-
λυμμένοι ὑπὸ χόρτου ἐμορμύριζον ταχεῖς ρύακες.

Καὶ ἐνεθυμήθην τὴν παλαιὰν παράδοσιν περὶ τοῦ πῶς ἐν
τῷ πρώτῳ μετὰ Χριστὸν αἰῶνι Ἑλληνικὸν πλοῖον ἐπλεε τὸ
Αἰγαῖον.

Ἵ Ητο μεσημβρία... ὥρατος καιρός. Καὶ ἐξαίφνης ἐν τῷ ὕψει,

ὕπερ τὴν κεφαλὴν τοῦ πρῶτως εἶπέ τις εὐκρινῶς : — « Ὅταν πλεύσῃς πρὸ τῆς νήσου φώνησον γεγωνοῖα τῇ φωνῇ «τέθνηκεν ὁ μέγας Πάν *!».

Καὶ παρευθὺς εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐκφωνήσεώς του καθ' ἄπασαν τὴν ἀκτὴν (ἢ δὲ νήσος ἤτο ἀκατοίκητος) διεδόθησαν ἰσχυραὶ οἰμωγαί, στεναγμοί, ἐκφωνήσεις : «τέθνηκε ! τέθνηκεν ὁ μέγας Πάν!».

Ἐνεθυμήθην τὴν πράξοσιν ταύτην... Καὶ παράδοξος ἰδέα μοι ἐπήλθε. — «Τί, ἂν ἐκφωνήσω τὸ αὐτό ;».

Ἄλλ' ἐν τῇ περιβλλούσῃ με ἀγαλλιᾶσαι δὲν ἠδυνήθην νὰ διαλογισθῶ περὶ θανάτου — καί, ὅση μοι δύ'αμις, ἐφώνησα : «ἀνέστη ! ἀνέστη ὁ μέγας Πάν!».

Καὶ παρευθὺς, ὦ ! τοῦ θαύματος ! εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐκφωνήσεώς μου, καθ' ὄλον τὸ εὐρὸ ἡμικύκλιον τῶν πρασίνων ὀρέων, κατεκυλισθῆ ὁμόθυμος γέλως, ἠγέρθη εὐθυμος ὀμιλία καὶ φλοῖοβος, «Ἄνέστη ! ὁ Πάν ἀνέστη !» ἐθορύβουν νεκραὶ φωναί· τὸ πᾶν ἐκεῖ ἐνώπιόν μου αἰφνιδίως ἀνελύθη εἰς γέλωτα ἐκφραστικώτερον τοῦ ἐν τῷ ὕψει ἡλίου, ζωηρότερον τῶν ρυακίων μορμυρίζοντων ὑπὸ τὸν χόρτον. Ἠκούσθη ἐσπευσμένως δοῦπος ἐλαφρῶν βημάτων, διὰ τοῦ πρασίνου πυκνώματος ὑπεφάνη μαρμαρίνη λευκότης τῶν κυματωδῶν χιτώνων, ζωηρὰ ἐρυθρότης γυμνῶν σωματίων... Εἶναι αἱ νύμφαι· δρυάδες *, βακχίδες * τρέχουσαι ἀπὸ τοῦ ὕψους εἰς τὴν πεδιάδα.

Ταυτοχρόνως ἀνεφάνησαν εἰς πάντα τὰ ἄκρα τοῦ δάσους. Οἱ βόστρυχοι κρέμανται ἐπὶ τῶν θείων κεφαλῶν· αἱ εὐθυτενεῖς χεῖρες ἀνεγείρουσι στεφάνους καὶ τύμπανη — καὶ γέλως ἀπαστ. ἀπτεῖ, ὀλύμπιος γέλως τρέχει καὶ κυλίσεται μετ' αὐτῶν.

Ἐμπροσθεν προβαίνει ἡ θεά. Εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα καὶ ὠραιότερα πασῶν — ἡ φαρῆρα ὀπισθεν τῶν ὤμων, ἐν ταῖς χερσὶ τὸ τόξον, ἐπὶ τῶν ἀνεγηγερμένων βοστρύχων ἀργυρὰ μηναιοῖδης σελήνη... Ἄρτεμις εἶσαι σύ ;

Ἄλλ' ἐξαίφνης ἡ θεὰ ἔστη... Καὶ παρευθὺς μετ' αὐτὴν ἔστησαν πᾶσαι αἱ νύμφαι. Ὁ ἠχηρὸς γέλως ἐσίγησεν. Εἶδον πῶς τὸ πρόσωπον τῆς αἰφνιδίως ἀλάλου γενομένης θεᾶς ἐκαλύφθη ὑπὸ νεκρικῆς ὠχρότητος. Εἶδον πῶς ἀπελιθώθησαν οἱ πόδες αὐτῆς· πῶς ἀνέκφραστος φρίκη ἤνοιξε τὰ χεῖλη αὐτῆς, ἐμεγέ-

θυνε τούς ὀφθαλμούς προσηλωμένους μακρὰν... Τί εἶδε ; Ποῦ ἐθεώρει ;

Ἐστράφην πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἐθεώρει ἐκείνη.

Εἰς τὸ ἔσχατον ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τὴν χαμηλὴν γραμμὴν τῶν ὀρέων ἔλαμπεν ὡς πύρινον σημεῖον χρυσοῦς σταυρὸς ἐπὶ τοῦ λευκοῦ κωδωνοστασίου χριστιανικοῦ ναοῦ... Τὸν σταυρὸν τοῦτον εἶδεν ἡ θεά.

Ἦκουσα ὀπισθὲν μου διακεκομμένον μικρὸν στεναγμὸν ὁμοιάζοντα πρὸς δόνησιν θραυσθείσης χορδῆς καὶ ἐστράφην πάλιν. Οὐδ' ἔγχος τῶν νεφῶν ὑπῆρχε. Τὸ εὐρὺ δάσος ἦτο καταπράσινον ὡς πρότερον καὶ μόνον ἐνιαχθὺ διὰ τοῦ πυκνοῦ δικτύου τῶν κλώνων ἐφαίνοντο, ἐτήκοντο τεμάχια λευκῆς τιнос οὐσίας. Ἦσαν οἱ χιτῶνες τῶν νυμφῶν ; ἀνέβαιναν ἀτμὸς ἀπὸ τοῦ πυθμῆνος τῶν πεδίων ; — Ἄγνοῶ.

Ἄλλὰ πόσον ἐλυπούμην τὰς ἐξαφανισθείσας θεάς !

Μετάφρασις Π. ΛΕΦΑ

Ἄνδρέας Συγγρός.

Ὁ Ἄνδρέας Συγγρός, Χίτος τὴν καταγωγὴν. ἦτο υἱὸς ἰατροῦ.

Ὁ πατὴρ του μὴ κατορθώσας, φαίνεται, νὰ διανώσῃ τὴν ἰδιοφυῖαν του, τὸν προώριζε καὶ τὸν ἀνέτρεφε δι' ἐπιστήμονα. Ἄλλ' ὁ μικρὸς Ἄνδρέας, μαθητῆς τότε τοῦ Γυμνασίου Σύρου, ἔχασκεν ἐπὶ ὥρας ἐμπρὸς εἰς τὰς λίρας τῶν ἀργυραμοιβῶν καὶ ἐφλέγετο ἀπὸ τὸν πόθον νὰ γίνῃ ἔμπορος. Ἐχρειάσθησαν χίλια βάσανα, μέσα καὶ παρακάλια, διὰ νὰ μεταπεισθῇ ὁ ἄκαμπτος καὶ ἐπίμονος πατὴρ του καὶ ν' ἀποφασίσῃ, ἅμα ἐτελείωσῃ τὸ γυμνάσιον, νὰ τὸν στειλῇ «χάριν δοκιμῆς» εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ μαθητεύσῃ ἐκεῖ εἰς γραφεῖον ἐμπορικόν.

Ἄλλ' ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς τῆς δοκιμῆς ὑπερέβη τὰς προσδοκίας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Διὰ νὰ τὴν ἐκτιμήσετε καλύτερα θὰ σὰς ὀμιλήσω μὲ ἀριθμούς. Ὁ Ἄνδρέας Συγγρός ἦτο μόλις δέκα

ἔξ ἐτῶν, ὅταν μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἰσῆχθη εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Δαμιανοῦ. Εἶχε τελειώσει, ὡς εἶπομεν, τὸ γυμνάσιον ἤξευρεν ἀρκετὰ γαλλικά, ὀλίγα ἰταλικά καὶ ἀγγλικά, εἶχε σπουδάσει, κατὰ τοὺς μῆνας τῶν διακοπῶν, στοιχεῖα διπλογραφίας καὶ λογιστικῆς, καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐντὸς ἔξ μηνῶν, κατώρθωσε νὰ μάθῃ καὶ τὰ τουρκικά, τὰ ὅποια τῷ ἐχρειάζοντο διὰ τὴν ἐργασίαν του.

Μετὰ ἓν ἔτος, εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν, ὁ ἀπλοῦς μαθητευόμενος ὠνομάζετο «πρῶτος γραμματικὸς καταστιχάρης» εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Δαμιανοῦ, δηλαδὴ ὑποδιευθυντῆς! Εἴκοσιν ἐτῶν εἶχεν ἤδη σχηματίσει τὸν πυρῆνα τῆς περιουσίας του ἀπὸ τὰς οἰκονομίας του καὶ ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς του πράξεις, τὰς ὁποίας εἶχε τὸ προνόμιον νὰ κάμῃ διὰ λογαριασμὸν του· εἶχε τότε ἕως 40.000 φράγκα ἰδικά του. Εἴκοσι δύο ἐτῶν προσελαμβάνετο ὡς συνέταιρος τῆς μεγάλης ἐταιρείας μὲ συμμετοχὴν εἰς τὰ κέρδη κατὰ 5 καὶ μετ' ὀλίγον κατὰ 7 τοῖς ἑκατόν.

Ὁ Δαμιανὸς εἶχεν ἀποθάνει καὶ ὁ Ἀνδρέας Συγγρὸς ἦτο ὁ διευθυντῆς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑποκαταστήματος καὶ εἰς τῶν κυριωτέρων μοχλῶν τῆς ἐταιρείας. Εἴκοσι δύο ἐτῶν φαντασθῆτε! Εἰς ἡλικίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοι μόλις ἀρχίζουν τὸ στάδιόν των, ὁ Ἀνδρέας Συγγρὸς ἦτο ἤδη μεγαλέμπορος μὲ ἐτήσιον κέρδος πολλάκις ἄνω τῶν ἑκατὸν χιλιάδων.

Ὁ μανθάνων αὐτὰς τὰς λεπτομερείας δὲν ἀπορεῖ πλέον πῶς ὁ Ἀνδρέας Συγγρὸς κατώρθωσε νὰ κάμῃ τόσον μεγάλην περιουσίαν. Ἐπὶ ἔτη ἀκόμη πολλὰ ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται μὲ τὸν ἴδιον ζῆλον καὶ μὲ τὴν ἴδιαν ἐπιτυχίαν. Τὸ στάδιόν του ἦτο ὡς μία κλίμαξ, τῆς ὁποίας σταθερῶς, ἀσφαλῶς, ἀνέβαινε καθ' ἑκάστην μίαν βαθμίδα. Ποτὲ δὲν ἐστάθη, ποτὲ δὲν ὠπισθοχώρησεν ἀπὸ ἀδυναμίας. Πάντοτε ἐμπρός, π νποτε πρὸς τὰ ἑπάνω. Καὶ οὕτως ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν. Θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι κατεῖχε τὸ μαγικὸν τετράφυλλον τριφύλλι, ποὺ ἀνοίγει ὄλας τὰς θύρας καὶ καταλύει ὄλα τὰ προσκόμματα. Καὶ τὸ μαγικὸν αὐτὸ τριφύλλι ἦτο : ἡ θέλησις, ἡ ἐκκνότης, ἡ ἰδιοφυΐα, ἡ ἐπιμονὴ ἢ ἀκοίμητος καὶ ἡ φιλεργία ἢ ἀδιάκοπος.

Καί ἔπειτα· μετὰ τὸν θησαυρόν, ἡ ὠραία ἐκείνη χρῆσις τοῦ πλούτου. Ἐμβλημα τῆς ζωῆς του ὁ Ἄνδρέας Συγγρός κατεστήσε «τὸ ἔρδ' ἀγαθόν» (κάμνε τὸ καλόν). Τὰς πολυαρίθμους εὐεργετίας, τὰς ὁποίας ἐπραγματοποίησε ζῶν ὁ μέγας εὐεργέτης τοῦ ἔθνους, ἐσυνέχισε καὶ μετὰ θάνατον διὰ τῆς διαθήκης του, ἡ ὁποία δικαίως ἐπωνομάσθη «ποίημα εὐποιίας» Διὰ τοῦτο ὀλίγων πλουσίων τὸ ὄνομα παραμένει τόσον λατρευτὸν καὶ εὐλογητόν, ὅσον τὸ ὄνομα τοῦ Ἄνδρέου Συγγροῦ.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰωάννης Βαρβάκης.

[1745-1825]

Ὁ Ἰωάννης Βαρβάκης· ἐγεννήθη εἰς τὰ Ψαρά τό 1745 ἔτος.

Τὸ οἰκογενειακὸν τοῦ Βαρβάκη ὄνομα ἦτο Λεοντίδης. Ὁ πατήρ του ὠνομάζετο Ἄνδρέας· καὶ ἦτο ἰδιοκτῆτης πλοίου ταξιθεύων ὡς ἐμποροπλοίαρχος, δηλαδὴ ἠγόραζε δι' ἰδίων χρημάτων ἐμπορεύματα, τὰ ὅποια ἐπώλει δι' ἴδιον πάλιν αὐτοῦ λογαριασμὸν ἀποκομίζων οὕτω ἱκανὰ κέρδη.

Τὸ ὄνομα Βαρβάκης προσέλαβεν ὡς παρωνύμιον καὶ παρέμενεν ὡς πατρωνυμικὸν ἀντὶ τοῦ πραγματικοῦ, ὡς εἵπομεν, Λεοντίδης. Βαρβάκην παρωνόμασαν αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ παίζοντες παῖδες, ἐπειδὴ ὠμοιάζον οἱ ὀφθαλμοὶ του πρὸς τοὺς μεγάλους στρογγύλους καὶ πρὸς τὰ ἕξω ὀφθαλμοὺς νυκτοβίων πτηνῶν ὀνομαζομένων ἐπιτοπίως «βαρβάκια».

Ὅπως σχεδὸν ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τῆς ἐποχῆς του ὀλίγα ἐγνώριζε γράμματα.

Ὁ Ἰωάννης Βαρβάκης μὲ τὸ πλοῖον τοῦ πατρὸς του ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐταξίδευσεν καὶ ἀπέκτησε μεγάλην πείραν θαλασσινοῦ διακρινόμενος πάντοτε διὰ τὴν τόλμην, τιμότητα, φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ἐμπορικὴν του ἰδιοφυίαν.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Αἰκατερίνη ἡ Β' αὐτοκράτειρα τῆς

Ρωσίας, έπονομασθεΐσα Μεγάλη (1763—1796) είχε συλλάβει τὸ σχέδιον, ἵνα ἐκδιώκουσα τοὺς Τούρκους ἐπανιδρύσῃ τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ἐνθρονίσῃ ἡγεμόνα τὸν ἔγγονον αὐτῆς Κωνσταντῖνον. Περιεποιεῖτο διὰ τοῦτο πάντοτε τοὺς Ἑλληνας· καὶ ὁσάκις εἶχε πόλεμον ἐναντίον τῶν Τούρκων, ὑπεκίνει αὐτοὺς εἰς ἐπανάστασιν, ὡς τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ ἔτη 1768—1774 καὶ 1787—1792.

Οἱ Ψαριανοὶ πρῶτοι ὕψωνον τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ ὁ Βαρβάκης. Ἦτο δὲ εὐκόλον νὰ μετασκευασθῶσιν τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα εἰς πολεμικά, διότι ὅλα ἦσαν καλῶς ὠπλισμένα, ἐπειδὴ εἶχον διαρκεῖς συναντήσεις μὲ πειρατὰς Ἀλγερίνους, τοὺς «κουρσάρους» οἱ ὁποῖοι κατεπλημμύρουν τότε τὸ Αἰγαῖον.

Τὸ πλοῖον τοῦ Βαρβάκη ἦτο μικρὸν καὶ ἀνεπαρκές διὰ τοὺς μεγάλους σκοπούς του. Πωλεῖ λοιπὸν τοῦτο καὶ ναυπηγεῖ ἐν μέγα τρίςτιον πολεμικόν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε «Φριγαδέλα» ἐξοπλίσας μὲ μεγάλα τηλεβόλα.

Παρὰ πᾶσαν ὄμωσ, ἦν ἔτρεφε, ἐλπίδα ὑπεγράφη εἰρήνην μεταξὺ Ρωσίας καὶ Τουρκίας καὶ ὁ Βαρβάκης εὐρέθη ἐκτεθειμένος μὴ δυνάμενος νὰ χρησιμοποίησῃ, δι' ὃν σκοπὸν προώριζε, τὸ ὑπερήφανον πλοῖον του. Ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ αὐτὸ εἰς τοὺς Ρώσους καὶ ἀπέπλευσε.

Ὅταν ἡ Φριγαδέλα διέπλεε τὴν Προποντίδα καὶ ἐπληροφορήθη ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις τὴν ἐμφάνισιν τοιοῦτου πλοίου· διέταξε τὴν σύλληψίν του. Ὁ Βαρβάκης δραπετεύσας μόλις ἐσώθη εἰς τὴν ρωσικὴν πρεσβείαν, ὅπου εὔρε ρώσους ἀξιωματικοὺς μετ' ὧν ἄλλοτε συνεπέλεμψεν. Οὗτοι ἐξ ἀγάπης· καὶ ἐκτιμήσεως συνέστησαν εἰς αὐτὸν νὰ καταφύγῃ εἰς Ρωσίαν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν τῆς αὐτοκρατείας Αἰκατερίνης. Τοῦτο καὶ ἔπραξεν. Ὁ Βαρβάκης διαφυγὼν τὴν προσοχὴν τῶν κατασκόπων ἐπιβιβάζεται ἐπὶ τοῦ πρώτου δι' Ὀδησσὸν ἀναχωροῦντος πλοίου. Χρήματα, ἵνα εἰς Πετρούπολιν μεταβῇ, δὲν εἶχεν. Εἶχεν ὅμως ἀδάμαστον ἐν τῇ ψυχῇ του τόλμην καὶ ἀποφασιστικότητα, δύο μεγάλα πλεονεκτήματα. Ἀπεφάσισε πεζῇ νὰ μεταβῇ καὶ ἐξεκίνησε. Μετὰ μυρίας κηκουχίας καὶ ταλαιπωρίας, ἐν μέσῳ προφανῶν κινδύνων,

άνυπόδητος ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν διατρέξας τὴν τεραστίαν ἀπόστασιν τῶν 3.300 περίπου μιλίων.

Ἐν ἐλευσίῃ καὶ οἰκτρᾷ καταστάσει, μὲ ξένα ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα μετέβη εἰς Τσάρσκοε—Σέλο, πόλιν ἀπέχουσαν 22 χιλιομέτρα τῆς Πετροπόλεως καὶ ἔχουσαν ὥρατον ἀνάκτορον τῶν τσάρων, ἵνα ἐπιδώσῃ εἰς τὴν αὐτοκράτειραν τὴν σχετικὴν ἀναφορὰν του, ἀλλ' αὕτη ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὅπως καὶ ἡ δευτέρα τοιαύτη.

Ἐν μεγάλῃ ἀπελπισίᾳ εὐρισκόμενος ὁ Βαρβάκης μετὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ τῆς δευτέρας ἀναφορᾶς ἐβλασφήμει μίαν ἡμέραν ἔν τινι καφενείῳ μὲ μεγάλας φωνὰς ὡς τρελός. Ὁ παρευθύς, ἄγνωστος εἰς τὸν Βαρβάκην, Ποτέμκιν, στρατάρχης ῥώσος καὶ πρωθυπουργός (1736-1791) συνέστησεν εἰς αὐτὸν, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη τὰ ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν Βαρβάκην, νὰ μεταβῇ ἐκ νέου εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Πράγματι, ὅτε ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τῆς αὐτοκρατείας, αὕτη ἤκουσεν εὐμενῶς τὴν ἱστορίαν του, τὰ βράσανά του καὶ τοὺς ἀγῶνας του καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν χρήματα πολλὰ καὶ τὸ προνόμιον νὰ ἀλιεύῃ εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, περίφημον δια τὸ πλῆθος καὶ τὸ ἰδιαίτερον εἶδος τῶν ἰχθύων τῆς.

Μὲ τὸ ἐπιχειρηματικὸν του πνεῦμα ὁ Βαρβάκης κατεσκευάσεν διάφορα ταριχευτὰ εἶδη καὶ ἀπέκτησε ταχέως μέγαν πλοῦτον. Ὑπάρχει μάλιστα ἡ γνώμη, ὅτι ὁ Βαρβάκης εἶναι ὁ πρῶτος ἐπινοήσας τὸ μαῦρο χαβιάρι καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸ εἰς ἐμπόριον εὐρύτατον.

Εὐγνώμων ὁ Βαρβάκης διὰ τὴν προστασίαν τῆς αὐτοκρατείας κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐφάνη χρήσιμος καὶ εὐεργετικὸς εἰς τὴν θετὴν του πατρίδα καὶ τοὺς ἐν Ρωσίᾳ ὁμοφύλους του. Ὄνομάσθη αὐλικὸς Σύμβουλος καὶ ἱππότης καὶ ἔλαβε τίτλους εὐγενείας,

Ἐν μέσῳ τόσοσ ἀφθόνου πλοῦτου καὶ κοινωνικῆς λάμπφως ὁ Βαρβάκης δὲν ἐθαμβώθη, δὲν ὑπερφηανεύθη, εὐδ' ἐλημόνησε τὴν μεγάλην Πατρίδα του, τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοὺς πάσχοντας ὁμοε-

θνεῖς του. Φιλάνθρωπος ὡς ἦτο καρδία, παντοιοτρόπως αὐθόρμητος προσήλθε βοηθός.

Ἔστειλε χίλια φλωρία εἰς τοὺς ἐν Βιέννῃ ἐμπόρους ἀδελφούς Ράλλη, ἄλλους παρὰ τοὺς ἐν Λονδίῳ, ἵνα βοηθήσωσι πτωχοῦς σπουδαστὰς καὶ συγγραφεῖς καὶ ἐκδότας βιβλίων.

Εἴκοσι χιλιάδας γροσίων ἐδώρησεν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Χίου καὶ ἑτέρας εἴκοσι χιλιάδας εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς ἰδίας πόλεως.

Δέκα χιλιάδας ταλλήρων ἐκλήροδότησεν εἰς τὸν δῆμον Νέων Ψαρῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως εἰς τὴν ὁποίαν συνωκίσθησαν δεσκορπισμένοι Ψαριανοί.

Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821 ὁ Βαυβράκης ἦτο πολὺ γέρον.

Ἐπειδὴ ὁ ἴδιος δὲν ἠδύνατο ν' ἀγωνισθῆ ἔστρατολόγησεν ἱκανοὺς πολεμιστὰς Ἑλληνας τῆς Ἀζοφικῆς, ἐφωδίασε μὲ ὄπλα, πολεμεφόδια καὶ χρήματα καὶ ἀπέστειλε νὰ πολεμήσουν ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, ἀρχηγὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Ἐφρόντισε περὶ ἐξαγορᾶς χιλιάδων αἰχμαλώτων γυναικωπαίδων καὶ παρθένων πυρποληθειῶν καὶ λεηλατηθειῶν ἑλληνικῶν χωρῶν μυστικῶς ἀποστείλας εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἑκατὸν χιλιάδας ρουβλίων.

Ἔστειλεν εἰς τὴν εἰς στρατόπεδον μεταβληθεῖσαν Ἑλλάδα διὰ τοὺς πεινῶντας, γυμνητεύοντας καὶ βασανιζομένους πολεμιστὰς καὶ γυναικόπαιδα φορτία σίτου· εἰς δὲ τὰ Ψαρά, τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα του, καὶ ὀλόκληρον φορτίον πυρίτιδος.

Ὅταν ἐπληροφορήθη τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν ἐφόρτωσε πλοῖα μὲ ἐνδύματα καὶ τροφὰς καὶ ἔσπευσε καὶ ὁ ἴδιος εἰς βοήθειαν καὶ ἀπεβίβασθη εἰς Μινεμβασίαν, διότι τὰ Ψαρά εἶχον μεταβληθῆ εἰς ἐρείπια ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τὸν Χοσρέφ πασᾶν τουρκικοῦ στόλου τῷ 1824 ἀποτελουμένου ἐξ 176 πλοίων φερόντων πλέον τῶν 12 χιλιάδων στρατοῦ. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν ὑπῆρξε σημαντικὴ ἀπώλεια διὰ τοὺς Ἑλληνας. Οἱ Ψαριανοὶ ἀπετέλουν σπουδαῖον μέρος τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἐπαναστάσεως. Εἶχον τρομοκρατήσῃ ὅλους τοὺς Τούρκους τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Εἶχον ἀποκλείσει αὐτοὺς ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ἠμπόδιζον νὰ καταρτίζωσι στρατοὺς κατὰ τῶν Ἑλλη-

νων. Καί ὅπως ἐξήγειραν τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου μὲ τὰς νίκας των, οὕτω καὶ τὴν ἡρωικὴν των καταστροφὴν περιέβαλεν ἡ δόξα. Δικαίως λέγει περὶ αὐτῶν ὁ Ἐθνικὸς ἡμῶν ἐκ Ζακύνθου ποιητῆς Διονύσιος Σολωμὸς :

Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαν, ἡ ράχη
περπατῶντας ἢ Δόξα μονάχη
μελετᾷ τὰ λαμπρὰ παλικάρια·
καὶ στὴν κόμη στεφάνι φορεῖ
γενομέν' ἀπὸ λίγα χορτάρια,
ποῦχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ.

Τὸν Βαρβάκη ἀποβιβασθέντα εἰς Μονεμβασίαν βαθύτατα συνεκίνησε τὸ σπαρταξικάρδιον θέλημα τῶν ρακενδύτων, τῶν στερουμένων τῶν πάντων, τῶν ἀπηλπισμένων. Παντοιοτρόπως ἐβοήθησε, παρηγόρησε καὶ ἀνεκούφισε τὴν δυστυχίαν ὡς ἀληθῆς ἦρωος ἀγαθοεργίας καὶ ἀγγελος παρηγορίας.

Παρορμώμενος δὲ ἐκ τῶν μεγάλων τοῦ ἰδανικῶν, τῆς διαθέρου φιλοπατρίας του καὶ τοῦ μεγάλου πόθου νὰ ἐπανίδῃ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών του ἀναζωογονουμένην τὴν ἐρημωθεῖσαν γῆν τῆς Ἑλλάδος καὶ σκεπτόμενος, ὅτι τὰ σχολεῖα ἦσαν τὰ ὄργανα τοιαύτης ἀναγεννήσεως, ἔστειλε πρὸς τὸ ἐν Ναυπλίῳ συνεδριάζον τότε Βουλευτικὸν Σῶμα, δηλαδὴ τὴν Βουλὴν, τὸ πλήρες πατριωτικῶν παλμῶν ἐγγραφον :

Πρὸς τὸ Σεβαστὸν Βουλευτικὸν Σῶμα,

Ἐπειδὴ διὰ νὰ ἀνακαλεσθῶσιν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀνάγκη πᾶσα νὰ εὑρεθῇ μόνιμος καὶ διαμένων πόρος μισθῶν καὶ ζωοτροφῶν τῶν ἀναγκαιούτων διδασκάλων δι' ἐν Κεντρικὸν Ἐθνικὸν Σχολεῖον, διὰ τοῦτο ὁ ὑποσημειούμενος, θέλων νὰ ὠφελήσω τὸ Ἔθνος μου, ἀφιερῶ ρούβλια 300.000, τὰ ὁποῖα θέλω καταθέσει αἰωνίως εἰς τὸ Βασιλικὸν Ταμεῖον τῆς Μόσχας, ὃ δὲ τόκος, ἀναλογούμενος πρὸς τὸ παρὸν εἰς 30.000 γρόσια, θέλει δίδεται ἐτησίως διὰ τιμῶν ἐπιτρόπων....εἰς μισθοὺς καὶ τροφὰς διδασκάλων μόνον.

Μὲ ἕλον τὸ σέβας ὁ πρόθυμος πατριώτης.

Ἰωάννης Βαρβάκης

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 8 Νοεμβρίου 1824

Διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Βαρβάκη ἰδρύθη καὶ συντηρεῖται τὸ ἐν Ἀθήναις Βαρβάκειον Λύκειον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον Νέων Ψαρῶν.

Ὁ Βαρβάκης ἀπέθανεν ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 13ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1825, ἐν ἡλικίᾳ 80 ἐτῶν μὴ προλαθὼν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ρωσίαν, ὡς ἐσκέπετο.

Ἡ πατρίς εὐγνωμονοῦσα ἔστησε τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ εἰς τὸν κήπον τοῦ Ζαππείου· τὰ δὲ ὅσα μετεκόμισεν ἐκ Ζακύνθου καὶ κατέβηκεν ἐν μεγαλοπρεπεῖ μνημείῳ ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν Ἀθηνῶν.

Οὕτω ὁ Βαρβάκης, κατὰ τὸν προφητάνακτα Δαυτῶ, «ἐσκόρπισε τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἔδωκε τοῖς πένθησι καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν.»

M. A. A.

Βαγγέλης Ζάππας.

[1800-1865]

Κωνσταντῖνος Ζάππας.

[1812-1892]

Ὁ Βαγγέλης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἦσαν ἐξάδελφοι καὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὸ μικρὸν χωρίον τῆς Ἠπείρου Λάμποβον.

Ἀμφότεροι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐνεπνέοντο ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἐργασίαν, διεκρίνοντο διὰ τὴν μεγάλην τῶν φιλοπατρῖαν καὶ φιλάνθρωπον καρδίαν, διὰ τὴν εὐφυίαν καὶ ἐπιχειρηματικότητα.

Γράμματα ἐγνώριζον ὀλίγα, διότι εἰς τὸ ἐξ 150 οἰκιῶν χωρίον τῶν Λάμποβον σχολεῖον δὲν ὑπῆρχεν.

Ὁ Βαγγέλης ὅσα ἐγνώριζεν ὤφειλεν εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτοῦ κόπους καὶ τὴν μικρὰν βνήθειαν τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου τῶν.

Ἡ προσφιλεστέρα ἐνασχόλησις τοῦ Βαγγέλη ἦτο τὰ ὄπλα. Ἦτο ἄριστος σκοπευτής καὶ ἀτρόμητος. Εἰς ἡλικίαν 13 ἐτῶν προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ, ὁ ὁποῖος τὸν ἔστειλεν εἰς τι φρούριον πλησίον τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἑπταετίαν.

Ὅταν οἱ Σουλιῶται προσεικύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ ἴδουν τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα, τὸ Σούλι, ἐλευθέραν, ὁ Βαγγέλης ἔσπευσε νὰ καταταχθῆ εἰς τὸ περίφημον ὑπὸ τὸν Μᾶρκον Μπότσαρην σουλιωτικὸν σῶμα. Ἀργότερον κατετάχθη εἰς τὸ σῶμα τοῦ καπετᾶν Ζέρβα, διότι ἐπρόκειτο νὰ ἐκστρατεύσῃ οὗτος εἰς τὴν Ἠπειρον.

Εἰς τὰς δυσκολωτέρας ἐπιχειρήσεις καὶ ἀποστολάς, ὅπου ἀπητείτο θῆρρος πολὺ καὶ τόλμη μεγάλη, ὁ Βαγγέλης ἐδεικνυε προθυμίαν καὶ ἐνέργει πάντοτε ἀποτελεσματικῶς. Ἠγωνίσθη καὶ πανταχοῦ ἐπολέμησε γενναίως κατὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος ἡμῶν ἐτιμήθη διὰ τοῦ ταξιάρχου τῆς φάλαγγος καὶ ἔλαβεν, ὡς ἄλλοι καὶ αὐτός, ἐθνικὰς γαίας πρὸς καλλιέργειαν. Ἀλλ' ὁ Βαγγέλης δὲν ἐκάνοποιεῖτο ἐπεζήτησε δρᾶσιν. Ἡ ἐνεργητικότης καὶ τὸ σφρίγος αὐτοῦ ἀπήτην μεγαλύτερον στάδιον πρὸς ἐκάνοποίησιν. Ἀνεχώρησεν εἰς Βουκουρέστιον τῷ 1831 ἄγων τὸ 31 ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἐπεδόθη εἰς τὴν γεωργίαν μετ' αὐτοπεποιθήσεως καὶ ζήλου, ὅτι θὰ εὐδοκιμήσῃ ἐκεῖ καὶ θὰ πλουτίσῃ. Ἐνοικίασε πρῶτον τὰ κτήματα τῶν ἐκεῖ ἐλληνικῶν μοναστηρίων «Φουντένες» καὶ «Μπουντέλι», τὰ ὁποῖα ἐκαλλιέργησεν ἐντατικῶς καὶ μετ' ἀφοσιώσεως. Ἐχων δὲ βοηθὸν καὶ συνεργάτην τὸν ἀνδρωθέντα ἐξάδελφόν του Κωνσταντῖνον προώδευσεν ἐπὶ πολὺ καὶ ἐνοικίασεν ἄλλα κτήματα καὶ μετ' ὀλίγον ἠγόρασεν τὸ ἐν Βροσθενίῳ, πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου, κτῆμα μετ' εὐφόρου καὶ ἐκτεταμένης γαίας, ὅπου καὶ μεγαλοπρεπῆ οἶκον ἔκτισεν.

Οὕτω οἱ δύο ἐξάδελφοι ἐν ἀγαστῇ φιλοπονίᾳ καὶ παραδειγματικῇ ὁμονοίᾳ καὶ δραστηριότητι ἐργαζόμενοι ἐγένοντο μεγάλοι εἰς πλοῦτον καὶ ἐπιβολὴν, διότι ἦσαν τίμοι εἰς τὰς ἐμπορικὰς

των συναλλαγάς, ευεργετικοί και φιλόανθρωποι πρὸς τοὺς ὑπ' αὐ-
τοὺς ἐργαζομένους.

Ἐν τῇ ξένη ἐτιμῶντο και ἠγαπῶντο ὑπὸ πάντων, διότι ἔζων
ἀνευ ἐπιδείξεων και μετὰ μετριοφροσύνης και τῶν ἰδεωδῶν τῆς
πίστεως και τῆς πατρίδος.

Ὁ Βαγγέλης ἐκ πείρας γνωρίζων τὰ ἀγαθὰ τῆς γεωργίας
και διακαῶς ἐπιθυμῶν νὰ ἐνισχύσῃ ταύτην ἐν Ἑλλάδι προσέφε-
ρεν ἱκανὸν ποσὸν και διωργανώθη τὸ 1850 ἡ πρώτη ἐκθέσις—
τὰ Ὀλύμπια—τῆς ὁποίας μετέσχον χίλιοι περίπου ἐκθέται ἐξ
ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος ἐκθέσαντες προϊόντα γεωργίας,
κτηνοτροφίας και βιομηχανίας. Ἐκτίσε δὲ τὸ ἐν τῷ Ζαπτεῖφ
κῆφω καλλιμάρμαρον μέγαρον, τὰ Ὀλύμπια, κατὰ σχέδιον, τὸ
ὁποῖον αὐτὸς εἶχε στείλει εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Ραγκαβῆν, ἵνα «ἀνά
πᾶσαν τετραετίαν ἐκτίθενται τὰ ἑλληνικὰ προϊόντα και βρα-
βεύωνται τὰ καλύτερα».

Αἱ ἀγαθοεργίαι και δωρεαὶ τοῦ Βαγγέλη εἶναι πολλαί. Οὐδ'
ἐλησμόνησε τὸ μικρὸν Λάμποβον, διότι ἔζη εἰς μεγάλην πόλιν
ἐν πολλῇ εὐημερίᾳ. Ἐπεσκεύασε τὴν ἐκκλησίαν και τὸ κωδωνο-
στάσιον αὐτῆς και ἔκτισε σχολεῖον.

Μία τῶν διατάξεων τῆς ἰδιοχείρου αὐτοῦ διαθήκης λέγει :
«ὄταν φανῇ Ἕλληνας, ὁ ὁποῖος νὰ ἐφεύρῃ μίαν μεγάλην ἐφεύρεσιν
ἢ νὰ πράξῃ μέγαλον κατόρθωμα διὰ τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα, νὰ
στεφανώνεται μὲ χρυσοῦν στέφανον και νὰ τοῦ δίδεται και σημα-
τικὸν χρηματικὸν ποσὸν πρὸς χαρὰν του και ἀφοσίωσιν τῶν
ὁμοίων του ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου».

Τὴν μεγαλοεργὸν και φιλοπάτριδα αὐτοῦ ψυχὴν ὁλοφάνερα
δεικνύει ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ἵνα τὴν ἐξ 6.000.000 δραχμῶν περι-
ουσίαν, τὴν ὁποίαν κατέλειπεν εἰς τὸν συνεργάτην αὐτοῦ και ἐξά-
δελφον Κωνσταντῖνον, κληροδοτήσῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Ἀπέθανεν ὁ Βαγγέλης τῇ 19 Ἰουλίου τοῦ 1865 ἔτους.
Ἐν τῷ μεγάρῳ Ζαπτεῖφ ἐπὶ ἐνὸς τοίχου εἰς ὕψος δύο μέτρων και
ἐπὶ πλακῶς βαθέως ἐρυθροῦ χρώματος, ὑπὸ κάτω χρυσοῦ στε-

φάνου, εἶναι ἀναγεγραμμένον: «ἐνταῦθα κεῖται ἡ κεφαλὴ Εὐαγγέλη Ζάππα».

Ὁ Κωνσταντῖνος συνέχισε τὰς ἐργασίας καὶ ἠϋξῆσε πολὺ τὴν ὀψίαν παρὰ τοῦ ἐξαδέλφου του παρέλαβε περιουσίαν. Συνεχιζῶν δὲ οὗτος τὰς ἐργασίας συνέχισε καὶ τὰς ἀγαθοεργίας καὶ δωρεάς. Ἰδρυσεν τὰ Ζάππεια Παρθεναγωγεῖα ἐν Κων]πόλει, Ἀδριανουπόλει, Λαμπόβη. Ὀλην δὲ αὐτοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγέλη τὴν περιουσίαν ἀφῆκε διὰ διαθήκης εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Ἀπέθανεν ἐν Μαντῶν τῆς Γαλλίας, τῇ 21 Ἰανουαρίου τοῦ 1892 ἔτους.

M. A. A.

Βενιαμὶν Φραγκλῖνος.

[1706-1790]

Πολὺ ὀλίγοι ἄνθρωποι ὑπάρχουσι, τῶν ὁποίων ὁ βίος εἶναι ἄξιος νὰ προβάλληται ὡς παράδειγμα, ὡς ὁ τοῦ Φραγκλῖνου, καὶ τόσον θαυσιλῆς εἰς διδάγματα διὰ πάντας.

Ὁ Φραγκλῖνος ἐγεννήθη ἐν Βοστώνη, δέκατον ἕκτον τέκνον ταπεινοῦ τεχνίτου. Ἠντλησεν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του τὴν ὄρεξιν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν οἰκονομίαν. Δέκα ἐτῶν ἀφῆνει τὸ σχολεῖον, χύνει ἀλειμματοκῆρια πλησίον τοῦ πατρὸς του· ἔπειτα μαθητεύει παρὰ τινι τυπογράφῳ. Ὁ νεανίας ἐπιδίδεται εὐσυνειδήτως εἰς τὸ ἔργον του καὶ ὅλον τὸν ἐκτὸς τῆς ἐργασίας του χρόνον ἀφιερῶν εἰς τὴν μελέτην βιβλίων, τὰ ὅποια τυχαίως περιέρχονται εἰς χεῖράς του ἢ ἀγοράζει διὰ τῶν οἰκονομιῶν ἐπὶ τῆς τροφῆς του. Δέκα καὶ ἕξ ἐτῶν διαλύει τὸ συμβόλαιον τῆς μαθητείας καὶ μεταβαίνει εἰς Φιλαδέλφειαν. Ἐκεῖ παραμένει ὀλίγον χρόνον καὶ ἀναχωρεῖ εἰτα εἰς τὴν Εὐρώπην. Διέρχεται δέκα ὀκτῶ μῆνας ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐπιστρέφει, ἔν' ἀποκατασταθῇ ὡς τυπογράφος ἐν Φιλαδελφείᾳ.

Ἡ ἀρχή του, ὡς προϊσταμένου, ὑπῆρξε πολὺ ταπεινὴ καὶ ἡ εὐπορία δὲν ἤλθεν ἀμέσως. Ἡ ἐργασία, ἡ τῆξις, ἡ λιτότης, ἡ αὐστηροτάτη οἰκονομία, ὑπῆρξαν τὰ προτερήμματα εἰς τὰ ὁποῖα ὤφειλε τὴν εὐημερίαν του καὶ τὰ ὁποῖα προσεπόρισαν αὐτῷ τὴν ἐκτίμησιν τῶν συμπολιτῶν του. Ἐσχεδιάσατο τοιαύτην χρησιμοποίησιν τοῦ χρόνου, ὥστε νὰ μὴ χάνῃ οὐδὲ δευτερόλεπτον καὶ νὰ κάμνῃ τὴν καλυτέραν χρῆσιν τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς ἡμέρας. Ἐνεκα τούτου δὲν ἀπερροφᾶτο ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῶν ὑποθέσεων ὡς τυπογράφος. Ἡ ὄρεξις πρὸς σπουδὴν, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἐκδηλώσει νεώτατος, παρέμεινεν. Ἀνεγίνωσκεν, ἐσκέπτετο, ἔγραφεν. Ἄνευ διδασκάλου ἔμαθε τὴν Λατινικὴν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἰταλικὴν, τὴν Ἰσπανικὴν. Τὸ πᾶν ἐνδιέφερε τὴν περίεργον καὶ διεισδυτικὴν αὐτοῦ διάνοιαν. Ἰδιαιτέρως ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τοῦ ὁποῖου τότε ἤρχιζε νὰ παρατηρῆ τὰ φαινόμενα. Πρῶτος ἀνεγνώρισεν, ὅτι ὁ κεραυνὸς εἶναι ἠλεκτρικὸς σπινθήρ. Παραβλέπων δὲ τοὺς χλευασμοὺς, οἵτινες ἐπηκολούθησαν ταύτῃ τὴν ἀνακάλυψιν, ἐζηκολούθησε τὰς ἀναζητήσεις. Οὕτω κατέληξεν εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀλεξικερύνου.

Δὲν πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὸν Φραγκλῆνον ἀπολύτως βεβουλισμένον εἰς τὰ βιβλία καὶ τὰ πειράματα. Τοῦτο θὰ ἦτο παραγνώρισις τῆς δραστηριότητος, ὅσον καὶ τοῦ χαρμηλοῦ αὐτοῦ. Ἐπεχειρεῖ ποτὲ τὸ πρακτικόν τοῦ πνεύμα μίαν καλυτέρευσιν; Προέβαινεν οὕτω: ἐμελέτα σχέδιον, ὠμίλει περὶ αὐτοῦ εἰς τοὺς φίλους του, προπαρεσκεύαζε τὴν δημοσίαν γνώμην δι' ἄρθρων τῶν ἡμερησίων. Μεθ' ὅλα ταῦτα οὐδαμῶς ἐφανερώνετο.

Ἡ ἰδέα ἔκαμνε τὸν δρόμον τῆς χωρὶς νὰ ἐγείρῃ ἀντιλήψεις ζηλοτύπου. Διότι οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸν συγγραφέα αὐτῆς, οὐδεὶς ἦτο ἐχθρὸς καὶ πάντες κατεγίνοντο πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτῆς. Οὕτως ὁ Φραγκλῆνος ἔμενεν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐκανοποιήσεως, ὅτι ἔκαμνε τὸ ἀγαθὸν χωρὶς νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν δόξαν, ὅτι αὐτὸς ἔκαμνε τοῦτο. Ὀλίγοι ἄνθρωποι εἶναι ἐκτικοὶ πρὸς παρομοίαν ἀφιλοκέρδειαν. Αὕτη ἡ μετριοφροσύνη δὲν ἀποκτᾶται ἄνευ προσπαθείας. Ἄλλ' ὁ Φραγκλῆνος πολὺ ἐφρόντισε νὰ διορθωθῇ ἐκ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἐλαττωμάτων καὶ ν' ἀποβῇ ἀγαθὸς καὶ σοφός, ὡς καὶ νὰ κοσμήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

“Όταν αἱ ἀμερικανικαὶ ἀποικίαι διεμαρτυρήθησαν κατὰ τῆς πίεσεως τῆς Ἀγγλίας, ὁ Φραγκλῖνος εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει τοιαύτην φήμην πολυμαθείας καὶ ἐπιδεξιότητος καὶ πρὸ πάντων ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ὥστε ἐπεφορτίσθη νὰ ὑπάγγῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὰ δίκαια τῶν ἀποικιῶν παρὰ τῷ Κοινοβουλίῳ τοῦ Λονδίνου. “Όταν δὲ τῆς συνεννοήσεως καταστάσεως ἀδυνάτου ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη, ὁ Φραγκλῖνος μετέβη ἀκόμη εἰς Παρισίους, ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν βοήθειαν τῆς Γαλλίας. Τὴν ἔλαβε πράγματι καὶ ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιών (1783) ἐπεκύρωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

“Ο Φραγκλῖνος ἀπέθανε μὲ τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἔζησε βίον εὐγενῆ καὶ γόνιμον. Ἐξυπηρέτησε καλῶς τὴν χώραν του, ἐξυπηρέτησεν ἐπίσης καλῶς τὴν ἀνθρωπότητα.

(L. Fauchère)

Μετάφρ. Ν. ΓΑΛΛΑΝΟΥ

Ζακάρ.

(JACQUARD 1752-1834)

“Ο Ἰωσήφ—Μάριος—Ζακάρ ἐγεννήθη ἐν Λυῶν τῇ 7ῃ Ἰουλίου τοῦ 1752.

“Ο πατήρ του ἦτο ἀρχιεργάτης ὑφασμάτων χρυσοῦψάντων καὶ μεταξωτῶν, ἡ δὲ μήτηρ του σπιλβώτρια τῶν ἀποτυπωμάτων, ἄλλου κλάδου τῆς αὐτῆς βιομηχανίας τῶν ὑφασμάτων.

Ἡ Λυῶν ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὅπως σήμερον, τὸ μέγα κέντρον πολυτελῶν ὑφασμάτων μεταξωτῶν καὶ βελουδίνων.

“Ο ἐργάτης τῶν μεταξουργειῶν εἶχε κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἀθλίαν ὑπαρξιν. Εἰργάζετο ἀπὸ τῆς 4ης πρωινῆς ὥρας μέχρι τῆς ἐνάτης ἐσπερινῆς ἐντὸς χαμηλῶν αἰθουσῶν κακῶς φωτιζομένων καὶ νοσηροτάτων. Ἡ ὑφαντικὴ μηχανὴ ἦτο πολυπλοκωτάτη, γεμάτη ἀπὸ νήματα καὶ ποδόπληκτρα ὑποχρεοῦντα τὸν ἐργάτην εἰς συστροφὰς κοπιώδεις.

“Ο ἀρχιεργάτης καθήμενος ἐπὶ ὑψηλοῦ καθίσματος ἄφηνε τὰς κνήμας δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἵνα οὕτω κανονίσῃ τὰ νήματα.

των στημόνων κατὰ τὰς διαφόρους θέσεις, τὰς ὁποίας ἀπῆτει ἡ διύφανσις ἢ διασκευὴ τοῦ ὑφάσματος. Εἰς ἡ περισσότεροι βοηθοὶ ἦσαν ἀπαραίτητοι, ἵνα κινῶσι τοὺς στήμονας καὶ τὰ ποδόπληκτρα. Τὸ κοπιῶδες τοῦτο ἔργον ἦτο ἐμπεπιστευμένον εἰς νεαρὰς κόρας ὀνομαζομένας «ἐλκυστρίας τῶν ἱμάντων», Αὗται ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ παραμένωσιν ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν εἰς στάσεις βεβιασμένας, αἱ ὁποῖαι παρεμόρφωνον τὸ ἀνάστημά των, κατέστρεφον ταχέως τὴν υγιειάν των καὶ συνέτεμον τὴν ζωὴν των. Οἱ ἐργάται τῶν μεταξουργείων ἀνεγνωρίζοντο ἐκ τοῦ ὄχρου αὐτῶν χρώματος, τῶν ἰσχυῶν μελῶν καὶ τῆς κυρτῆς ράχεως.

Καλυτέρευσις εἰς τὴν ἐργασίαν των δὲν ἦτο δυνατὴ ἄλλως, εἰ μὴ διὰ ριζικῆς μεταβολῆς ἐν τῷ μηχανισμῷ τῆς ἐργασίας ταύτης, τὴν ὁποίαν πάντες ἠϋχοντο. Τὴν ποθητὴν ταύτην βελτίωσιν ἐξετέλεσεν ἓν τέκνον τοῦ λαοῦ, εἰς ἀπλοὺς τεχνίτης, ὁ Ζακάρ, ὅστις δὲν ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός του. Εἰσῆλθε κατὰ πρῶτον εἰς βιβλιοδετεῖον. Κατόπιν μετῆλθεν ἐμπόριον ἀχυρίνων πέλων ἐν μιᾷ μικρᾷ οἰκίᾳ, ἣτις προῆλθεν ἐκ πατρικῆς κληρονομίας. Ἡ ἐπανάστασις διέκοψε τὸ ἐμπόριόν του. Ἡ Λυὼν ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Πολιορκηθεῖσα καὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ντυμποῦ (Dubois - Crancé) ἡ πόλις παρεδόθη κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς φλόγας.

Ἡ οἰκία τοῦ Ζακάρ κατεστράφη ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς. Αὐτὸς οὗτος προγραφεὶς διέφυγε τὴν φυλακὴν ἐγκαταλείπων τὴν γενέθλιον πόλιν. Εἰς τῶν υἱῶν του, στρατιώτης ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ρήνου, τὸν ἐνέγραψεν εἰς τὸ μητρώον τοῦ στρατοῦ τῶν ἐθελοντῶν, ὅπου ὑπηρέτει. Ὁ Ζακάρ μετέβη νὰ πολεμήσῃ μετὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς Δημοκρατίας. Ἔσχε τὸν σκληρὸν πόνον νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν του πίπτοντα, παραπλεύρως αὐτοῦ, θανάσιμω πληγέντα ὑπὸ σφαίρας.

Μετὰ τὴν εἰρήνην, ὑπογραφείσαν ἐν Βασιλείᾳ τὸ 1795, ὁ Ζακάρ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀστικὸν βίον. Προστατευόμενος ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες τὸν προέγραψαν, ἠδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Λυὼν καὶ ν' ἀσχοληθῇ μετὰ τὴν σπουδὴν τῆς μηχανικῆς, διὰ τὴν ὁποίαν εἶχε πάντοτε ἰδιαίτερον ζῆλον.

Ἐν γεγονὸς συμβάν κατά τὸ 1800 ἐπέπρωτο ν' ἀναπτύξη ταύτην τὴν κλίσιν, νὰ ἐπιδράσῃ ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ καὶ τῆς μεταξουργίας ἐν Λυῶνι. Ἀνέγνωσε δηλαδὴ ἡμέραν τινα τὴν μετάφρασιν ἀγγλικῆς ἐφημερίδος ἀγγελλούσης, ὅτι ἡ βασιλικὴ ἐταιρεία τοῦ Λονδίνου προσέφερον ἀμοιβὴν διὰ τὴν κατασκευὴν μηχανῆς καταλλήλου νὰ κατασκευάζῃ τὰ ἀλιευτικὰ δίκτυα.

Ὁ Ζακάρ ἐρευνᾷ, ἀναζητεῖ καὶ τέλος ἡ μηχανὴ εὐρίσκεται. Πλήρης χαρᾶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας δὲν σκέπτεται νὰ κάμῃ γνωστὴν τὴν ἀνακάλυψίν του. Περιορίζεται νὰ δώσῃ εἰς ἓνα ἐκ τῶν φίλων του τεμάχιον τοῦ πλέγματος, τὸ ὁποῖον κατεσκεύασεν. Ὁ φίλος οὗτος δεικνύει αὐτὸ ὡς κάτι περίεργον. Τὸ πλέγμα περιέρεχεται ἀπὸ χεῖρὸς εἰς χεῖρα καὶ ἀποστέλλεται τέλος εἰς Παρισίους ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Λυῶνος.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ζακάρ καλεῖται ὑπὸ τοῦ νομάρχου τῆς Λυῶνος, ὅστις δεικνύει εἰς αὐτὸν τὸ ἐπιστραφέν ἐκ Παρισίων πλέγμα, ζητεῖ νὰ ἴδῃ τὴν μηχανήν, ἣτις ἐχρησίμευσε πρὸς κατασκευὴν του. Τρεῖς ἑβδομάδες ἀπητήθησαν πρὸς ἀποκατάστασιν καὶ ἀνασύνδεσιν τῆς ἐν διαλύσει εὐρισκομένης μηχανῆς. Ἡ μηχανὴ μετεφέρθη ἐνώπιον τοῦ νομάρχου, ὅστις τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ζακάρ ἠδυνήθη ἰδιοχειρῶς νὰ προσθέσῃ ἓνα ἔτι βρόχον εἰς τὸ ἀρξάμενον πλέγμα.

Ὁ νομάρχης ἐνθουσιασμένος ἀπέστειλε τὸ μηχανήμα εἰς Παρισίους. Μετ' ὀλίγα, ἡμέρας διετάσσετο ν' ἀποστείλῃ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐφευρέτην. Ἦτο δὲ τόσο ἐπείγουσα ἡ διαταγὴ, ὥστε ἠπατήθησαν ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς. Αἱ ἀρχαὶ ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Ζακάρ ἦτο συνωμότης. Τὸν ἠνάγκασαν ν' ἀναχωρήσῃ ἄνευ ἀναβολῆς, χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν κειρὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ τὰς προπαρασκευὰς τοῦ ταξιδίου του.

Μετὰ τὴν εἰς Παρισίους ἄφιξίν του ὁ Ζακάρ ὠδηγήθη εἰς τὸ Κονσερβατόριον* τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, ὅπου ἦτο ἤδη ἡ μηχανὴ του, καὶ ἀνέμενον ὁ πρῶτος ὑπατος Βονοπέρτης καὶ ὁ ὑπουργὸς Λάζαρος Καρνῶ. «Διατείνεσαι, ὅτι θὰ σχηματίσης κόμβον μὲ νῆμα τεταμένον,» τῷ εἶπον. Ὁ Ζακάρ λίαν συγκεκινημέ-

νος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκριθῆ, ἀλλ' ἀμέσως ἔθεσε τὸ μηχανήμα του εἰς κίνησιν καὶ παρήγαγε κόμβον. Ὁ πρῶτος Ἰπατος καὶ ὁ ὑπουργὸς συνεχάρησαν τὸν ἐφευρέτην καὶ ὑπεσχέθησαν εἰς αὐτὸν πᾶσαν ὑποστήριξιν.

Ὁ Ζακάρ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Κονσερβατόριον. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν θαυμάτων τῆς βιομηχανίας ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μηχανικῆς. Ἐτροποποίησε καὶ ἠπλοποίησε τὸ πρῶτον τοῦ μηχανήμα. Ἐζήτησε καὶ εὔρε μηχανισμόν ἀπλούστερον διὰ τὴν ὕφανσιν τῶν μεταξωτῶν. Ἐν σάλι μεταξωτῶν ὑφάνθη διὰ τὴν Ἰωσηφίαν, τὴν σύζυγον τοῦ Βοναπέρτου. Ἡ μηχανὴ Ζακάρ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ 1801 καὶ ἔλαβε μόνον ὀρειχάλκινον μετάλλιον.

Ὁ Ζακάρ κατεδιώχθη ἀπηνῶς, ὅταν ἠθέλησε νὰ εἰσαγάγῃ τὸ μηχανήμα του εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς Λυῶν. Οἱ ἐργάται τὸν ὠνόμασαν φιλόδοξον, ἐχθρὸν τῶν ἐργατῶν. «Θέλει νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐργασίαν μας», ἔλεγον. Ἐπιθυμεῖ ν' ἀναγκάσῃ ἡμᾶς καὶ τὰς οἰκογενεῖας ἡμῶν εἰς ἐπικτεῖαν. Θάνατος εἰς τὸν ἐφευρέτην». Τρεῖς ἡ ζωὴ τοῦ Ζακάρ ἠπειλήθη.

Οἱ ξένοι, ἡ Ἀγγλία ἰδιαιτέρως, ἔκκαμαν γενναίας προσφορὰς εἰς τὸν Ζακάρ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς μηχανῆς του. Τὰς ἠρνήθη. Ἀνέμενε μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἀφιλοκερδείας, ἵνα ἡ γενέθλιος πόλις ἀπονεύμῃ αὐτῷ δίκαιον.

Κατὰ τὸ 1812 ὁ ξένος ἀνταγωνισμὸς ἠνάγκασε τοὺς ἐργοστασιάρχας τῆς Λυῶν ν' ἀπλοποιήσωσι τὴν ὕφαντικὴν τῶν. Δύο ἀγγίνοιες ὕφαντουργοί, ὁ Δεπουὺ (Depouilly) καὶ ὁ Σιρμέ (Shirmer) παρεδέχθησαν τὸ ὕφαντικὸν μηχανήμα τοῦ Ζακάρ.

Κατὰ τὸ 1813 ἡ μεγάλη ὕφαντουργικὴ πόλις Μάντσεστερ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπεδέχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸ μηχανήμα. Εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ 1819 ἔλαβεν ἀργυροῦν μετάλλιον καὶ ὁ ἐφευρέτης τοῦ τὸν στραυρὸν τῶν ἱπποτῶν τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ἦτο ἡ ἀληθὴς ἀνταμοιβὴ μακροῦ β.ου πάλης, καρτερίας καὶ ἀφιλοκερδείας.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ μηχανήμα Ζακάρ ἐφηρμόσθη εἰς πᾶσαν τὴν βιομηχανίαν ὕφαντουργίας καὶ διεδόθη καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον.

Ὁ Ζακάρ ἀπέθανε τῇ 7ῃ Αὐγούστου 1834 ἐν ἡλικίᾳ 82 ἐ-

των. Ὁ ἀνδρὶς αὐτοῦ ἀπεκαλύφθη τῇ 16ῃ Αὐγούστου 1840 ἐπι τῆς πλατείας Σάθοναιη (Sathonay) ἐν Λυών, τῇ γενεθλίῳ πόλει, ἣτις ἀπέδωκε τέλος αὐτῷ τὴν βραδύνασαν ταύτην τιμὴν.

(E. Chardeau)

Μετάφρ. Ν. ΓΑΛΑΝΟΥ

Ἰ. Γουτεμβέργιος.

Ὁ Ἰωάννης Γουτεμβέργιος, γερμανὸς τὴν καταγωγὴν, ἐγεννήθη ἐν Μαγουντία, κειμένη ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ρήνου ποταμοῦ. Κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας καὶ πολιτικῶς ἰσχυρᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἀλλὰ κατὰ τινὰ τῶν φρικωδῶν διαμαχῶν (1420), αἵτινες διήρουν καὶ ἐτάρασσον εἰς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς τὰς πόλεις τοῦ μεσαιῶνος καὶ καθ' οὓς ἐρρίπτοντο εἰς τὴν εἰρικήν ἢ ἀριστοκρατία μετὰ τῶν ἐργατικῶν σωματείων, ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰωάννου Γουτεμβέργιου ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ ἐκ Στρασβούργου πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων. Ὁ νεαρὸς Ἰωάννης ἀντὶ νὰ ἐπαναπαύεται ἐν τῇ ἀνέσει δαπανῶν τὰ ὑπολείμματα τῆς μεγάλης περιουσίας ἐπέδότη εἰς αὐτοδημιουργίαν δι' ἀγῶνος καρτερικοῦ, ἐπιμόνου καὶ ἀληθῶς ἀνδρικοῦ.

Εἶναι ἄγνωστον πῶς διέρρευσαν τὰ γόνιμα τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας ἔτη. Ἀπὸ τοῦ 1436 εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐν πλήρει ὀριμότητι καὶ ἀκμῇ ἐπιδιώκοντα νὰ κατακτήσῃ ἀπλήστως τὴν τύχην καὶ τὴν δόξαν ἀλληλοδιαδόχως ὡς κατασκευαστῆς ὑάλων, γλύπτῃς πολυτίμων λίθων καὶ τυπωτῆς εἰκόνων.

Ὡς συμβαίνει πολλάκις εἰς τοὺς μεγαλοφυεῖς, τοῦτο ἐγένετο, ὡς εἰπεῖν, κατὰ παράδοσιν, εἰς τὸν Ἰ. Γουτεμβέργιον. Ἐν τυχαίῳ γεροντῶς ἔθεσεν αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔχνη τῆς ἐφευρέσεώς του. Τὸ τυχαῖον τοῦτο γεγονός προσχηματικῶς, εἶναι διὰ τοὺς μεγάλους ἀνδρας ἐκ Θείας Προνοίας τὸ τέρμα τῶν μακρῶν αὐτῶν ὑπολογισμῶν καὶ τῶν ἐπιμόνων καρτερικῶν ἀναζητήσεων.

Ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου ὁ Ἰ. Γουτεμβέργιος εἰργάζετο ν' ἀποδώσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὸν κόσμον τὴν εὐεργετικὴν τυπογραφίαν καὶ εἶχεν ἤδη ἐν σχεδίῳ τὸ πιεστήριον τῆς ἀντιγραφῆς,

ὅτε μία ἐπίσκεψις εἰς τὸ μοναστήριον Ἀρμπογκάστ (Arbogast) ὑπέβαλεν αὐτῇ τὴν ἰδέαν τῆς ἀντικαταστάσεως διὰ μεταλλικῶν χαρακτήρων τῶν μέχρι τότε ἐν χρήσει ξυλίνων.

Ἴνα ἀναμετρήσῃ τις καὶ ἐκτιμήσῃ σοβαρῶς τὴν μεγάλην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ταύτης τῆς ἐφευρέσεως, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν πνευματικὴν ἔνδειαν ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ ἄνθρωποι τοῦ μεσαιῶνος ἔζησαν. Σχεδὸν πάντες οἱ σύγχρονοι τοῦ Γουτεμβέργιου, καὶ οἱ εὐπορώτεροι, ἦσαν ἀγράμματοι. Τὰ χειρόγραφα βιβλία, τὰ μόνα ὑπάρχοντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μετὰ πολλοῦ κόπου ἦσαν ἐξεργασμένα ὑπὸ τῶν μοναχῶν, ὄντων ὑποχρέων ν' ἀντιγράψωσιν αὐτὰ βραδέως διὰ τῆς χειρός. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα ἐτιμῶντο πολὺ ἀκριβῆ καὶ παρέμενον ἀποκλειστικῇ ἰδιοκτησίᾳ τῶν μοναστηρίων. Ὁ ἀπαράμιλλος τῆς σκέψεως θησαυρὸς τῶν ἀρχαίων, τὰ ἔργα τῶν φιλοσόφων καὶ σοφῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἦσαν ἀπροσπέλαστα εἰς τὸν πολὺν ἐργαζόμενον λαόν. Ἐνίστε δὲ τὰ χειρόγραφα ταῦτα διέτρεχον κίνδυνον ἐκ τῶν φυλάκων αὐτῶν, οἵτινες πλειστάκις ὀλίγον ἐγγράμματοι ἐξ ἀγνοίας τῆς σοβαρότητος τῶν χειρογράφων δὲν ἐδίσταζον ν' ἀποξύσωσι μίαν περγαμηνήν, ἐφ' ἧς ἀρχαίως τις ἀριστοῦργημά τι εἶχε γράψει, ἔν' ἄντ' αὐτοῦ ὕμνον τινὰ ἢ ᾄσμα θρησκευτικὸν ἀντιγράψωσιν.

Τὸ ἐντυπὸν βιβλίον πωληθὲν εἰς εὐτελεῆ τιμὴν παρήγαγε ταχέως ἀναριθμητὰ ἀντίτυπα καὶ προδικάλεσεν ἀληθινὴ ἐπανάστασιν. Ἔσωσεν ἐκ προδῆλου καταστροφῆς καὶ ἀφανισμοῦ καὶ διεφύλαξεν ἐκ τῆς λήθης τὰ ἔργα, ὡς εἶπομεν, τῶν ἀρχαίων. Ἔχει εὐρεῖαν κυκλοφορίαν εἰς τὸν πολὺν λαόν, φέρει τὸ φῶς καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ διαλύει τὰ σκότη τῆς ἀμαθείας.

Ἴνα τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον ἰδρῶσῃ ἄξιον τοῦ ὀνόματός του ὁ Ἰ. Γουτεμβέργιος μετέβη εἰς Μαγουντίαν καὶ ἐκεῖ συνῆψε συνεταιρισμὸν μεθ' ἑνὸς κοσμηματοπώλου Φύρστ (Fürst) καὶ μετὰ τοῦ γαιμβροῦ τούτου ὀνομαζομένου Σῶφφερ (Schoffe). Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν κεφαλαίων τῶν ἐδημιούργησεν ἐντελῶς εἰδικὸν ὑλικόν, τὸ ὁποῖον παρ' ἡμέραν καλυτερεύει καὶ τελειοποιεῖ ἀλαταπαύστως. Ἐκδίδει ἐν τέλει τὴν Βίβλον, τὸ πρῶτον τυπωθὲν βιβλίον, (1452-1455).

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ θρέψῃ τοὺς καρπούς καὶ ν' ἀπολαύσῃ τῆς ἀμοιβῆς τῶν μακρῶν αὐτοῦ καὶ πολυτίμων ἀναζη-

τήσεων ὁ ἀτυχῆς Γουτεμβέργιος εἶδε τοὺς δεξιωτάτους μὲν, ἀλλ' ἄνευ συνειδήσεως συνεταιρούς αὐτοῦ ἐγείροντας ἐναντίον αὐτοῦ ἀγωγὴν, ἣτις ὠδήγησεν αὐτὸν μὲν εἰς τὴν δυστυχίαν, ἐκείνους δὲ εἰς ἀπόκτησιν πλοῦτου σκανδαλώδους.

Ὁ Ἰ. Γουτεμβέργιος προσέφυγεν ἐκ νέου εἰς Ἄλσατιαν, ἔνθα παρὰ τοῖς ἐκ Στρασβούργου φίλοις αὐτοῦ εὔρεν ὑποστήριξιν καὶ κεφάλαια, ὧν ἐστερεῖτο. Μετὰ πολλοῦ κόπου ἐγκατεστάθη ἐν Μαγουντία. Ἐκεῖ τὸ τυπογραφεῖον κατεστράφη ὑπὸ τῶν Σουηδῶν, οἵτινες ἐγένοντο κύριοι τῆς πόλεως. Οἱ ἐργάται τοῦ τυπογραφείου διεσκορπίσθησαν φέροντες μεθ' ἑαυτῶν τὸ πολυτίμον μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει εἰς τὸν κόσμον τὰς θύρας τῆς γνώσεως.

Ὁ Ἰ. Γουτεμβέργιος ἀπέθανε τῷ 1469, ὅπως ἔζησεν, ἐν μεγίστῃ ἐνδεΐᾳ. Βραδύτερον, οἱ μεταγενέστεροι, ἐπηνώρθωσαν τὴν ἀδικίαν τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ἀνεγείραντες ἐν Μαγουντία ἕνα ἀνδριάντα, ἀριστούργημα τοῦ μεγάλου Δανοῦ γλύπτου Θορβάλδσεν (Thorwaldsen). Τὸν αὐτὸν χρόνον ἢ πόλις τοῦ Στρασβούργου, εἰς τὴν ὁποίαν ὄφειλε τὰ κάλλιστα ἔτη τῆς ζωῆς του, ἤγειρειν εἰς μνήμην αὐτοῦ ἐπὶ θέσεως, ἣτις φέρει τὸ ὄνομά του, ἕτερον ἀνδριάντα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: «Γεννηθῆτω φῶς».

Τοιοῦτο πράγματι εἶναι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωάννου Γουτεμβέργιου τὸ σύνθημα δλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἡ πνοὴ αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ μέγας Γερμανὸς ποιητῆς Γκαίτε ἀργότερον διετύπωσε διὰ τῶν ὠραίων τούτων λέξεων: «Περισσότερον φῶς! Περισσότερον ἀκόμη φῶς!».

(C. Caron)

Μετάφρασις Μ. Α. Λ.

Οἱ ἐχθροὶ τῶν μελισσῶν.

Ἡ μέλισσα ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἄλλὰ ποῖος ἀνθρώπος, εἰς ποῖον μέρος καὶ μὲ ποῖον τρόπον ἐτρύγησε τὸ πρῶτον μέλι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ἱστορικῶς. Δὲν εἶναι ἐπίσης ἐξηκριβωμένον ποῖος πρῶτος ἐπεχείρησε

νά διατηρήσῃ μελίσσαις, ποῖος δηλαδή εἶναι ὁ ἀληθῆς θεμελιω-
τῆς τῆς μελισσοκομίας.

Ὅπως δὴ ποτε οἱ ἐντομολόγοι παραδέχονται τὴν μέλισσαν ὡς
γέννημα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἢ τῆς Ἑλλάδος· καὶ φρονοῦν, ὅτι ἐκεῖ-
θεν μετεδόθη καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη
τοῦ κόσμου. Δὲν σφάλλονται διὰ τοῦτο οἱ ἀρχατοὶ ἀποδίδοντες
τὸ ὄνομα τοῦ Μελισσέως, ἴδρου τοῦ καὶ προστάτου τῆς μελισσοκο-
μίας, εἰς τὸν Ἀρισταῖον, τὴν υἱὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κυρή-
νης καὶ θεὸν τῆς εὐφορίας.

Αἱ μέλισσαι ἔχουν πολλοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ὁ ἐπικινδυνότε-
ρος ἀπὸ ὅλους, ἀληθινὸς ὄλεθρος διὰ τὰς κυψέλας, εἶναι ἓν
μικρὸν ἔντομον λεπιδόπτερον, πεταλοῦδα ὀνομαζομένη ἀπὸ τοῦς
ἐντομολόγους. Οἱ Γάλλοι τὸ ὀνομάζουν ψευδόσκωρον (*fausse tei-
gne*) καὶ οἱ Γερμανοὶ ἀκριβέστερον κηρόσκωρον. Ὁ Ἑλληνικὸς
λαὸς τὸ ὀνομάζει γενικῶς κίμπικαν.

Τὸ ἔντομον αὐτὸ σπανίως φαίνεται κατὰ τὸ διάστημα τῆς
ἡμέρας, διότι μένει κἄπου τρυπωμένον. Πρὸς τὸ βράδυ ὅμως, ὁ-
ταν ὁ καιρὸς εἶναι ὀμίχλωδης, ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἴδῃ τὸ θηλυκὸν
τριγύρω εἰς κυψέλας. Προσελκύεται ἐκεῖ ὄχι ἀπὸ τὸ μέλι, ἀλλ'
ἀπὸ τὸ κηρίον, καὶ μὲ τὴν καταπληκτικὴν εὐκινησίαν τῶν ποδῶν
του καὶ τῶν πτερῶν του κατορθώνει ν' ἀποφεύγῃ τὰς μελίσσαις.

Ὅταν κατορθώσῃ νὰ εὑρῇ τὴν εἴσοδον τῆς κυψέλης, χωρὶς
νὰ παραιρηθῆ ἀπὸ τοῦς φύλακας, ἐμβαίνει μὲ πολλὴν ἐπιτη-
δειότητά καὶ γεννᾷ εἰς μίαν γωνίαν τῆς αὐγᾶς του. Ἐὰν δὲν τὸ
κατορθώσῃ, διότι ἡ κυψέλη εἶναι καλὰ φυλαγμένη, τότε γεννᾷ
ἀπ' ἔξω, ἐπάνω εἰς καμμίαν οχισμάδα. Τὸ μικρὸν σκωλήκιον εὐ-
θὺς ὡς ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ αὐγὸν τρυπώνει εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς
κυψέλης. Ἐκεῖ δὲ νὰ προφυλαχθῆ ἀπὸ τὰ κεντρώματα τῶν
μελισσῶν ὑφαίνει γύρω του ἓν εἶδος σωλήνος ἢ σύριγγος καὶ προ-
χωρεῖ ἐντὸς αὐτῆς μὲ ὄλην του τὴν ἡσυχίαν· μόνον τὴν κεφαλὴν
ἐκθέτει μὲ ἀφοβίαν, διότι φέρει κρᾶνος καὶ θώρακα ἀδιαπέραστον.

Ὁ σκῶρος αὐτὸς τοῦ κηρίου δὲν τρώγει μόνον τὸ κηρίον,
ἀλλὰ καὶ τὴν γύριν καὶ τὴν πρόπολιν * καὶ αὐτὰ τὰ ξύλα τῆς κυ-
ψέλης. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας οἱ σκώληκες αὐτοῦ δὲν βόσκουν
πλέον καὶ ζητοῦν θέσιν κατάλληλον διὰ νὰ ὑφάνουν τὰ κουκού-
λιά των καὶ νὰ μεταμορφωθοῦν εἰς πεταλοῦδας.

Ἄπο τὸν μικρόν, ἀλλὰ φοβερόν αὐτὸν ἐχθρόν, προσβάλλονται πρὸ πάντων ὕσαι κυψέλαι δὲν εἶναι πυκνά κατωκημέναι ἢ ἔχουν χάσει τὴν βασιλισσάν των, Δυνατὸν δὲ νὰ καταστραφῶν ἐντελῶς καὶ αἱ κηρήθραι καὶ τὸ μελίσιον. Κηρήθρα καταφαγωμένη ἀπὸ τὸν σκῶρον, κοινῶς καμπιασμένη, ὁμοιάζει μὲ ἔλεεινὸν κουρελόπανον.

Ἐχθρὸς τῶν μελισσῶν εἶναι καὶ μίξ τριχωτὴ πεταλοῦδα, ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν σφιγγῶν, ἢ λεγομένη ἄτροπος, ἢ ὁποία φέρει ἐπὶ τῆς ράχους παράξενον σημεῖον, ὡς κεφαλὴν νεκροῦ.

Αὕτη τρώγει ὄχι τὸ κηρίον, ἀλλὰ τὸ μέλι. Εὐθύς ὡς κατορθώσῃ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς κυψέλης, φωνάζει μὲ παράξενον τρόπον καὶ ἡ φωνὴ αὕτη εἶναι τόσοσ τρομακτικὴ διὰ τὰ μελίσσας, ὅσον ἡ φωνὴ τοῦ ὀρνέου διὰ τὰ μικρὰ πτηνά.

Αἱ σφήκες καὶ ἄλλα μεγάλα ἔντομα συλλαμβάνουν καὶ τρώγουν τὰς μελίσσας, καθ' ὃν χρόνον πετώσιν. Ἄπο ὅλα φοβερώτερος εἶναι τὸ λεγόμενον φίλανθος ὁ μελισσοφάγος· εἰς τὴν Γερμανίαν τὸν ὀνομάζουσι λύκον τῶν μελισσῶν.

Αὐτὸς κατορθώνει μὲ ἓν κέντρωμά του νὰ καθίστῃ ἀναίσθητον τὴν μέλισσαν, ὅταν συλλάβῃ αὐτήν. Τότε φέρει αὐτήν εἰς τὴν φωλεάν του καὶ ἐπάνω εἰς τὸ σῶμά της γενῶν ἓν αὐγόν. Τὸ σκωλήκιον, τὸ ὁποῖον ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ αὐγὸ τρέφεται μὲ τὸ σῶμα τῆς μελίσσης ἀναίσθητον, ἀλλὰ ζωντανὸν ἀκόμη.

Οἱ μύρμηκες εἶναι ἐνοχλητικοὶ εἰς τὰς μελίσσας, ἀλλὰ δὲν προξενοῦν ζημίαν. Εἰσέρχονται εἰς τὰς κυψέλας καὶ κτίζουσι φωλεάς, μᾶλλον χάριν τῆς ζέστης.

Ἡ μελόη, εἶδος κολεοπτέρου, ὅταν ἀκόμη εἶναι μέσα εἰς τὰ ἄνθη, σκωλήκιον πολὺ μικρόν, κατορθώνει νὰ κρεμασθῇ ἐπάνω εἰς τὸ τρίχωμα τῆς μελίσσης καὶ μεταφέρεται εἰς τὴν κυψέλην. Τὰ σκωλήκια αὐτὰ τόσοσ ἐνοχλοῦν καὶ ἐρεθίζουσι τὰς μελίσσας, ὥστε, ἂν τύχουν πολλὰ, προξενοῦν τὸν ἐκ δυσφορίας θάνατον αὐτῶν. Τρώγουν ἐπίσης τὰ αὐγὰ τῶν μελισσῶν ἐντὸς τῶν κηρηθρῶν.

Ἰπάρχουν καὶ ἄλλα ἔντομα ὀλιγώτερον βλαπτικά. Τὸ πλεόν παράξενον εἶναι ἡ μελισσόψαιρα. Τὸ μικροσκοπικόν αὐτὸ παράσιτον ζῆ ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα τῆς μελίσσης καὶ, ὅταν πεινάσῃ, πλησιάζει πρὸς τὸ στόμα τῆς καὶ γαργαλίζει αὐτὸ, ἕως ὅτου ἀναγκά-

ση τὴν μέλισσαν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ ὀλίγον μέλι διὰ νὰ ἡσυχάσῃ.

Αἱ μέλισσαι καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος αὐτῶν ἔχουσι παράσιτον, τὴν **μερμίδα**, ἀνάλογον πρὸς τοὺς σκώληκας, τοὺς ὁποίους ἔχουσι τὰ ζῷα εἰς τὰ ἔντερά των.

Ἐκ τῶν πτηνῶν ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῶν μελισσῶν εἶναι ὁ **μέροψ**, ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα **μελισσοουργὸς** ἢ **μελισσοφάγος**. Καὶ πολλὰ ἄλλα ἐντομοφάγα πτηνὰ, πρὸ πάντων ὁ αἰγίθαλος, καὶ αὐτὸν μελισσοουργὸν ὀνομάζουσι εἰς τὴν Θεσσαλίαν, κυνηγοῦν τὰς μελίσσας. Ὑπάρχει ἡ γνώμη, ὅτι καὶ οἱ σπουργίται εἶναι καταστρεπτικοὶ διὰ τὰ μελίσσια, ὅταν εἶναι πολλοί· διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληες μελισσοκόμοι καταδιώκουσι αὐτοὺς ἀνηλεῶς. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι αἱ ὄρνιθες, ἐνῶ τρώγουσι μὲ πολλὴν ὄρεξιν τοὺς κηφήνας, δὲν ἐγγίζουσι τὰς ἐργάτιδας, πιθανώτατα, διότι φοβοῦνται τὸ φαρμακερὸν κέντρον. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἄλλα ἐντομοφάγα πτηνὰ δὲν τρώγουσι τὰς μελίσσας.

Ὀλίγας μελίσσας κατορθώνουσι νὰ φάγουν αἱ σαῦραι. Οἱ φρῦνοι * παραφυλάττουσι πλησίον τῶν κυψελῶν καὶ ἀρπάζουσι εἰς τὸν ἀέρα τὰς ἐργάτιδας, ὅσαι ἐπιστρέφουσι φορτωμέναι μέλι.

Παροιμιώδης εἶναι καὶ ἡ πρὸς τὸ μέλι ἀγάπη τῆς ἄρκτου. Ποῖος ὅμως θὰ πιστεύσῃ, ὅτι μεταξὺ τῶν φυτῶν ὑπάρχουσι ἐχθροὶ τῶν μελισσῶν; Ὁ μελισσοπιάστης ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτό, διότι ὅσαι μέλισσαι καθίσουσιν ἐπάνω εἰς τὸν τριχωτὸν στάχυν τοῦ κολῶσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐκεῖ. Καὶ εἰς τὰ ἄνθη τῆς Ἀσκληπιάδος * πολλάκις εὐρίσκουσι οἰκτρὸν τέλος αἱ ἐργάτιδες, ἂν τύχῃ νὰ ἐνσφηνωθῇ ἐκεῖ κανεὶς ἀπὸ τοὺς πόδας τῆς.

Ἄλλ' ὁ ἐπικινδυνώτατος ἐχθρὸς, ὁ ὁποῖος φέρει πολλάκις ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας τὴν ἐρήμωσιν εἰς ὀλόκληρον μελισσοτροφεῖον, εἶναι αἱ αἰφιδιαὶ κακοκαιρίαι καὶ αἱ καταγίδες τῆς ἀνοιξείας καὶ τοῦ θέρους.

Στόνοι* Κύρου τοῦ Πανοπολίτου*..

Ἄς ἦτανε τὸ δολιο ἐμέ νὰ μάθαινέ μου ὁ κύρης*
στὰ βοσκοτόπια νὰ λαλάω πυκνόμαλλα κοπάδια,
νὰ γέρνω κάτω ἀπ' τὶς φτελιές γιὰ κάτω ἀπ' τὶς ραχοῦλες
καὶ νὰ γλεντάω τὶς λύπες μου βαρώντας τὴ φλογέρα.

Πιερίδες*, ἄς ἀφήσουμε τὴν ὁμορφοχτισμένη
τὴν πολιτεία, κ' ἄς τρέξουμε νὰ βροῦμε ἄλλη πατρίδα.
Κι ἀπὲ στὸν κόσμο θενὰ πῶ καὶ θενὰ διαλαλήσω
πῶς οἱ κακοὶ κατὰστρεψαν κηφήνες τὰ μελίσια.

(Μετάφρασις)

Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

Ἰωάννης Βηλαράς.

[1771-1823]

Ὁ Ἰωάννης Βηλαράς ἐγεννήθη ἐν Ἰωαννίνοις.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν ἐν τῇ
ἰδίᾳ πατρίδι μετέβη εἰς Παταύιον τῆς Ἰταλίας, ὅπου τὴν ἰατρι-
κὴν ἐσπούδασε.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Ἰωάννινα προσελήφθη εἰς
τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βελῆ—πασᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ τοῦ Τεπελενλῆ.

Ὁ Βηλαράς μετέφρασε διάφορα ἔργα καὶ ἔγραψε περὶ τινὰ
καὶ ποιήματα. Ἐπολέμηε τὴν καθαρεύουσιν γλῶσσαν καὶ τὴν
ὀρθογραφίαν καὶ συνέταξε σύντομον γραμματικὴν φέρουσαν τὸν
τίτλον «ἠ Ρομέηκη γλῶσσα».

Ἀπέθανεν ἐν Ζαγορίῳ τὸ 1823 ἔτος.

Ἡ Ἄνοιξι.

Ἡ γλυκυτάτη Ἄνοιξι
μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
ροδοστεφανωμένη,
τῇ γῆ γλυκοτηράει·
κι' ἡ γῆ τῇ χλόῃ ἐντύνεται,
τὰ δάση της ἡσκιώνουν,
τὰ κρύα χιονια λυώνουν,
ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
τὰ πλάγια χρωματίζουν,
κι' ἡδονικὲς φωτίζουν
οἱ δροσερὲς αὐγές.
Στ' ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
γλυκολαλαεὶ τ' ἀηδόνι.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι' ἄκοπα,
σὲ πράσινα λιβάδια
τὰ ζωντανὰ κοπάδια
βελάζουν καὶ πηδᾶν·
κι' ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος,
φυσῶντας τὴ φλογέρα,
γινομύζει τὸν ἀγέρα
μὲ τραγουδιῶν φωνές.

I. ΒΗΛΑΡΑΣ

Ἄριστοτέλης Βαλαωρίτης.

[1824-1879]

Ἡ ποίησις τοῦ Βαλαωρίτου εἶναι ἡ πιὸ γερῆ πού δόθηκε εἰς τὴν ὥρα τῆς νέας ἑλληνικῆς ψυχῆς νὰ χαρῆ.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Βαλαωρίτου εἶναι ἡ πλουσιώτερη γλῶσσα, πού εὐτύχησε ποιητῆς λυτρωμένος ἀπὸ τὸν λογιωτατισμὸ * νὰ χρησιμοποιήσῃ γιὰ τὸ ἔργο του.

Ὅταν ἔγραφεν ὁ Βαλαωρίτης πρὸς τὴν γυναῖκά του στὰ 1865 «ἔβαλα στὸ νοῦ μου νὰ προσδώσω εἰς τὴν δημοτικὴν ὄλην αὐτῆς τὴν ρούστικα * καὶ τὴν ἀρχαϊκὴν ὠραιότητα», ἔβλεπε καθαρὰ καὶ μαντικὰ μέσα του.

Ὁ Βαλαωρίτης καὶ ἀπλὸς ἀκόμα καὶ ἱλιρὸς κάποτε καὶ μὲ κάποιον χιουῦμορ * πού ξαφνίζεσαι, ὅταν τὸ ἀπαντᾷς μέσα στὸ στίχο του, εἶναι ποιητῆς ὀμηρίδης, ποιητῆς πέρα ὡς πέρα, μεγάλος ποιητῆς.

Μὰ καὶ μαζί, καθὼς συχνὰ συμβαίνει, ὅσο εἶναι φημισμένο τ' ὄνομά του, τόσο εἶναι κακογνώριστο τὸ ἔργο του, δηλαδή κατὰ χειρότερο ἀπὸ ἀγνώριστο. Καὶ κακογνώριστο ὄχι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, πού τίποτε καλὰ δὲν ξαίρουν, μὰ, στὴν περίστασιν αὐτὴν, ἀπὸ τοὺς μετρημένους ἴσα—ἴσα πρωτοστάτες τῶν κύκλων μας τῶν καλλιτεχνικῶν.

Ὁ Βαλαωρίτης, λυρικός πού εὐκόλα πέφτει καὶ ξεπέφτει, ἐλεγειακὸς * πού μπερδεύεται μέσα σὲ παράπονα καὶ μυρολόγια, εἶναι ὁ πρῶτος ἀγνὸς καὶ σὲ πολλὰ ἀσύγκριτος, ἐπικός πού δοξάζει τὴ νέα λογοτεχνία μας. Ἡθογράφος τοῦ ἀρρενωποῦ καὶ τοῦ λεβέντικου, ζωγράφος τοῦ σκληροῦ καὶ τοῦ τρομαχτικοῦ, μαζί ἐμπνευσμένος καὶ μελετημένος ραψωδὸς * τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, ὅσο κι' ἂν τὰ προτερήματα τοῦ τεχνίτου δὲν φτάνουν κάποτε νὰ ὑπηρετήσουνε στὴν ἐντέλεια τὴν φαντασίαν τοῦ ποιητῆ.....

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἀπὸ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.

Ἡ μετάνοια.

Κρυφὰ τὸ γλυκοχάραμμα προβαίνει ἀπὸ τὸν λόφο
ραντίζοντας μὲ τὴν δροσιὰ τὸ κάθε ποίημά του.

Κοιμᾶται ἡ λίμνη ἀτάραχη καὶ ἔς τοῦ γιγαλοῦ τὴν ἄκρη
ἀκούεται γλυκὰ γλυκὰ λίγος ἀφρὸς νὰ παίξῃ,
σὰν ἤσυχος ἀνασασμὸς μικροῦ παιδιοῦ ἔς τὸν ὕπνο.

Κάποτ' ἐδιάβαινε τρελλό, χαρούμενο τ' ἀγέρι
καὶ μὲ τ' ἀθῶα του φτερὰ γλυστρᾶ ἔς τὴ λίμνη ἀπάνω
καὶ παίξῃ καὶ δροσιζέται κι' ἓνα φιλὶ τῆς παίρνει.

Κ' ἐκείνη, ποῦναι ἐντροπαλή, τὸ μέτωπο ζαρώνει
καὶ σκυθρωπάζει μιὰ στιγμὴ καὶ τ' ἀγεράκι φεύγει.

Σηκώνεται, σηκώνεται, λευκὴ-λευκὴ σὰν χιόνι,
ἡ καταχνιά, πὺν ἐπάνω τῆς ἀπλώνεται τὸ βράδυ,
τὰ μυστικὰ τὰ κάλλη τῆς νὰ κρύβῃ, νὰ σκεπάζῃ.

Σηκώνεται, σηκώνεται, ψηλὰ-ψηλ' ἀνεβαίνει
σὰν ἱερὸ θυμίαμα μὲ χίλιες εὐωδίες,
πὺν βγαίνει ἀπὸ τὸ πέρασμα σὰν ἀπὸ ρημοκκλήσι,
καὶ στὰ ποδάρια τοῦ Θεοῦ τρέχει πιστὰ νὰ φέρῃ
τῆς κόρης τὸ παράπονο, τὰ δάκρυα τῆς σκλάβας.

.
.

Ποῖδς εἶδε τὸ φθινόπωρο μιὰν εὐμορφὴ αὐγοῦλα
κρύο, πικρὸ χαιρέτισμα τῆς νιότης πὺν γηράζει,
καὶ τῆς ζωῆς, πὺν σβήνεται, καὶ ποῖδς δὲν ἐνθιμήθη
τὴν ὄρα του τὴν ὕστερη, τὸ ψυχομάχημά του!

ΑΡ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ

Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καριοφίλι * του.

«Ἐγέρασα μωρὲς παιδιὰ. Πενήντα χρόνους κλέφτης
τὸν ὕπνο δὲν ἐχόρτασα· καὶ τὴν ἀποσταμένον
θέλω νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ. Ἐστέρεψ' * ἡ καρδιά μου.
Βρύση τὸ αἷμα τῶχυσσα, σταλαματιὰ δὲ μένει.
Θέλω νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ... Κόψτε κλαρὶ ἀπ' τὸ λόγγο *
νᾶναι χλωρὸ καὶ δροσερό, νᾶναι ἀνθούς γεμάτο·
καὶ στρώστε τὸ κρεββάτι μου καὶ βάλτε με νὰ πέσω.

Ποιὸς ξαίρει ἀπὰ στὸ μνημά μου τί δένδρο θὰ φυτρώσῃ!
Κι' ἂν ξεφυτρώσῃ πλάτανος, στὸν ἥσκιο τ' ἀποκάτω
θᾶρχωνται τὰ κλεφτόπουλα τᾶρματα νὰ κρεμᾶνε,
νὰ τραγουδοῦν τὰ νιάτα μου καὶ τὴν παλικαριά μου.
Κι' ἂν κυπαρίσσι ὁμορφο καὶ μαυροφορεμένο,
θᾶρχωνται τὰ κλεφτόπουλα τὰ μῆλιά μου νὰ παίρουν,
νὰ πλένουν τὶς λαβωματιῆς τὸ Δῆμο νὰ σχωρνᾶνε.

Ἐφαγ' ἡ φλόγα τᾶρματα κι' οἱ χρόνοι τὴν ἀντρεία μου.
Ἦρθε κι' ἐμένα ἡ ὥρα μου. Παιδιά μου, μὴ μὲ κλάψτε.
Τ' ἀντρειωμένου ὁ θάνατος δίνει ζωὴ στὴ νιότη...
Σταθῆτ' ἐδῶ τριγύρω μου, σταθῆτ' ἐδῶ σιμά μου
τὰ μάτια μου νὰ κλείσετε, νὰ πάρτε τὴν εὐχή μου.

Κι' ἐν' ἀπὸ σᾶς, τὸ νιώτερο, ἄς ἀνεβῆ τὴ ράχη,
ἄς πάρῃ τὸ ντουφέκι μου, τᾶξο μου καριοφίλι·
κι' ἄς μοῦ τὸ ρίξῃ τρεῖς φορές καὶ τρεῖς φορές ἄς σκούξῃ * :
«Ὁ Γέρο Δῆμος πέθανεν, ὁ Γέρο Δῆμος πάει».
Θ' ἀναστενάξῃ ἡ λαγκαδιά, θὲ νὰ βογγήξῃ ὁ βράχος,
θὰ βαργομήσουσιν * τὰ στοιχειά, οἱ βρύσες θὰ θολώσουν,
καὶ τ' ἀγεράκι τοῦ βουνοῦ, ὅπου περνᾷ δροσατο,
θὰ ξεψυχήσῃ, θὰ σβηστῇ, θὰ ρίξῃ τὰ φτερά του,
γιὰ νὰ μὴν πάρῃ τὴ βοὴ ἄθελα καὶ τὴ φέρῃ
καὶ τὴνε μάθη ὁ Ὀλυμπος καὶ τὴν ἀκούσῃ ὁ Πίνδος
καὶ λυώσουνε τὰ χιόνια τους καὶ ξεραθοῦν οἱ λόγγοι.
Τρέχα, παιδί μου, γλήγορα, τρέχα ψηλά στὴ ράχη

καὶ ρίξε τὸ τουφέκι μου. Στὸν ὕπνο μου ἐπάνω
θέλω γιὰ ὑστερη φορὰ ν' ἀκούσω τὴ βοή του».

Ἦτρξε τὸ κλεφτόπουλο, σὰν νᾶτανε ζαρκάδι,
ψηλὰ στὴ ράχη τοῦ βουνουῦ· καὶ τρεῖς φορές φωνάζει:
«Ὁ Γέρο Δῆμος πέθανε· ὁ Γέρο Δῆμος πάει».
Κι' ἐκεῖ πού ἀντιβοούσανε οἱ βράχοι, τὰ λαγκάδια,
ρίχνει τὴν πρώτη τουφεκιά· κι' ἔπειτα δευτερώνει
στὴν τρίτη καὶ τὴν ὑστερη, τᾶξο τὸ καριοφίλι
βροντᾶ, μονγκρίζει σὰν θεριό, τὰ σωθικά του ἀνοίγει,
φεύγει ἀπ' τὰ χέρια, σέρνεται στὸ χῶμα λαβωμένο·
πέφτει ἀπ' τοῦ βράχου τὸν γκρεμό, χάνεται· πάει, πάει.

Ἦκουσ' ὁ Δῆμος τὴ βοή μέσ' στὸν βαθὺ τὸν ὕπνο,
τ' ἀχνό* του χεῖλι ἐγέλασε, ἐσταύρωσε τὰ χέρια...
Ὁ Γέρο Δῆμος πέθανε· ὁ Γέρο Δῆμος πάει...

Τ' ἀντρειωμένου ἢ ψυχῆ, τοῦ φοβεροῦ τοῦ κλέφτη
μὲ τὴ βοή τοῦ τουφεκιουῦ στὰ σύγνεφα ἀπαντιέται·
ἀδερφικὰ ἀγκαλιάζονται, χάνονται, σβηῶνται, πάνε.

ΑΡΙΣΤ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Τὸ δάσος.

Τὸ δάσος πὸν λαχτάρηζες
ὡς πὸν νὰν τὸ περάσης,
τώρα νὰν τὸ ξεχάσης,
διαβάτη ἀποσπερνέ.

Μιὰν ἀγγινὴ τὸ κούρσεψαν
ἀνίδρωτοι λοτόμοι,
κι' ἐκεῖ εἶναι τώρα δρόμοι,
διαβάτη ἀποσπερνέ.

Τὸ τρίσβαθο ἀναστέναγμα
πὸ ἀγγίζε τὴν καρδιά σου
κι' ἔσπασε τὰ γόνατά σου,
δὲ θὰν τ' ἀκούσης πλιά.

Τὸ πήρανε στὰ διάπλατα
περίτρομα φτερά τους,
καὶ τὸκαμαν λαλιά τους
τὰ νύχτια τὰ πουλιά.

Καὶ κάτι πὸν βραχνόκραζε
μὲ μιὰ φωνὴν ἀνθρώπου,
στὸ ἡμέρωμα τοῦ τόπου,
βουβάθηκε κι' αὐτό.

Κι' ἔπεσε τὸ αἱματόβρεχτο,
τ' ὀλόγυμνο μαχαίρι,
πῶβλεπες σ' ἓνα χέρι,
νὰ σειέται ἀστραφτερό.

Τὸ σιγαλὸ τραγούδισμα
πὸν σ' ἔσερνε, Διαβάτη,
σὲ μαγικὸ παλάτι,
δίχως ἐλπίδα αὐγῆς,

Τὸ πήρανε — γιὰ κοίταξε —
στερνὴν ἀνατριχίλα
τὰ πεθαμμένα φύλλα,
πὸν ἀπόμειναν στὴ γῆς.

Κι' ἡ ἄρπα μὲ τὸν ἠχό της
πὸν σὲ γλυκομεθοῦσε,
μὰ κρύφια σοῦ χτυποῦσε
θανάτου μουσική,

Χάθηκε μὲ τὴν ἀγγιχτη
πὸν τὴν κρατοῦσε κόρη,

στά πέλαγα, στά ὄρη,
νὰ μὴν ξανακουστῇ.

Τὰ δάσος πὸν λαχτάριζες
ὡς που νὰν τὸ περάσης,
γιὰ πάντα θὰ ξεχάσης,
διαβάτη, ἀποσπερνέ.

Γενῆκαν νεκροκρέβατα
τ' ἄγρια δευτρά του τώρα
καὶ θὰ τὰ βρῆς στὴ χώρα,
διαβάτη, ἀποσπερνέ.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Τζιτζίκι.

Τζιτζίκι μου, ἀργυροφωνη φλογέρα,
ἦρθες! τοῦ θέρου τῶμορφου σημάδι.
Γερμένο ἀπὰ στὸ πιὸ φτενὸ * ἀποκλάδι
λαλᾶς, κ' ἡ πλάση λάμπει πέρα ὡς πέρα.
Ντύνεται τὰ γαλάζια της ἡ μέρα
κι ὁ κάμπος τὴ στολή του ὄλο πετράδι.
ὄραμα τὸ βουνὸ μέσ' στὸ μαγνάδι *
καὶ τ' Ἄστρο τῆς Ἀγάπης * τὴν ἐσπέρα.
Τζιτζίκι μου, σ' ἀκοῦν κι ὅλα γελᾶνε
καὶ σπαρταρᾶνε κι ὅλα ἀναγαλλιᾶζουν,
πρὸς τ' Ἄγνωστο ἕναν ὕμνο συνταιριᾶζουν
τὴν ἔνθεη τους χαρὰ καὶ μολογᾶνε.
Μὰ ἐγώ, σὰ νὰ μὴν εἶμαι μόριο τοῦ Ὁλου,
στὸν ὕμνο αὐτὸ δὲν ἔχω μέρος διόλου.

Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

(Ἀπὸ τὴν συλλογὴν «Μπουκέτο»)

Ἡ μάνα τοῦ Γρίζα.

Ἦταν ἔρημιὰ κείνη τὴ νύχτα στὴν παραλία. Εἶχε βρέξει τὸ πρωὶ καὶ εἶχε γίνει ὁ καιρὸς ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς. Κάτι σύννεφα μαῦρα εἶχανε σταθῆ πέρα στὸν ὀρίζοντα καὶ φαινότανε σὰν νᾶτανε ἡ προφυλακὴ τοῦ χειμῶνα. Τὰ φῶτα τῆς πλατείας φωτίζανε μόνο τὸ ἄσπρο χῶμά της. Οἱ καρέκλες ποῦ ἄλλοτε σκεπάζανε τὴ γῆ σὲ μεγάλη ἀπόστασι εἶχανε σαρωθῆ καὶ μόνο σὲ μιὰ γωνιά, κοντὰ στοὺς τοίχους τοῦ μεγάλου καφενεῖου, εἶχανε μαζευτῆ λίγοι ἀπὸ τοὺς τόσους περιπατητὰς τῆς πλατείας. Πέρα στὸ μεγάλο δρόμο, ποῦ ἔφερνε στὴν πόλι, τὰ περισσότερα καταστήματα ἦτανε σκοτεινὰ καὶ μόνο σ' ἓνα ὑπῆρχε φῶς καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐρχότανε φωνὲς ὀργάνου καὶ τραγοῦδια.

Καθισμένοι στὴν ταράτσα τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου μιλοῦσαμε. Εἶχα ἐγὼ μελαγχολήσει μὲ τὴν ἀλλαγὴ ἐκείνη τοῦ καιροῦ, μὲ τὰ μαῦρα σύννεφα, ποῦ πέρα στεκόντουσαν σὰν νὰ μᾶς κοιτάζανε ἄγρια. Στηριγμένος στὸ πεζούλι τῆς ταράτσας δὲν ἄκουγα τί λέγανε, κοίταζα τὴν ἔρημη πλατεῖα καὶ ἄκουγα, ἔτσι χωρὶς νὰ θέλω, τὸν κρότο τοῦ ὀργάνου ποῦ ἔπαιζε στὸ μεγάλο δρόμο. Ξαφνικὰ ἄκουσα τὴ φωνὴ τοῦ γέρο Φαλουρᾶ νὰ λέη κάτι, ποῦ μοῦ κίνησε τὴν περιέργεια καὶ μ' ἔκανε νὰ προσέξω:

«Ἦτανε παλιὰ καὶ δυνατὴ ἡ οἰκογένεια τοῦ Γρίζα μέσα στὴν ἐπαρχία μας. Εἶχε, λένε, ἴσα μὲ ὀγδόντα τουφεκία συγγενικά, ἀδελφοξίδελφα, γαμπροὶ, κονιάδοι. Ἀλλὰ τώρα, πάει-πάει. Ξεκληρίστηκε. Καὶ οὔτε ἓνας πιὰ φέρνει αὐτὸ τὸ ἐπώνυμο. Σὰ νὰ εἶχε πέσει κατάρρα! Ἀπ' τὴν ἡμέρα, ποῦ ἔφυγε καὶ χάθηκε ἓνα παιδί του, ἴσα μὲ δέκα ἑπτὰ δέκα ὀχτῶ χρονῶν, ἀπ' τὴν ἡμέρα κείνη καλὰ δὲν ἐπῆγε ἐκεῖνο τὸ σπῆτι!..»

Τὸ πιστεύετε; Πῶς; Ἐδῶ εἶναι μυστήριο! Λοιπόν!... Ὁ καπετὰν Γρίζας σκοτώθηκε λίγα χρόνια μετὰ τὸν χαμὸ τοῦ γιου του, κατὰ λάθος, σ' ἓνα πανηγύρι. Οἱ δύο του ἄλλοι γιοὶ σκοτωθῆκανε ἀπ' τοὺς Τούρκους λίγες μέρες πρὶν ἀρχίσῃ τὸ τουφεκί, ποῦ γινόταν φόνοι, μὰ τὸ Θεὸ, περισσότεροι ἀπ' τὸν πόλεμο!

Μετὰ τὸν φόνο τῶν παιδιῶν—κι' αὐτὸ ἦτανε μιὰ αἰτία, ποῦ ξέσπασε στὴν ἐπαρχία μας πρὶν τῆς ὥρας τῆς ἡ Ἐπανάστασι—τὰ βουὰ γερμίσανε ἀπὸ πολεμιστὲς καὶ κάθε τόσο ἀκουγόταν ὁ

κρότος του τουφεκιού. Και αρχίνανε πάλι οι νύχτες να φωτίζονται συχνά, μὰ πολύ συχνά, ἀπὸ πυρκαϊῆς χωριῶν, ἐλαιῶνων!... Ἄ! ὁ πόλεμος εἶναι κακός· κακός! Ἀλλά, ἔταν πρόκειται γιὰ ἐλευθερία, ὄλα, μωρέ, ὄλα στάχτη νὰ γίνονται, στάχτη!

Ἄς εἶναι... Στὴν ἱστορία μας τώρα.

Ἐνα πρωὶ ὁ καπετὰν Ἀντώννακας, συγγενῆς τοῦ Γρίζα κα ἔρακουστὸς πολέμαρχος, ἀνέβηκε πάνω στὸ σπῆτι τοῦ καπετὰν Γρίζα. Τὰ ξημερώματα εἶχε ἔρθει στὸ χωριὸ μ' ἕνα σωρὸ αἰχμαλώτους.

Ἡ γριά τοῦ Γρίζα καθότανε, μὲ τρεῖς ἄλλες γυναῖκες σκοτωμένων τὸν πόλεμο, κοντὰ στὸ παράθυρο, πού ἔβλεπε πέρα τὴν ἀγριεμένη θάλασσα. Μένανε σιωπηλὲς σχεδόν. Κάτι λόγια φεύγανε κάποτε ἀπ' τὸ στόμα τους καὶ εὐθύς τὰ χεῖλη κλεινότανε πάλι καὶ ὁ νοῦς των βυθιζότανε στὴ λύπη. Ἔτσι ἔμεναν, ἔταν φάνηκε ὁ καπετὰν Ἀντώννακας μὲ βγαλμένο τὸ σκουφό του χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ αὐτός. Μιλῆσανε λίγο. Κάτι τοὺς εἶπε αὐτὸς γιὰ τὴν πατρὶδα, γιὰ τὴν ἐλευθερία, καὶ οἱ γυναῖκες ἀφοῦ στεναξάνε, ἀκύψανε τὸ κεφάλι χωρὶς λέξι νὰ πῶνε. Ὁ καπετὰν Ἀντώννακας στεκότανε ὄρθιος καὶ φαινότανε κάποια στενοχώρια νὰ τὸν βρῶσάνε πολύ. Ἐπὶ τέλους ὤρθωσε τὸ κορμί του καὶ εἶπε στὴ γριά, πὼς καὶ θέλει νὰ τῆς πῆ.

Οἱ τρεῖς γυναῖκες σηκωθήκανε καὶ φύγανε σὰν ἀκούσανε ἔτσι, καὶ ὁ καπετὰν Ἀντώννακας ἀρχίνησε νὰ τῆς λέῃ, γιατί εἶχε πᾶει ἐκεῖ. Τῆς εἶπε, ὅτι μέσα στοὺς αἰχμαλώτους, πού εἶχανε φέρει, ἦτανε κάποιοι πού ἔμοιαζε πολύ, μὰ πολύ, ἀπ' τὸ σῶι των, ἀπ' τὸ σῶι τοῦ Γρίζα καὶ πρὸ πάντων μὲ τὸ παιδί τὸ χαμένο.

Τῆς εἶπε, ὅτι ἔκανε αὐτός, ὁ Ἀντώννακας, νὰ τοῦ πάρῃ λόγια, ἀλλὰ ὁ αἰχμάλωτος τοῦ ἐμίλησε τούρκιζα! Ἐκανε πὼς δὲν ἤξειρε τάχα ἄλλη γλῶσσα, ἀλλὰ πού ἔμοιαζε ἔτσι.

Ἡ γριά εἶχε γίνει κίτρινη καὶ ἔτρεμε ὄλη, ἀλλὰ σχίστηκε:

— Παιδί δικό μου! Παιδί τοῦ Γρίζα, Τούρκος! Τί λές; Μουρλάθηκες, καπετὰν Ἀντώννακα;

Κάνει ὁ καπετὰν Ἀντώννακας νὰ τῆς πῆ τί ἄλλο ἤθελε, μὰ

πού ν' ἀκούσῃ αὐτή! Δὲ δεχότανε οὔτε λόγο! Ὁ Ἀντώννακας ἀντὶ νὰ φύγῃ ἐπέμενε. Ὁ πολεμιστὴς ὁ ἄγριος, πού δὲν λυπότανε κανένα, εἶχε γίνει ἐκεῖ καλὸς καὶ γλυκὸς σὰν ἄγια γυναῖκα! Καὶ τῆς ἔλεγε μὲ γλυκὰ λόγια, ὅτι δὲν ἔφταιγε αὐτός, ἀλλ' ἡ μεγάλη ὁμοιότης πού εἶχεν ὁ αἰχμαλώτος; μὲ τὸ παιδί, πού χάρθηκε καὶ ὅτι κι' αὐτουνοῦ ἦτανε ἀνήψι καὶ γι' αὐτὸ ἔκανε ἔτσι.

Καὶ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ ἄλλα τὴν κατάφερε νὰ κατεβῆ, νὰ τὸν δῆ.

Γιὰ κοίτα καὶ σύ. Μάννα εἶσαι!...Κι' ἂν εἶναι, νὰ τὸν ἀφήσω νὰ φύγῃ. Ξαίρω ἔγὼ πῶς...Κι' ἄς πάῃ, ὅπου ὁ Θεὸς τὸν φωτίσῃ! Θέει Τοῦρκος νὰ μένῃ, θέλει Ἑβραῖος νὰ γενῆ!

Ἔτσι τῆς μίλησε.

Τὸ μέρος πού εἶχανε τοὺς αἰχμαλώτους, ἦτανε δίπλα στὸ σπίτι τῆς, σ' ἓνα χαμηλὸ σπιτάκι ἔρημο τοῦ Ἀντώννακα. Καὶ ἀπὸ μιὰ πορτοῦλα, πού συγκοινωνοῦσε τὸ σπίτι τοῦ Γρίζα μὲ τοῦ Ἀντώννακα, μπήκανε στὴ μάνδρα του καὶ πλησιάσανε κάτι καμαράκια, πού μέσα ἦτανε οἱ αἰχμαλῶτοι.

Μόλις ὁμοῦς πλησιάσανε, ἡ γριά δὲν θύλησε νὰ πάνε μέσα.

—Κάλλιο νὰ κοιτάξω ἀπ' τὸ παράθυρο.

—Ὅπως θέλεις! τῆς εἶπεν ὁ Ἀντώννακας.

Ἦτανε ἓνα παράθυρο μεγάλο σιδερόφραχτο, μὲ κάγκελα. Ἡ γριά ζύγωσε κίτρινη-κίτρινη καὶ κοιτάξε.

Οἱ αἰχμαλῶτοι ἦτανε δεμένοι καὶ καθισμένοι κατὰ γῆς. Τὰ μάτια τῆς γριάς στυλωθῆκανε σ' ἓνα αἰχμαλῶτο μὲ μαῦρα γενάκια, μελαχροινὸ καὶ μὲ σμιχτὰ φρύδια, πού τῆς θύμισε τὴ μορφὴ τοῦ ἀντρός τῆς, ὅταν ἦτανε νέος. Αὐτὸς ἔμενε μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὴ γῆ. Φαινότανε νὰ σκέπτεται. Ξαφνικὰ ὁμοῦς σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ τὰ μάτια του πέσανε στὸ παράθυρο, πού στεκότανε ἡ γριά. Τὴν εἶδε καλὰ καὶ ἔκανε νὰ τιναχθῇ σὰ νὰ ἤθελε νὰ φύγῃ, μὰ τὸ σχοινὶ τὸν κράτησε καὶ τὸν ἔρριξε κεῖ κοντὰ στὴ γῆ. Σήκωσε μόνο τὰ μάτια πάλι στὸ παράθυρο, ὅπου ἀντίκρουσε τὰ σκοτεινὰ μάτια τῆς γριάς καὶ τὴ χλωμιασμένη μορφὴ τῆς.

—Αἱ! τῆς ἔκανε ὁ καπετὰν Ἀντώννακας.

Ἡ γριά, χωρὶς νὰ γυρίσῃ τὸ κεφάλι τῆς ἀπ' ἐκεῖ ἀπ' τὴ θέσι τῆς; τοῦ λέει :

—Τί λές, καπετάν 'Αντώνικα;... Παιδί δικό μου, στο είπα, Τοῦρκος δὲ γίνεται!... Παιδί τοῦ Γρίζα!... 'Εκεῖνο πάει χάθηκε.

Καὶ ἀφήνοντας τὸ παράθυρο ἔφυγε γρήγορα γιὰ τὸ σπίτι της, ἐν ᾧ πίσω της ὁ Καπετάν 'Αντώνικα;, ἔλεγε, ἐπιμένοντας ἀκόμα μὲ μανία:

—'Εγὼ ὅμως δὲν τὸ πιστεύω· δὲν τὸ πιστεύω. Τί μέλει ὁμως ἐμένα;... Μιὰ καὶ ἡ Μάννα τὸν διώχνει, κ' ἔχει δίκιο καὶ δίκιο, δὲ λέγω ὄχι, ἑκατὸ ὅμως φορές, χίλιες ἔχω γώ!...

Ἡ γριὰ κατὰ τὰ ξημερώματα ἀνέβηκε πάνω στοῦ δῶμα. Τὰ ἄστρα εἶχανε χαθῆ καὶ ἕνα μόνο φαινότανε κοντὰ στὴν κορφὴ ἐνὸς βουνοῦ νὰ λάμπη.

Μιὰ ψυχρὴ πνοὴ τῆς ἔφερε σύγκρυο στοῦ κορμί της, ἔπειτα ἄκουσε τὸν πετεινὸ τοῦ σπιτιοῦ νὰ λαλή, ὅπως λαλοῦσε μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ, στίς εὐτυχισμένες μέρες. Ἐνα μοιρολόγι θλιβερό - θλιβερό ἀνέβηκε στὰ χεῖλη της, κι' ἄρχισε σιγὰ - σιγὰ νὰ τὸ τραγουδῇ...

Δὲν ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της μ' αὐτὸ οὔτε τὰ δύο της παιδιά, ποὺ μαζί εἶχανε βρῆ τὸ θάνατο! Ἐκλαιγε γιὰ μιὰ ἄλλη μεγάλη συμφορὰ καὶ μοιρολογοῦσε γιὰ κάποιον δικό της, ποὺ δὲν ἦτανε δικό της... ποὺ πέθανε!...

Τὸν ἔβλεπε μικρὸ - μικρὸ, ἔπειτα παιδί χαριτωμένο καὶ ὕστερα λεβέντη νὰ στολίζη τὸ σπίτι, καὶ πολλὰ του λόγια, ποὺ θυμότανε, περνοῦσαν ἀπ' τὸ μοιρολόγι, γιὰ νὰ νιώσῃ τὴ φωτιὰ τοῦ πόνου πλιὸ βιθιά!...

Ἄνταν ζητήσανε τὴ γριὰ τοῦ Γρίζα, τὴ βρῖκανε ἀκίνητη, νεκρὴ ἐπάνω στοῦ δῶμα.—

ΔΗΜ. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

Ὁ Γεροσουλιώτης.

Ὁ Γεροσουλιώτης μάζευε τὸν πόνο τοῦ πολὺν καιρό. Σὲ κανέναν ὅμως δὲν ξεμολογιῶνταν τὸ σκοπὸ τοῦ. Χρόνια ἦταν περασμένα, ποῦ τοῦ; ξέρασε τὸ κύμα τ' ἄδικο τῆς μοίρας τῆς σκληρῆς στὸ πράσινο ἀκρογιάλι τῶν Κορφῶν. Κι' ἐνῶ οἱ ἄλλοι μ' ἀνθοβότανα γελοῦσανε τὴν πεῖνα καὶ τὴν συμφορὰ τους, κι' ἐνῶ βρῖσκανε κάποια παρηγοριὰ στὰ κάλλη τοῦ φιλόξενου νησιοῦ*, ὁ Γεροσουλιώτης εἶχε ἄλλοῦ τὸ νοῦ τοῦ. Ὁλημερῆς ἀγνάντευε* τὰ ξεροβούνια τ' ἀντικρυνά. Κι' ὀλονυχτὶς ὁ πόθος τοῦ τὸν πολεμοῦσε.

Κάποτε, ἓνα βράδυ, γύρισε στὸ σπίτι τοῦ χτυπημένος σὰν ἀπὸ καινούρια συμφορὰ.

—Ὁ ἄμοιρος ἐγώ, εἶπε, τί κατέρα μ' ἤυρε! Ὁ Θεὸς μ' ὠργίστηκε!

Ἔκαμε τοὺς ἄλλους νὰ τριμάξουν. Παιδιὰ κι' ἐγγόνια τὸν τριγύρισαν. Ὁ γέρος χτύπασε τὰ στήθια τοῦ.

—Πάει τὸ Σοῦλι, φώναξε, πάει πιά!

Ἐκλαψε, κι' ὕστερα σώπασε, βλοσυρός. Στὰ φιλικὰ τὰ λόγια οὔτε καὶ πρόσεξε. Οἱ Σουλιῶτες οἱ ἄμοιροι συνήθιζαν μὲ τῆς Πατρίδας τὸ χαμό. Ἡ ἐλπίδα μοναχὰ περισσεύε ἀπ' τα περασμένα τους.

Ὁ γέρος ἔδειξε πῶς ὕστερα νὰ μαλακῶνῃ. Ἐφαγε γελαστός καὶ πλάγιασε. Καὶ τὴν αὐγὴ δὲ βρέθηκε στὸ στρῶμά τοῦ. Μὲ ψαροκάικο εἶχε περάσει στ' ἀκρογιάλι τὸ στεριανό. Βαστοῦσε τ' ἄρματά τοῦ, σὰ γιὰ πόλεμο. Ἄδειος ἀπὸ κάθε ἄλλο φόρτωμα. Νηστικός, ποιὸς ξαίρει πόσο πλανήθηκε καὶ ποῦ.

Κάποτε νύχτωσε ὄξω ἀπ' τὸ Σοῦλι. Καὶ μπῆκε στὸ χωριὸ ἀθώρητος, ἂν ὑπαρχε κι' ἄλλη ἐκεῖ ζωὴ. Χαιρετᾶει τὸ Σοῦλι ὁ γέρος καὶ δὲν ἀντιχαιρετεῖται. Νὰ τὰ σπίτια τώρα τὰ γειτονικά, ὄλα βουβά! Κι' ἄδεια καὶ νεκρικά. Γυμνὸς χάσκουν οἱ θύρες τους καὶ τὰ παράθυρα. Μισόπνοος καὶ ζαλισμένος ἀπ' τὴν κούραση, ὁ Γεροσουλιώτης θαρρεῖ πῶς βρίσκεται σ' ἄλλο Σοῦλι, φανταστικό. Στέκεται καὶ φωνάζει κανένα γείτονά τοῦ.

—Γειά χαρά σου, καπετὰν Λαμπρούση! Καλῶς σὰς ἤυρα κι' ὅλους σας!

Ἐπίκριση καρμιά...

Νά και τὸ σπίτι τὸ δικό του ! Νά τος κι' ὁ γεροπρίναρος δ' φωνητωτός· νά και τὸ ξεροπήγαδο στὴν πέτρινη αὐλή. Ὅμως ἡ θύρα εἶναι κλεισμένη... Ἀνοίγει, βλέπει στὴ γωνιά φωτιά ζωντανεμένη. Σὰ νάχασε τὸ νοῦ του μόνη μιὰ σειγμή. Ἐπειτα ὄλα φανήκανε νὰ ξαστερώνουν. Καὶ τὸ ξαστέρωμα ἦταν ἡ τρέλλα τοῦ Γεροσουλιώτη. Μ' ἀνοιχτόκαρδη ματιά κοιτάζει γύρω. Στρωμένο τὸ παραγώνι * κι' ἡ φωτιά λαμπρὴ τὸν κράζουν. Κ' ἔτοιμο τὸ τραπέζι, τὸ φτωχικό. Κάθεται σταυροπόδι καὶ τοιμάζεται νὰ πέση στὸ φαῖ, σὰ θεριὸ ὀλονήστικο.

Καὶ τότε θόρυβος ἀκούγεται ἀπὸ τὴν αὐλή. Τρεῖς Ἀρβανίτες μπαίνουνε στὸ σπίτι. Στέκονται ξαφνιασμένοι. Καὶ κρατοῦνε σὰ χέρια τ' ἄρματα.

Τ' εἶστε σεῖς ; ρωτάει ὁ γέρος ἤσυχα. Δὲ συλλογιέται τίποτα κακό. Κι' ἄξαφνα ὄλα τὰ φαντάζεται. Κι' ὀρθός, καὶ φοβερός σὰ σκιάχτρο *, καθὼς εἶχε γίνει ἀπ' τοὺς κόπους κι' ἀπ' τοῦ νοῦ του τὸν παραδαρμό, κράζει στοὺς Ἀρβανίτες :

— ὦρέ, τί θέλετε στὸ Σοῦλι σεῖς, σκυλιά ; Τὸ Σοῦλι ψέματα εἶναι πὼς τὸ πήρατε ! Τὸ Σοῦλι ζῆ !

Κι' ὡς νὰ τραυήξῃ τὸ σπαθὶ ὁ Γεροσουλιώτης, ἔπεσε νεκρός.

I. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ ἔτοιμοθάνατος Σουλιώτης.

Στὴν ξενιτειὰ πεθαίνω,
πατρίδα μου ἀκριβή,
θ' ἀφήσω τὸ καρμὶ
σὲ χῶμα ξένο.

2

Τοῦ κάκου ἀύγη καὶ βράδν
ποθοῦσα νὰ σὲ ἰδῶ,
Χριστέ, μὲ τί καημὸ
θὰ παω στὸν Ἄδην!

3

Δείξε μου κὰν τὴν ἔρμη,
τὴ δοξασμένη γῆ,
μὲ ἀπάτη σπλαχνική,
βαριά μου θέρμη!

4

Ξανοίγοντας τὰ μαύρα
τοῦ τόπου μου βουνά,
θὰ μοῦ φανῆ δροσιὰ
τοῦ Χάρου ἢ λάβρα*.

5

Θὰ λέω πὼς εἶναι τότες
ποὺ πάλευαν συχνὰ
μὲ ἀμέτρητη Τουρκιά
λίγοι Σουλιῶτες.

6

Τὰ παλικάρια ἐκείνα
θὰ ξαναπλάση ὁ νοῦς,
ποὺ νίκησαν ἐχθρούς,
δίψα καὶ πείνα.

7

Θὲ νὰ τὰ ἰδῶ στὴ μάχη,
στον κίνδυνον ἐμπρὸς
ἀκλόνητα, καθὼς
τοῦ τόπου οἱ βράχοι.

8

Πὼς οἱ βουνίσιοι θόλοι
βγάνουν πολέμου ἀχό,
πὼς μ' εὔρηκε θὰ πῶ
τούρκικο βόλι.

9

Στὸ λαβωμένο στήθος
χειλὴ ἴθακούω θερμά,
καὶ ξέπλεκα μαλλιά,
καὶ δάκρυα πλήθος.

10

Τοῦ κάκου! Ἑρμιά, σκοτάδι,
ἔχω στὰ μάτια ἐγώ·
Χριστέ! Μὲ τί καημὸ
θὰ πάω στὸν Ἄδη!

ΓΕΡ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Τίμων ὁ Ἀθηναῖος. [ὁ μισάνθρωπος]

Ὁ Τίμων ἦτο ἓνας πλούσιος Ἀθηναῖος εἰς τὸ μέγαρον τοῦ ὁποίου ἦσαν εὐπρόσδεκτοι ὅλοι οἱ συμπολιταὶ του, ἀδιακρίτως πλούτου, ἀδιακρίτως τάξεως.

Κόλακες, πλούσιοι καὶ πτωχοί· νέοι καὶ γέροντες, στρατηγοὶ καὶ στρατιῶται, ὅλοι ἤξευραν τὸ σπίτι του. Ἡ καλωσύνη τοῦ Τίμωνος ἦταν ἀνεξάντλητος ὅσον καὶ ὁ πλοῦτος του. Ἐνας σωτὴρ ὑπῆρχεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ Τίμων.

Ὁ θησαυροφύλαξ του, ὁ πιστὸς Φλάβιος, μίαν διαταγὴν ἤκουεν: Δίδε. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦτο ὁ εὐεργέτης.

Δὲν ὑπῆρχε δραματικὸς συγγραφεὺς εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Τίμων νὰ μὴ ἦτο πρόθυμος χορηγός. Δὲν ὑπῆρχε ζωγράφος ν' ἀπετάθῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ μὴ ἔφυγε πλούσιος. Δὲν ὑπῆρχε ποιητὴς νὰ μὴ ἐχόρταινεν εἰς τὸ τραπέζι του. Αἱ θύραι τοῦ σπιτιοῦ του ἦσαν πάντοτε ἀνοικταί.

Νέα Ἑλληνικὰ Ἀναγνώσματα 9

Ἄλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ Τίμων πού ἐφώναξε τὸν Φλάβιον νὰ τοῦ συστήσῃ τὴν πραγματοποίησιν νέας γενναιοδωρίας, ὁ Φλάβιος κίτρινος ὡστὴν φλωρί, τοῦ εἶπε: «Θὰ ἦθελα, ὦ Τίμων, νὰ εἶμαι ὁ Πλοῦτος (θεός) διὰ νὰ ἡμπορῶ ν' ἀνταποκρίνωμαι αἰωνίως εἰς τὰς ἐπιθυμίας σου. Εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ὁ μεγαλύτερος πλοῦτος, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἡ περιουσία τοῦ Τίμωνος, ἔχει ὠρισμένα ὄρια καὶ σὺ μὲ τὰς ἀμελετήτους γενναιοδωρίας σου τὸν ἐξήντηλῃς πρὸ πολλοῦ. Ἀπὸ τὸν μέγαλον σου πλοῦτον δὲν μένει οὔτε ὀβολός. Εἶναι καιρὸς τῶρα πού ζῆς μὲ χρέη. Ἄλλὰ καὶ οἱ τοκογλύφοι ἔπαυσαν πλέον νὰ δίδουν. Καὶ ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ τιμίου θησαυροφύλακος ἐκυλοῦσαν δάκρυα.

—Γιατί χολοσκᾶς; τοῦ ἀπήντησεν ἀτάραχος ὁ Τίμων. Πῶλῃσε τὰς γαίας μου καὶ θὰ ἔχωμεν χρήματα.

—Ἀπὸ τὰς γαίας σου, ἀπήντησεν ὁ Φλάβιος, δὲν σοῦ μένει οὔτε ὄση γῆ θὰ σοῦ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ταφῆς!

—Καλά! παρετήρησεν ὁ Τίμων. Τὰ κτήματά μου ἐξετείνοντο ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Λακεδαιμόνος.

—Καὶ ἕως τὰ ἄκρα τοῦ κόσμου ἐν ἐξετείνοντο τὰ κτήματά σου—παρετήρησεν ὁ Φλάβιος—καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐὰν ἦτο κτήμά σου, δὲν θὰ σοῦ ἀνῆκε πρὸ πολλοῦ, διότι σὺ εἶδες χωρὶς ὑπολογισμὸν.

Ὁ Τίμων ἐμελαγχόλησε. Τί θὰ ἔκλυε; Τί θὰ ἔλεγεν εἰς ὅλους πού θὰ ἐπερίμεναν νὰ τοὺς σιτίσῃ, νὰ τοὺς εὐεργετήσῃ;

Ὁ Φλάβιος ἔσπευσε νὰ τὸν καθησυχάσῃ: μὴ ἀνησυχῆς! Ἐνὸσφ σὲ ἤξευραν εὐτυχοῦντα ἤρχοντο κατὰ μυριάδας· μόλις ἐνιώσαν, ὅτι ἡ τύχη σοῦ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον ἐφυγαν ὅλοι· δὲν πατᾶ κανεὶς.

Τί θὰ γίνῃ; Τί θὰ γίνῃ; ἔλεγεν ὁ Τίμων. Τότε ἐνεθυμήθη τοὺς ἀνθρώπους πού εἶχεν εὐεργετήσει—ὦ! μόνον τοὺς πλουσίους· τοὺς πολὺ πλουσίους. Ἔστειλε τοὺς ὑπηρέτας τοῦ νὰ ζητήσουν μέρος τῶν ὄσων τοῦ ἐχρεωστοῦσαν, ἔστω καὶ δανεικά. Οἱ ὑπηρέται ἐγύριζαν ἄπρακτοι. Ὅλοι ἠρνήθησαν μὲ διαφόρους προφάσεις. Ὁλόκληρον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν εἶχεν εὐεργετή-

σει ὁ Τίμων καὶ δὲν εὐρέθη ἕνας Ἀθηναῖος νὰ τὸν ἐνθυμηθῆ εἰς τὴν δυστυχίαν του.

Τότε ὁ Τίμων διέσπειρε τοὺς ὑπηρέτας του εἰς τὴν πόλιν μὲ πτὴν ἐντολήν νὰ διαλαλήσουν, ὅτι ὁ κύριός των προσεκάλει ὅλους τοὺς καλοὺς φίλους του εἰς τὸ συμπόσιον.

Ὁ Τίμων τοὺς ὑπεδέχθη ὅλους καὶ τοὺς ᾠδήγησεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ὅπου ἦτο στρωμένη μία μακρὰ τράπεζα. Ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι δὲν ὑπῆρχε παρὰ ἕνας ἄθλιος ζωμός. Καὶ ὁ Τίμων τοὺς ἐφώνασε :

— Ἐμπρὸς πεινασμένοι κύνες, κόλακες, ἀχάριστοι, φίδια· ἐμπρὸς βγάζετε τὴν γλώσσαν σας καὶ γλύψετε τὰ πινάκια τοῦ εὐεργέτου σας! Ἐμπρὸς· δὲν πεινάτε λοιπόν; δὲν ἔχετε ὄρεξιν;

Πανικόβλητον τὸ πλῆθος ἔσπευσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σπίτι τοῦ Τίμωνος. Ἐνόμισαν, ὅτι ἀπὸ τὴν πενίαν καὶ τὴν δυστυχίαν εἶχε σαλέψῃ τὸ μυαλὸ τοῦ ἀτυχοῦς. Ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς ὁ Τίμων εὐρίσκετο εἰς στιγμὰς ὀρθοφροσύνης. Καὶ μὲ ὄσσην δύναμιν ἀγαποῦσεν ἄλλοτε τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τόσσην δύναμιν τοὺς ἐμίσησεν.

Ἐφυγε μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, μέσα εἰς τὸ δάσος, καὶ ἔζησεν ὡς ἐρημίτης. Μίαν ἡμέραν πού περπατοῦσε μέσα εἰς τὸ δάσος, ἡ ράβδος του προσέκρουσεν εἰς κάτι σκληρόν.

Κάτι ἔλαμπε καὶ ὕαλιζε. Τὸ ἔπικσε μὲ τὸ χέρι του. Ἦτο χρυσός! Ὁ Τίμων εἶχεν εὐρεθῆ πρὸ ἐνός κρυμμένου θησαυροῦ. Ἐνα πικρὸν μειδίαμα διέστειλε τὰ χεῖλη του. Ὁ χρυσός, κατηραμένη ὕλη, ἦτο πού ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους κακοὺς, κακούργους, κόλακας.

Καὶ ἐνῶ ἦταν σκυμμένος ἐπάνω ἀπὸ τὸν χρυσόν, πού σπεύρει τὴν διχόνοιαν, ἐπέρασαν μερικοὶ στρατιῶται. Ἀνήκον εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὁ ὁποῖος ἐβιάδιζε κατὰ τῶν Ἀθηναίων, νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ ἄλλοτε τὸν ἀπεθέωναν, εἶχον ἐπωφεληθῆ τὴν ἀπουσίαν του διὰ νὰ τὸν καταδικάσουν εἰς θάνατον.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Τίμωνος ἐφωτίσθη ἀπὸ μίαν ἀγρίαν χαράν. Ἴδου μία θαυμασία εὐκαιρία νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς Ἀθηναίους, τὸ

ἀγνώμον καὶ ἄστατον ἄστῳ. Ἔβγαλε καὶ ἔδωσε τὸν χρυσὸν τοῦ θησαυροῦ εἰς τὸν Ἀλκιβιάδην νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του μὲ τὴν σύστασιν νὰ μὴ ἀφήσῃ λίθον ἐπὶ λίθου εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅταν θὰ τὰς ἐκυρίευσεν. «Μὴ φεισθῆς κανενὸς μεγάλου, διότι εἶναι ὅλοι των τοκογλύφοι!» τοῦ εἶπε. «Καὶ μὴ ἀφήσῃς οὔτε ἓνα νήπιον, διότι ὅλοι οἱ μικροὶ εἰς τὰς Ἀθήνας εἶναι ὅλοι ἐκκολαπτόμενοι προδόται καὶ κόλακες!»

Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπληροφορήθησαν, ὅτι ὁ Τίμων εὐρίσκει-το μέσα εἰς τὸ δάσος, ἐνεθυμήθησαν, ὅτι ἄλλοτε, ὡς τολμηρὸς στρατηγός, τοὺς εἶχεν ὀδηγήσῃ κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν νίκην καὶ τοὺς ἔσωσεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον.

Ἔστειλαν μίαν ἐπιτροπὴν νὰ τὸν παρκαλέσουν νὰ μὴ ἀρνηθῆ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶδε τὸ φῶς. Ἄλλ' εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ὁ Τίμων εἶχεν ἰδεῖ καὶ τὸ σκότος, ὅλον τὸ μαῦρον σκότος τῆς ἀχαριστίας, τῆς ἀνανδρίας, τῆς κολακείας, τῆς ἐγκαταλείψεως! Καὶ ἐμυκτήρισε τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς εἶπε: «θὰ σὰς κάμω διὰ τελευταίην φοράν τὸ καλόν· θὰ σὰς δώσω μίαν συμβουλήν. Ὅσοι ἀπὸ σὰς θέλουν ν' ἀποφύγουν τὰ βασανιστήρια ποὺ τοὺς ἐπιφυλάσσει ὁ Ἀλκιβιάδης, ἄς σπεύσουν νὰ δοκιμάσουν ἓνα δένδρον ποὺ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν σπηλιὰ μου, προτοῦ τὸ κόψω. Μόνον τὰ κλαδιὰ του ἡμποροῦν νὰ σὰς σώσουν!» Καὶ ἐνόει νὰ κρεμασθοῦν ἀπο τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου!

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Τίμων ἄφησε τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν διὰ τὸν τάφον του: «Ἐδῶ ἀναπαύεται Τίμων ὁ Ἀθηναῖος. Ἐφ' ἔσον ἔζη ἐμίσει τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὅταν ἀπέθανεν, ἐλυπήθη, διότι μίαν ἐπιδημίαν δὲν ἐξηφάνισε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς».

(«Ἐλεύθερον Βῆμα», Ἰούνιος 1930)

ΣΑΙΕΣΙΠΗΡ

Τίμων ὁ Ἀθηναῖος.

Χρόνια, χρόνια χρυσᾶ ποῦχες περάση
μέσ' στή γοργοκινούμενη τὴν πολλή'..
Δουλειᾶς ἦτανε μέρα; ἦτανε σκόλη;
πάντα ἡ ζωὴ σου ἐκύλα ἕνα γιορτάσι.
Κ' ὦ τῆς ἀχαριστιᾶς! σέ εἶχαν ξεχάση
τὰ τέρατα οἱ ἀνθρώποι, ἀραξοβόλι
ποῦχανε τ' ἀρχοντόσπιτο σου, κι' ὅλοι
σ' εἶχαν στὸν ξεπεσμό σου ἀντιπεράση.
Καὶ πῆρες τὸ δρομὶ τὸ μονοπάτι
μουγκὸς κι' ἤρθες στ' ἀκρόγυαλο τὸ γαῦρο·
σέ χτύπαγαν τ' ἀερόδροσα τοῦ μπάτη
ὡς ἔσκαβες τὸ λάκκο σου τὸ μαῦρο:
τὴν πίκρια σου τὸ κῶμα νὰ τὴ σβήση
τὴν ἔρμη σου ψυχὴ ποῦχενε ψήση.

(Ἀνέκδοτο)

II. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

Περὶ γυμναστικῆς.

Ἡ Γυμναστικὴ ἐμφανισθεῖσα ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑθνῶν ὡς ἐπιστήμη τῶν διαφορῶν κινήσεων, δι' ὧν αἱ μὲν δυνάμεις τοῦ σώματος ἀναπτύσσονται ἀρμονικῶς, τὰ δὲ διάφορα ὄργανα αὐτοῦ ἀποκτῶσιν τὴν πρέπουσαν εὐεξίαν καὶ δεξιότητα, ἐκαλλιεργήθη καθ' ἅπαντας σχεδὸν τοὺς χρόνους.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πρῶτοι εἰσήγαγον εἰς τὸν βίον αὐτῶν τὰ σωματικὰς ἀσκήσεις καθ' ὠρισμένης ἀρχῆς, πεπεισμένοι δι' ἡ ἐλευθέρᾳ ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἐπιτυγχάνεται, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταχειρίζεται τὰς φυσικὰς αὐτοῦ δυνάμεις χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται ὑπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας σωματικῆς ἀδυναμίας ἢ νόσου.

Νεὺς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ, ἔλεγον. Οὗτοι ἐθεώρουν τὸ τῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὡς δύο ἐξ ἴσου σπουδαῖα συστατικὰ τοῦ ἀνθρώπου.

πίνου οργανισμού, κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἐπεδίωξαν καὶ ἐπέτυχον τὴν περίφημον καὶ περισπούδαστον ἐκείνην ἄρμονίαν ἐν τῇ ὀλικῇ μορφώσει τοῦ ἔθνους αὐτῶν. Εὐεξία τοῦ σώματος ἀκμαία, ὠραιότης αὐτοῦ, σταθερὸν καὶ ἐλαφρὸν βᾶδισμα, εὐρωστος δεξιότης τῶν μελῶν, ἐγκαρτέρησις ἐν τῷ δρόμῳ καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι, περίσκεψις καὶ ἐτοιμότης πνεύματος, ἐθεωροῦντο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐχὶ ἀνίσου ἀξίας πρὸς τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν.

Τόσον πράγματι ἀπαραίτητος ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν ἡ Γυμναστική, ὥστε πᾶσα Ἑλληνικὴ πόλις εἶχε τοῦλάχιστον ἓν Γυμνάσιον*. Ἐν Ἀθήναις ἦσαν τρία περίφημα Γυμνάσια: ἡ Ἀκαδήμεια, πλησίον τοῦ Κολωνοῦ, τὸ Κυνόσαργες νοτίως τοῦ ναοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ πέραν τοῦ Ἴλισσοῦ καὶ τὸ Λύκειον εἰς τὴν νοτίαν κλιτὸν τοῦ Λυκαβηττοῦ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Ἀγίων Ἀσωμάτων πέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐκ τῶν διαφόρων γυμναστικῶν ἀσκήσεων ὠργανώθη βαθμηδὸν διὰ τοὺς νέους σύστημα γυμναστικῆς, ἔχον ὠρισμένας ἀρχάς, ὅπερ ὑπὸ τε παιδαγωγικὴν καὶ ἱατρικὴν ἔποψιν ἦτο σοφώτατα διατεταγμένον. Τὸ τοιοῦτον σύστημα περιελάμβανε πέντε ἀγωνίσματα καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ Πένταθλον, ἦτοι τὸν Δρόμον, τὸ Ἄλμα, τὴν Πάλην, τὸν Δίσκον καὶ τὸ Ἀκόντιον. Διὰ τοῦ Πεντάθλου δὲ τούτου ἐπετυγχάνετο ἀκριβῆς καὶ ἄρμονικὴ διάπλασις τοῦ ἀτόμου.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, πλὴν τῶν κατὰ πόλεις ἀγῶνων, ἴδρυσαν καὶ γενικοὺς τοιοῦτους Πανελληνίους, καθόσον μετεἶχον αὐτῶν πάντες οἱ Ἕλληνες. Οὗτοι ἦσαν τέσσαρες, τὰ Ὀλύμπια τελούμενα ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἡλίδος, τὰ Νέμεα τελούμενα ἐν Νεμέᾳ, τὰ Ἰσθμια τελούμενα ἐν Ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου καὶ τὰ Πύθια τελούμενα ἐν Δελφοῖς. Ἐκ τούτων τὰ Ὀλύμπια ἦτο ἡ μεγίστη καὶ ἐπισημοτέρα ἑορτὴ, ἣν εἰς ἐτελεῖτο ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος καὶ διήρκει ἐπὶ πέντε ἡμέρας.

Ἐπὶ μακροὺς χρόνους ἕκτοτε λόγῳ διαφόρων αἰτίων, αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις εἶχον ἐγκαταλειφθῆ καὶ ἡ γυμναστικὴ ἤρχισε νὰ παρακμάζη· εὐρέθησαν ὅμως εὐτυχῶς ἄνθρωποι σοφοί, οἵτινες, γνωρίζοντες τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν ἀρχαίων ἔθνων, εἰργάσθησαν διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἀναστήσωσιν αὐτήν. Πλεῖστοι τούτων, ἐν οἷς ὁ Ρουσῶ, ὁ Λούθηρος, συγγράψαντες παιδαγωγικὰ βιβλία, ἀπέδειξαν κατὰ τὸ

παράδειγμα του Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους καὶ Γαληνοῦ, ὅτι ἡ γυμναστικὴ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἀναπόφευκτος παράγων τῆς ἀγωγῆς. Οὕτω βελτιωθὲν, τῇ ἐνεργείᾳ διαφόρων σοφῶν ἀνδρῶν, ἤρχισαν πάλιν νὰ δημιουργοῦνται διάφορα συστήματα γυμναστικῆς εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Εὐρώπης, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, εἰς ἣν ὁ Γκούτς Μούτς κατέστησε τὴν γυμναστικὴν μεθοδικήν, συγγράφας σειρὰν ἔργων, ἐφευρὼν μάλιστα πρῶτος τὰ περισσότερα τῶν ὀργάνων. Ἐπίσης μετὰ πολλῆς αὐταπαρνήσεως διὰ τὴν διάδοσιν τῆς γυμναστικῆς ἐν Γερμανίᾳ εἰργάσθη καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ ἐκ Πομερανίας, ὀνομασθεὶς διὰ τοῦτο καὶ πατὴρ τῆς γυμναστικῆς.

Κατὰ τὴν ἰδίαν περίπτου ἐποχὴν, ἦτοι κατὰ τὸ 1777, ὁ Σουηδὸς Λίγγ ἐπεξέτεινε τὴν χρῆσιν τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ πολλῶν νοσηρῶν διαθέσεων τοῦ σώματος, ὡς καὶ ἐπὶ τὴν θεραπείν πολλῶν νοσημάτων, ἀνυψώσας οὕτω τὴν γυμναστικὴν εἰς ἐπιστήμην, στηρίξας αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπολογίας.

Οὗτος ἠσχολήθη εἰδικῶς εἰς τὴν γυμναστικὴν τοῦ Σχολείου· θερμὸς δὲ θιασώτης τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας, ἐπροτίμα ἐκεῖνας τῶν ἀσκήσεων, αἵτινες ἐκτελοῦνται συγχρόνως ὑπὸ πολλῶν μαθητῶν, ἔκαμε δὲ πρῶτος χρῆσιν τῶν ἐλευθέρων καὶ τακτικῶν ἀσκήσεων.

Ὁ Λίγγ ἐστήριξε τὸ γυμναστικόν του σύστημα εἰς τὴν βελτίαν μελέτην τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Ἡ μελέτη τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ ἔργου τοῦ Λίγγ. Οὗτος διαιρεῖ τὴν γυμναστικὴν εἰς τέσσαρας κατηγορίας : τὴν Παιδαγωγικὴν γυμναστικὴν, τὴν Στρατιωτικὴν, τὴν Θεραπευτικὴν καὶ τὴν Αἰσθητικὴν. Ἀποδίδει εἰς τὰς παιδιὰς μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν ἠθικοποιητικὴν αὐτῶν ἀποστολήν. Τὸ σύστημα τοῦ Λίγγ (Σουηδικόν) τείνει νὰ ἀποδιώξῃ σὺν τῷ χρόνῳ πᾶσαν ἄλλην γυμναστικὴν καὶ εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ ἐφαρμόζεται εἰς ἅπαντα σχεδὸν τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη. Τὸ σύστημα τοῦτο στηριχθὲν καὶ θεμελιωθὲν ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γυμναστικῆς πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας τὸ μόνον ἐνδεδειγμένον ὡς τοιοῦτον πρὸς συνέχισιν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων καὶ συμπλήρωσιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς.

Και πράγματι εϋρέθησαν παρ' ἡμῖν ἄνθρωποι εἰς οὓς ὀφείλομεν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς Γυμναστικῆς καὶ οἷτινες μέχρι σήμερον ἐργάζονται ἀκαταπονήτως ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Πρῶτος ὁ μακαρίτης Ἰωάννης Σοφιανὸς ἀπὸ τοῦ 1868 μέχρι τοῦ 1896 ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς Γυμναστικῆς ἰδρύσας καὶ τὸν ἀκόμη ὑφιστάμενον Πανελλήνιον Γυμναστικὸν Σύλλογον. Κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τοῦ 1896 κατεῖχε τὸ ἀνώτατον μετὰ τὸν τότε Διάδοχον ἀξίωμα· ἀπέθανεν δὲ τὴν 5ην Μαΐου τοῦ 1896 ὑποκύφας εἰς τὸ μοιραῖον κατόπιν ἐγχειρήσεως ψευδάνθρακος. Τοῦτον εὐτυχῶς διεδέχθησαν καὶ ἄλλοι ἤδη ἐπιζῶντες, οἷτινες προσπαθοῦσιν, πράγματι ἀκαταπονήτως, ὅπως κατατάξωσι τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἅτινα, πρῶτον σκοπὸν τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως αὐτῶν, ἔχουσι, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σωματικῆς καὶ Στρατιωτικῆς αὐτῶν ἀγωγῆς.

Παράλλῃως πρὸς τὴν Γυμναστικὴν τοῦ Σχολείου μεγάλη ἐργασία γίνεται καὶ ἐν τῷ Στρατῷ, ἐνθα λειτουργεῖ καὶ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον Γυμναστικῆς δι' οὗ διέρχονται ἅπαντες οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοί.

Πλὴν τούτων μεγάλη εὐτυχῶς τάσις παρατηρεῖται καὶ διὰ τὸν ἀθλητισμὸν ὧς καὶ διὰ διάφορα ἀθλητικὰ γυμνάσματα, δυνάμεθα δὲ νὰ καυχηθῶμεν, ὅτι, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐσχάτως γενομένων διαφόρων ἀγῶνων μετὰ τῶν ἡμῶν καὶ χωρῶν τῆς Βαλκανικῆς καὶ Εὐρώπης, κατέχομεν θέσιν ἀρκετὰ ὑπολογίσιμον μετὰ τούτων.

Εἰς τὸ πλεῖστον ἐπίσης πνεῦμα τῆς σημερινῆς νεολαίας ἐνυπάρχει ἡ τάσις πρὸς τὰ διάφορα ἀθλητικὰ Γυμνάσματα· χάρις δὲ καὶ εἰς διάφορα ἐξ Ἀμερικῆς εἰσελθόντα νέα τοιαῦτα π.χ. Μπάσκετ-Μπόλ (Καλαθόσφαιρον), Βόλεϊ-Μπόλ (πετόσφαιρον) κλπ. καὶ τὸ ἀπὸ ἐτῶν ἐνυπάρχον Φούτ-Μπόλ (ποδόσφαιρον), ὑπάρχει διὰ τοὺς νέους μας ἡ καλύτερα ἐνασχόλησις καὶ ἀμιλλα μετὰ τῶν ὡς ἀτόμων καὶ ὡς ομάδων, ἧτις ὁμοῦ μετὰ τῆς Σχολικῆς καὶ Στρατιωτικῆς Γυμναστικῆς, τείνει νὰ ἐπαναφέρῃ ἡμᾶς καὶ πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Ὁραίου καὶ Ἀγαθοῦ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΛΕΓΑΚΗΣ

Πτυχιόχος τοῦ Διδασκαλείου τῆς Γυμναστικῆς

Ἐξηγήσεις λέξεων

τοῦ κειμένου.

A

*Αγναντεύω, παρατηρῶ, θεῶμαι μακρόθεν.

*Αγρωσις, φυτόν, ἢ ἀγριάδα.

*Αδρομερής, ὁ συγκείμενος ἀπὸ μεγάλα καὶ λεπτά μέρη (ἀντ. λεπτομερής).

Αἰγίοχος (ὁ), ὁ κρατῶν, φέρων τὴν αἰγίδα. Αἰγίς-ἰδος (ἡ), ἡ σκοτεινὴ καὶ φοβερὰ τοῦ Διὸς ἀσπίς, ἡ ὑπὸ τοῦ Ἑφαίστου ἐκ μετάλλου φιλοτεχνηθεῖσα, εἰς φόβον ἀνδρῶν. Σειομένη ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐμποιεῖ φόβον καὶ ἔκπληξιν. Χρησιμεύει δὲ καὶ εἰς ὑπεράσπισιν. Μεταχειρίζεται αὐτὴν ἡ Ἄθηνᾶ καὶ ἐνίοτε ὁ Ἀπόλλων. Εἶναι τὸ σύμβολον τῆς θυέλλης καὶ καταιγίδος. Δηλοῖ προσέτι τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Φράσις: ὑπὸ τὴν αἰγίδα=ὑπὸ τὴν ἀσπίδα=ὑπὸ τὴν προστασίαν· ὑπὸ τὴν κρατικὴν αἰγίδα=ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν.

Αἰθάλη, χόβολη, καπνία.

Αἰολίς—ἰδος (ἡ), ὠνομάζετο τμήμα τῆς Μ. Ἀσίας περιλαμβάνον τὰ ΒΔ. παράλια αὐτῆς μετὰ τῶν νήσων Τενέδου καὶ Δέσβου, καὶ ἐπεκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἐρμου.

*Ακακία, εἶδος δένδρου ἀκανθώδους ἀπὸ τὸ ὄπισθον, ὀνομαζόμενον ἄλλως ἄκανθα αἰγυπτιακὴ, σιάζει τὸ ἀραβικὸν κόμμι.

*Ακαλήφη, φυτόν, ἢ τσουνίδα. Μεταφ. ἡ δριμύτης, ἡ καυστικότητα.

*Ἄλτις-εως (ἡ), ἄλσος ἱερὸν ἀγρ:ελαίων παρὰ τὴν πόλιν Ὀλυμπίαν τῆς Ἡλίδος.

*Ἀμέταλλα (τά), τὰ σώματα, ἅτινα στυλβούμενα δὲν ἀναδίδουν

τήν χαρακτηριστικὴν μεταλλικὴν λάμψιν· μέταλλα δὲ ἀντιθέτως ἐκεῖνα, ἅτινα στυλβούμενα ἀναδίδουν τοιαύτην λάμψιν.

*** Ἀμίαντος**, οὐσία ὀρυκτὴ ἀπαντῶσα συνήθως ἐν ταῖς ρωγμαῖς τῶν γρανιτικῶν στρωμάτων. Ὁ ἀμίαντος δὲν καίεται. Οἱ ἀρχαῖοι κατεσκεύαζον ἐξ αὐτοῦ χιτῶνας δι' ὧν περιέβαλλον τὰ καιόμενα πτώματα.

*** Ἀνάσα**, ἀναπνοή.

*** Ἀνίλωμα**, δαπάνη, ἐξοδον.

*** Ἀνθεμῖς**, χαμολούλουδον, χαμόμηλον μεγάλο.

*** Ἀρκτοῦρος**, ἀπλανὴς ἀστήρ ἅ' μεγέθους, λαμπρότατος, κείμενος κατὰ τὴν προέκτασιν τῆς οὐρᾶς τῆς Μεγάλης Ἄρκτου (=ἀστερισμοῦ) εἰς τὸν ἀστερισμὸν Βούτου.

*** Ἀρτεσιανά**, φρέατα τεχνητά, ὀνομασθέντα οὕτω ἐκ τῆς Ἄρτουα (Artois) πόλεως τῆς Γαλλίας, ἐν ἣ πρώτῃν φοράν χρῆσις ἔγινε τοιούτων φρεάτων καὶ τὰ ὅποια εἶναι βαθεῖα ὀπὴ ἐντὸς τῆς γῆς ἀνοιγομένη δι' εἰδικοῦ τρυπάνου, ἐξ ἧς ἀναπηδᾷ ὕδωρ.

*** Ἀρέθουσα** (ἦ), πηγὴ τις ἐπὶ τῆς ἐν τῷ λιμένι τῶν Συρακουσῶν νήσου Ὁρτυγίας, εἰς τὴν ὅποιαν μετεμορφώθη ἡ νύμφη Ἀρέθουσα διωκομένη ὑπὸ τοῦ Ἄλφειοῦ.

*** Ἀσπάλαξ**, τυφλοπόντικος.

*** Ἄστρο τῆς Ἀγάπης**, τὸ ἄστρον ἢ Ἀφροδίτη = Ἐωσφόρος = Αὐγερινός (κοινῶς) ὅταν ἀνατέλλῃ τὴν πρωΐαν, Ἐσπερος δὲ (Ἀποσπερίτης κοινῶς), ὅταν ἀνατέλλῃ τὸ ἑσπέρας.

*** Ἀχνός**, ὠχρός, πελιδνός, ἀτμός βράζοντος ὕδατος.

B

Βάκχη (ἦ) πληθ. Βάκχαι, ἱέρειαι τοῦ Βάκχου (=Διονύσου) καλούμεναι καὶ Μαινάδες συνώδευον αὐτὸν εἰς τὰ ὄργια του. Προσέτι Βάκχη καὶ Βακχίς λέγεται καὶ ἡ ἀχαλίνωτος, μεθύσκομένη καὶ ὄργιάζουσα γυνή.

Βαμβού, φυτόν ἐκ τοῦ γένους τῶν ἀγρωστοειδῶν. Οἱ νεαροὶ αὐ-
τοῦ βλαστοὶ εἶναι ἐδώδιμοι.

Βαρογομῶ, ἀγανακτῶ, δυσαρεστοῦμαι.

Βασίλειος, αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου.

Βομβύκιον, κουκούλι (τῆς μετάξης).

Βρυωνία, φυτόν, κοινῶς βρυωνιά, ἀβρωνιά, Ὀβριά, ἀγριόκλημα,
ἠγριόχορτο, φαρμακιά, αἱ ρίζαι τῆς ὁποίας εἶναι χρήσι-
μοι εἰς τὴν φαρμακευτικὴν.

Γ

Γλαυκῶπις-ιδος (ἰ), ἡ σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς ἔχουσα
ἢ ἡ βαθέος κυανοῦ χρώματος ὀφθαλμοὺς ἔχουσα — γαλα-
νομάτα — ἀλλ' ἐπικρατούσης μᾶλλον τῆς σημασίας τοῦ
ὀξεῆς καὶ φοβεροῦ βλέμματος.

Γυμνάσιον (τό), γυμναστήριον.

Δ

Διόνυσος καὶ **Βάκχος**, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θεὸς
τῆς ἀμπελοουργίας καὶ οἰνοποιίας. Παριστάνετο ὡς νέος
χαρίεις, ἐστεμμένος μὲ κισσὸν κρατῶν θύρσον (ράβδον τυ-
λιγμένην μὲ κισσόφυλλα καὶ ἀμπελόφυλλα) ἀντὶ δόρατος
καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ πλήθους Μαινάδων καὶ Σατύρων
(τραγόμορφοι καὶ δυσειδεῖς δαίμονες, ὁπαδοὶ τοῦ Διονύσου).

Δρυάς-άδος (ἰ), αἱ δρυάδες ἦσαν προστάτιδες τῶν δένδρων, ἐν-
τὸς τῶν ὁποίων ἔζων, ἀποθνήσκουσαι μὲ τὴν φθορὰν ἢ
καταστροφὴν αὐτῶν. Ἦσαν λοιπὸν Νύμφαι (θεαὶ κατώτε-
ρα) κατοικοῦσαι ἐν δένδροις, ὡς καὶ αἱ Ἀμαδρυάδες.

Ε

Ἑκατόμβη (ἡ), 1) κυρίως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις θυσία ἑκκτῶν

βοῶν, 2) λαμπρά, μεγάλη επίσημος θυσία. Σήμερον σημαίνει πλήθος: εκατόμβη πτωμάτων κ.τ.λ.

Ἑλεγεΐα (ή), ἐκ τῆς λέξεως ἔλεγος (=θρηνώδες ἄσμα) πρὸς αὐλὸν ἀδόμενον. Ἐκ τῆς θρηνώδους ταύτης ἐλεγεΐας ἀνεπτύχθη καὶ τὸ ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα, διότι αἱ ἐπιτάφιοι ἐπιγραφαὶ ὁμοιάζον πρὸς θρήνους. Ἐξέφραζε δὲ καὶ πᾶσαν σφοδρὰν ψυχικὴν συγκίνησιν καὶ ζωηρὸν συναίσθημα τῆς ψυχῆς καὶ ἔγινε **συμποτική**, διότι ἐν τοῖς συμποσίοις ἐμνημόνευον καὶ τοὺς νεκρούς. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς πότοις οἱ μὲν εὐθυμοὶ εὐχαριστῶς ἐνθυμοῦνται τὸν ἔρωτα, οἱ δὲ εὐψυχοὶ ἀμιλλῶνται πρὸς ἀνδραγαθήματα γενναῖα καὶ πολιτικὴν δράσιν καὶ ἔκφρασιν σοφῶν γνωμικῶν, ἡ ἐλεγεΐα ἔλαβε **χαρακτήρα** πολεμικόν, πολιτικόν, παραινετικὸν ἢ γνωμικόν. **Ἑλεγειακὸς** (ὁ), ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ἐλεγεΐαν ἢ συμφώνως πρὸς αὐτὴν συντεθειμένος.

Ἐνοσίχθων=ἐννοσίγαιος, ὁ σεῖων, ταραττων τὴν γῆν. Ἐπίθετον τοῦ Ποσειδῶνος, θεοῦ τῆς θαλάσσης.

Ἐντεριῶνη ἢ μυελός, ἡ καρδιά κοινῶς, ἡ ψύχα τοῦ δένδρου.

Ἐνυδρίς, κοινῶς βίδρα, ζῶον τῶν γλυκίων ὑδάτων, παρέχον τὴν διφθέραν (γουναρικόν) του ἐξ ἧς κατασκευάζονται πάμπολλα εἶδη πολυτελείας (Loutre).

Ἐπος-ους (τό), γενικῶς: ποίημα ἡρωικῆς ὑποθέσεως, ἐπικὸν ποίημα, οἶον ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια.

Ἡ λέξις ἔπος παράγεται ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλλ. ρήματος ἔπω, τὸ ὁποῖον σημαίνει λέγω, διηγοῦμαι, καὶ εἶναι τὸ ποιητικὸν γένος, τὸ ἔχον πρὸ παντὸς χαρακτήρα διηγηματικὸν καὶ ἐθνικόν. Κατὰ τοὺς νεωτέρους δὲ χρόνους διὰ τῆς λέξεως ἔπος ἢ ἐποποιία δὲν ἐννοεῖται πλέον μόνον πᾶν ἐπικὸν ποίημα, ἀλλὰ καὶ ἡ παραγωγὴ, τὸ σύνολον τῶν ἐπικῶν ποιημάτων λαοῦ τινος ἢ χώρας. Τὸ ἔπος εἶναι ἡ ἐθνικὴ ποίησις ἀνεπτυγμένη, ἐπηυξημένη, συγκεντρωμένη. Ἀπὸ αὐτὴν λαμβάνει τὴν ἔμπνευσίν του, τοὺς ἡρώας του, αὐτὸ τὸ θέμα τῆς διηγήσεώς του. (*Ἴδε καὶ ραψωδός).

Ἐφύρη, ἡ σημερινὴ Κόρινθος.

Θ

Θύσος (ό), ράβδος τυλιγμένη με κισσόφυλλα και άμπελόφυλλα. (Ίδε Διόνυσος).

I

Ίκτίς, γένος ζώων παμπόλλων ειδών. Ίκτίς ή κοινή=νυφίτσα.
Ίουστινιανός, αυτοκράτωρ του Βυζαντίου (527-565).

K

Καολίνης (ό), πορσελάνη, ήτις είναι άργιλλος πολύ καθαρά και λευκή. Έν Κίνα, Σάξ, Ρωσία και έν Άγγλία υπάρχουν άπέραντα στρώματα τοιαύτης γής. Χρήσιμος εις τήν κατασκευήν δοχείων και σκευών. Έν Έλλάδι εξάγεται: έν Μήλω, Πάρω και Εύβοία.

Καριοφίλι, όπλον έμπροσθογεμές, όνομασθέν ούτω έκ του όνόματος των κατασκευαστών του Κάρολο Ξ Φίλιο (=Κάρολος και υίός), έμπορικης έπωνυμίας έν Βενετία.

Κερδομέρισμα (τό), ίδε λ. μετοχή.

Κεϋλάνη (ή), νήσος κειμένη εις τό ΝΑ άκρον των Ίνδιών. Έκτασις 65500 τ.χ. και πληθυσμός αύτης 4,5 έκατομμ. Άποικία Άγγλική. Παράγει: τέιον, έλαστικόν κόμμι, όρυζα, Ίνδικόν, κανέλλα, γραφίτην και πολυτίμους λίθους. Πρωτ. Κολόμπο.

Κικέρων-ωνος (έ), περίφημος ρήτωρ των Ρωμαίων (106-43 π.Χ.).

Κολεόπτερα ή **κάνθαροι**, έντομα πανταχού διαδεδομένα επί τής γής: έντός των ξύλων, έν τω ύδατι, έν τή κόπρω. Τούτων άλλα μέν φυτοφαγούσιν, άλλα δέ σαρκοφαγούσιν.

Κονσερβατόριον (τό), 1) Κονσερβατόριον μουσικής και άπαγγελίας, ίδρυμα έν Παρισίοις άπό του 1795 παρέχον δωρεάν τήν διδασκαλίαν τής φωνητικής και ένοργάνου μου-

σικῆς καὶ ἀπαγγελίας, 2) Κονσερβατόριον τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἰδρυθὲν τῷ 1794 πρὸς διδασκαλίαν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν.

Κρόνιον (τό), ὁ ναὸς τοῦ Κρόνου, υἱοῦ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἐκ τοῦ ὁποῖου καὶ τῆς Ρέας ἐγεννήθησαν ὁ Ποσειδῶν, ὁ Πλούτων, ἡ Ἥρα, ἡ Δημήτηρ, ἡ Ἐστία καὶ ὁ Ζεὺς (Κρονίδης) ὁ ὁποῖος, ἐκβαλὼν αὐτὸν τῆς ἐξουσίας, ἔρριψεν εἰς τὸν Τάρταρον μετὰ τῶν Τιτάνων.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν Ρωμαίων, ὁ Κρόνος, ἐκπεσὼν τοῦ Οὐρανοῦ, ἦλθεν εἰς τὴν Ρώμην, δπου ἐξημερώσας τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων καὶ διδάξας αὐτοὺς τὴν γεωργίαν καὶ τὰς εἰρηνικὰς τέχνας ἐτιμήθη μεγάλως· ἡ ἐποχὴ αὐτῆς ὠνομάσθη χρυσοῦς αἰὼν εἰς μνήμην τῆς ὁποίας ἐωρτάζοντο κατ' ἔτος τὰ Κρόνια (Σατούρνια), εἶδος καρναβαλίων. Ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐχρησίμευσε καὶ ὡς θεησαυροφυλάκιον.

Οἱ Ἕλληνες ἐπροσωποποιοῦν εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας ταύτης θεότητος — τοῦ Κρόνου — τὸν Χρόνον. Παρίστανον αὐτὸν ὡς γέροντα φαλακρὸν καὶ δρεπανηφόρον καταπίνοντα τὰ τέκνα του. Τὸ ὄνομά του εἰς τὴν κοινὴν ὀμιλίαν ἐσήμαινε γέροντα ξεμωραμένον ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία «κρονίων ὄζειν».

Κύαθος (ὁ), καυκί, γαβάθα, φλυτσάνι.

Κύρης (ὁ), πατέρας.

Λ

Λάβρα (ἡ), ἡ δυνατὴ ζέστη, ὁ καημός, ἡ στενοχώρια.

Λίτρα, γενικῶς τὸ χιλ]μμον. Ἀγγλικὴ λίτρα = 142 δράμια. Ἡ Ἐνετικὴ λίτρα διὰ τὴν σταφίδα = 149 δράμια ἢ 447 γραμμάρια.

Λόγγος (ὁ), φάραγξ, σύνδενδρος, δάσος.

Λογιώτατος (ὁ), τίτλος ἀπονεμόμενος, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, πρὸ πάντων εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ ἐν

γένει τοὺς τυχόντας παιδείας καὶ εἰς τοὺς κληρικούς. Σήμερον λέγεται εἰρωνικῶς.

Λογοτεχνία (ή), ὑπὸ τὸν γενικὸν ὄρον «λογοτεχνία» περιλαμβάνεται τὸ σύνολον τῶν πνευματικῶν δημιουργημάτων λαοῦ τινος, ὁ ὁποῖος ἔχει διατρέξει περίοδόν τινα πολιτισμοῦ καὶ φανερώουσι τὴν πνευματικὴν ἰδιοφυΐαν καὶ τὸν χαρακτήρα ἔθνους τινός, δηλ. τὰ ποιήματα, τὰ δράματα, τὰ μυθιστορήματα, ἄλλα ἔργα τῆς φαντασίας, ὅπως καὶ τὰ ἱστορικά, τὰ ἔχοντα καλλιτεχνικὴν διατύπωσιν.

M

Μαγνάδι, λεπτότατον ὕφασμα. Μεταφ. ἀγλύ.

Μαλάκιον, πληθυντ. μαλάκια—τὰ θαλασσινά. ὅσα δὲν ἔχουσι ὄστρακον, ἀλλὰ μαλακὸν δέριμα, ὡς π.χ. ὀκταπόδια.

Μετοχή (ή), λέγεται ὁ τίτλος, ὁ ὁποῖος παριστάνει τὸ μερίδιον, τὸ ὁποῖον ἔχει τις ἐν τινι ἐμπορικῇ ἢ βιομηχανικῇ ἐπιχειρήσει καὶ ὁ ὁποῖος δίδει δικαίωμα ἐπὶ τῶν κερδῶν τῆς ἐταιρείας.

Καθ' ἕκαστον ἔτος τὰ ὑπὸ τῆς ἐταιρείας πραγματοποιηθέντα καθαρὰ κέρδη διαμοιράζονται εἰς τόσα ἴσα μέρη, ὅσα μὲν μετοχαὶ ὑπάρχουσι. Τὸ εἰς ἑκάστην μετοχὴν ἀναλογοῦν μερίδιον λέγεται «κερδομέρισμα».

Μυρίκη, κοινῶς ἀλμυρίκια, ἀλμυρίκια, μυρίγκες, θάμνοι καὶ δένδρα μετρίου μεγέθους, κοσμητικά.

N

Νεώριον, τὸ μέρος ὅπου φυλάττονται (ναυπηγοῦνται, ἐπισκευάζονται κτλ.) τὰ πολεμικά πλοῖα (ἰταλ. ἀρσενάλε—τουρκ. τερσχανέ)—ναυπηγεῖα.

Ντέρτι, λ. τουρκικὴ—πάθος, λύπη, καημός.

Νύμφη (ή), πληθ. Νύμφαι, ἦσαν θεότητες προστατεύουσαι τὰς πηγὰς, τὰ δάση, τοὺς λειμῶνας, τὰ δένδρα, τὰ σπήλαια,

κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς Νηρηίδας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀποκλειστικῶς θαλάσσιαι θεότητες. Διηροῦντο ἀναλόγως εἰς Ναϊάδας ἢ Κρηναίας (πηγῶν)· ὄρειάδας ἢ ὄρεστιάδας (ὄρέων), Δρυάδας ἢ Ἀμαδρυάδας (δένδρων—δασῶν), Ἀγρονόμοι, τῶν πεδιάδων. Ἐθεωροῦντο ὡς κοράσια ὄριμα πρὸς γάμον, ὠραῖα, χαρίεντα, ἀγαθοποιὰ καὶ συνεδέοντο πρὸς τὸν Πάνα, ὅστις διὰ τῆς σύριγγος αὐτοῦ συνώδευε τὸν χορὸν των. Τόποι λατρείας τῶν Νυμφῶν ἦσαν τὰ ἱερὰ αὐτῶν καλούμενα Νυμφαῖα.

Ο

Ὅμολογία-ας (ἡ), εἶναι τίτλος ἀντιπροσωπεύων δάνειον, τὸ ὁποῖον συνάπτουσι διάφοροι πόλεις καὶ ἐμπορικαὶ καὶ βιοχηχανικαὶ ἐταιρεῖαι, καὶ ὁ ὅποτος ἀποφέρει τόκον ὠρισμένον καὶ σταθερὸν ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπιτευχθέντων κερδῶν ὑπὸ τῆς ἐταιρείας, ἢ ὁποία ἐξέδωκεν αὐτόν.

Μεταξὺ μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν διαφοραὶ εἶναι αἱ ἐξῆς :

1) ἡ μὲν μετοχὴ εἶναι τίτλος ἰδιοκτησίας, ἢ δὲ ὁμολογία εἶναι τίτλος πιστώσεως ἐπὶ τινος ἐταιρείας, 2) ἡ μετοχὴ παρέχει πρόσδοδον (εἰσόδημα) οὐσιωδῶς μεταβαλλομένην, καθότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς ἐταιρείας· ἡ ὁμολογία παρέχει πρόσδοδον σταθερὰν (τόκον ὠρισμένον), 3) ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τῆς ἐταιρείας, αἱ ὁμολογία εἶναι προνομιούχοι.

Αἱ μετοχαὶ καὶ ὁμολογία εἶναι δύο εἰδῶν : ὅταν φέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου, λέγονται **ὀνομαστικά**, ἐὰν δὲ φέρωσιν ἀπλῶς μόνον αὐξόντα ἀριθμὸν, χωρὶς ν' ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου, λέγονται : εἰς τὸν φέροντα (au porteur).

Ὅμοσπονδία (ἡ), 1) ἔνωσις πολλῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν εἰς ἓν κοινὸν κράτος : Ἑλβετικὴ Ὅμοσπονδία, 2) ἔνωσις πολλῶν ὀργανώσεων, τῆς αὐτῆς συνήθως μορφῆς, πρὸς ἐπιδίωξιν κοινῶν σκοπῶν : ὁμοσπονδία ἐπαγγελματιῶν.

Ὄρτυγία (ἡ), νησίδιον σχηματίζον τὸν λιμένα καὶ μέρος τῆς

πόλεως τῶν Συρακουσῶν. Ἐπὶ ταύτης ἦτο ἡ Ἀρέθουσα, πηγὴ τις, εἰς τὴν ὁποῖαν μετεμορφώθη ἡ φερώνυμος νύμφη δικοκομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ.

Π

Πάν-ανός (ὁ), ὁ Θεὸς τῶν ποιμένων, γεννηθεὶς ἐπὶ τοῦ ἐν Ἀρκαδίᾳ ὄρους Λυκαίου, ὅπου ἰδίως ἐλατρεῖτο, καὶ εἰκονιζόμενος μὲ ὤτα, κέρατα, πόδας καὶ οὐρὴν τράγου καὶ σῶμα τριχωμένον καὶ κρατῶν σύριγγα (ποιμενικὸν αὐλόν), περιπλανᾶτο δὲ πάντοτε εἰς τὰς ἐρημίας καὶ τὰ ἔρηρ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Νυμφῶν καὶ ὧν μέλος τῆς συνεδίας τοῦ Διονύσου. Λόγῳ τῆς ἀπαισίας αὐτοῦ ἐμφανίσεως ἐνέπνεεν τὸν φόβον — πανικὸν — καὶ ὁ ὑπὲρ τοῦ φόβου τούτου καταληφθεὶς = **πανικόβλητος**.

Πάνθεον (τό), 1) γὰρ ἡ τόπος ἀφιερωμένος εἰς πάντα τοὺς θεούς· 2) μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα ἀφιερωμένον εἰς τὴν μνήμην μεγάλων ἀνδρῶν, **ἡρώων**· 3) τὸ σύνολον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἔθνους ἢ ἐποχῆς τινος ἢ πασῶν τῶν ἐποχῶν τῆς ἱστορίας· τὸ ὄνομά του ἀνεγράφη εἰς τὸ πάνθεον τῆς ἱστορίας.

Πανοπολίτης (Κῦρος), ἐπικός ποιητὴς ἐκ Πανοπόλεως τῆς Αἰγύπτου. ἤκμασε τὸν ἴον μ. Χ. αἰῶνα. Ἐκ τῶν ἔργων του (ἐκ ποιημάτων καὶ ἐπιστολῶν) ἐλάχιστα διεσώθησαν.

Παραγώνι, ἡ ἐστία (τὸ τζάκι) καὶ τὸ περὶ τὴν σιάκην μέρος.

Παυσανίας, Ἕλλην συγγραφεὺς ἐκ Καισαρίας, ἀκμάσας περὶ τὴν β' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα καὶ ὁ ὁποῖος περιελθὼν διέφορα μέρη συνέγραψε περιήγησιν, τῆς ὁποίας διεσώθησαν μόνον τὰ περὶ Ἑλλάδος· δέκα βιβλία.

Πιερίς-ἴδος καὶ Πιερία (ἡ), ἐπαρχία παραθ. τῆς Μακεδονίας πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Θεσσαλίας, πλησίον τοῦ Ὀλύμπου, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀξιοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διακριβὴν τῶν Μουσῶν (Πιερίδων καλουμένων).

Νέα Ἑλληνικὰ Ἀναγνώσματα 10

Πλειάς-άδος, πληθ. πλειάδες, αἱ ἑπτὰ θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης : Ἀλκυόνη, Μερόπη, Κελαινῶ, Ἡλέκτρα, Στερόπη, Ταυγέτη καὶ Μαῖα ὑπὸ τῶν ὁποίων, μετατεθεισῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τοὺς ἀστέρας, σύγκειται ὁ δμώνυμος αὐτῶν ἀστερισμὸς καὶ τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ἀνατολὴ ἐπρομήγνυε τὸ θέρος, ἡ δὲ δύσις τὸν χειμῶνα.

Εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τέλους Νοεμβρίου εἶναι ὁραταὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἀνατέλλουσι δὲ τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου περὶ τὴν 8ην ἔσπερινήν. Μεσουρανοῦσι τὸν Ἰανουάριον τὴν 8ην ἔσπερινήν καὶ τὸν Μάρτιον δύοσι περὶ τὴν ἐνάτην. Τὸν Ἰούνιον ἀνατέλλουσι μετὰ τὸ μεσονύκτιον περὶ τὴν 3ην ὥραν, τὸν Ἰούλιον περὶ τὴν 1.30' μεταμεσονύκτιον ὥραν. Τὸν Αὐγουστον καὶ τὸν Σεπτέμβριον περὶ τὴν 11ην καὶ τὴν 9ην ἔσπερινήν.

Πρόπολις, οὐσία κιτρινωπὴ ὡς γόμμη ἢ ρητίνη συλλεγομένη ὑπὸ τῶν μελισσῶν ἀπὸ καστανέας, λτέας, λεύκας, πεῦκα, ἔλατα κλπ. χρήσιμος διὰ τὸ φράξιμον τῶν σχισμᾶδων τῆς κυψέλης.

Πυρρίχη (ἡ), (ἐννοεῖται ὄρχησις), εἶδος ἐνόπλου (πολεμικοῦ) χοροῦ ὀνομασθεῖς ἀπὸ Πυρρίχου τινὸς Κρητὸς, ὅστις πρῶτος ἐφεῦρεν αὐτόν.

P

Ραψῶδός (ὁ), παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὁ συναρμόζων εἰς ἓν διάφορα ἄσματα ἄλλου ποιητοῦ ἢ ἄδων, ἀπαγγέλλων ἀπὸ στήθους ξένον ποίημα. Ἰδιαιτέρως διεκρίνοντο μὲ τὸ ὄνομα **Ραψῶδός** οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀπαγγέλλοντες τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ποιητῶν περιερχόμενοι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ὡς κατὰ τὸν μεσαιῶνα οἱ **τρουβαδοῦροι** καὶ **τρουβέροι**.

Ριζιμιό, πέτρα, ἡ ὁποία ἔχει ριζώσει εἰς τὸν χῶμα.

Σ

Σαπφώ-οὔς (ή), περίφημος λυρική ποιήτρια ἐκ Μιτυλήνης, θυγάτηρ τοῦ Σκαμανδρονύμου. Ἀφιερωθεῖσα εἰς τὴν ποίησιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της Κερκόλα εὐδοκίμησεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δεκάτη Μοῦσα.

Σαρακηνός-οί, οἱ Μωαμεθανοὶ Ἀραβες καὶ ἐν γένει οἱ πειραταὶ τῶν Β. ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Σείριος (ὁ), ὁ λαμπρότερος ἐκ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Ὁ τρίτος κατὰ τὴν λαμπρότητα. Πρώτη ἢ Ἀφροδίτη, δεύτερος ὁ Ζεὺς.

Σεΐχης, θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς ἀρχηγὸς Μωαμεθανῶν.

Σηκόξ (ὁ), ἐν γένει 1) τόπος περιτραχημένος, περίβολος· 2) κατοικία μὲ περιοχὴν—ἔπαυλις.

Ἰδιαιτ· 1) μάνδρα, στάνη, φωλεὰ πτηνῶν· 2) ναὸς μικρός, ἡ ᾧον, παρεκκλήσιον.

Σίγλαι (αί), συνθηματικὸν γράψιμον.

Σκιάχτρο (τό), φάβητρον.

Σκούζω, κραυγάζω, φωνάζω δυνατά.

Σογδιανή (ή), ἐπαρχία τῆς Ἀσίας πρὸς Β. τῆς Περσίας, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ὀξου (καὶ Ὠξου—Ἀμοῦρ ἢ Τζιχάν μετὰ τὸν Ἰνδὸν ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς) καὶ Ἰαξάρτου.

Σολδίων (τό), παλαιὸν ἰταλικὸν νόμισμα, ἰσοδυναμοῦν πρὸς μίαν πεντάραν. Σήμερον· «ἔχεις σολδία» (παρ' Ἰταλοῖς) φράσις ἰσοδύναμος πρὸς ἡμετέραν: «ἔχεις ἄσπρα;» Δηλ. ἔχεις χρήματα;

Σταυροφόρος-οί. Σταυροφορεῖαι ἐκλήθησαν αἱ γενόμεναι ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐκστρατεῖαι πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀγ. Τόπων ἐκ τῶν Μωαμεθάνων. Οἱ μετασχόντες τούτων ἐκλήθησαν σταυροφόροι, ἐπειδὴ ἔφερον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐρυθρὰν εἰκόνα τοῦ σταυροῦ, ὡς σύμβολον ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ στρατευόμενοι.

Στέππαι (αί), μεγάλαι φυτοφόροι ἐκτάσεις τῆς μεσημβρινῆς Ἀσιατικῆς Ρωσίας.

Στερεύω, στειρεύω.

Στηλιτεύω, ρήμα: 1) αναγράφω τι ἐπὶ στήλης πρὸς δημοσίευσιν (συνθήκας, νόμους). 2) γράφω εἰς στήλην τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔγκλημά τινας πρὸς ἐξευτελισμόν. Ἐν γένει: πομπεύω, θεατρίζω τινά.

Στόνος (ὄ), στεναγμός, γογγυσμός, θρήνος.

Σύρις, ρηχὰ ἀμμώδη, ξέρες ἀπὸ σωρούς ἄμμου.

T

Τεναγώδης, τόπος σχηματίζων τέναγος (τό), δηλ. ρηχὰ νερά, τόπος βαλτώδης.

Τέω Λύρα=ὄ ποιητῆς Ἀνακρέων.

Τιλία (=φιλύρα, φλαμούρι), φύεται ἰδίως εἰς τὰ ὄρη Πίνδον, Ὀσσαν, Οἶτην.

Τόννος, βάρος χιλίων χιλιογράμμων ἢ ὀκάδων 780 (=γαλλικός τόννος) ὁ ἀγγλικὸς τόννος ἰσοδυναμεῖ πρὸς 1016,06 χιλιογράμματα ἢ ὀκάδες 792 καὶ 210 δράμια.

Υ

Ἰάδες (χί), ἑπτὰ ἀστέρες εὐρισκόμενοι ὑπεράνω τοῦ Ταύρου παρὰ τὰς Πλειάδας ἐν τῷ ζωδιακῷ κύκλῳ καὶ προμηνύουσαι διὰ τῆς ἐμφανισέως των πάντοτε θετόν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων. Ἡ Μεγ. Ἄρκτος, ἢ ἄμαξα τῶν ἀρχαίων, septem-triones τῶν Λατίνων, τὸ «ἀναποδοκάραβο» τῶν ναυτικῶν.

Φ

Φαίαξ-ακος, πληθ. Φαίακες, οἱ κάτοικοι τῆς σημερινῆς Κερκύρας.

Φατσία (ή), φυτὸν θαμνώδες κοσμητικόν, ἰδίως λόγῳ τῶν μεγάλων παλαμοσχιδῶν φύλλων του. Φατσία ἢ παπυροφόρος ἰθαγενῆς τῆς Σινικῆς, ἢ ἐντεριώνη τῆς ὁποίας χρησιμοποιεῖται πρὸς κατασκευὴν ἐλαφρῶν πέλων, ὡς καὶ λε-

πτοτάτου χάρτου, τῆς δρύζης ὀνομαζομένου, χρησίμου εἰς τὴν ὑδατοζωγραφικὴν καὶ κατασκευὴν τεχνητῶν ἀνθῆων.

Φορομόζα (ή), νῆσος κειμένη ΝΔ. τῆς Ἰαπωνίας καὶ Α. τῆς Κίνας. Κτῆσις Ἰαπωνικῆ.

Φροῦνος (ό), εἶδος βατράχου, κοινῶς φρουνός ἢ ζούμπα.

Φτενός (ό), λεπτός, ψιλός.

Φυλλουριάζω, ἀναδίδω (βγάζω) φύλλα.

X

Χερβοῦργον, πόλις ἐν Γερμανίᾳ.

Χιοῦμορ (τό), λ. ἀγγλική=προσποιεῖται παιδρότης ὑπὸ ὕφος σοβαρὸν καὶ πλήρες εἰρωνείας, εὐφυῆς εὐτραπελία.

Χιουμοριστής δὲ ὁ εὐφυῆς καὶ εὐτράπελος, ὁ ἀστειολόγος.

Χίου Μοῦσα=ὁ ποιητῆς Ὀμηρος.

Χλωρίς-ίδος (ή), φυτὰ ποώδη. Προσέτι δημοτ.: α) τὸ σύνολον τῶν φυτῶν χώρας τινός· ὡς λ.χ. χλωρίς τῆς Ἑλλάδος καὶ β) εἶδη ὠρισμένης τήξεως φυτῶν χώρας τινός· ὡς λ.χ. ἑλληνικὴ χλωρίς.

Χρωεωλύσιον (τό), ἡ ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου δι' ἴσων δόσεων ἀπόσβεσις χρέους.

Ω

ᾠρίων (ό), ἀστερισμὸς πρὸς Δ. τοῦ Μεγ. Κυνός.

Τὰ περιεχόμενα.

Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὤφ. γνώσεων, Διαγορὰ ἐπαγ- γελμάτων	Σελ.	5
Ἰ. Βηλαρᾶ, Ἐπ' τὸν κύκλο σου μὴ βγαίνης (ἔμμετρον)	»	8
Γ. Μαρκορᾶ, Ἡ Ἔργασία (ἔμμετρον)	»	9
Μ.Α.Δ., Τὰ προκύπτοντα ὠφελήματα ἐκ τῶν συνεται- ρισμῶν καταναλώσεως	»	10
Π. Τριανταφύλλου, Στὴ ζωὴ τῆ μικρῆ (ἔμμετρον)	»	12
* * * Βιοτεχνία καὶ οἰκοτεχνία	»	12
* * * Τὰ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος	»	13
Ν. Γαλανοῦ, Τὰ διάφορα εἶδη γουναρικῶν	»	16
Μ.Α.Δ., Τὸ Ἀμβουρζον καὶ οἱ λιμένες του	»	20
Μ.Α.Δ., Τὸ νόμισμα παρὰ τοῖς πρωτογόνοις λαοῖς	»	22
Ν. Δενδρινοῦ, Ἡ εἰσαγωγή τῆς μετάξης εἰς τὴν Εὐ- ρώπην	»	24
Μ.Α.Δ., Περὶ πετρελαίου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ	»	28
Μ.Α.Δ., Καταγωγή καὶ χρησιμότης τῆς πορσελάνης	»	31
Ν. Γαλανοῦ, Ὁ χάρτης καὶ ἡ ἱστορία αὐτοῦ	»	35
Ἐλ. Μποζώνη, Ἡ παλαιότης τῆς στενογραφίας	»	38
Ἰ. Γ. Δεγάκη, Ἡ καλλιγραφία διὰ τῶν αἰώνων	»	40
Μ.Α.Δ., Ἡσιόδου « Ἔργα καὶ Ἡμέραι » κατ' ἐκλογὴν.	»	43
Μ.Α.Δ., Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας, ραψῳδία Ζ'.	»	48
Κ. Κρυστάλλη, Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς (ἔμμετρον)	»	55
Λάμπρου Πορφύρα, Μὴν κλαῖς (ἔμμετρον)	»	57
Κ. Καβάφη, Δέησις (ἔμμετρον)	»	57
Μ.Α.Δ., Ἐκ τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος, ραψῳδία Ζ'.	»	58
Ἐένη λογοτεχνία, Βύρων	»	63
Ἀργ. Ἐφταλιωτῆ, Τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου (ἔμμετρον)	»	64
Φριδερίκος Σχίλλερ	»	66
Ἄ. Ἀναγνωστάκη, Μαρία Στούαρτ (ἔμμετρον)	»	66
Ἀγγ. Βλάχου, Ἡ διανομὴ τῆς γῆς (ἔμμετρον)	»	70
Γεράρδος Χάουπτμαν	»	72
Γ. Σωτηριάδου, Ἡ Ὀλυμπία	»	72
Βίκτωρ Οὐγκώ	»	77

Κ. Παλαμᾶ, Τὸ Ἑλληνόπουλο (ἔμμετρον)	»	77
Π. Τριανταφύλλου, Ἐπὶ τὰ φθινοπωρινὰ φύλλα (ἔμμετρον)	»	79
Σατωβριάνδος	»	80
Ἐμμ. Ροῖδου, Ὀδοιπορικὸν	»	80
Βερανζέρος	»	83
Κλ. Τριανταφύλλου, Ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος (ἔμμετρον)	»	84
Μιχαὴλ Λερμοντώφ	»	87
Π. Λέφα, Οἱ τρεῖς φοῖνικες	»	87
Ἰβάν Σ. Τουργένιεφ	»	89
Π. Λέφα, Αἱ δύο ἄγνωστοι	»	89
Π. Τριανταφύλλου, Στὶς χάρες. Στὸς ἀχάριστους (ἔμμετρα)	»	90
Π. Λέφα, Αἱ νύμφαι	»	90
Γρ. Ξενοπούλου, Ἄνδρες Συγγρός	»	92
Μ.Α.Λ., Ἰωάννης Βαρβάκης	»	94
Μ.Α.Λ., Βαγγέλης καὶ Κωνσταντῖνος Ζάππας	»	99
Ν. Γαλανοῦ, Βενιαμὴν Φραγκλιῆς	»	102
Ν. Γαλανοῦ, Ζακάρ	»	104
Μ.Α.Λ., Ἰ. Γουτεμβέργιος	»	108
* * *, Οἱ ἐχθροὶ τῶν μελισσῶν	»	110
Π. Τριανταφύλλου, Στόνοι Κύρου τοῦ Πανοπολίτου (ἔμμετρον)	»	114
Ἰωάννης Βηλαράς	»	114
Ἰ. Βηλαρά, Ἡ Ἄνοιξι (ἔμμετρον)	»	115
Κ. Παλαμᾶ, Ἄριστ. Βαλαωρίτης	»	116
Ἄριστ. Βαλαωρίτη, Ἡ μετάνοια (ἔμμετρον)	»	117
Ἄριστ. Βαλαωρίτη, Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καριοφίλι τ.υ (ἔμμετρον)	»	118
Μ. Μαλακάση, Τὸ δάσος (ἔμμετρον)	»	119
Π. Τριανταφύλλου, Τζιτζίκι (ἔμμετρον)	»	121
Δημ. Βουτυρά, Ἡ μάννα τοῦ Γρίζα	»	122
Ἰ. Βλαχογιάννη, Ὁ Γεροσουλιώτης	»	126
Γ. Μαρκορά, Ὁ ἐτοιμοθάνατος Σουλιώτης (ἔμμετρον)	»	127
Σαίξπηρ (μτφρ.), Τίμων ὁ Ἀθηναῖος	»	129

3000

Π. Τριανταφύλλου, Τίμιων ὁ Ἀθηναῖος (ἔμμετρον)	»	133
Ἰ. Γ. Λεγάκη, Περί γυμναστικῆς	»	133
Ἐξήγησις λέξεων τοῦ κειμένου	»	137
Περιεχόμενα	»	150
Ἐπανορθωτέα	»	152

Ἐπανορθωτέα.

Σελίς	16	ἀντι	ρωσσικῆ	ἀνάγνωθι	ρωσικῆ
»	15	»	Ἄμβουργον	»	Ἄμβουργον
»	20	»	Ἐλβα	»	Ἐλβα
»	21	»	Ἐλβα	»	Ἐλβα
»	21	»	ἑπτὰ	»	ἑπτὰ
»	28	»	ρωσσικῆ	»	ρωσικῆ
»	30	»	ρωσσικῆ	»	ρωσικῆ
»	32	»	κοκρυμμένων	»	κεκρυμμένων
»	33	»	τῆ λευκῆ	»	τῆ λευκῆ
»	33	»	τοῦ	»	τῆς
»	38	»	τοῦ	»	τοῦ
»	39	»	τινι	»	τισι
»	42	»	καί	»	καί
»	45	»	ἵνα	»	ἵνα
»	49	»	μακρά	»	μακράν
»	68	»	σοι	»	σου
»	68	»	τοι	»	του
»	72	»	παράδοξαν	»	παράδοξον
»	73	»	κοῦκον	»	κοῦκον
»	77	»	τον	»	του
»	96	»	ἔλημόνησε	»	ἔλησμόνησε
»	124	»	οἱ	»	οἱ
»	131	»	δύμαμιν	»	δύναμιν

Σημειώσεις
Παράρτημα

3

